ARH Diss. B-27052

TRÜ
Üldise Ajaloo kateeder

Saksa Demokraatlik Vabariik — Saksa rahva tugi võitluses Saksamaa ühtsuse taastamise eest rahulikul ja demokraatlikul alusel.

Diplomitöö

Lewin, Lia

Inv. nr. 313.

Tartus, 1954

Saksa Demokraatlik Vabariik

0 50 100 km.

Eessõna.

Saksamaa küsimus on käesoleval ajal üks aktuaalsemaid küsimusi rahvusvahelises elus.

Saksamaa küsimuse õige lahendamine on ühelt poolt otsustava tähtsusega Saksamaa, saksa rahva enda saatuse lahendamisel. Küsimus seisab selles, kas Saksamaa saab ühtseks vabaks ja sõltumatuks õitseva majandusega rügiks, mille elanikkond elab külluses ja heaolus, või muudetakse teda Ameerika Ühendrühide kolooniak ja tema maailmavalitsemistaotluste täitmise rüstaks, rügiks, mille elanikkond elab kirjeldamatus viletsuses ja vaesuses.

Saksamaa küsimuse õige lahendamine on teiselt poolt otsustava tähtsusega uue sõja ärahoidmiseks Euroopas. Ameerika Ühendrügid teevad kõik, et muuta Saksamaad uue sõja baasiks Euroopas, arendavad tema lääne osas sõjatööstust ning toetavad ja õhutavad tema revanšistlikke reaktsioonilisi jõude. Sõda saab ära hoida ainult ühtse ja demokraatliku Saksamaa loomisega.

Seega Saksamaa küsimuse keskse probleemine seisab Saksamaa ühendamine. Kogu maailma progressüvred ja rahu-

armastavad jõud eesotsas Nõukogude Liiduga võitlevad Saksamaa ühendamise eest demokraatlikul alusel. Suurimat tähtsust omab selles võitluses saksa rahva enda tegevus, sest Saksamaa ühendamist saab teostada ainult saksa rahva enda võitluse tulemusena.

Saksa rahva võitluse toeks muutus Saksa Demokraatlik Vabarük, kuna seal olid loodud demokraatlike jõudude teotsemiseks soodsaimad tingimused.

Käesoleva töö ülesandeks ongi näidata saksa rahva võitlust ühtse, demokraatliku ja rahuarmastava Saksamaa eest, mille eesotsas seisab Saksa Demokraatlik Vabarük. Teema käsitlemisel on püütud lühidalt valgustada tõiki Saksamaal pärast teist maailmasõda toimunud sündmusi, mis põhjendavad selle võitluse hädavajalikkust ja Saksa Demokraatliku Vabarügi moodustamise vältimatust võitluse edukaks arendamiseks; samuti neid majanduslikke ja poliitiliri muudatusi Saksa Demokraatlikus Vabarügis, mis võimaldasid tal kindlalt täita kogu Saksama demokraatlike põudude toe osa. Vastavalt sellele on töö jaotatud neljaks peatükiks: 1. Saksamaa olukord pärast teist maailmasõda; 2. Saksa Demokraatliku Vabarügi moodustamine; 3. Saksa Demokraatliku Vabarügi saavutused; 4. Saksa Demokraatlik Vabarük võitluse eesotsas ühtse Saksamaa eest demokraatlikul alusel.

Üksikute küsimuste käsitlemisel on püütud võimalikult täielikult ära kasutada olemasolev dokumentaalne materjal „Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны", „Образование Германской Демократической Республики", „Советский Союз и вопрос о единстве Германии и мирном договоре с Тер-

манией", „Советский Союз и Берлинский вопрос", „Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики", „Планирование народного хозяйства Германской Демократической Республики"). Sündmuste käsitlemisel 1951. aastani oli kogutеosed kasutada peaaegu küllaldaselt, mida tuli vaid täiendada ajakirjanduslikku materjaliga. Kogutеostest kõige kohkuvõtvamad on Melnikovi (Д. Мельников „Борьба за единую, независимую, демократическую миролюбивую Германию" ja Kirsanovi (А. Кирсанов „Борьба за единую, независимую, демократическую, миролюбивую Германию") teosed, kusjuures Kirsanov oma üldsõnalisuse tõttu annab vägagi vähe uut. Monopolide kohta toovad rohkesti huvitavat materjali Richard Sasuly (Ригард Сэсюли „ИГфарбенингустри") ja Albert Norden (Альберт Норден „Уроки германской истории"). Lääne-Saksamaa olukorra iseloomustamisel omavad suurt väärtust „Белая книга о возрождении германского империализма" ja „Белая книга о милитаристском „общем договоре", mis toetuvad dokumentaalsele materjalile ja usaldusväärsetele rüklikele andmetele. Suure faktilise materjali Lääne-Saksamaa olukorra halvenemise kohta annab J. Kutšinski (Ю. Кучинский „Западная Германия — колония США"). Käsitelles ajajärku alates 1952. aastast, osa küsimuste puhul isegi 1950 aastast, tuli toetuda dokumentaalse materjali kõrval vaid ajakirjanduse teadaannetele ja lühematele artiklitele.

Śaksamaa olukord pärast teist maailmasõda.

Pärast teise maailmasõja lõppu ilmnes suhtumises Śaksamaasse selgesti kaks vastandlikku suunda. Ühelt poolt seisis Nõukogude Lüt, teiselt poolt imperialistlikud rügid usotsas Ameerika Ühendrükidega.

V.Y. Lenin õpetab, et rügi välispolütika on tema sisepolütika jätkuks teiste abinõudega [1]. Imperialismi välispolütika jätkab tema sisepolütikat, mis seisneb tõõlisklassi ekspluatatsioonis, revolutsiooniliste jõudude mahasurumises, demokraatlike vabaduste hävitamises. Imperialismi eesmärgiks on ülikasumite saamine ekspluatatsiooni teel oma maal ja koloniaalse röövimise teel teistelt rahvastelt. V.Y. Lenin rõhutab, et kõikide imperialistlike suurrükide kodanlus on „... läbiimbunud maailmavalitsemise püüdest" [2]. Śeetõttu imperialism toob enesega paratamatult kaasa vallutuslikke röövsõdu.

Ameerika Ühendrükide ja Ynglismaa taotlused teises maailmasõjas ei erinenud ja ei saanudki erineda sellest üldisest imperialistlike rükide välispolütilisest joonest. „UŚA ja ühes temaga Ynglismaa seadsid endale sõjas eesmärgiks vabaneda konkurentidest turgudel ja kindlustada oma ülemvõimu" [3].

Juba 1943. aastal esines Churchill projektiga ühtse saksa rügi likvideerimise kohta [4]. Śelle plaani järgi tuli eraldada Śaksamaast Baieri ja ühendada ta Austriaga ühiseks katoliklikuks rügiks, Reini provints koos Ruhriga muuta „sõltumatuks rügiks". Täiendatult esitati Śaksamaa kolmeks jagamise plaan Churchilli ja Edeni poolt

1) В.И. Ленин, Соч., т. 23 Москва, 1949. стр. 68.

2) Śamas, lk. 73.

3) „За прочный мир, за народную демократию!" 10. ноября 1947. г.

4) Монин, Д. Федерация или единое германское государство „Большевик" 1947 № 8 стр. 25.

Välisministrite Nõukogule Moskva läbirääkimiste ajal 1944. aasta oktoobris.

Ameerika Ühendrükide polütika kindlaksmääramises Saksamaa suhtes omas esialgselt juhtivat tähtsust ameerika pankuri Henry Morgenthau plaan. Morgenthau pani elte hävitada Saksamaa kui tõostusrük [5]). Morgenthau soovitas hävitada Saksamaa kogu raske-, masinaehitus- ja keemiatõõstus, demonteerida suurimate tehaste sisseseade ja hävitada tehaste hooned. Saksamaale tuli Morgenthau plaanide kohaselt jätta vaid toiduainete- ja tekstültõõstus. Seega oleks saavutatud korraga kaks eesmärki – Saksamaa oleks esiteks hävitatud kui Ameerika Ühendrükide konkurent, ja teiseks oleks Saksamaa muutunud ameerika monopolide agraarseks lisandiks, USA tõeliseks kolooniaks.

Kuid ameerika sõjaline administratsioon Saksamaal loobus peagi selle programmi põhilisest osast, asudes otseselt Lääne-Saksamaa sõjalise potentsiaali tõstmise teele ja säilitades „Morgenthau plaanist" vaid ameerika tõõstusega konkureeriva laiatarbekaupade tootmise lämmatamise programmi. Plaani muutmine toimus seoses USA teise eesmärgi läbivümisega Saksamaa suhtes, kuna osutus, et esimest eesmärki, Saksamaa muutmist USA kolooniaks on võimalik läbi viia ka teisel teel. See teine eesmärk seisneb Saksamaa muutmises „antidemokraatlikuks kantsiks" Euroopas. Selleks oli vaja Saksamaal säilitada reaktsioonilisi nõukogudevastaseid elemente. Neid ideid propageerisid juba sõja ajal suured kodanlikud ajalehed, nagu „New-York Times", „New-York Herald Tribune" ja reaktsioonilised tegelased, nagu Hoover ja Wandenberg.

Nõukogude Lüdu peamine sisepolütiline joon on suunatud kommunismi ülesehitamisele, milleks ta vajab kindlat rahu, koostööd ja sõprust kõigi rahuarmastavate rükidega. Sotsialistlik rük pole huvitatud sõdadest, ta ei püüa haarata võõraid maid ega orjastada teisi rahvaid. Seda tunnistab kogu Nõukogude rügi ajalugu. Süt tulenevad ka Nõukogude Lüdu taotlused teises maailmasõjas.

Pidades õiglast vabastusvõitlust fašistlike agressorite vastu seadis Nõukogude Lüt oma eesmärgiks võidu tulemusena fašistliku Saksamaa üle taastada ja kindlustada demokraatlik kord Euroopas, hävitada saksa fašism ja militarism, luua tingimused vabade ja sõltumatute rahvaste koostööks.

---

5) Мельников, Д. Борьба за единую, независимую, демократическую, миролюбивую Германию. Москва, 1951. стр. 21.

Nõukogude Lüt ei samasta saksa imperialistlikke valitsejaid saksa rahvaga. J. V. Stalin oma kõnes 3. juulil 1941. a. juhtis tähelepanu sellele, et saksa rahvas „... on orjastatud hitlerlike võimumeeste poolt"[6]. Ta rõhutas, et „... oleks naerwväärne samastada hitleri klikki saksa rahvaga, saksa rügiga. Ajaloo kogemused näitavad, et hitlerid tulevad ja lähevad, aga saksa rahvas ja saksa rük püsivad"[7].

Lähtudes nendest põhiprintsüpidest ei taotle Nõukogude Lüt Saksamaa hävitamist, „... sest Saksamaad on võimatu hävitada, nagu on võimatu hävitada Venemaad. Kuid hävitada hitlerlik rük on võimalik ja seda tuleb teha"[8]. Ja J. V. Stalin seadiski Inglise-Nõukogude-Ameerika koalitsioonile järgmise tegevuskava: „... rassilise erandlikkuse kaotamine; rahvaste üheõiguslus ja nende territooriumite puutumatus; orjastatud rahvaste vabastamine ja nende suveräänsete õiguste taastamine; iga rahva õigus korraldada oma elu enda tahte kohaselt; majanduslik abi kannatada saanud rahvastele ja nende abistamine ainelise heaolu saavutamiseks; demokraatlike vabaduste taastamine, hitlerliku režümi hävitamine"[9].

Seega Nõukogude Lüt seadis oma eesmärgiks luua alus saksa rahva demokraatlikule arengule saksa fašismi ja militarismi hävitamise teel.

Nõukogude Lüdu nõuded Saksamaa suhtes leidsid konkreetset väljendust Krimmi (1945. a. veebr.) ja Berlüni (7. VII - 25. VII ja 28. VII - 2. VIII 1945) konverentsidel. Nendel konverentsidel olid imperialistlikud rügid sunnitud ametlikult nõustuma Nõukogude Lüdu demokraatlike printsüpidega Saksamaa küsimuses. Seda peamiselt kahel põhjusel. Esiteks seoses Nõukogude delegatsiooni järjekindla ja vankumatu positsiooniga, teiseks seoses rahvusvahelise olukorraga. Nõukogude Lüt oli sõjast väljunud tugevnenuna. Ta autoriteet oli kolossaalselt kasvanud. Teiselt poolt ajendas hitlerliku Saksamaa purustamine võimsa demokraatlike jõudude lükumise kapitalistlikes maades. Tugevnes tõõlisklassi võitlus. Tugevnesid kommunistlikud parteid. Veel lüga värsked olid rahva mälestused viletsustest, mida tõi neile fašism ja sõda. Imperialistlikud ringkonnad ei võinud seda kõike arvestamata jätta ja avalikult välja astuda Nõukogude Lü-

---

6) J. Stalin. Nõukogude Lüdu Suurest Isamaasõjast. Tallinn, 1945. lk. 16.
7) Samas, lk. 40.
8) Samas, lk. 63
9) Samas, lk. 59 ji.

du demokraatliku programmi vastu.

„Meie vankumatuks eesmärgiks", öeldakse W. Churchilli, F. Roosevelti ja J. Stalini avalduses Krimmi konverentsil, „on saksa militarismi ja natsismi hävitamine ja kindlustuse loomine selle kohta, et Saksamaa ei ole kunagi enam võimeline rikkuma kogu maailma rahu... Ainult süs, kui hävitatakse natsism ja militarism, on lootust saksa rahva väärikale eksisteerimisele ja väärikale kohale tema jaoks rahvuste lüdus"[10]).

Otsustati relvitustada ja laiali saata kõik saksa relvastatud jõud, hävitada saksa sõjavarustus, likvideerida või võtta kontrolli alla kogu saksa tööstus, mida võiks ära kasutada sõjalisteks otstarveteks; karistada kõik sõjasüüdlased; hävitada natsistlik partei, natsistlikud seadused, organisatsioonid ja asutused; kõrvaldada igasugune natsistlik ja militaristlik mõju ühiskondlikest asutustest, saksa rahva kultuurist ja majanduslikust elust.

Juba Krimmi konverentsil otsustati, et kolme rügi relvastatud jõud võtavad Saksamaal enda alla eri tsoonid. Administratsioon ja kontroll pidi toimuma koordineeritult kolme rügi sõjaväe ülemjuhatajatest koosneva Keskkontrollkomisjoni kaudu. Ja kuna konverentsi jooksul eraldi toimunud Välisministrite nõupidamised osutusid väga kasuliteks, nagu mainitakse avalduses, otsustati luua alaline mehhanism regulaarse konsultatsiooni jaoks kolme välisministri vahel"[11]).

Berlüni konverentsil, millest võtsid osa J. V. Stalin, H. Truman ja W. Churchill (alates 28. juulist C. R. Attlee), saavutati üksikasjalisem kokkulepe, mille eesmärgiks oli täita Krimmi deklaratsioon Saksamaa suhtes[12]).

Konkretiseerides eespool märgitud Krimmi konverentsi otsusi Saksamaa demilitariseerimise ja denatsifitseerimise kohta otsustati Saksamaal samadel, s.o. uue sõja ärahoidmise eesmärkidel lubada sõna, trüki, usu ja samuti ametiühingute ning demokraatlike polütiliste parteide vabadus Saksamaal; pürata tööstust pärastsõjaaegsete rahutarvetega; detsentraliseerida lühima aja jooksul saksa majandus, et hävitada majanduslike jõudude lügne kontsentratsioon; pöörata suurimat tähelepanu saksa majanduse organiseerimisel põllu-

---

10) „Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны. Документы и материалы", т. III Москва, 1947 стр. 102 и след.

11) Samas, lk. 108.

12) Samas, lk. 339.

majanduse ja laiatarbekaupu tootva tõõstuse arendamisele [13]. Nende põhimõtete läbivümine pidigi olema Śaksamaa ajutise okupatsiooni eesmärgiks.

Berlüni kokkulepe kuulutas välja Śaksamaa täieliku majandusliku ühtsuse [14]. Śelleks otsustati maksma panna ühine polütika kõige tähtsamates majanduslikes küsimustes, nagu seda on mäetõõstuse toodang, põllumajandus, rahasüsteem, transport, sõjatõõstusliku potentsiaali hävitamine jmt. Ühine pidi samuti olema kontroll saksa tähtsemate majandusharude üle, ja seda peamiselt tõõstuse demilitariseerimise programmi täitmiseks.

Täieliku polütilise ühtsuse läbivümine oli esialgselt varajane. Kuid seda olukorda nimetati ajutiseks. Śüski oli ette nähtud mitme tähtsa keskse iseloomuga administratüvse departemangu moodustamine, mis pidi hakkama tegutsema Kontrollnõukogu* juhtimisel.

Potsdami otsused olid tõeliseks programmiks suurrühide pärastsõjaaegseks koostööks kindla ja õiglase rahu kindlustamisel. Nad andsid saksa rahvale võimaluse asuda demokraatliku ja rahuliku arenemise teele. Krimmi ja Potsdami otsused kohustasid Śaksamaad okupeerivaid rühe teostama polütikat, mis oleks suunatud Śaksamaa polütilise ja majandusliku ühtsuse saavutamisele ja selliste tingimuste ettevalmistamisele, mis võimaldaks luua üldsaksa demokraatlik valitsus ja võimaldaks sakslastel areneda vabalt ja sõltumatult, nagu suveräänne rahvus.

Otsekohe pärast Berlüni konverentsi asus Nõukogude Lüt praktiliselt täitma oma seisukohti Śaksamaa suhtes. Peaesmärgiks oli Śaksamaa demilitariseerimine ja demokratiseerimine. „Öeldes lühidalt", rõhutas J.V. Stalin 24. septembril 1946. a., „Nõukogude Lüdu polütika Śaksamaa küsimuses on suunatud demilitariseerimisele ja demokratiseerimisele. Ma mõtlen, et Śaksamaa demilitariseerimine ja demokratiseerimine on üks tähtsamaid kindlustusi kindla ja pikaajatise rahu maksmapanemiseks [15].

Demokratiseerimise ja demilitariseerimise ülesannete edukaks läbivümiseks oli vaja otsekohe organiseerida kõiktsooni fašismivastased jõud, mobiliseerida nad võitlusse fašismijaa-

---

13) „Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны", стр. 343

14) Samas, lk. 344

* Kontrollnõukogu loodi nelja rügi (NSVL, Inglism., Prantsusm. ja USA) rõjaväe ülemjuhatajatest Krimmi konverentsil luua otsustatud kolme rügi rõjaväe ülemjuhatajatest koosneva Keskkontrollnõukogu asemel.

15) И. Сталин. Ответы на вопросы, заданные московским корреспондентом „Сандей Таймс" г-ном А. Верт в своей записке на имя т. Сталина от 17. сент. 1946. г. „Известия", 24. сент. 1946

nuste vastu. 1945. a. juunis ilmus Wõukogude sõjalise administratsiooni ülemjuhataja käskkiri kõikide antifašistlike parteide tegevusvabaduse kohta Saksamaal.

Saksa demokraatia, purustatuna fašismi poolt ja mahasurutuna 12-aastase terroriga, ei omanud kapitulatsioonieelseid massiorganisatsioone. Uued nüüd hakkasid tegutsema neli demokraatlikku parteid: Kommunistlik Partei, Sotsiaal-Demokraatlik Partei, Liberaal-Demokraatlik Partei* ja Kristlik-Demokraatlik Liit** Juba 1945. aasta juulis määrati kindlaks nende parteide tegevusühtsus[16]. Nad moodustasid bloki ühiseks võitluseks Saksamaa taastamise ja demokratiseerimise eest. Juba kahe-kolme kuu pärast kuulus antifašistlikku blokki üle miljoni inimese, kolme aasta pärast 11,5 miljonit[17].

Mainitud bloki eesotsas seisis Saksa Kommunistlik Partei. Saksa Kommunistlik Partei, olles Marxi ja Engelsi suurte traditsioonide kandjaks, seisis oma tekkimise algusest peale saksa proletariaadi imperialismivastase klassivõitluse eesotsas. Väsimatult paljastas ta saksa sotsiaalreetureid, astudes välja töölisklassi ühtsuse eest võitluses saksa imperialismi ja fašismiga. Veriste hitlerliku terrori ajal kommunistlik partei hälbimatus fašistliku kliki kuritegusid ja kutsus saksa rahvast üles võitlusse fašistliku diktatuuri vastu.

Sotsiaal-demokraadid ei võidelnud šovinistliku ja imperialistliku ideoloogia vastu. See oli üheks tähtsamaks põhjuseks, miks hitlerlastel õnnestus allutada saksa rahvas, kuitahes tema seas oma võõrvellikku fašistlikku ideoloogiat. 1935. aastal kirjutas Saksa Kommunistliku Partei liider Wilhelm Pieck oma artiklis „Meie võitlus šovinismi ja imperialistliku sõja vastu": „Fašistliku ideoloogia klassiiseloom pole massidele laialdaselt tuntud. Seepärast ähvardab meie suur hädaoht, et fašistidel õnnestub ainastada masse oma šovinistliku propagandaga ja ajada nad sõtta"[18].

Selle saksa töölisklassi lõhestumise soodustas saksa imperialistide kindlustumist Weimari vabariigis, fašistliku võimu ettevalmistamist ja kehtestamist. Selle töölisklassi lõhestumises on, nagu väljendas saksa proletaarse ajakirjanduse žurnalist Norden, reaktsiooni võimsuse taastami-

---

* LDP toetus kodanlikele intelligentsile, väikekaupmeestele, kommivantidele ja osalt käsitöölistele.

** KDL toetus peamiselt kesk- ja väike-ettevõtjatele. Ühendati katoliiklasi ja protestante.

16) Мошик, Д. Очерки новейшей истории „Германии", 1947, № 3 стр. 59.

17) Сокол, Т. П. Борьба демократических сил Германии за единство и демократический мир. Москва, 1948. стр. 6.

18) Wilhelm Pieck, Reden und Aufsätze, Berlin 1948 S. 9. Цит. Мошик, Д. „За демократическую, миролюбивую Германию" järgi. „Германия", 1949 № 20 стр. 93

se eelduseks[19]). 1934. aastal kirjutas Wilhelm Pieck, et saksa töölisklassi ühise rinde loomine on kõige tähtsamaks ülesandeks, „... mille ellusuumine võib päästa saksa rahva uuest maailmasõjast ja vabastada Saksamaa hitlerlikust kottkust ... Meie, kommunistid, astume välja saksa rahva ühtsuse eest ... Saksamaa Kommunistlik Partei, kes on loonud nii suuri ohvreid võitluses hitlerliku fašismiga ... võtab tarvitusele kõik abinõud selleks, et luua töölisklassi ühine rinne ..."[20]).

Fašismi võimuletulemise ajal paljud sotsiaal-demokraadid mõistsid sotsiaal-demokraatliku partei paunpoolsele juhtide poolütika olemust. SDP parimad esindajad asusid välja ühise tegevuse eest kommunistidega võitluses Hitleri ja kema kliki vastu.

Teise maailmasõja ajal saksa kommunistid jätkasid võitlust kommunistide ja sotsiaal-demokraatide tegevusühtsuse eest. Antifašistlikus põrandaaluses õnnestus luua kommunistide ja sotsiaal-demokraatide esimesed ühinemud rühmkesed. Ühiegi ühinemine sel ajal veel ei õnnestunud, ehi see süvis suuniks edaspidiseks parteide ühinemisele pärast sõja lõppu, mil selleks olid loodud vaalsed eeldused.

1945. aastal avaldati Berlüünis kommunistlikku ja sotsiaal-demokraatliku partei poolt kaks deklaratsiooni, milles vaatamata minevale lähtekohale ühtsuse hindamisel mõlemad töölispartei avaldasid ühist soovi kõrvaldada töölisklassi lõhestatus, arvestada minevikku raskusi viqu ja halastamatult võidelda fašismi jäänustega rahva vabaduse, demokraatia ja sotsialismi nimel.

Ülesandeid, mis seisid Saksamaa ees pärast teist maailmasõda, polnud võimalik täita töölisklassi ühtsuseta. „Suurte ülesannete täitmiseks, mis seisavad meie rahva ees, on vaja luua tõsised eeldused ... Selleks on vaja kõigepealt ületada töölisklassi saatuslik lõhenemine ..."[21]).

21.-22. aprillil 1946 toimus Saksa Sotsiaal-Demokraatliku ja Kommunistliku Partei ühinemiskongress, mis ühehäälselt vastu võttis otsuse sotsiaal-demokraatliku ja kommunistliku parteide ühendamisest Saksamaa Sotsialistlikuks Ühtsuspartiks (SSÜP). SSÜP asutav kongress valis partei keskjuhatuse ja kaks võrdõiguslikku esimeest – Wilhelm Pieck'i ja Otto Grotewohli, kes võttis vastu partei

---

20) Wilhelm Pieck, Reden und Aufsätze, Berlin. Teil. Материалы, D. „За демократический антифашистский Германии" järgi. Sotsialism, 1949 № 20 lk. 93

21) Samas, lk. 91.

programmi, mis seadis partei ette esimese ülesandena luua ühtne Saksamaa kui antifašistlik, parlamentaarne-demokraatlik vabariik ja moodustada kestne valitsus.

SSÜP muutuski võitlusele okupatsioonitsooni sõjalise administratsiooni parimaks kaitsjaks võitluses Saksamaa demokratiseerimise, demilitariseerimise ja ühtsuse eest. Oma tegevuses SSÜP ametivõimude toetuses ka kohe pärast sõda tegutsema hakanud Saksa Vabade Ametiühingute koondisele, mille eriline tähtsus seisnes nimelt tema massilisuses – sinna kuulub saksa töölisklassi võhmu enamus.

Teistsuguse olukorra kujunes Saksamaa läänetsoonides. Ameerika-inglise imperialistid, lähtudes oma peamistest eesmärkidest Saksamaa suhtes ei kavatsenudki täita Berliini konverentsi otsuseid. Nad ei saanud tegutseda avalikult. Progressiivsete reformide nõue muutus üha massilisemaks. Sagenesid streigid ja näidademonstratsioonid. Kohe pärast sõda hakkasid ka läänetsoonides spontaanselt tekkima demokraatlikud organisatsioonid. Ühines tugev tung töölisliikumise ühendamiseks. Inglise-ameerika okupatsioonivõimud tundsid vajadust tasakaalule võtta demagoogiat. Demagoogia teostamisel osutasid läänе-Saksamaa okupatsioonivõimudele kõige tõhusamat abi Kristlik-Demokraatlik Liit ja Sotsiaal-Demokraatliku parteid parempoolne juhtkond. „Iga katse puhul kallale tungida saksa rahva elulistele huvidele võib märgata kõige tihedamat koostöö ameerika imperialistide ja reaktsioonilise poliitilise parteide, peamiselt KDU ja SSDP vahel" [22].

Sotsiaal-demokraatliku parteid eestvõtjas läänе-Saksamaal seisis Schumacher, KDU eestvõtjas Adenauer. Kurt Schumacher arvas kohe pärast sõja lõppu töölisklassi ühtsuse lõhestamise teele. Ühtne ja tugev töölisklass oleks võimeline seadma kõsitsema taheldusreaktsioonilisi imperialistide plaanide läbiviimisel. läänе-Saksamaa okupatsioonivõimud osutasid Schumacherile igakülgset abi. Tuleb Schumacherile vastu kõiges, teostasid okupatsioonivõimud kommunistide vastu tõelist terrorit [23]. Nende koosolekud keelati või piirati; neil ei lubatud välja anda oma ajalehti, ja kui lubati, siis vähendati pidevalt tiraaži ja tehti muid kitsendusi. Kommunistidele esi-

---

22) „Тезисы ЦК КПГ о возрождении единой демократической Германии", стр. 108.

23) Беленький, Т. Внутренняя политика и судьбы англо-американского раскола. „Большевик" 1947 № 21 стр. 75

tati väljamõeldud süüdistusi, mille alusel neid arreteeriti[24]).

Schumacheri initsiatiivil tulid 1946. a. jaanuaris Frankfurdis Maini ääres ja Hannoveris kokku sotsiaal-demokraatide lääreerentsid, kus domineerisid parempoolsed sotsiaal-demokraadid, kes suhtusid saavutatult töölisklassi ühtsusse[25]). Nende konverentside otsused olid sihitud ühinemise vastu. Schumacher sõitis korduvalt inglise ja ameerika tsoonide mitmesugustesse linnadesse ja esines sotsiaal-demokraatide koosolekutel provokatsioonilise kõnedega, millede tuum seisnes üleskutses keelduda parteide ühendamisest.

Veebruar 1946 saabus Schumacher Berliini inglise okupantide saatel. 20. aprillil 1946. a. Weddingis (Berliini prantsuse sektor) Mercedes' palees toimus sotsiaal-demokraatide koosolek. Kui rohkesti koosolekust osavõtjaid protesteerisid Schumacheri taotluste vastu, loodi saali politsei, kes hakkas pekstma ja arreteerima ühtsuse pooldajaid.

31. märtsil pühendid schumacherlased ühtsuse küsimuses läbi viia Berliini sotsiaal-demokraatide seas hääletust. Kuid 66.000-st ainult 19.500 hääletas otsekohese ühinemise vastu ja vaid 5.500 ühinemise vastu üldse. Parteide ühinemist idatsoonis Schumacheril takistada ei õnnestunud.

Kuid läänetsoonides juba 26. veebruaril 1946. a. sotsiaal-demokraatide kongressil Offenbachis Maini ääres õnnestus Schumacheril läbi viia otsus, et kõik sotsiaal-demokraadid, kes võtavad osa Berliini ühinemiskongressist, kuulutatakse väljaspool seadust olevaiks. Pärast SSÜP moodustamist idatsoonis alustasid schumacherlased läänetsoonis vasempoolsete sotsiaal-demokraatide taga kiusamist. Ühtluse pooldajaid heideti välja parteist organisatsioonidest, omavalitsus- ja kohalikest valitsusorganeist.

SDP lääne-Saksamaal, olemata otseselt kodanlik partei, kaitseb valitsusoonilise kodanluse huve. Selle asemel, et lüüa ühinduda kogu oma kogemusega kommunistidega lüüa imperialistlike parteidega, nagu seda on KDL lääne Saksamaal. KDL ja SDP ühtlasi on see jõud, millele toetuvad lääne imperialistid oma kogemuses Saksamaal.

* * *

---

24) Корнухин, А. Немецкие враги социал-империализма на службе у американо-английских поджигателей войны. Москва, 1952 стр. 27.

25) Корольков, Г.; Попов, П. Создание Социалистической Единой Партии Германии „Вопросы истории" № 13-16 1946 стр. 53.

Et täita Potsdami konverentsil ülesseatud nõuded Saksamaa demilitariseerimise ja denatsifitseerimise kohta, oli vaja kõigepealt hävitada fašismi majanduslik ja sotsiaalne baas.

Saksamaa oli suurimate monopolide maaks. Kõik tähtsamad tootmisharud kontrolliti väga olulisel määral kartellide, trestide ja sündikaatide poolt. Saksamaa lüüasaamine esimeses maailmasõjas ei vünud monopolistliku kapitalismi hävitamisele. Saksamaa monopolistid – mannesmannid ja kruppid, stinnesid ja kirdorfid – säilitasid oma võimu. Saksa monopolid oma rõõvelliku iseloomu tõttu sünnitasid fašismi. Monopolistid finantseerisid Hitlerit ja tema parteid juba enne Hitleri võimule tulekut. Hitler tuli võimule kasutades saksa monopolistide toetust. Selle tulemusena monopolid saavutasid täieliku ülemvõimu rükliku aparaadi üle. Saksa tõõstuse peremehed – Kleknee, Krupp jt. muutusid saksa rügi püramatuteks peremeesteks [26]). Hitlerlaste partei on imperialistide partei. Fašismi jõud seisneski teme sidemetes monopolistliku suurkapitaliga.

Seega teostada denatsifitseerimist pole võimalik esialgselt likvideerimata monopolid. Kuid monopolide likvideerimine on nõuetav samuti ka demilitariseerimise seisukohalt.

Maa sõjalist potentsiaali määravad mitte ainult sõjatõõstusharud, vaid kogu majandus, eriti aga rasketõõstus. Kogemused näitavad, et ei saa teostada agressori majanduslikku demilitariseerimist, pürduches vaid osaliste abinõudega, mis puudutavad tõõstuse üksikuid harusid, aga mitte majandust üldse. Majanduslik demilitariseerimine võib olla edukas vaid süs, kui hävitatakse ehk võetakse kontrolli alla mitte ainult sõjatõõstus –, vaid kõik tõõstusharud, mida võiks ära kasutada sõjaotstarveteks.

Pärast esimest maailmasõda polnud teostatud kontrolli Saksamaa kogu tõõstuse üle. Sõjatõõstusettevõtteid osutus saksa imperialistidel kerge säilitada, vües neid üle rahuaja produktsiooni tootmisele. Nü näiteks relvatehased ja mürsuvabrikud vüdi üle peamiselt rauaümbertõõtlusele; kahuritõõstuse tõõhojad hakkasid masinaid tootma; püssirohuvabrikutes teostati igasuguseid eksperimente jne [27]).

Taoliselt vähesel määral ümberehitatud tehastes

---

26) Свиридов, Б. Демократизация Германии или смена вывесок „Новое время", 1947 № 19 (115) стр. 11.

27) Лиф, Ш. Экономическое разоружение Германии. „Большевик", 1945 № 16 стр. 75.

oli kerge uuesti hakata tootma relvi ja muid sõjaotstarveteks tarvismi-nevaid materjale. Śaksa kartellide ja välismaiste aktüvide uurimise jaoskonna juhataja kolonel Bernstein, esinedes 1945. aastal senati sõjalise mobilisatsiooni allkomisjonis, avaldas arvamust, et kui mitte läbi vüa effektüvset Śaksamaa majanduslikku demilitariseerimist, võib ta sõjaline tootmine täielikult taastuda 5-10 aaste pooksul [28].

Śeda kõike arvesse võttes veel sõpe ajal pa esimestel sõjajärgsetel kuudel Nõukogude okupatsioonitsoonis sekvesteeriti monopolistide sõjatehased ja ettevõtted. Demokraatlike organisatsioonide initsiatüvil 1946. a. keskpaiku tõsteti päevakorda küsimus kõikidelt sõjaroimaritelt ja aktüvsetelt natsistidelt sekvesteeritud ettevõtete üleandmise kohta rahva kätte. Kodanlikud parteid pa parempoolsed sotsiaal-demokraadid püüdsid kompromiteerida natsistide pa sõjaroimarite varanduse võõrandamise ideed [29]. Nad karjusid tsooni „nõukogustamisest", kommunismi „sisseseadmisest" ja hirmutasid väikeomanikke eraomandi likvideerimisega. Tõõlised nõudsid küsimuse hääletamisele panekut. Śaksis toimunud referendumist võttis osa 94% elanikkonnast, kusjuures 77,7% neist hääletas natsionaliseerimise poolt. Vastavalt referendumi tulemustele Śaksi ja seejärele ka teiste alade administratsioonid võtsid vastu otsuse sekvesteeritud ettevõtete üleandmise kohta rahva kätte.

Juba 1947. aasta märtsiks oli Nõukogude okupatsioonitsoonis kõrvaldatud käibelt pa demonteeritud sõjatõõstuse ja muude kulatud. tõõstusharude enamik (733-st 676) Ettevõtete sekvesteerimine vüdi idatsoonis lõpule 1948. a. aprillik. Rahva kätte läinud tehased andsid 1948. a. 40% idatsooni tõõstustoodangust. Otsustavat tähtsust omas samuti pankade pa kindlustusseltside peaaegu täielik natsionaliseerimine.

Wilhelm Pieck rõhutas, et Ida-Śaksamaa tähtsamate ettevõtete üleminek rahva kätte tähendas, et „tõõrahvas ise sai otsustava mõju majandusele, tootmise arengule ja produktide jaotamisele" [30]. Śaksa monopolistid kaotasid võimaluse mõjustada idatsooni polütilist elu ja suunata ta arengut reaktsioonilisele ja agressüvsele teele. Śeda ei saanud tunnustamata jätte isegi ko-

---

28) Орлов, Д. О противниках экономического разоружения Германии. „Новое время", 1946 № 4 стр. 5.

29) Солюс, Т. Борьба демократических сил Германии..., стр. 13.

30) Wilhelm Pieck, Reden und Aufsätze, s. 156. Tsit. Мельников, Д. За демократическую миролюбивую Германию järgi. „Большевик", 1949 № 20 стр. 95.

danlikud tegelased, nagu Põhja-Rein — Vestfaali (inglise tsoon) maa taastamise minister Paul, kes, vübinud 1947.a. idatsoonis teatas, et Nõukogude okupatsioonitsoonis on tõepoolest demokratiseerimine läbi viidud, mille juures olulist osa mängisid rahvamassid [31]). Inglise ajalehe „Raynolds News" korrespondent Gordon Shaffer kirjutas 13. aprillil 1947.a. pärast idatsooni külastamist: Üheks kaheldamatuks järelduseks, mida võib fikseerida, on see, et vene ja saksa antifašistid kindlustasid vähemalt aluse, millele tuginedes võib ülesehitada vaba ja demokraatlik Saksamaa [hõrendus — L.L]. See, mida venelased tegid Saksamaa Nõukogude okupatsioonitsoonis, on juba sisse kantud tähelepanuväärse peatükina pärastsõjaaegsesse ajalukku" [32]).

Läänetsoonides ei teostatud monopolide likvideerimist. Sõjatehaste asemel demonteeriti rahuaja tööstuse tehaseid, peamiselt neid, mis tootsid Ameerika Ühendrühidega ja Inglismaaga konkureerivaid kaupu.

Pärast teise maailmasõja lõppu USA ja Inglismaa mõningad demokraatlikumalt meelestatud ringkonnad kavatsesid tõepoolest asuda monopolide likvideerimise teele. Kuna aga USA-s ja Inglismaal täiel määral domineeris finantskapitali võim, neid kavatsusi läbi viia ei õnnestunud.

Võtame näiteks „IG Farbenindustrie". „IG" kõikides tehastes oli tsehhe, mis tootsid vaid sõjatarbeid ja polnud millekski muuks kohandatud; oli üle kümne tehase, mis ehitatud vaid sõjatarveteks. Kuid ühtegi tehast ei hävitatud, välja arvatud paar tsehhi kahes tehases. USA sõjalise administratsiooni osakonna direktori asetäitja saksa kartellide pa välismaiste hoiusummade uurimiseks Nickson, teatades 1945.a. detsembris, et 80% „IG Farbenindustrie" varandusest pole vigastatud ja on valmis ekspluatatsiooniks, tunnistas: „Meie ei võtnud tarvitusele vastavad abinõud „IG Farbenindustrie" kontserni likvideerimiseks..." [33]).

Tööd alustasid samuti teised suured sõjakontsernid nagu „Krupp", „Henkel", „Junkers" jt.

---

31) Монин, Д. О борьбе двух направлений в международной политике. „Большевик" 1947, № 24 стр. 54.

32) Журавский, А. Рост демократических сил в Германии. „Новое время", 1949, № 17 стр. 8.

33) Олещук, Ф. Силы демократии и прогресса в борьбе против фашизма и реакции. „Большевик", 1947 № 16

Saksa rahvas ei tahtnud leppida tekkinud olukorraga. Nü näiteks Hesseni tõõtati välja 1946. aastal konstitutsiooni projekt, mille 41 §-s öeldi: „Selle konstitutsiooni jõustumisega 1) kivisöe, kaaliumi ja rauamaagi kaevandused, raua ja terase tootmise ettevõtted, energeetilised ettevõtted, samuti raudtee- ja trolleibusslünid kuulutatakse ühiskondlikuks omandiks; 2) suured pangad ja kindlustuskompaniid antakse rügi juhatuse või kontrolli alla[34]. Ameerika okupatsioonivõimud avaldasid protesti § 41 vastu ja keelasid selle võtmist konstitutsiooni. Kui Hesseni valitsus rahva survel sellega ei nõustunud, nõudis kindral Clay üldist referendumi. Kuigi 70% Hesseni valijatest kütsid § 41 heaks, ameerika okupatsioonivõimud takistasid selle konstitutsiooni võtmist nü kaua, kuni Hesseni landtagis said ülemvõimu reaktsioonilised jõud.

Saksa monopolistlike lütude olemasolu varjamiseks tekkis 1947. a. alguseks inglise ja ameerika tsoonides nn. „majanduslike rühmade ja lütude võrk (üle 30), mis asendasid kartelle vaid nimeliselt[35]. Nü näiteks Düsseldorfis (inglise troon) loodi „majanduslik lüt" „Raud ja teras", mis kontrollis kogu tsooni metallurgiatõõstust. Trest „Osram'i" tehaste baasil loodi uus elektrilampide kartell, mis täielikult läks üle ameerika elektrotehnilisele trestile „General electric".

Jaanuaris 1947 USA okupatsioonivõimude ülemjuhataja kindral Clay avaldas seaduse dekartelliseerimise kohta. Berlüni demokraatlik ajakirjandus vaatles õigusega eelseisvat „dekartelliseerimist" katsena muuta Lääne-Saksamaa tõõstus üheksainsaks suureks kontsernik inglise-ameerika kapitaliga. Tõepoolest tuleneski see monopolide väiksemateks ühikuteks jagamise mõte soovist muuta suurettevõtete organisatsioon paenduvamaks, kuna monopolid olid kasvanud nüvõrd suureks, et nende juhatamine ühisest keskusest oli muutunud peaaegu võimatuks[36]. Kivi- ja pruunsöe tootmise sündikaadid, nende seas Reini-Vestfaali kivisöe sündikaat, saadeti laiali. Kuid samast personaalist komplekteeriti Saksa kivisöetõõstuse valitsus ja talle alluvad organid, kusjuures nende organisatsioonide funktsioone isegi laien-

---

34) „Белая книга о возрождении германского империализма", стр. 85, 86.

35) Монин, Д. О германской проблеме. „Большевик", 1947 № 24 стр. 64

36) „Белая книга о возрождении германского империализма", стр. 87, 88.

alati sõnuldes nõudlikkaatide funktsioonidega.

Planeerides Lääne-Saksamaa endise reaktsioonilise aluse taastamist, püüdsid ameerika monopolistlid samaaegselt allutada Lääne-Saksamaad oma võimule, allutada saksa monopolistlikud liidud ameerika monopolidele. Seejuures tuleb silmas pidada, et reda soodustas mitte ainult USA kui okupeeriva riigi seisund Saksamaal, vaid ka eripärased suhted saksa ja ameerika monopolide vahel pärast teist maailmasõda, mis põhinesid mitte ainult ühistele majanduslikele, vaid ka ühistele poliitilistele huvidele — taastada reaktsioon.

Lääne-Saksamaa majanduse oluliord halvenes tunduvalt pärast „ahiandmise" kokkuleppe sõlmimist USA-ga 14. juulil 1948. aastal, mis põhjenes nn. Marshalli plaanil [37]). Kokkulepe määras kindlaks USA täieliku kontrolli Lääne-Saksamaa majanduse üle. Kontrolli alla kuulusid Saksamaa poolt kõnna kõnaolevate ressursside ärakasutamine, kõnna tootmine, sisseveedu ja väljaveedu, majandusliku koostöö teiste riikidega jne. Kokkulepe andis ameerika monopolidele õiguse püsivamatule kapitali investeeringule saksa tööstusse. Marshalli plaanis oli samuti ette nähtud Bitbooniale nn. kredüüdi andmine.

Lääne-Saksamaa marshallisseerimine tähendas ka majanduslikku ja finantsilist orjastamist. USA monopolistlikud liidud leidsid endale üha uusi ettevõtteid Saksamaa juhtivates majandusharudes. 1948. aastal hakkasid tekkima ameerika-saksa ühised monopolid, mis aktiivse osavõtu kuulus ameerika imperialistidele. Ameerika imperialistid, kaasamõõd enda käsku juhtiva seisundi Saksamaa tööstuses ja muutsid saksa monopolistlikud oma nooremateks partneriteks, reguleerisid oma huvides ka Lääne-Saksamaa tootmist. Edutati kõigepealt kaupade tootmist, mille eksportimisel ameerika monopolistlik kapital oli huvitatud (näiteks kivisüsi, mida USA vajas Lääne-Euroopa majanduse sõltuvuse muutmiseks). Teiseks forsseeriti ameerika monopolistidele kuuluvad tööstusharud. Kolmandaks forsseeriti sõjaproduktsiooni tootvaid ettevõtteid. Ülekaalukalt müüdi langusseisukorda Ameerika ühendriikidele konkurentsi mõttes ohtlikud või halle mingit tähtsust omavad tööstusharud.

Seega võib öelda, et USA poliitika Lääne-Sak-

---

[37]) Итоги Б. Агрессивная политика американского империализма в Германии после второй мировой войны. Москва, 1952. стр. 19.

samaa suhtes on tüüpiline kolonialpoliitika, mis on kohandatud laane- Saksamaa majanduse iseärasustele.

Järelult halvenes tööliste majanduslik olukord. Isegi ametlike andmete järgi oli laane- Saksamaal 1949. aastal üle 1,2 miljoni töötu [38]. Töötuse muutus kroonilisteks nähtuseks. Tööliste olukord muutus nii raskeks, et nad ei suutnud isegi oma toidunormi välja osta. Inglise ajakiri „Tribune" teatas, et vähemalt 1/4 töölisperekondadest pole võimeline välja ostma oma toidunormi ja nüüte ratsiooni.

Sellised olid siis laane-imperialistide poliitika tulemused Saksamaa tööstuses.

* * *

Fašismi majandusliku ja sotsiaalse baasi likvideerimiseks Saksamaa demotriifitseerimise ja demilitariseerimise käigus oli vaja läbi viia radikaalne reform ka agraarsalal.

Nagu osutas V.I. Lenin, oli Saksamaa põllumajandusele omane aeglane ja talupoegadele pünarikas ülemineku tee, nn. preisi tee feodalismilt kapitalismile. Pärisorjuse jäänused säilusid kaua saksa põllumajanduses, takistades tootmisjõudude arengut.

Fašismi võimutsemise perioodil feodaalsed suhete jäänused saksa külas ei nõrgenenud, vaid isegi vastupidi — tugevnesid. Hitlerlased taaselustasid talupoegade ekspluateerimise ammu iganenud feodaal- pärisorjuslikke vorme. Fašismi diktatuuri ajal kasvas kõabusmajapidamiste (0,05 - 2ha) arv 3.640.000-lt 1933. aastal 4.424.000-ni 1939. aastal, moodustades kõigist talumajandeist 66,4%; nendele majapidamistele kuulus vaid 3,7% kogu maast [39]. Samal ajal vaid 34.000 majapidamist (üle 100 ha), mis moodustasid kõigist majandeist vaid 0,5%, valdasid 36,4% kogu maast. Seega kuulus rõhuv enamus maast mõisnikele.

Toetudes oma majanduslikule võimule säilitas junkrlus finantskapitali magnaatide kõrval juhtivat kohta Saksamaa majanduslikus ja poliitilises elus. Junkrkaste ülemkiht oli tihedalt seotud monopolidega, võttes osa pankade ja kontsernide juh-

---

38) Мейснер „Борьба за единую ...", стр. 117.

39) Хрестоматия „Борьба демократических сил за антифашистско-демократическое преобразование Германии". „Вопросы империалистической аграрной политики в период подготовки второй мировой войны". Москва, 1951. стр. 162, 163.

timisest. Junkurlus mängis otsustavat osa saksa armees, olles preisi militarismi reaktsiooniliste traditsioonide kandjaks. Saksa mõisnikud olid otseselt huvitatud imperialistlike anastuste teostamisest. Junkurlus taotles 1) uusi maid ja 2) anastuspolütika jutlustamisega kõrvale juhtida maalute talupoegade tähelepanu mõisnike suurmaavaldusest. Mitte asjata ei osutanud J.V. Stalin, et saksa fašistid olid „...reaktsionäärid – pärisorjuslased ja saksa armee – pärisorjuslaste armee, kes valab verd saksa parunite rikastamiseks ja mõisnike võimu taastamiseks"[40].

Agraarreform oli vajalik mitte ainult junkurluse ja tema materiaalse baasi küreks likvideerimiseks. Agraarreformi eesmärgiks oli veel hävitada feodaal-pärisorjuslike suhete jäänused ja avada seega tee põllumajanduse tootlike põudude progressüvsele arengule. Ainult sel teel oli võimalik tõsta pärastsõjaaegne saksa põllumajandus ja parandada kogu elanikkonna materiaalne olukord.

Saksa kommunistlik partei mõistis täiel määral agraarreformi läbivümise tähtsust, selle paratamatust. Oma programmilises deklaratsioonis 11. juunil 1945 esitas kommunistlik partei nõude junkurluse suurmaaomandi likvideerimise ja maa üleandmise kohta talupoegadele. Saksa kommunistlik partei esineski agraarreformi initsiaatorina ja järjekindla läbivüjana Nõukogude okupatsiooni tsoonis. SSÜP III kongressil (juulis 1950) Wilhelm Pieck osutas sellele tähelepanu: „Töölisklass ja tema partei olid maareformi initsiaatoriteks ja selle läbivümise ning mõisnike ja junkrute maade talupoegadele üleandmise esimesteks organisaatoriteks"[41]. SSÜP võttis täiel määral vastu Saksa kommunistliku partei programmi ja taktika agraarhüsimuse alal, kajastades saksa rahva enamuse nõudeid.

Nõukogude okupatsiooni tsooni LDP juht Koch ja KDL juhid Hermes ja Schreiber, võttes arvesse talupoegade ja oma organisatsioonide liktlükmete soove, olid väliselt sunnitud agraarreformi projekti toetama, kuigi nad põhiliselt olid selle vastu[42]. Süski püüdsid nad reformi osaliselt saboteerida, osaliselt anda talle püratud iseloom. Nad avaldasid kahtlust mõisnike

---

40) J. Stalin, Nõukogude Lüdu Suurest Isamaasõjast, lk. 44.

41) Пик, В. „Отчётный доклад на третьем партийном съезде о работе Центрального Правления СЕПГ „Большевик", 1950 № 14 стр. 60

42) Монин, Д. Аграрная реформа в Германии". „Новое время", 1946 № 6 стр. 12.

maade konfiskeerimise majandusliku effektüvsuse kohta ja nõudsid visalt reformide läbiviimise edasilükkamist toitlusolukorra paranemiseni Saksamaal; nad panid ette pürduda sõjaroimarite mõisade konfiskeerimisega; nõudsid konfiskeeritud maade eest „õiglast tasu" jne.

Kuid saksa rahvas ei lasknud end seekord petta.

Kahe kuu jooksul (aug.-sept. 1945) toimusid üle kogu idatsooni arvukad koosolekud ja mütingud, kus võeti vastu otsusi agraarreformi läbivümise kohta[43]) Esimene sellekohane resolutsioon avaldati 3. septembril 1945 Saksis. Sellele järgnesid analoogilised resolutsioonid ka teistes Ida-Saksamaa provintsides.

Vastavalt nendele resolutsioonidele kuulusid konfiskeerimisele: 1) sõjaroimarite ja -süüdlaste maad; 2) fašistlike juhtide, fašistliku partei aktüvsete pooldajate, hitlerliku rügi juhtivate tegelaste ja kõigi nende isikute maad, kes hitlerliku võimu ajal olid rügipäeva e. reichstagi lükmed; 3) mõisnike maad, kes omavad enam kui 100 ha.

Lükumine reformi läbivümise eest haaras lain rahvamasse. 1945. aasta septembri ja oktoobri kuude jooksul tekkis üle 10.000 komisjoni maareformi läbivümiseks, kuhu kuulusid üle 54.000 põllumajandustöölise, vähese maaga talupoega ja uusasunikku, keda omakorda abistasid kümned tuhandad töötajat talupoega-aktivisti.

Idatsooni LDP ja KDL juhid, pärast seda, kui reformi teostamine koolimata nende põiklemistest muutus tõsiasjaks, otsustasid avalikult välja astuda agraarreformi vastu. Detsembri alguses KDL juhtkond keeldus allakirjutamast nelja partei üleskutsele abi kohta talupoegadele, kes said maad agraarreformi kaudu[44]). See kutsus esile demokraatlikes ringkondades nü tugeva pahameele formi, et KDL juhatuse pleenum võttis vastu otsusi partei esimehed Hermes ja Schreiber juhatuse koosseisust välja heita, motiveerides seda nende reaktsioonilise polütikaga. Samal põhjusel ka Koch pidi lahkuma LDP esimehe kohalt.

Kõige ägedamat vastupanu osutasid reformi läbivümisele süski mõisnikud ise. Nad püüdsid organiseerida sügiskülvi ja viljakoristamise sabotaaži, võttes tarvitusele otsest

---

43) Харахашьян, Т. „Борьба демократических сил..., стр. 165, 166.
44) Монин, Д. „Аграрная реформа в Германии". „Новое время", 1946 № 6 стр. 13.

kahjurlikku tegevust ja terroristlikke akte. Nad müüsid kariloomi, masinaid, inventeri, oma majandulik lükkusid varandust. Agentide kaudu administratiivses aparaadis püüdsid nad hoiduda reformi nõuete täitmisest ja säilitada oma valdusi kas või osaliselt.

Hoolimata vastuseisu saavutpanust agraarreformi läbiviimine lõpetati 1945. a. lõpuks, tänu ŠSÜP kindlale poliitikale, Nõukogude sõjalise administratsiooni abile ja saksa rahva täielikule poolehoiule.

Komisjonid aga jätkasid tööd 1948. a. keskpaigani, et lõplikult läbi viia maa ümberjaotus ja parandada reformi teostamisel tehtud vigu.

Tulemusena konfiskeeriti 4142 hiiglase ja sõjasüüdlase (121.000 ha) ning 71.316 junkru (2.500.000 ha) maa [45]. Konfiskeeritud maa jaotati maatute talupoegade, põllutööliste, ümberasujate, väikerentnike, tööliste ja käsitööliste vahel. Seega said maad üle 530.000 talupoja perekonna; nende hulgast 290.000 ei omanud varem maad. Uute majapidamiste keskmine suurus oli 7,9 ha, väikumaaomanikud said juurde keskmiselt 2,8 ha. Seega 77% maast läks talupoegade kätte.

Maatatud maa vabastati igasugusest võlgnevusest. Äsjamoodustatud Talupoegade Vabastamise Fondid said maareformi fondist üle 100.000 mõisnikelt konfiskeeritud põllumajandusmasina ja -tööriista. Nende käsutusse anti 524 masinalaenutusjaama, 2700 põllumajandusmasina- ja remonditöökoda jne. Tuhanded traktorid ja veomasinad saadi seega talupoegadele Nõukogude tüt. Agraarreformi fondist said talupojad veel 303.000 tsentnerit vilja, 1.168.000 tsentnerit kartuleid, rohkesti sööta, üle 400.000 sarvloomi ja sigu [46].

Wilhelm Pieck, pöördudes tähelepanu maareformi tulemustele, rõhutas, et tänu maareformile „murti suurmõisnike sajandaile pikkune võim külas ja rüüklikus elus ja loodi tugev alus demokraatiale" [47]. Nõukogude okupatsioonitsooni külastanud Ülemaailmse Ametiühingute Föderatsiooni esindajad, inglise parlamendi liikmed, tradeunioonide delegaadid ja sarnased eeljad

---

[45] Мясников, Борьба за единую ..., стр. 57, 58.

[46] Корольков, Т.; Тонков, Т. Создание социалистической единой народно-демократической Германии. „Большевик", 1946 № 13-16 стр. 55.

[47] Wilhelm Pieck, Reden und Aufsätze, S. 156. Цит. Мясников, Д. За единую демократическую миролюбивую Германию. „Большевик" 1949 № 20 стр. 95.

välismaised korrespondendid märkisid agraareformi positiivset iseloomu. „See reform", kirjutas inglise žurnaal „New statesman and nation" 5. jaanuaril 1946, „natsistlike ametnike ja tööstuite puhastuse kõrval likvideerib faktiliselt sotsiaalse klassi, milles natsism omas sügavamaid juuri"[48]. Inglise ajalehe „Manchester gardian" korrespodent kirjutas 1. veebruaril 1946. a: „Maareform leiab sakslaste seas üldist heakskütmist. Venelased tõmbasid sel teel laialdased rahvakihid enda poole. Inimesed on neile tänulikud ja on veendunud, et vana süsteem ei saabu kunagi enam tagasi".

Maareform Ida-Saksamaal mitte ainult ei hävitanud feodaal-pärisorjuslikud suhted saksa külas, vaid püras ka talupoegkonna kapitalistliku ekspluateerimise baasi. Ta lõi eeldused talupoegkonna lütmiseks töölisklassi demokraatliku lükumisega Saksamaal. Kevadel 1948. a. moodustati Ida-Saksamaal demokraatlik talupoegade partei, kes oma loomisest peale võttis kursi sidemete kindlustamisele töölisklassi ja talupoegkonna vahel.

Kuid parimaks näitajaks maareformi effektüvsusest on üldine ja küre põllumajanduse tõus Ida-Saksamaal. „Saksa talupojad oskavad töötada", ütles V. M. Molotov. „Saanud junkrute maa nad suurendavad oluliselt põllumajanduslikku toodangut ja toiduainete resursse Saksamaal"[49].

Aastast aastasse suurenes Ida-Saksamaal külvipind. Nü 1948. aasta külvipind oli laienenud 560.000 ha võrra võrreldes 1945. aastaga[50]. 1948. a. kuni 1949. a. veel 160.000 ha võrra. Selle kõrval on märkimisväärne tõhus saagirikkuse kasv. Oluline on karjakasvatuse tõus, nü peade arvu kui ka produktüvsuse kasvu poolest.

Seega suutis põllumajandus paremini varustada linna elanikkonna ja tööstuse tarbeid. Ühtlasi kasvas töötava talupoegkonna materiaalne ja kultuurne tase. Nü näiteks suurenes väike- ja keskmiktalupoegade majapidamiste (kuni 15 ha) puhas sissetulek 1946. aastast 1950. aastani 256% võrra.

Agraarreformi läbivümisega, ettevõtete võorandamisega natsidelt ja sõjaroimaritelt ning pankade rügistamisega oli idatsoonis hävitatud fašismi majanduslik alus.

---

48) Монин, Д. Аграрная реформа в Германии. „Новое время", 1946 № 6 стр. 14

49) Молотов, В. М. Вопросы внешней политики, Москва, 1948 стр. 411.

50) Харахашьян, Борьба демократических сил..., стр. 181.

Sõdanõusoolises agraarreformi läbiviimise asemel algasas junkrute võimu taastamine, mis oli ühtlasi tähtsamaks eelduseks Lääne-Saksamaa muutmiseks agressiivseks militaristlikuks platsdarmiks.

Ühi Ministrite Nõukogu Moskva istungijärgul* tehti Nõukogude delegatsiooni poolt ettepanek lõpetada maareform 1947. aasta jooksul kõikides okupatsioonitsoonides, avaldas Marshall arvamust, et Ameerika tsoonis pole eeldusi laialdaseks agraarreformiks [51]. Inglise tsooni toiduainete ja põllumajanduse kuskjuhatuse ülem Schlange-Schöningen** kirjutas spetsiaalse „leadusliku" kõõ, kus ta tõendas, et uued, viljakamad talupojad ei suuda kas üldse kaine hõlla maa harimisega, ehk teevad seda halvasti, mis paratamatult toob kaasa maa viljakuse languse, põllumajanduse degradatsiooni ja nälga Saksamaal [52]. Schlange-Schöningen ja ka Baieri põllumajanduse minister Baumgartner rõhutasid korduvalt, et maareform Inglise ja Ameerika okupatsioonitsoonidele ei oma seda poliitilist, majanduslikku ja sotsiaalset tähtsust, nagu Nõukogude tsoonis, sest lääne-tsoonides polnud junkreid ega suuri mõisu. Muidugi pole sellistel seitsmakirjalikel väidetel mingit alust.

Saksa statistikavalitsuse andmetel oli kolme lääne-tsooni territooriumil 1939. aastal üle 14.500 suurmõisa. Ainult Ameerika tsoonis oli mõisnike käes koondunud 3 milj. ha, s.t. umbes sama palju nagu Nõukogude tsoonis enne agraarreformi. Inglise tsoonis kuulus mõisnikele 2 milj. ha.

Lääne-tsoonide okupatsioonivõimud võtsid oma kaitse alla mitte ainult kohalikke, vaid ka idatsoonist põgenenud mõisnike huvisid. Neile jagati maad ja sujurus talupoegade arvel. Nii näiteks Fallenhobsteli ringkonnas (Hannover) tühistati asunike lepingud ja maa anti idast põgenenud 25-le suurmaaomanikule.

Lääne-Saksamaa lõõtsavad talupojad ei taktnud leppida tekkinud olukorraga. Nad alustasid võitlust agraarreformi eest. Selle võitluse eesotsas seisab Lääne-Saksamaa kommunistlik partei, kes nõuab agraarreformi teostamist oma programmilistes dokumentides ja võitleb ka praktiliselt selle teostamise eest propagandistliku ja organisatoorse tegevuse kaudu.

Nii näiteks Alam-Saksis kommunistid koos põllumajandustööliste aktiiviga koostasid maa saamise kandidaatide ning üle 100-ka

---

* märts-aprill 1947

51) Тарабин, Т. О пропагандистском значении и целях аграрной реформы в Германии. „Новое время", 1947 № 22 стр. 10.

** endine Ost-Elbe mõisnik ja natsist. Põgenes Nõuk. ok. tsoonist Inglise ok. tsooni

52) Сокол, Гроздь долгожданных лет см. Тарабин ... стр. 10.

omaseda mõisnike nimekirjad [53]). Kommunistide ettepanekul moodustati talupoegade komitee maareformi teostamiseks. See töö aitas mobiliseerida talupoegi võitluseks maareformi eest. Agraarreformi edukas läbiviimine Nõukogude okupatsioonitsoonis tugevdas veelgi enam Lääne-Saksamaa talupoegade võitlust.

Talupoegade püüdlusi kajastusid eredalt talupoegade kongresside ja koosolekute rohkearvulistes otsustes. 1947. a. novembris toimus Gross-Hesseni talupoegade kongress, millest võttis osa 1100 delegaati ja külalist [54]). Esinedes Baieri talupoegade nimel, ütles Willy Schroben sellel kongressil: „Kõik töölised, talupoegad, ümberasujate progressiivsed jõud püüavad kas või väheselgi määral teiega [s.t. idatsooniga – E. L.] sammu pidada. Kuid see on meile rangelt keelatud... Me loodame siiski, et saabub päev, mil ka Lääne võtab läbi maareform. Me soovime tuliselt, et teie idatsoonis aitaksite meid selles ürituses" [55]). Mitmel Lääne-Saksamaa maalal lülitati kohalikesse konstitutsioonidesse paragrahvid, mis nägid ette mõisnike maade võõrandamist ja talupoegadele pagamist. Kuid igal pool oodati nende paragrahvide elluviimine.

Schumacheri klikk abistas täiel määral imperialiste nende võitluses talupoegkonna demokraatlike nõudmiste vastu. Schumacherlased suhtusid vaenulikult agraarreformi teostamisse Ida-Saksamaal, nimetades seda „ebaterveks ettevõtteks", vahendiks, mis on „ühendamata tõelise demokratismiga" [56]). Et varjata idatsooni reformi tõelisi tulemusi näitasid nad idatsooni põllumajanduse langusest, katastrofist jmt. Lääne-tsoonide agraarreformi nad erialases täiel määral eitada ei julgenud. Sotsiaal-demokraadi Hannoveri kongressil 1946. a. Schumacher isegi nõudis agraarreformi teostamist, tehes seda rahvamasside enda poole tõmbamiseks. Kui aga Schleswig-Holsteini minister sotsiaal-demokraat Harp püüdis koostada mõõdukat agraarreformi projekti, sundisid teda SSDP juhid seda muutma. Aga pärast seda, kui Ameerika Ühendriikide okupatsioonivõimud teatasid agraarreformi „võimalusest Ameerika Ühendriikide tsoonis, kuulutas Schumacher Düsseldorfis 1948. a. lõpul, et „maareform... ei vasta sakslaste arm-

---

[53]) Харахамсун, Германия империалистическая агрессия..., цит. 196.

[54]) Samas, lk. 194

[55]) „Deutscher Bauerntag", Berlin 1948. Tsit. Харахамсун, Германия империалистическая агрессия... järgi, lk. 195.

[56]) Корсунский, А. Изменение характера современного империализма..., цит. 89, 90.

saamisele sotsialismist"[57]).

Süsteki leidsid lääne imperialistid, et sotsiaal-demokraatia demagoogiline poliitika rahva mõjutamiseks pole küllaldane. Tööraha tükumine kasvas. Seepärast USA, Inglismaa ja Prantsusmaa valitsevad ringkonnad otsustasid ühiskondliku arvamuse mõjutamiseks tavitusele võtta manöövrit. See seisnes agraarreformi seaduste paroodias, mida avaldati 1946.–47.a. jooksul. Ameerika okupatsioonitsoonis kinnitati reformiprojekt 1946.a. septembris[58]). Vastavalt sellele majapidamised suurusega 100 kuni 500 ha pidid jaotamiseks eraldama vastavalt 10% kuni 50% oma maast, majapidamised 500 kuni 1000 ha 50%–75%. Kogu võõrandatud maa eest pidid mõisnikud saama täielikku kompensatsiooni raha näol. Inglise ja Prantsuse okupatsioonitsoonides võeti kontrolli alla maad üle 150 ha.

Seega isegi reformi läbiviimise korral oleks mõisnikele jäänud suured maaalad. Kuid reformid sisaldasid reservatsioone, mis võimaldasid mõisnikel kõrvale kalduda reformi seaduste täitmisest. Nii näiteks Ühendriikide seaduses oli reservatsioon maa jagamise võimalusest pärijate kollektiivi vahel üle aasta jooksul pärast seaduse väljakuulutamist. Seda kasutati ohtrasti. Põhja-Rein – Vestfaali toidumainetega varustamise minister Lübke teatas landtagi istungil 11. oktoobril 1948.a., et ligi 3/4 suurmaaomanikest „jaotasid" oma maa sel viisil. „Kuhn Spree jaotas oma mõisa 32 osaks, varustades alates saanast täielikust ja lõpetades vastsündinuga igaühte 600 morgeni suurune alaga ... Fürst Lichtenstein jagas oma 52.000 morgeni suurune põllumaistku 24 osaks"[59]). Samal kombel jäi kuhn Herz von Schlitz': kälte 8317 ha maad jne. jne. Nõnda mõisnikud müüsid osa maast, kui nad seda tulusalt teha said. Maad konfiskeeriti väga väikesel määral. Ameerika tsoonis näiteks 25.269(!)* hektaari.

Vaadeldes seadust teiselt poolt, talupoegade seisukohalt, näeme, et ka siin oli tehtud reservatsioone, kuid milles talupoegade kasuks, vaid kahjuks. Nii näiteks Inglise tsooni seadus nägi ette, et uued asunikud saavad algul vaid rentnikeks ja alles kolme aasta möödudes, kui nad tõestavad, et nad suudavad maad

---

57) Трипольян, В. Трагедия социализма – предрассудок или неизбежность? „Большевик", 1949 № 21, стр. 52.

58) Толубко, Т. О противоположности позиции и деятельности в Германии. „Новое время", 1947 № 22 стр. 10, 11.

59) „Neues Deutschland", 12. okt. 1948. Tsit. Хрестоматия, Новейшая зарубежная печать ... järgi, lk. 199.

* Vördle 3.200.000 hektaariga, mida konfiskeeriti Nõukogude okupatsioonitsooni samasuunalisest mõisnike maareformist.

hästi hariida, võivad osta rendilewa maa. Seejuures oli maaosa nüüd nõnda säilitatud, et sellest poleksi võimalik olnud elatuda. Nii oli muidu asunike maaosaks määratud 1 ha. Lisaks põllu hoiu inventar ja kari samuti mõisnike käsku.

Saksa Demokraatliku Vabariigi Majanduslikud Instituudi andmeil 1949. aastaks loonetwoonides suurmaaomanikele kuuluwo maa suhtelisest mitte ainult ei vähenenud, vaid suurenes 421 hektaarilt 430 hektaarile (keskmiselt üks suurmaaomanik kohta)[60]. Lääne-Saksamaal pärast reformi teostamist oli ikka veel ligi 14.000 suurmaaomandit, mis, moodustades vaid 0,7% majapidamiste üldarvust, valdasid 24,5% kogu maast (6.000.000 ha).

Lääneriikide okupatsioonivõimude poliitika Saksamaa agraarküsimuses süs Saksamaa põllumajanduse langusele. See väljendub kõigepealt külvipinna kokkutõmbumises. Nii vähenes külvipind 1949. aastaks võrreldes 1948. aastaga teraviljade alal 10%, kartulikultuuri alal 15%[61]. See alanemine toimub pidewalt aasta aastasse. Üldiselt alaneb maa viljakus. Väheneb karjaloomade arv ja nende produktiwsus. Lääneriikide võimud wõid soodustawad wõi hoopis langust, püüdes Saksamaad muuta oma toiduainete turuks.

Olukord põllumajanduses tõi endaga kaasa suuri raskusi Lääne-Saksamaa toitlustuses. Toidunormid, tõusnes talvekuudel 1500 kalorini*, langesid suvekuudel 1000 kalorini ja alla selle (kuni 650 k.).

Üldiselt halwenes maa elanikkonna olukord. Ümberasudelt ajawahemikus 1945-1950 pankrotistunuid 38.774 0,5-5 ha suurust majapidamist. Eriti raskes seisukorras on põllumajandustöölised. Nende palk on nii madal, et ei jätku isegi ainuüksi toiduks. Lisaks on ka sün rohkesti töötuid. Sajad tuhanded põllumajandustöölised oolgwad töötsinguil linna, kus neid ees ootawad miljonid töötud.

* * *

60) Харахашев, Т. Германа демократическая ее за антарктическая империалистическая реакция, стр. 201.

61) Samas.

* Täiskasvanud inimese vajab keskmiselt Rahvuslikku Nõuga 1936. a. uurimuste järgi:
töölamata ..... 2400 kalorit — raske töö puhul ..... 3600 - 4000 k.
kerge töö puhul ..... 3000 " — väga raske töö puhul .... üle 4000 k.
keskmise töö puhul .... 3000 - 3600 k.

Nõukogude okupatsioonitsoonis toimus majandusliku demilitariseerimise kõrval sõjaliste üksuste, fašistlike sõjaliste ja poolsõjaliste organisatsioonide laialisaatmine.

Lääneteoonides jäid mitmed saksa sõjaüksused püsima „tööpataljonide" lipu all [62]. Nendesse pataljonidesse kuulus 150.000 inimest, s.t. 1,5 korda enam, kui lubati omada reichswehril pärast esimest maailmasõda. Ameerika-Inglise-Prantsuse tsoonides eksisteerisid sellised üksused, nagu „Jugoslaavia kuninglik armee", „Kindral Andersi korpus" ning kogu Euroopa fašistlike jätiste ühendised (ungari salašistid, slovakkia separatistid, ukraina fašistlikud bandüd jt.). Need üksused kasutasid täielikku lüklemisvabadust ja lääneteoonide administratsiooni materiaalset abi.

Nõukogude okupatsioonitsoonis toimus majandusliku denatsifitseerimise kõrval polütiline denatsifitseerimine.

Fašismi võimutsemise ajal natsistlikud tegelased lütsid fašistliku partei ja rügi üheks tervikuks. Natsid täitsid rügi kogu juhtiva aparaadi. Võib kindlalt öelda, et iga hitlerliku Saksamaa rükliku ja majandusliku aparaadi rakuke oli samaaegselt hitlerliku partei rakukeseks. Nüüd oli vaja luua garantii, et saksa fašismil ei õnnestuks, uuesti asuda polütilise elu etteotsa. Polütilise elu juhtimine tuli kindlalt anda demokraatlike jõudude kätte.

Nõukogude okupatsioonitsoonis kõik fašistlikud aktivistid eemaldati vastutavatelt kohtadelt – 1948. aasta alguseks 520.000 fašisti. Silmapaistvad hitlerlikud tegelased arreteeriti – 1947. aasta alguseks 59.995 fašisti. Arreteeritud ja kohtadelt eemaldatud fašistid asendati oma demokratismi poolt tuntud isikutega.

Fašistide eemaldamine valitsusaparaadist polnud küllaldane. Fašistlikul Saksamaal puudus faktiliselt kohalik omavalitsus. Kohtadel loodi nüüd saksa demokraatlikud isevalitsuslikud organid kõigi saksa demokraatlike parteide esinduse printsübil. Loodi osarühide ja provintside valitsused, kes said õiguse välja anda seadusi. Valimine maa- ja provintsiaaljukatusse toimus üldise, otsese ja võrdse valimisõiguse alusel. Need printsübid fikseeriti üksikute maade konstitutsioonides.

Uuele baasile pealisehituse loomisel omas väga suurt tähtsust vana fašistliku, militaristliku ideoloogia väljä

---

[62]) Мошин, Д. О германской проблеме. „Большевик", 1947 № 3 стр. 60, 61.

juurimine rahva teadvusest. Tõhusaimateks relvadeks selles võitluses on kool ja ajakirjandus.

Kooli demokratiseerimise eest alustas võitlust Saksamaa kommunistlik Partei. 4. novembril 1945. a. kommunistliku ja sotsiaal-demokraatliku parteide ühisel koosolekul võeti vastu resolutsioon nõudega teostada koolireform, millele vastavalt mai lõpul ja juuni algul 1946 anti välja kooli demokratiseerimise seadused üle kogu Saksamaa.

Seejärel alustati seaduste täitmist. Koolide aparaat ja pedagoogiline koosseis puhastati natsistlikest elementidest[63]. Kool eraldati kirikust ja ühtlustati. Laste koolikasvatus kuulutati eranditult rügiasjaks – eraisike koolid keelati. Kooliskäimise õigus anti kõikidele rahvakihtidele. Õppeplaanides teostati radikaalne muudatus. Vastavalt uutele õppeplaanidele anti välja uued õpikud. Raskusi oli uue õpetajate kaadriga, kuna rohkesti õpetajaid tuli vallandada natsistliku meelestuse pärast, õpilaste arv oli aga kasvanud 830.000-lt 1939. aastal 2,5 miljonini. Olukorra parandamiseks avati seitse pedagoogilist fakulteeti Ida-Saksamaa ülikoolide ja teiste kõrgemate koolide juures. Töötajate lastele avati võimalus kõrgematesse koolidesse astumiseks, seades sisse stipendiumid puudustkannatajatele. 1950. a. tööliste ja talupoegade laste arv moodustas 34% kõigi üliõpilaste arvust[64]. 1949. a. oli kõrgemaid õppeasutusi 6 võrra rohkem (19) kui 1939. aastal (13). Ühtlasi parandati teaduse, tehnika, kirjanduse ja kunsti alal töötajate majanduslikku dukorda.

Demokraatlik ajakirjandus, mis astus välja maa ühtsuse, demokraatia pa rahu eest, mängis suurt osa tsooni polütilises elus. 1948. aastal ilmus idatsoonis 30 ajalehte, 70 ühiskondlik-polütilist ja teaduslik-tehnilist ajakirja. Saksamaa demokraatlikud parteid annavad välja oma häälekandjaid. Eriti populaarne on SSÜP häälekandja „Neues Deutschland".

Demokraatlikud muudatused Ida-Saksamaal said võimalikuks tänu Saksamaa vabastamisele fašistlikust võimust Nõukogude armee poolt. Nõukogude sõjaline administratsioon osutas saksa rahvale suurt abi rüklikus, majanduslikus ja kul-

---

63) Мельников, Борьба за единую..., стр. 62, 63.

64) Кирсанов, А. Борьба за единую, независимую, демократическую миролюбивую Германию. Москва, 1951. стр. 14.

tuurialases üleschitustöös, seejuures austades pa kaitstes saksa rahva rahvuslikke huve.

Inglise, Ameerika ja Prantsuse okupatsioonivõimud Lääne-Saksamaal rikkusid Potsdami konverentsi otsuseid ka denatsifitseerimise alal. Richard Sasuly väidab täiesti õieti, et nad kartsid denatsifitseerimise kaudu muuta Saksamaad enam vastavaks nõukogude kui ameerike kursile [65]).

Richard Sasuly, põhiliselt õieti paljastades lääne imperialistide denatsifitseerimise ignoreerimist, õigustab süski teatud määral okupatsioonivalitsuse juhtide tegevust, kujutades esialgse denatsifitseerimise läbikukkumist kui ülemkindrali käskude mittetäitmist. Seadusi denatsifitseerimise kohta, nagu me hiljem näeme, anti tõepoolest välja, aga kui tõsiselt neid mõeldi ilmneb tulemustest. Et lääneteoonide okupatsioonivõimud ei soovinudki mingeid meie seisukohast võetud positüvsete tulemuste saavutamist, selgub mitte ainult nende suhtumisest demokraatlikesse parteidesse, vaid saksa demokraatlikesse ringkondadesse üldse.

Nü näiteks reas linnades (Düsseldorf, Halle, Leipzig, München) organiseeriti veel enne lütlasvägede tulekut antifašistlikud rühmad ja komitud, kes võtsid aktüvselt osa nende linnade kapituleerumisest ja fašistlike diversioonide ärahoidmisest, abistades samuti kohalike fašistlike juhtide ülesotsimisel pa arreteerimisel [66]). Kuid, nagu märgib üks Reuteri agentuuri korrespondent, suur osa nendest rühmadest saadeti lääne okupatsioonivõimude poolt laiali, põhjendades seda keeluga sakslastel osa võtta igasugusest „polütilisest tegevusest".

Esialgu toimus Ameerika okupatsioonitsoonis denatsifitseerimise küsimuses võitlus selle läbivümise pooldajate ja vastaste vahel. Lõpptulemuslikult saavutati kompromiss: otsustati vallandada vastutavatelt kohtadelt kõik natsid, kes astusid parteisse enne 1937. aasta 1. maid *. Seaduse äärmist püratust puuti põhjendada sellega, et täielik denatsifitseerimine võivat vüa kaoseni. „Natsid", seletas Harmon, Aacheni, Düsseldorfi ja Kölni rajoonide sõjaline kuberner, „juhatasid Saksamaad pika aja jooksul ja

---

65) Сесюли, Р., ИГ фарбениндустри, Москва, 1948. стр. 230

66) Борисов, В., Положение в Западной Германии. „Новое время", 1945. № 3 (13) стр. 21, 22

* 1. mail 1937. a. natsistlik partei, tundes end juba küllalt tugevana, avas oma read uutele lükmetele.

faktiliselt kõik administratiiv- ja kommertsvõimeid omavad saksased on kontsentreeritud natsistlikku parteisse. Teie ei saa puhatada raudteid apteekrite või tehaseid saapapukastajate abil. Seepärast me oleme sunnitud säilitama natse, kes omavad teadmisi administratiivse juhtimise alal"[67].

Kuid seegi piiatud denatsifitseerimise seadus jäi täitmata. Kuigi 1945. aasta augustis teatati, et denatsifitseerimine on lõpule viidud, jäi saksa majanduslik pa polütiline elu natside võimu alla.

Ühiskondliku meelepaha survel tõõtas kindral Clay välja uue seaduse, mis jõustus 26. septembril 1945. a. — m.n. seadus № 8 [68]. Seadus № 8 nõudis saksa eltevõtjailt natside vallandamist. Kuna aga kontrolli peaaegu ei teostatud ja apellatsioonikomisjonid koosnesid vaid harva antifašistidest, siis oli ka see seadus nurjumisele määratud.

Ja sellises olukorras, kus kõik juhtivad positsioonid kuulusid endistele natsidele ja nende poddajatele, avaldati 5. märtsil 1946. a. uus seadus, kus denatsifitseerimise küsimus anti saksa „rahva" enda lahendada.

Vastavall sellele seadusele kuulusid kontrolli alla kõik isikud vanusega üle 18 aasta, seega 12 milj. inimest 16-miljonilisest elanikkonnast. Ühtlasi loodi laialdane kohtute võrk. Need saksa kohtud muutusid denatsifitseerimisele vastutõõtavaks süsteemiks. Rahvas nimetas neid iroonilisell „halastajate vendade lüduks"[69]. Müncheni prokurör Hängl teatas, et selline denatsifitseerimine on faktiliselt vaid hitlerlaste õigeksmõistmine, kuna isegi kõige rumalam hitlerlastest saab aru, et rehabiliteerimiseks on vaja omada vaid paar sõpra, kes on valmis kohtu ees kinnitama, et ta pole hitlerlane. Selle tulemusena, nagu teatab „Chicago Sun" korrespondent Johnson 1946. a. oktoobris, Baieris 163.000 kohtu alla antud hitlerlase seas leiti vaid 49 silmapaistvat natsisti, Württemberg-Badenis osutus neid ainult kaks 65.000-st.

Ameerika okupatsioonivõimud ise hoolitse-

---

67) Борисов, В. Положение в Западной Германии. „Новое время", 1945 № 3(13) стр 21,22.

68) Сесюли, Р. ИГ Фарбениндустри, стр. 227,228.

69) Орлов, Д. К итогам денацификации в американской зоне оккупации Германии. „Новое время", 1947 № 3, стр. 14.

sid selle eest, et denatsifitseerimise kohtud ei muutuks „lüga demokraatlikeks". Nü näiteks Baieris KDL nõudel denatsifitseerimisala minister Schmidt asendati Pfeiferiga, kelle juhtimisel kohtud muutusid aktüvsete natside õigustamisorganeiks. Sõjaline administratsioon keeldus kuulda võtmast demokraatlike organisatsioonide ja ametiühingute protesti denatsifitseerimise sabotaaži kohta. Kui ka mõned ameerika ohvitserid esitasid kaebusi Pfeiferi tegevuse üle, vastas neile kindral Clay: „Pidage meeles, et ta on vana reaktsionäär ja otsustav natsionalist. Kui te teda solvate juttudega sel teemal, võib ta erru minna"[70]).

Et Inglise okupatsioonitsoonis polnud olukord parem, tõendab Schumacheri väide Londonis, et natsistid, keda vallandati Ameerika tsoonis „...leidsid sageli ulualust Inglise tsooni politseis või transpordis"[71]). 1948. a. jaanuaris Inglise okupatsioonitsoonis kuulutati ametlikult denatsifikatsioon lõpetatuks. Tegelikult polnudki mingit denatsifitseerimist. Nü näiteks Hamburgi senati kantselei 141-st ametnikust 101 ja politsei departemangu 359-st ametnikust 342 olid minevikus aktüvsed fašistid; hariduse departemangu 4843-st teenistujast oli 3690 endist fašistliku partei lüget. Reini provintsi presidentiks määrasid Inglise okupatsioonivõimud natsistliku partei aktüvsel tegelast doktor Lehr'i, tema lähemaks abiliseks sai endine Preisi siseministeeriumi tõõtaja, tihedalt gestapoga seotud Janich[72]) jne.

Sõõdimõistetute vabastamiseks aga kuulutasid kindralid Clay ja Macnerny välja mitmesuguseid amnestiaid, nagu 1919. aastal sündinud hitlerlaste vabastamine, 800.000-e noore fašisti „jõuluamnestia"[73]). Erilist koolitsust osutasid lääne imperialistid saksa tõõstureile. Kui kohtud ei leidnud mingeid võimalusi neid tuntud sõjaroimareid rehabiliteerida, tegid seda okupatsioonivõimud. Juulis 1947 mõisteti õigeks saksa suurmonopolist Hugo Stinnes, 1947. a. lõpul Fritz Thyssen, kes finantseris Hitleri võimuletulekut[74]). Rohkearvuliste kohtukomõõdiate jä-

---

70) Орлов, Д. К итогам денацификации в американской зоне оккупации Германии. „Новое время", 1947 № 3, стр. 14

71) Монин, Д. К положению в английской оккупационной зоне Германии. „Новое время", 1947 № , стр. 6

72) Орлов, Д. О денацификации Германии. „Новое время", 1946 № 7, стр. 12

73) Монин, Д. О германской проблеме. „Большевик" 1947 № 3 стр. 67.

74) Мельников. Борьба за единую..., стр. 101.

ele mõisteti õigeks Hjalmar Schacht, hitlerliku režiimi üks finantstugesid. 1948. a. algul toimus ameerika imperialistide poolt organiseeritud „IG Farbenindustrie juhtkonna „protsess". 23-st süüalusest 10 mõisteti lõplikult õigeks, kuigi need, olles koncerni direktooriumi, mängisid tähtsat osa fašismi agressiooni ettevalmistamises ja läbiviimises. Ülejäänute karistus oli kerge.

Saksa töösturitel lubati ühineda ettevõtjate liitudesse. Ettevõtjate liidud määrasid ära fašistliku Saksamaa majandusliku poliitika. Hitlerlikud Saksamaal moodustasid ettevõtjate liidud majandusliku mehhanismi lähtekoostisosa. Hitler viis läbi ettevõtete sundkartelliseerimist valuutamajanduse ning relvastuse ja sõjaministeeriumi juures olevatesse „ring'idesse", kuues neist natsistlik-militaristliku majapidamise ühtse süsteemi. Saanetsoonides loodavate saksa töösturiite ühenduste ettevõtte said isikud, kes juhatasid omal ajal neid hitlerlikke „ringe". Ühe selliste ühingu, nn. „1947. aasta majanduslik-poliitilise ühingu" programmiks oli võitlus denatsifitseerimise, agraarreformi ja majanduslikku elu puhastuse planeerimise vastu [75]). Nad ei leppinud faktilise denatsifitseerimise sabotaažiga Lääne-Saksamaal, nõudes denatsifitseerimise ametlikku eitamist ja „ebaseaduslikuks ning kahjulikuks" tunnustamist. See ühing oli kindlalt seotud inglise-ameerika monopolistidega ja muutus hiljem Lääne-Saksamaa ettevõtjate ühingute poliitiliseks keskuseks. Ettevõtjate ühingute juurde moodustati „sotsiaal-poliitilised komiteed", mis kujutasid endast midagi ettevõtjate ametiühingute vastu võitlemise staapide taolist.

1933. aastast juhatas saksa küla nn. „reichsnerstand" [76]). Ta nimetati organisatsiooni, mis loostas majanduslikku kontrolli põllumajanduse üle, valvates ühtlasi küla poliitilist meelsust. „Reichsnerstand" kuulus fašistliku partei organisatsioonilisse süsteemi. Ka see organisatsioon jätkas oma tegevust pärast sõda lääneriikide okupatsioonitsoonides, esialgu isegi vana nimetuse all. Hiljem nimetati ta ümber Toidumaineks ja Põllumajanduse Keskjuhatuseks *.

---

75) Зверзин, В. Гитлеровские сподвижники преспокойненько в Западной Германии. „Новое время", 1948 № 14 (152), стр. 18, 19.

76) Смирнов, Г. Фашистская Германия на службе империалистов. „Новое время" 1947 № 19 (115), стр. 12.

* Sama, mille asutas ennist kuulsus Schlange-Schöningen.

Ka pärast m. denatsifitseerimist Lääne-Saksamaal reaktsioonilised jõud jätkasid tegutsemist mitte vähemedukalt kui hitlerliku režümi ajal. Inglise-Ameerika-Prantsuse okupatsioonivõimud ei soovinudki denatsifitseerimist läbi viia. Täiesti õieti rõhutas ameerika ajaleht „P.M.", et kindral Clay „teab kahtlematult, et natsid on jõudnud juba nü kaugele, et hakkavad pomme viskama denatsifitseerimise kohtute hoonetesse"[77]. Kuid ka soovi korral poleks denatsifitseerimine õnnestunud, sest majandusliku demokratiseerimiseta ei saa olla ka polütilist demokratiseerimist.

* * *

Seega, nagu me nägime, oli Lääne-Saksamaal lääne imperialistide polütika tõttu tekkinud selline olukord, mis teda eemaldas Ida-Saksamaast ja tähendas Saksamaa tegelikku lõhestamist. Kuid lääne imperialistid ei leppinud sellega. Nad taotlesid Saksamaa ametlikku lõhestamist.

---

77) Монин, Д. Федерация или единое германское государство. „Большевик", 1947 № 8, стр. 33.

Śaksa Demokraatliku Vabarügi moodustamine.

Śaksamaa demokratiseerimine ja demilitariseerimine „... on võimalik vaid sel juhul, kui taastatakse Śaksamaa ühtsus ja ükski Śaksamaa osa ei vübi väljaspool nelja rügi kontrolli ..."[78]). Kuid just seda demokratiseerimist ja demilitariseerimist püüavadki imperialistid vältida. Ühtne ja demokraatlik Śaksamaa ei nõustuks kunagi Ameerika Ühendrükide koloonia seisukohaga. Ta ei muutuks ka kunagi demokraatia vastu suunatud reaktsiooni koldeks.

Inglise-Ameerika monopolistlikud rühmitused oleks muidugi eelistanud kogu Śaksamaa allutamist oma mõjule. Kuid Ida-Śaksamaa demokraatlikud jõud olid kasvanud, seal olid läbivüdud demokraatlikud reformid, mis kävitasid reaktsiooni baasi ja lõid kindla aluse demokraatlike jõudude edasiseks tugevnemiseks. Ida-Śaksamaal toimunud muudatused omasid äärmiselt tugevat revolutsioneerivat mõju Lääne-Śaksamaa elanikkonnale. Et eraldada Lääne-Śaksamaad sellest mõjust oli vaja tõmmata tugev barjäär Ida-pa Lääne-Śaksamaa vahele, eraldada nad nii majanduslikult kui ka polütiliselt.

Śama eesmärki taotles ka Śaksamaa killustamine vähe seotuiks väikesteks, eluvõimetuteks rügikesteks. Sellised rügikesed oleksid kergesti allutatavad reaktsioonile ja inglise-ameerika imperialistide huvidele.

Ameerika okupatsioonivõimud kohe algusest

---

78) Молотов, В. М. Об итогах Лондонского совещания министров иностранных дел, „Новое время", 1948 № 2, стр. 5.

peale arusaid teostama Saksamaa födereerimise poliitikat, moodustades kolm nn. riiki: Baieri, Württemberg-Baden ja Gross-Hessen. Esialgu ameerika imperialistlikud taotlused avalikult separatistlikke elemente, eriti Baieris, kus peaministriks määrati tuline „sõltumatuse" pooldaja Schäffer [79]. Schäfferi ja ta pooldajaskonna liiga avalik Baieri Saksamaast eraldamise propaganda kutsus esile rahvamasside teravat vastuseisu. Ameerika imperialistlikel võimudel tuli eraldamise loosung asendada ennenvarjatud födereerimise loosungiga. Moodustatud osariikides viidi 1946.a. läbi konstitutsioonilised koguda valimine, kes arutasid üksikute osariikide konstitutsioonide väljatöötamisele. Nendes konstitutsioonides on selgesti märgatavad antidemokraatlikud ja separatistlikud tendentsid. Nii näiteks väljendab Baieri konstitutsioon veel „valmidust astuda tulevase Saksa riigi" tingimusel, et ta moodustab üksikute Saksa riikide vabatahtliku ühenduse, kusjuures nendele riigihistele võimaldatakse iseseisev riiklik-õiguslik elu [80].

Briti okupatsioonitsoonis toimus ka 1946.a. suvel administratiivse struktuuri muutus. Neljast endisest Preisi provintsist moodustati kolm uut „iseseisvat" osariiki: Põhja-Rein-Westfaal (mida sageli nimetatakse Ruhri riigiks), Alam-Saksi ja Schleswig-Holstein.

Esimene samm läänetsooniga ametlikuks eraldamiseks idatsooniist oli Bitsoonia moodustamine. 19. juulil 1946 avaldati USA riigidepartemangu instruktsioon Ameerika sõjavägede endisele ülemjuhatajale Saksamaal Macnerney'le [81]. Selles instruktsioonis soovitati Macnernyl teatada, et USA okupatsioonivõimud on nõus võtma osuda Saksamaa „majanduslikku ühtsuse" loomisele sõltumata minagisuguses neljapoolsest otsusest selles küsimuses. Inglise valitsus haaras kohe sellist otsusest kinni. Nähtavasti oli juba varem selle kohta tehtud salajane kokkulepe. 13. novembril 1946 algasid Inglise-Ameerika läbirääkimised kahe tsooni liitmise kohta, mis lõppes separaatse kokkuleppega 3. detsembril 1946. Kokkuleppe jõustus 1. jaanuaril 1947.a.

---

79) Монин, Д. Государственно-правовые основы германского государства. „Советское право", 1947 № 8, стр. 31.

80) Безыменский, Л. К вопросу о государственном единстве Германии. „Новое время", 1947 № 6, стр. 3.

81) Меллинкоф, Д. Западная Германия под гнетом американского империализма. „Вопросы внешнеполитической, военной внешнеполитической американской государственности", Москва, 1951. стр. 213.

Kokkuleppes märgiti, et mõlemaid tsoone tuleb vaadelda kui „ühtset territooriumi kõikide majanduslike eesmärkide jaoks" (§2) ja et „kahe valitsuse eesmärgiks on luua 1949. lõpuks kogu selle territooriumi jaoks iseseisvustav majandus" (§5)[82]. Kokkulepe nägi ette Inglise-Ameerika ühise import-eksport agentuuri ja ühendatud inglise-ameerika komitee loomist.

Bitsoonia moodustamisest alates Inglise-Ameerika imperialistid asusid kiirendatud tempos ette valmistama marionettlikku separaatset Lääne-Saksamaad. 27. mail sõlmiti kokkuleppe kahe tsooni majandusnõukogu moodustamise kohta. Viimasele anti laiad õigused: vastu võtta ja avaldada seadusi, mis puudutavad raudteede, merelaevade jne. valitsemist; vastu võtta seadusi üksikute osariikide majanduslike suhete kohta; lahendada küsimusi kaubamaksu ja kaupade, eeskätt jaotamise, toiduainete sisseveo ja jaotuse kohta jne. Ajaleht „Neues Deutschland" märkis, et Majandusnõukogu moodustamine on esimeseks sammuks Läänesaksa valitsuse moodustamise teel, mida reaktsioonilised ringkonnad nii väga kiirustavad.

Saksamaa demokraatlikud ringkonnad avaldasid süüdavat rahulolematust imperialistliku riikide poliitika üle. 3. märtsil 1947. a. avaldas Saksamaa Sotsialistlik Ühtsuspartei üleskutse saksa rahvale: „Saksa rahvas! Lähemas tulevikus algavad Moskvas läbirääkimised rahulepingu kohta Saksamaaga. Sellel ajaloolisel tunnil meie rahvas peab leidma oma tee ja viima läbi Saksamaa tõeliselt demokraatlikku ümberkujundamist. Saksamaa jaotamine neljaks okupatsioonitsooniks on vastuolus Potsdami kokkuleppega, mis näeb ette Saksamaa ühtsust ja ühtse majanduslikku programmi väljatöötamist ... Meie kutsume üles töölisi, teenistujaid, talupoegi, kaupmehi, käsitöölisi, tehnikuid, õpetajaid, õpetlasi ja kunstitegelasi sõlmima sõjaline liit demokraatliku rahu, Saksamaa progressi ja ühtsuse saavutamise eest. Me nõuame rahvuslikku plebistsiiti läbiviimist Saksamaa ühtsuse küsimuses, üleüldsaksa valitsuse otsekohest loomist, Saksamaa kaskvalitsuse kiirelmat moodustamist"[83].

See SSÜP üleskutse algatas laialdast liikumist

---

82) Мастюков, Д. Западная Германия под гнетом американского империализма. „Вопросы современного капитализма и рабочего движения империалистического периода", стр. 214.

83) Сокол. Борьба демократических сил Германии ..., стр. 21.

maa ühtsuse eest. Lükumine algas mitte ainult Nõukogude okupatsioonitsoonis, vaid ka S'aksamaa lääneteoonides.

Demokraatlike jõudude ühendamise idee propageerimiseks sõitsid lääneteoonidesse S'S'ÜP esimehed Wilhelm Pieck ja Otto Grotewohl. Nad esinesid Bitsooni mitmesuguste linnade mütinguil ja koosolekuil. Wilhelm Piecki ja Otto Grotewohli üleskutsed võidelda töölisklassi ja Saksamaa ühendamise eest leidsid tulist poolehoidu ja toetust Lääne-S'aksamaa demokraatlikes ringkondades. Münchenis, Düsseldorfis jt. linnades võttis mütingutest osa üle 10.000 inimese. Mütingud muutusid demokraatlike jõudude võimsaks demonstratsiooniks.

Nõukogude valitsus ühtus täiel määral saksa rahva ühtsuse nõuetega, lähtudes nii saksa rahva enda kui ka ülemaailmse rahu seisukohalt. Esinedes Välisministrite Nõukogu Moskva (IV) istungjärgul 22. märtsil 1947, rõhutas V.M. Molotov, et S'aksamaa lõhestamise ja föderaliseerimise plaanid pole midagi muud kui püüe hävitada S'aksamaa iseseisva rügina [84]. Kuid S'aksamaa hävitamine iseseisva rügina on ajalooliselt alusetu ega vasta ka rahuarmastavate rahvaste huvidele. S'amuti on alusetu föderaliseerimise põhjendamine sooviga ära hoida S'aksamaa kui agressiivse jõu taassündi. Ei saa eitada, et föderaliseerimine nõrgendab S'aksamaad. Kuid föderaliseerimises on suur hädaoht, sest sel juhul „... S'aksamaa ühtsuse idee, mis, nagu näha, on kallis saksa rahvale, antakse saksa militaristide kätte... Lütlaste poolt föderaliseerimise väljakuulutamine viib selleni, et militaristid astuvad S'aksamaa ühtsuse eest lükumise etteotra ja püüavad saksa rahvast mõjutada oma huvide kohaselt. S'elle tagajärjel tõstab pead revanši idee, puhkeb õitsele šovinism, mis omab S'aksamaal nii soodsat pinda ja tekivad tingimused uute bismarckide ja isegi uute hitlerite tekkimiseks" [85]. V.M. Molotov pani ette taastada S'aksamaad ühtse, rahuarmastava rügina — demokraatliku vabarügina.

Ameerika Ühendrükide delegatsioon astus Moskva istungjärgul Potsdamis vastuvõetud kokkuleppe vastu, nimetades seda kokkuleppeks „paberil" [86]. A. Ždanov rõhutas, et see istungjärk näi-

---

84) „Советский Союз и вопрос о единстве Германии и мирном договоре с Германией", Москва, 1952. стр. 120

85) Samas, lk. 22

86) Крылов. Агрессивная политика..., стр. 16.

tas, et USA, Inglismaa ja Prantsusmaa on valmis minema mitte ainult demokratiseerimise ja demilitariseerimise kathestamise, vaid ka tema lõhestamise ja rahuküsimuse separaatse lahendamise teed [87]).

Juba Saksamaa küsimuse arutamise ajal Välisministrite Nõukogu Moskva istungjärgul Inglismaa, Prantsusmaa ja Ameerika Ühendrükide esindajad kirjutasid alla 21. aprillil 1947 separaatse kolmepoolse lepingu Ruhri söe jaotamise kohta [88]). Inglise-Ameerika ülemvõim Ruhris kinnitati kokkuleppega USA ja Inglismaa esindajate vahel Washingtoni konverentsil 10. septembril 1947, mis nägi ette saksa valitsuse loomist Ruhri kivisöe kaevanduste üle, mis vastutab mitte ainult inglise, vaid ka ameerika okupatsioonivõimude ees. Ühtlasi moodustati inglise-ameerika „kontrollrühmad". Sellega oli teostunud Ruhri majanduslik eraldamine Saksamaast USA ja Suur-Britannia kontrolli alla.

Seejuures tuleb silmas pidada, et Ruhr koondas nü Saksamaa kivisöe lademete kui ka rasketeõstuse enamuse. Võim Ruhri üle tähendas võimu kogu Lääne-Saksamaa üle. Ruhri eraldamine Saksamaast tähendas Saksamaa täiesti sõltuvaks muutmist maast, mis valdas Ruhri. Ja mitte ainult Saksamaa. Ruhri söest sõltus rida Euroopa rüke. Ruhri valdamise kaudu avanes võimalus nende maade majanduslikuks allutamiseks. Mõned imperialistlike rühide tegelased ongi Ruhri nimetanud „Euroopa südameks".

25. novembril 1947 algas Londonis Välisministrite Nõukogu V istungjärk. Konverentsi peaküsimusteks olid jälle Saksamaa rahulepingu ja ühtsuse küsimused. V. M. Molotov oma sõnavõtus rõhutas, et rahulepingu sõlmimist ei saa enam edasi lükata, kuna „see rahuleping on vajalik mitte ainult Saksamaale. Ta on vajalik kõigile Euroopa, ja mitte ainult Euroopa rahvastele. Kas võib eitada, et Euroopa rahvad takavad, et lõppeks oleks kehtestatud kindel rahu kogu Euroopas. Ja see on täiesti arusaadav, kuna täieliku rahu kehtestamiseta Euroopas ei saa olla üldist kindlat rahu" [89]). Nõukogude esindus rõhutas ühtlasi, et rahuleping peab põhinema demokraatlikel printsüpidel ja kaasa aitama Saksamaa kui demokraatliku rügi taastamisele. Seejuures märgiti, et rahulepingu küsimust saab vaid süs

---

87) Жданов, А. О международном положении. Москва, 1947 стр. 23.

88) Мельников, Д. Рурская проблема и политика держав. „Новое время", 1947 № 20 стр. 10.

89) „Советский Союз и вопрос о единстве Германии и мирном договоре с Германией", стр. 30.

edukalt lahendada, kui õieti lahendatakse küsimus ülesaksamaalise demokraatliku valitsuse loomise kohta.

Kuid imperialistlikud rügid ei soovinudki kokkulepet saavutada. Bevin ja Bidean kathestasid tõõ Marshalli otsesel direktüvil. V.M. Molotov rõhutas, et tõõ kathestamist ei saa hinnata teisiti kui „... soovi vabastada oma käed edaspidiseks separaatseks tegutsemiseks lääneteoonides, mis on suunatud Saksamaa kui ühtse rügi likvideerimisele ja Lääne-Saksamaa allutamisele Inglise-Ameerika võimule" [90].

1947. a. septembri lõpul SSÜP teisel kongressil formuleeriti partei keskse ülesandena võitlust Saksamaa ühtsuse eest demokraatlikul alusel [91]. 1947. a. novembri lõpul toimus SSÜP järjekordne pleenum, kus jälle arutati Saksamaa ühtsuse küsimust [92]. Pleenum pani ette kokku kutsuda Berlünis Rahvakongress „ühtsuse ja õiglase rahu eest" ja võttis vastu üleskutse Saksamaa kõigile demokraatlikele parteidele.

Algas võimas demokraatlike jõudude lükumine. Kongressi kokkukutsumise büroo nimele saabus Saksamaa kõigist osadest tuhandeid tervitustelegramme. Kongressile saatsid delegaate Ruhri 27 suurimat kaevurite kollektüvi, Düsseldorfi 17 suurimat tehast ja teised tööliskollektüvid.

Ameerika ja inglise imperialistid nägid selles võimsas lükumises hädaohtu oma koloniaal- ja agressioonipoliitikale. Lääne-Saksamaa SDP juhatus Hannoveris (inglise okupatsioonitsoon), püüdes takistada demokraatia lükumist võttis Schumacheri ettepanekul vastu otsuse, et Rahvakongressist osavõtt pole ühendatav sotsiaal-demokraatliku partei ridades vükimisega. Seejärele schumacherlased heitsid sotsiaal-demokraatlikust parteist välja rida lükmeid, kes pooldasid ühtset Saksamaad. Ameerika ja inglise tsoonide sõjalised administratsioonid kulasid sakra demokraatliku intelligentsi organisatsiooni „Kulturbund", kes pooldas Saksamaa ühendamist. Kuid „Kulturbund" saatis süski oma esindajad kongressile. Saksa intelligentsi jälitamine Inglise-Ameerika võimude poolt süvendas vulgi demokraatlike ringkondade pahameelt.

---

90) „Правда", 16. дек. 1947 №335 (10726)

91) Мельников. Борьба за единую..., стр. 73.

92) Солос. Борьба демократических сил Германии..., стр. 21, 22.

I Rahvakongress toimus Berlüünis 6. ja 7. detsembril 1947[93]. Kongressist võttis osa 2215 delegaati, nendest neist 664 lääneTsoonidest. Need olid mitmesugused rahvakihtide, kõikide demokraatlike parteide ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad.

Rahvakongress võttis üksmeelselt vastu läkituse saksa rahvale: „Rahvakongress ühtsuse ja õiglase rahu eest on saksa rahva tahte elavaks väljenduseks küsimuses, õiglasest ja demokraatlikust rahust. Saksa rahvas soovib, et rahuleping garanteeriks Saksamaa majanduslikku ja poliitilist ühtsust ja et saksa rahvale antaks õigus ise selle kohta otsustada rahvusliku referendumi teel. Saksamaa jagamine ühiskondlikes osariikides või tsoonides tähendaks häädaohtu saksa majanduse taastamisele ja reparatsioonide täitmisele"[94].

Ühtsuse idee populaarsust saksa rahva seas ei saanud eitada isegi kodanlik ajakirjandus. Inglise ajaleht „Times" kirjutas, et „Rahvakongressil vastuvõetud resolutsioon võeti Saksamaal vastu vaieldamatu heakskiiduga ..."[95]. Mõnedki mitte demokraatlikud meelestatud ajalehed „Manchester Guardian" oli suunitud tunnistama, et milline ka poleks olnud suhtumine Saksamaa Sotsialistlikku Ühtsuspartiisse, ei saa märkimata jätta, et resolutsioon kongressil on välja töötatud selle partei initsiatiivil ja kannab saksa iseloomu"[96].

Kongress valis Alalise komitee ja saatis delegatsiooni saksa rahva avaldusi kõrgemale Saksamaa tuleviku kohta Välisministrite Nõukogu Londoni istungjärgule. Ühed Wilhelm Piecki ja Arthur Lieutenanthi poolt allakirjutatud palvele lubada kongressi poolt valitud delegatsioon Välisministrite Nõukogule vastati eitavalt koolimata Nõukogude delegatsiooni ettepanekule neid vastu võtta.

Rahvakongressi läbikumine leidis süügavat vastukaja Saksamaa lääneTsoonides. Saksa Rahvakongressi loosung „Saksamaa ühtsuse ja õiglase rahu eest" leidis saksa rahva seas ikka suuremat poolehoidu. Pärast Berlüüni kongressi hakkasid taolised kongressid toimuma Saksamaa kõikides provintsides, osariikides ja

---

93) Союз Германии миролюбивых сил. Первый ... , стр. 23.

94) Samas, lk. 24.

95) Samas.

96) Samas.

linnades. 17.-18. jaanuaril 1948 toimus Rahvakongress Bremenis (ameerika tsoon)[97]. Bremeni kongressist võtsid kulust hoolimata osa Lääne-Saksamaa SDP ja kodanlike parteide, nagu KDL ja LDP lükmed. Bremeni kongress muutus Lääne-Saksamaa elanikkonna võimsaks demonstratsiooniks ühtsuse eest. 24. jaanuaril kutsuti kokku Rahvakongress Solingenis, veebruari alguses Münchenis jne. Lääne imperialistide kõik katsed vastu panna lükumise levihule ei andnud tulemusi.

Selle rahvusliku lükumise, mis haaras Saksamaa laiu rahvamasse, eredaks väljenduseks oli saksa töölisklassi streigilükumine 1948.-49. aastatel. „Tööliste streigilügumine", märkis Wilhelm Pieck, „on Inglise-Ameerika sõjalise ja koloniaalse polütike vastu suunatud rahvusliku võitluse lütosaks"[98]. Suured streigid näitasid inglise-ameerika interventidele, et rahvuslik protest on võtnud üldise iseloomu. Need streigid valmistasid samuti ette võitluse Saksamaa ühtsuse ja rahu eest üleminekuks uuele, rahvusliku omaabistamise etapile. Nimelt nende streikide käigus Lääne-Saksamaa tööteavad hulgad mõistsid veel sügavamini Ameerika-Inglise polütike reaktsioonilist, rahvavastast olemust, said aru, et saksa rahvas oma rahvusliku eksisteerimise päästmiseks peab võtma mõa saatuse oma kätte.

1948. a. alguses haaras streikide laine Lääne-Saksamaa tööliskonna enamikku. 24.-25. jaanuaril 1948. a. toimus üldstreik Baieris, millest võttis osa 1 milj. inimest[99]. Münchenis, Baieri pealinnas, toimus demonstratsioon 100.000 osavõtjaga. Demonstrandid kandsid plakateid loosungitega: „Maha Bitsoonia!" „Saksamaa pole koloonia!" 3. veebruaril toimus 24-tunnine streik üle kogu Lääne-Saksamaa, millest võttis osa 3 milj. inimest.

1948. a. märtsis I Saksa Rahvakongressi Alatine komitee võttis vastu otsuse kokku kutsuda II Rahvakongress ühtsuse ja õiglase rahu eest.

II Rahvakongress toimus Berlünis 17.-18. märtsil 1948. a. Kongressist võttis osa 2000 delegaati, nendest 550 saabusid Lääne-Saksamaalt hoolimata inglise-ameerika võimude takistustest.

---

97) Мельников, Борьба за единую..., стр. 149

98) Пик, В. Доклад на Национальном конгрессе Национального фронта демократической Германии 26. августа 1950 года. Tsit. Мельников, Борьба за единую... järgi, ck. 119.

99) Мельников, Борьба за единую..., стр. 119

Esimehe kongressil arvandega olulona kohta Saksamaal, märkis SSÜP esimees Otto Grotewohl, et Saksa Rahvakongress avaldab kogu maailma ees protesti abinõude vastu, mida võetakse tarvitusele Lääne-Saksamaal ühtsuse ja õiglase rahu eest liikumise mahasurumiseks[100]). Otto Grotewohli ja teiste sõnavõtud kongressil rõhutavad demokraatlike jõudude kindlast otsusest kaitsta saksa rahva huve. Kongress kutsus saksa rahvast üles „rahvuslikule omaabile" kogu Saksamaal.

II Rahvakongress valis 400-liikmelise liikumise alalise komitee, nn. Rahvanõukogu. Rahvanõukokku kuulusid poliitiliste parteide, ametiühingute, noorsoo-, naiste-, kultuuri- jt. ühiskondlike organisatsioonide esindajad. Seda liiget nelja aasta jooksul päranes Lääne tsoonidest. Sarga lõi kongress üldsaksa organi, kes kongressi vahearvadel pidi organiseerima ja lähi viima kogu töö, mis on seotud rahvusliku liikumisega Saksamaa ühtsuse ja õiglase rahu eest. Sellelt poolt pidas Rahvanõukogu pidevat sidet kõigi Saksamaa osade riiklike ja majanduslike organitega, samuti osariikide parlamentidega ja demokraatlike massiorganisatsioonidega. Rahvanõukogul oli oma häälekandja „Deutschlands Stimme", mille peamiseks ülesandeks oli selgitustöö läbiviimine Rahvakongressi otsuste kohta ja demokraatlike jõudude liikumise kõigu valgustamine. Rahvanõukogu juurde loodi ekspertide komitee a) rahuleping, c) konstitutsiooni, c) majanduse, d) õiguse, e) kultuuri ja h) sotsiaalse poliitika küsimustes.

Rahvanõukogu ja tema komitee asusid kohe praktilise tegevuse juurde. Nii konstitutsioonilise komitee esotsas Otto Grotewohliga asus väljatöötama konstitutsiooni projekti kogu Saksamaa jaoks. Seda projekti, nagu teatas Grotewohl, ei pea looma üks partei. Seda peab väljatöötama mitmesuguste parteide poolt esitatud projektide alusel ja seejärele andma kogu saksa rahva poolt.

II Rahvakongress oli uueks etapiks võitluse arengus Saksamaa ühtsuse eest. Kongressi otsused räägivad selgest, et Saksamaa demokraatlikud jõud läksid üle võitlusest okupatsioonide ja ühtsuse eest praktilise tegevuse juurde.

Suurimat tähtsust omas Saksa Rahvakongressi

---

100) Сокол. Борьба демократических сил Германии ..., стр. 26

otsus viia läbi 23. maist 13. juunini 1948. a. kogu Saksamaa territooriumil allkirjade kogumine rahvaliku referendumi teostamiseks Saksamaa ühtsuse küsimuses. 15. aprillil 1948 avaldati Saksa Rahvakongressi üleskutse kogu Saksamaa elanikkonnale võtta osa rahvalikust referendumist. Ühtlasi teadustati nelja suurrügi sõjaväe ülemjuhatajaid referendumi koostamisest. Kuid Inglise ja Ameerika okupatsioonivalitsused keelasid allkirjade kogumist. Vaatamata sellele muutus allkirjade kogumine saksa rahva soovi demonstratsiooniks luua ühtne, demokraatlik Saksamaa. Idatsoonis hääletas referendumi poolt elanikkonna rõhuv enamus, kuid ka läänetsoonides andsid sajad tuhanded sakslased oma allkirjad repressioonidest ja jälitamistest hoolimata.

Saksa rahva tahet oli sunnitud tunnistama ka kodanlik reaktsiooniline ajakirjandus. Nü kirjutas inglise ajaleht „Sunday Times" 30. mail 1947, et „Saksamaal hakkab organiseeruma uus vastupanulükumine, mis väljendub kuldumises koostöost Inglise ja Ameerika võimudega nende Bitsoonia jaoks [määratud – L. L.] plaanide täidevümisel, kuna kasvab sakslaste ärevus Saksamaa lõhestamise pärast"[101])

Veebr.–juun. 1948. a. läänelimperialistlikud rügid Beneluxi maade osavõtul töötasid Londonis välja nn. „Londoni rekomendatsiooni", mis sisaldas uusi käskkirju lõhestamispolütika läbivümiseks[102]). Londonis vastu võetud otsused nägid ette Saksamaa lõhestamise ja tükeldamise lõpule vümist; Saksamaaga rahulepingu sõlmimise kathestamist; Lääne-Saksamaa majanduse allutamist USA ja Inglismaa eesmärkidele; ameerika ja inglise monopolide domineeriva seisukoha kindlustamist Ruhris. Ametlik kommünikee konverentsi tulemuste kohta avaldati 7. juunil 1948. a. Peamine selles oli separaatse Lääne-Saksamaa valitsuse loomise otsus.

Varssavi nõupidamisest osavõtnud kaheksa rügi (NSVL, Albaania, Bulgaaria, Tsehhoslovakkia, Jugoslaavia, Poola, Rumeenia, Ungari) välisministrid oma avalduses 24. juulist 1948 iseloomustasid Londoni konverentsi otsuseid kui selliseid, mis „... pole suunatud sellele, et ära hoida uue saksa agressiooni

---

101) Мельников. Борьба за единую ..., стр. 150

102) „Советский Союз и Германский вопрос". Москва, 1949. стр. 29.

võimalust, vaid sellele, et muuta Saksamaa lõhenemisa ja peamiselt Ruhri rasketööstus Saksamaa sõjalise potentsiaali tõstmise aluseks, et teda ära kasutada Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa sõjalis-strateegilistel eesmärkidel"[103]).

Jõudes arusaamisele, et kogu Saksamaad on võimatu tõmmata USA ja Suur-Britannia sõjalis-strateegilistesse plaanidesse, püüdis Londoni nõupidamine teha nende plaanidel baasiks Saksamaa lõänetsoonid, kiskudes need tsoonid ära ülejäänud Saksamaast. Separaatse Lääne-Saksamaa valitsuse loomise kui praktilisandi täitmisel nägi Londoni konverents kõigepealt ette rahareformi läbiviimist. Seejärel kohtu kutsuda Asutav kogu tulevase Lääne-Saksamaa riigi „konstitutsiooni" väljatöötamiseks, kusjuures tulevane riik pidi põhinema „föderatiivsetel valitsemisvormidel". Et endale kindlustada Ruhri, moodustati Ruhri sõe, kohri ja terase <u>jaotamise</u> üle nn. „rahvusvaheline kontrollorgan" Londoni konverentsist osavõtnud riikidest, kusjuures sõe, kohri ja terase <u>tootmine</u> ei pidanud kuuluma selle organi kompetentsi, kindlustades nõga USA ja Briti finants-tööstuslike monopolide domineerivat seisundit Ruhri tööstuses.

Rahareform viidi läbi Lääne-imperialistlike riikide poolt juba 18. juunil 1948. Senikehtinud kogu Saksamaa jaoks ühtse rahasüsteemi asemel kehtestati Lääne-Saksamaa jaoks eri mark. Sellega mundati Nõukogude ja lääneriikide okupatsioonitsoonide vahelised piirid oma olemuselt riikidevahelisteks piiridelt. Sellega viidi lõpule Saksamaa majanduslik lõhestamine.

Uus mark, mida trükiti Washingtonis saksa asjandajate igasuguse kontrollita ja kvitati Ameerika okupatsioonivõimude poolt neile vajalikul arvul, muutus ameerika ja inglise monopolistide rikastumise allikaks. Võilleiva hinna eest ostsid nad kohtu saksa rahvuslikke rikkusi.

Soodsasse seisukorda aretati ka saksa monopolistid, kelle kapital vahetati täielikult uute rahamärkide vastu. Nad hakkasid kohtu oma äritegevuse- ja kasutõusutsükli ellu viima, kuna väikesed hoiused kuni 1000 margani suunamise osas annulleeriti.[104])

---

103) „Совещание глав правительств и представителей Германии и западных держав в Лондоне", стр. 415.

104) Материалы. Германия за единую ..., стр. 128.

Rahareform kutsus esile tugevat rahvastiku polarisatsiooni. Seda näitlevad kujukalt Kölni instituudi poolt avaldatud arvud. Nii juunis 1948.a. rahareformi eel, moodustas töötapalga osa 83%, kasumite osa 17%. 1949.a. töötapalga osa alanes 40%-ni, kasumite osa kasvas 60%-ni [105].

Separaatse rahareformi otseseks tulemuseks oli Lääne-Saksamaa tööraharuhkade ostuvõime alanemine. Lääne-Saksamaal algas massiline tööliste vallandamine osalt rahalise vahendite puudumise tõttu, osalt selle ettekäändel. Tööpuudus võtkis hüplasuure ulatuse. 1950.a. algul oli Lääne-Saksamaal ja Berliini läänesektoritel registreeritud 2 miljonit töötut [106].

Rahareform eraldas Lääne-Saksamaad Ida-Saksamaa majandusest ja avatas tee suga veelgi suuremasse sõltumusse Ameerika Ühendriikidest ja Inglismaast. See tulenes peamiselt asjaolust, et Ida-Saksamaa tarbis üle poole Lääne-Saksamaa põllumajanduslike masinate, üle 30% autode, jalgrataste jne. eksportidest. USA ja Inglismaa olid aga ise valmistöötlussaaduste eksportköörid. Suga Lääne-Saksamaa kaubanduse senise ühisega võis toimuda vaid Lääne-Saksamaa majanduselu struktuuri radikaalse muutmise alusel, tema muutmise alusel valmistoodukteioonni eksportköörist tooraine eksportköörib. „Marshalli plaan" nägigi seda ette.

Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa poolt läbiviidud separaatne rahareform kutsus esile töölisklassi ja Saksamaa demokraatliku avalikkuse protesti. Sum-Berliini Saksa Vabade Ametiühingute koondise juhatus küpsendas alla, et separaatne rahareform teenib kapitalistide huve ja tekitab määratu suure kahju töötavale rahvale [107]. Max Reimann avaldas kommunistliku partei nimel protesti separaatse rahareformi vastu ning näitas, et reform tähistab monopolistide ja pankurite peaaturngi töörahvale ja väikekodanlusele, laostades nümasaid.

Seoses rahareformiga Lääne-Saksamaal oli Nõukogude sõjaline administratsioon sunnitud läbiviima raha-

---

105) Ülevaade, 10. Saksamaa Teaduste – nõukogude CLVA. Moskva, 1950. emp. 44,45

106) Višnev, S.M. Saksamaa küsimus ja võitlus kahe leeri vahel. Tallinn, 1951. lk. 27

107) Samas.

reformi ka idatsoonis ja Šuur-Berlüni rajoonis. Marssal Sokolovski rõhutas oma käskkirjas, et rahareform Nõukogude tsoonis lähtus töörahva huvidest, sotsiaalse õigluse printsüpidest ja saksa rahuaja majanduse küreima taastamise ja arendamise vajaduse arvestamisest.[108]). Vanade rahamärkide vahetamine uute vastu toimus töörahva huvides. Nü vahetati kuni 70 marka suhtuvuses 1:1, hoiused kuni 100 marka 1:1, hoiused 1000 margani 5:1. Üle 5000 marga hoiused vahetati vaid pärast nende summade seaduslikkuse kindlakstegemist. Idatsooni rahareform kindlustas saksa valuutat, luues tingimused majanduse ja laialdaste rahvamasside heaolu tõstmiseks.

Rahareformi läbiviimine Lääne-Šaksamaal kutsus 1948.a. keskpaiku esile nn. Berlüni kriisi, mis oli seotud läänemarga kehtestamisega ka Berlüni vastavates sektorites. Uue valuuta sisseseadmisega lakkas olemast linna ühine büdžett, mis viis majanduslikku desorganiseerumiseni linnas. Kahe erineva valuuta käibelolek avas tee laiaulatuslikule spekulatsioonile ja häiris majanduselu nü Berlünis kui ka mujal Nõukogude okupatsioonitsoonis, mis oli eriti seotud asjaoluga, et läänetsoonides ei olnud maksev idatsooni mark, sel ajal kui Nõukogude tsooni keskuses, Berlünis, ringles kaks eri valuutat.

Šamaaegselt Berlüni majanduslikku lõhestamisega lääne imperialistlikud rügid viisid läbi linna kommunaalorganite lõhestamise[109]). Berlüni läänesektorites loodi magistraadi osakondade filiaale, mis pidid asendama linnavalitsuse keskseke osakondade tööd, kusjuures mõnede osakondade asukohad viidi üle Berlüni idasektorist läänesektoritesse.

Nõukogude sõjaline administratsioon oli sunnitud tarvitusele võtma abinõusid Nõukogude okupatsioonitsooni desorganiseerimise katsete vastu. 19. juunil 1948.a. Nõukogude sõjaline administratsioon teatas oma lähituses saksa rahvale, et Nõukogude okupatsioonitsooni ja Šuur-Berlüni rajooni on kulatud lääne okupatsioonitsoonides käibelolevate rahamärkide sissevedu[110]).

---

108) „Правда", 24. июня 1948 № 176 (10917)

109) „Советский Союз и Германский вопрос", стр. 30, 31.

110) Мерзликов. Борьба за единую..., стр. 134.

Samal ajavahemikul võeti tarvitusele kitsendavad abinõud Berliini ja lääsektsioonide vahelisele ühendusteedel.

Seejuures Nõukogude okupatsioonivõimud varustasid Berliini täies mahus toidu- ja kooraineluga ning kütmega. Kuid lääne okupatsioonitsooni võimud keelasid lääneselektorite elanikel kaupu osta idaselektorist, jälitades kulust ülaslugejaid. Et näidata oma huvipuudust Berliini elanikkonna vastu ja moonutada Berliini sündmuste tõelist olemust, organiseerisid nn. õhusillale. Kokku varustada Berliini lääneselektorite 2,4 miljonist elanikkonda õhu kaudu ei andnud muidugi mingeid tulemusi, kuna Berliini lääneselektorite vajaduse päevas minimaalselt: toiduaineid .....1H00 tonni

süH .....3900 „

kooraineid .....700 „ [111]

kuga 6000 „).

Lennukeid kasutati vaid Berliini materiaalsete saatmiste väljaveoks.

Lääneselektorite majanduslik olukord halvenes järsult. 1948.a. juulist 1949.a. septembrini kõikus see Berliini lääneosades tõusis H4.000-lt 228.000-le [112]). Seega ei tabanud majanduslikku elu halvatus idaselektorit, nagu oli ettekavatsetud, vaid lääneselektoreid endid. See asjaolu sundis lääne imperialistlikke ringkondi nõukogude valitsuse poole ettepanekuga läbi vaadata Berliini küsimus.

Läbirääkimiste tagajärjel saavutati 30. augustil kokkulepe, mille alusel oli ette nähtud kõrvaldada sidet, transpordi ja kaubanduse piiramised Berliini ja lääsektsioonide vahel ning sisse seada Berliinis nõukogude tsooni sarnase mõõga ainuõigus. Vastavalt kokkuleppele algasid nelja ülemjuhataja läbirääkimised, mida aga lääne riigid katkestasid ja andsid Berliini küsimuse läbivaatamiseks Ülalpeakuunõukogule. J.V.Stalin hindas sellist tegevust kui agressiooni ja uue sõja vallapäästmise poliitikat. „Ei saladus sellest, et USA ja Inglismaa agressiivse poliitika innustajad ei olnud huvitatud kokkuleppest ja koostöost Nõukogude Liiduga. Neile on vaja mitte kokkulepe ja koos-

---

111) Бенаров, Т.М. Современный кризис и перманентная инфляция. Москва, 1949. стр. 14.

112) Монтгомери. Европа за единую..." стр. 136.

töö, said juhud kohtumisest ja koostöost, et, kahestades kohtumisi, ejada sisu NSVL kasu ja sellega „tõestada" NSVL-ga koostöö võimalust ..." [113].

Lühemine ühtse, demokraatliku Saksamaa ja rahu eest lühus üha tihedamalt ühte tööliste streigiliikumisega oma materiaalse olukorra parandamise eest 1948.a. keskpaiku haaras kogu Lääne-Saksamaad suur streikide laine [114]. Ainult Hannoveris streikis 100.000 töölist, Münchenis 45.000 jne. Streigiliikumise tõus algas suurtest 1948.a. sügisel protestimärgina hinnatõusude üle. 12. novembril 1948.a. kuulutati Bitsoonias välja üldine streik. Kogu kokku Bitsoonia ametiühingute arvestusandmeil, võttis streigist osa 11,4 milj. töölisest ja teenistujast 9,2 milj. Inglise Reuteri agentuur teatas 12. novembril, et „Lääne-Saksamaa majanduslik elu on täna tardunud ... kuna liigi 10 miljonit töölist võttis streigist osa" [115]. See üldstreik näitas, et tugevnes Lääne-Saksamaa elanikkonna vastupanu ameerika imperialistide plaanidele.

Lühemine edasised arengud olnes suunatõlvust Saksa Rahvanõukogu viies istungjärk 24.-29. oktoobril 1948. Berliinis, millel võeti vastu otsus nõuda rahulepingu sõlmimist Saksamaaga ja määrati kuhtka Lääne imperialistide agressiivset poliitikat Berliini küsimuses.

1948.a. novembris Saksa Rahvanõukogu presiidium pöördus Inglismaa, Prantsusmaa, Ameerika Ühendriikide ja NSVL valitsuste poole ettepanekuga otsekohe kutsuda kokku Välisministrite Nõukogu Saksamaaga rahulepingu ülesandmiseks. Sõjumus esitas presiidium kogu maailma valitsustele ja rahuvastele nõude taastada Saksamaa majanduslik ja poliitiline ühtsus, moodustada ajutine demokraatlik keskvalitsus, kutsuda kokku rahukonverents.

Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei I konverents 25.-28. jaanuaril 1949 andis parteile selge orientatsiooni võitluse küsimuses Saksamaa demokraatliku ühtsuse ja antifašistliku, demokraatliku korra kindlustamise eest lääneltsoonides. Wilhelm

---

[113] „Совещание стран и народов Европы", ettep. 6,7.

[114] Материалы. Борьба за единую ... , ettep. 120.

[115] Samas.

Piece märkis, et „võitlus Saksamaa ühtsuse ja õiglase rahulepingu eest on... võitluse tähtsamaks osaks, millele saksa rahvas peab koondama kogu jõu. Ainult sel teel ta kindlustab oma rahvuslikku olemasolu". Seejuures „... partei ülesandeks poliitilisele ülesandeks on antifašistliku, demokraatliku korra kui võitluse baasi igakülgne kindlustamine Saksamaa ühtsuse taastamiseks demokraatlikul alusel ja progressiivse ühiskondliku korra kehtestamiseks Saksamaal"[116].

Rahvamasside suurel aktiivsusel õnnestus Nõukogude Liiduga läbirääkimisi, mille tulemusena avaldati kommünikee 6. mail 1949. a. Kommünikee nägi ette ida- ja läänetsooniga vahelise side, transpordi ja kaubanduse kitsenduste tühistamist ning Välisministrite Nõukogu istungjärgu kokkukutsumist Pariisis 23. mail 1949. a. Saksamaa küsimuse ja Berliini olukorra läbivaatamiseks.

Välisministrite Pariisi istungjärgul Acheson, Bevin ja Schuman suutsid oma praeguseni kehtivaks osutunud jõupoliitika liinile vastu võtma Potsdami otsustele vastukäivaid deklaratsioone. Kuid see poliitika ebaõnnestus. Lääne imperialistlikud riigid olid ise sunnitud, kuigi silmakirjalikult tunnistama Potsdami printsiipide rakendamise vajadust. Tähelepanekuväärid Pariisi istungjärgu tulemustest märkis sm. Võšinski, et tähtsaim tulemus oli „... kahelda matu Saksamaa lõhestamise, rahvusvahelise suhete teravdamise poliitilise kursi ebaõnnestumine ja kahelda matu Saksamaa ühtsuse taastamise, rahvusvahelise vahekordade paranemise, rahvusvahelise koostöö poliitilise kursi edu"[117].

Seoses vajadusega laiendada saksa rahva protestiliikumise baasi otsustas Saksa Rahvanõukogu läbi viia delegaatide valimisi järgmiseks, kolmandaks Rahvakongressiks.

Ydatsoonis toimusid valimised 15.-16. mail 1949. Osa võttis 95,2% valijatest. Nendest rõhuv enamus andis oma hääle Saksamaa ühtsuse, õiglase rahu sõlmimise ja okupatsioonivägede väljaviimise eest. Lääne- Saksamaal kutsusid Inglise-Ameerika okupatsioonivõimud Rahvakongressi delegatsiooni valimisi.

---

116) Материалы... Очерки по истории..., стр. 120.

117) „Правда", 30. мая 1949 № 181 (11288)

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Sellele vaatamata saatis Lääne-Saksamaa elanikkond oma esindajad kolmandale Rahvakongressile. Delegaatide valimised toimusid ettevõtetes, partei- ja ametiühingu organisatsioonide koosolekutel. Üldse võttis kongressist osa 400 lääneteoonide delegaati.

Saksa III Rahvakongress võttis vastu manifesti saksa rahvale. Manifest kütis heaks rahulepingu nõude ja kutsus saksa rahvast koonduma rahvuslike ülesannete lahendamise ümber. Manifestis märgiti, et üha laiemad saksa rahva kihid tunnistavad, et rahvuslik võitlus ühtsuse, rahu ja okupatsioonivägede väljavümise eest on momendi nõuded.

Kuid lääne imperialistlikud rügid otseselt kuldusid Saksamaaga rahulepingut sõlmimast. Nad jätkasid ning vüsid lõpule Saksamaa lõtrestamise polütikat.

Juba 1949. a. aprillis toimus lääneriikide järjekordne separaatne konverents Washingtonis[118]). 8. aprillil 1949 avaldati Washingtonis Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa teadaanne, milles märgiti, et kolm ministrit kütsid heaks ja otsustasid üle anda saksa „parlamentaarsele nõukogule" Bonnis okupatsioonistatuudi teksti, mis määras kindlaks alatist okupatsiooni Lääne-Saksamaal. Statuudi alusel moodustati kolme okupeeriva rügi (Ameerika Ühendrügid, Inglismaa, Prantsusmaa) esindajaist lütlaste kõrgem kontrollorgan Lääne-Saksamaal. Statuut andis okupatsioonivõimudele diktaatorlikud volitused Saksamaa majandus ja polütika tähtsamates küsimustes. Ameerika Ühendrügid, Inglismaa ja Prantsusmaa jätsid endale õiguse kontrollida Lääne-Saksamaa välispolütilisi suhteid ja väliskaubandust, Lääne-Saksamaa rahandust, põhiseaduse ja osarükide konstitutsiooni täitmist ning peale selle spetsiaalse kontrolli õiguse Ruhri üle. Okupatsioonistatuudi kolmas paragrahv nägi ette, et USA, Inglismaa ja Prantsusmaa okupatsioonivõimud võivad igal ajal võtta enda kätte kogu võimu Lääne-Saksamaal.

Kuigi Bonni „parlamentaarne nõukogu" koosnes spetsiaalselt valitud isikuist, kellele Inglise-Ameerika võimud võisid dikteerida igasuguseid tingimusi, ei julgenud nad süski mitme kuu vältel vastu võtta ja avaldada okupatsiooni-

---

118) Мелимиков. Борьба за единую..., стр. 141.

staatsidi ja Lääne-Saksamaa separaatse konstitutsiooni teeke. Need kogid eeda alles pärast okupatsioonivõimude ultimatiivset nõudmist.

1949. a. maist vastuvõetud konstitutsioon moodustas vaid USA, Suur-Britannia ja Prantsusmaa poolt Lääne-Saksamaale dikteeritud okupatsioonistatuudi lisanäi[119]). Selle „konstitutsiooni" peaprintsiibiks on Saksamaa lõhestamine. Bonni riiki nimetatakse ametlikult Saksamaa föderatiivseks vabariigiks, kuhu kuuluvad 11 osariiki: Baden, Baieri, Bremen, Hamburg, Hessen, Alam-Saksi, Põhja-Rein.-Vestfaal, Reinland-Pfaltz, Schlesswig-Holstein, Württemberg-Baden ja Württemberg-Hohenzollern. Üksikute osariikide valitsustel on niivõrd suured volitused, et see tegelikult tähendab Saksamaa jagamist üksteist-kümnele separaatsele osale.

Saksamaa lõhestamine vormistati lõplikult „valimiste" kaudu Lääne-Saksamaa separaatsesse parlamenti 14. augustil 1949.

Kõik Lääne-Saksamaa reaktsioonilised parteid toetasid lääne imperialiste. Ainult kommunistlik partei astus välja ühtse, demokraatliku ja sõltumatu Saksamaa loomise eest. Ühelaadselt sotsiaal-demokraatliku partei valimiseelset kampaaniat üles KPD juhte Erchard, et see meenutab talle natsiteatrit, kus natsid tantsivad vaid sellepärast, et neid üldse nõnda tõlgendatakse[120]). Adenauer ütles avalikult valimiseelsel koosolekul Hamburgis, et „valimiste" eesmärgiks on Lääne-Saksamaa positsiooniga kui bolševismi vastase kantsi kindlustamine.

Ameerika võimude eeskirjad määrasid täiel määral ära nii Bonni „valitsuse" koosseisu ja programmi kui ka marionetliku Bonni „riigi" struktuuri.

7. septembril 1949 tuli Bonnis kokku kohtu-tsiooni „parlament". 12. septembril kahe koja istungil viidi läbi „föderatiivse riigi" presidendi* valimiste komöödia. Samal viisil „valiti" 15. septembril kantslerike Adenauer.

Adenaueri kabinet, nn. Bonni koalitsioon, üher-

---

[119]) „Собственность союза и контроль о единицах Германии и интересах безопасности Германии", стр. 59 и след.

120) Мерзляков, Борьба за единую ..., стр. 182

* Valiti Heiss.

dab saksa monopoliste, junkreid, endisi hitlerlikke kindralei ja kõrgemaid ohvitsere, katoolikliku hierarhia esindajaid – kõikidelt, kõiki elemente, kes näevad Ameerika võimustsemises Lääne-Saksamaal oma eksisteerimise ainsat võimalust.

NSVL noodis Ameerika Ühendriikidele, Suurbritanniale ja Prantsusmaale 1. okt. 1949. a. märgitakse täiesti õigesti, et separaatse valitsuse loomine on vaid selle Saksamaa lõhestamispoliitika uus ja sealjuures kaugele minevam väljendusviis, mida USA, Suurbritannia ja Prantsusmaa teostasid viimase kolme aasta jooksul [121]). Saksamaa lääneokupatsioonivõimude separaatse valitsuse loomist ei saa kvalifitseerida kiriku kui Saksamaa lõhestamispoliitika lõpuleviimist. Täiesti alusetud on USA, Suurbritannia ja Prantsusmaa katsed õigustada separaatse valitsuse loomist saksa rahva huvidega. Faktid näitavad, et taolised katsed pole alust. Neagi ei küsimust saksa rahva arvamust selles küsimuses. Separaatse valitsuse loomist okupatsioonivõimud viisid läbi koostöös vaid vanade reaktsioonilise poliitikakäegalaste kitsale ringile, kes on lähedalt seotud välismaiste finantsringkondadega ja sõltuvad nendest.

Saksa Rahvakongressi poliitika vastas rahvusliku protesti ülesannetele lääne imperialistliku riikide lõhestava poliitika vastu suunatud poliitikat viidi läbi üksikute etappide kaupa. Marionetliku Lääne-Saksamaa „riigi" loomisega Saksamaa lõhestamise kõdanaht muutus reaalseks faktiks. Nüüd saksa rahva võitlus muutus sisuliselt. Ta läks üle uuele, rahvusliku vastupanuliikumise etapile. Võitluse uus etapp nõudis uusi võitlusvorme.

4. oktoobril 1949. a. võttis SSÜP pleenum vastu ajaloolise dokumendi — „Demokraatliku Saksamaa Rahvusliku Rinne ja Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei." Sellele resolutsioonis SSÜP iseloomustas muudust olukorras ja seoses sellega ka saksa rahva võitluse ülesannetes järgmiselt: „Potsdami kokkuleppe ülekuulamise tagajärjena Lääne riikide poolt osutus Saksamaa lõhestatud osadeks, suveräänitsudeks, ta tundus osa osutus asutatuks koloniaalse, sõltuva piirkonna seisukohalt.

---

[121]) „Соединенные Штаты и Европа о германском Германии и мирном договоре с Германией", стр. 59 и след.

Oaem seisnes iga saksa demokraatliku patrioodi, iga Saksamaa sotsialistki kohus selles, et püüdes, aga kui vaja ka elu säästmata võidelda saksa imperialismi rõovelliku plaanide vastu kukutada saksa imperialismi ülemaailmse võimu, mis oli avestatud teiste maade orjastamisele ja mis viivid Saksamaad katastroofini. Nüüd seisab saksa demokraadi ja sotsialisti ülesanne selles, et organiseerida võitlust Lääne-Saksamaa elanikkonna rahuslikku rõhumise vastu, saksa rahvuse võõrõiguse ja suveräänitaedi eest, Lääne-Saksamaa vabastamiseks imperialistliku okupatsiooni ikkest ja saksa rahvuse sõltumatuse eest sõpruse alusel teiste rahvastega.

Lääne-Saksamaa trooniale rahvamassid – töölisklass, talupoeghond, intelligents, keskkihid – kannatavad nüüd kahekordse ikke all. Nende rahuslik vabastamine muutub kogu saksa rahvuse sotsiaalse vabastamise eeldusteks. Siit tuleneb saksa töölisklassi, talupoeghonna, intelligentsi ja meie parkei kui töölisklassi parkei jaoks ülesanne ühes kõigi jõududega, kes on valmis ausalt võitlema rahuslikku rõhumise vastu, <u>välja astuda demokraatliku Saksamaa ülakahuslikus Rahvarrindena</u> [kõrendus. – E. L.]. Imperialistliku okupatsiooni surve Lääne-Saksamaal muutub vältimatult tunnetatavaks ka saksa kodanluse tundlvaks osaks. Seepärast see osa kodanlusest võib toetada rahva vabastusvõitlust välismaise imperialismi vastu"[122].

Püstitades peamiseks ülesanderngiks Saksamaa ühtsuse taastamist, rahulepingu sõlmimist ja sellele järgnevat okupatsioonivägede väljaviimist ning saksa rahva rahuslikku iseseisvuse ja suveräänitaedi kehtestamist demokraatlikul alusel, määratlesime üks lähemaid ja ka lõplikud konkreetsed ülesanded[123]:

1. Saksamaa majanduslikku ja poliitilise ühtsuse taastamine. Okupatsioonistatuudi tühistamine. Lääne-Saksamaa kolmetsoonilise separaatse riigi likvideerimine.

2. Rahulepingu sõlmimine Saksamaaga. Kõikide okupatsioonivägede väljaviimine Saksamaalt.

3. Leppimatu aktiivse võitluse uue sõja õhutajatega Saksamaal. Sõjalise propaganda kuulamine ajaloriarndu-

---

122) „Ošpagolamus Jepmanckoro Demokpatuyeckoro Pecnýónuku". Moucba, 1950. crp. 141

123) Samas, lk. 137.

ses, raadios ja hoosolehutel, igasuguse tegevuse keelamine, mis on suunatud Śaksamaa kaasatõmbamisele agressüvsetesse sõjablokkidesse. Rahu Śaksamaa ja kogu maailma paoks. Täielik, püramatu toetus rahu, ükeõigusluse, rahvastevahelise sõpruse eest võitlejaile.

4. Śaksa rahvuse täieliku iseseisvuse ja suveränitudi taastamine.

5. Ruhri statuudi annuleerimine. Ruhr peab kuuluma Śaksamaale.

6. Saksamaa majanduslikku ühtsuse taastamine. Ühtse valuuta sisseseadmine.

Takistamatu kaubanduslik ja majanduslik koostöö, rahvastiku, transpordi ja kaupade vaba lühlus kõigi maade vahel.

7. Śaksa majanduslike ettevõtete välismaistele kapitalistidele müümise kohene kathestamine. Dollari kredüdiorjuse kõrvaldamine. Śaksa aktsiate ja ettevõtete müügi keelamine välismaalastele saksa vastutavate võimude sanktsioonita.

8. Śaksa rahutõõstuse takistamatu areng.

9. Vaba eksport ja import.

10. Bulüni ühtsuse taastamine.

11. Śaksa rahvamajanduse ja eraomandi kaitse.

12. Śaksamaa elanikkonna elutingimuste parandamine tööstuse ja kaubanduse arendamise teel. Kaardisüsteemi ja töopuuduse likvideerimine.

13. Ümberasujate kindlustamine elamispinna ja tööga.

14. Śaksa rahutõõstuse, kaubanduse ja käsitöö edutamine.

15. Põllumajanduse produktüvsuse tõstmine. Abi talupoegadele.

16. Purustatud linnade ja külade taastamine.

17. Kõikide saksa kodanike täielik võrdõiguslus seaduse ees hoolimata klassikuuluvusest, polütilistest vaadetest ja usulistest veendumustest.

18. Śõna- ja trükivabadus.

19. Śaksa teaduse ja kultuuri, kirjanduse ja kunsti arendamine ja intelligentsi seisukorra parandamine.

20. Lähedased kultuurialased suhtlemised Saksamaa kõigi osade vahel.

21. Potsdami otsuste täielik tunnustamine Saksamaa demokratiseerimise ja demilitariseerimise kohta.

22. Võitlus saksa rahvuse äraandjate, ameerika imperialismi saksa agentide vastu, kes aitavad kaasa Saksamaa lõhestamisele ja orjastamisele.

23. Ülddemokraatlik võitlus maade partikularismi ja separatismi vastu.

Demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde programm kajastas laialdaste sotsiaalsete kihtide huvisid ja saksa rahva aktuaalseid rahvuslikke huvisid. Saavutada ta koondas enda ümber Saksamaa elanikkonna rõhuvat enamikku. Lääne-Saksamaa kodanlikud poliitilised parteid ja samuti parempoolsed sotsiaal-demokraadid – schumacherlased milte ainult keeldusid lütumast Rahvusrindega, vaid asusid tema vastu võitlusse. Ühiid koolimaks jälitustest ja terrorist leidis Rahvusrinde platvorm Lääne-Saksamaal üha suuremat rahvamassiide toetust. Lääne-Saksamaal kutsus Rahvusrinne elanikkonda üles keeldumа relvastuse tootmisest, imperialismi armeesse astumisest, nende ameerika kaupade müügist ja ostust, mida võis hoka ka Saksamaal. Ta kutsus üles võitlema sõjapõhutajate vastu, milte täitma Ameerika-Inglise sõjalisi võimuide ja tema marionetti-„Bonni valitsuse" – käske, mis keelavad Lääne- ja Ida-Saksamaa majanduslikke sidemeid jne.

Ida-Saksamaa kõik poliitilised parteid ja demokraatlikud ühiskondlikud organisatsioonid ühinesid SSÜP poolt ettepandud programmiga. Ida-Saksamaa muutus rahvusliku vabastusliikumise baasiks. Arvestades, et idatsooni iga rahvusamm majanduse, kultuuri ja poliitika alal tähendab kogu saksa rahva vabastusvõitluse võimsat abistamist, nägi Rahvusrinde programm ette, et idatsoon arendaks veel enam oma rahumajandust, laiendaks rahva õigusi, tõstaks põllumajanduse produktiivsust, laiendaks laiatarbekaupade tootmist ja tõstaks elanikkonna elutaset[124]). Seejuures peavad idatsooni rahupatrioodid, toetudes idatsooni ressurssidele tegema maksimum võimalikust

---

124) „Odnopolozenie Tepluencnaia Demonpaquecnoi Pecnyönuku", lmp. 194.

massilise vabastusliikumise ärataimiseks ja arendamiseks kogu Saksamaa territooriumil.

Nende ülesannete täitmiseks, saksa rahva rahvuslik-vabastusliikumise lõhestamiseks otsustas 5. oktoobril 1949. Berliinis toimunud Saksa Rahvanõukogu ja fašismivastase demokraatliku bloki ühise istungi presiidium idatsoonis moodustada Saksa Demokraatlik Vabariik. Vastuvõetud kommünikees öeldi, et separaatse laäneriigi loomine, okupatsioonistatuudi väljaandmine, keeldumine rahulepingust, demontaaži jmt. näitab Saksamaa jagatust rahvuslikku seisukohalt. „Saksa rahva rahvuslike huvide kindlustamiseks rahvusliku omaalgi teel kutsutakse Saksa Rahvanõukogu, kelle 1949. aasta 30. mail valis kolmas Saksa Rahvakongress, üles end ümberkujundama kolmandal Saksa Rahvakongressil vastuvõetud Saksa Demokraatliku Vabariigi konstitutsiooni kohaselt Ajutiseks Rahvakojaks ning looma konstitutsioonile vastav Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsus"[125].

Selle otsuse täitmiseks toimus 7. oktoobril Berliinis Saksa Rahvanõukogu IX istungjärk[126]. Sel päeval Rahvanõukogu 400 delegaati võtsid üksmeelselt vastu SSÜP esimehe Wilhelm Pieck poolt ettepandud demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde Manifesti. Manifestis rõhutati, et imperialistlike suurriikide koloniaalpoliitika ähvardab rahu ja saksa rahvuse olemasolu, muutes hädavajalikuks saksa rahva patrioodlike jõudude ühise rinde loomist. Manifestis märgiti ära demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde eesmärgid, võttes aluseks Rahvusrinde programmi *. Manifest kutsus üles kogu saksa rahvast välja astuma Rahvusrinde eesmärkide eest, eest kui kõik demokraatlikud jõud ei ühine, nagu märkis Manifesti vastuvõtule järgnevas kõnes Wilhelm Pieck, ähvardab saksa rahva tulevikku kurb perspektiiv[127]. Manifest kuulutas välja Saksa Demokraatliku Vabariigi, mudes lema peamiseks eesmärgiks võitlust rahu ja Saksamaa ühtsuse ning suveräänikuudi eest. Saksa Demokraatlik Vabariik kuulutati võimsaks kantsiks võitluses demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde programmi täitmise eest.

---

125) „Rahva Hääl", 8. okt. 1949.

126) „Ostprotokoll der Tagung des Deutschen Volksrates", lk. 13 – 27.

* Vt. lk. 50 ja 11 all

127) „Ostprotokoll der Tagung des Deutschen Volksrates", lk. 27.

Samal istungjärgul otsustati: Eesti riiva land-tagiste esindajate valimised Osariikide Kotta ja Saksa Rahvanõukogu kuulutada Saksa Demokraatliku Vabariigi Ajutiseks Rahvakojaks. Wilhelm Pieck oma kõnes rõhutas, et kui Rahvanõukogu võtkis endale initsiatiivi end ümber kujundada Saksa Demokraatliku Vabariigi Ajutiseks Rahvakojaks, siis oli see otsus tehtud saksa rahva kuulmatult raske seisukorra kõttu [128]). Seejuures ei tähendanud Rahvanõukogu likvideerimine sugugi mille Rahvakongressi demokraatliku kokkumise likvideerimist [129]). Wilhelm Pieck rõhutas, et just vastupidi, tuleb teha kõik selleks, et Rahvakongressi kokkumine leiaks omale pooldajaskonna, eriti just Lääne-Saksamaal. Rahvakoda peab teostama oma poliitikat koos Lääne-Saksamaa progressiivsete jõududega, awerstades Saksamaa taasrevaste kuriside [130]).

Ajutine Rahvakoda oma esimesel istungil 7. oktoobri õhtul kinnitas readuse Ajutise Rahvakoja ja Osariikide koja moodustamise kohta [131]). Osariikide Kotta pidi kuuluma 34 saadikut.

Ajutine Rahvakoda võtkis vastu Saksa Demokraatliku Vabariigi konstitutsiooni jõustumise readuse, mille omakorda 19. märtsil 1950 võtkis vastu Saksa Rahvanõukogu ja kinnitas 30. mail samal aastal kolmas Saksa Rahvakongress [132]).

Konstitutsioonis on väljendatud saksa rahva loodus ja püüe riigi ühtsuse ja sõltumatuse taastamisele ja sõjalasele rahule ning ühiskondliku, majandus- ja kultuurielu demokratiseerimisele ka Saksamaa Lääneosas. Konstitutsioon, lugiudes SSÜP poolt 1946. aastal väljatöötatud konstitutsiooni projektile, võtkis arvesse ka KDd ja LDP ettepanekud ning Weimari konstitutsiooni progressiivsed elemendid.

Konstitutsiooni sissejuhatavas osas märgiti, et saksa rahvas võtkis vastu selle konstitutsiooni, soovides „... garanteerida inimese vabadust ja väärikust, ehitada üles

---

128) „Образование Германского Демократического Республики", стр. 30.

129) Samas, lk. 35.

130) Samas, lk. 52.

131) Samas, lk. 52.

132) Samas, lk. 53.

ühiskondlik ja majanduslik elu sotsiaalse õigluse baasil, teenida ühiskondliku progressi üritust, arendada sõprust kõikide rahvastega ja kindlustada rahu..."[133]).

Konstitutsioon kulab sõjalist ja rassipropagandat, nähes ette Saksamaa rahulikku ja demokraatlikku arengut. „Rüklik võib peab toetama ja säilitama sõbralikud suhted kõikide rahvastega" (§5)[134]).

Konstitutsioon kuulutab kõik maapõuevarad, kõik looduslikud rikkused, mida võib ära kasutada rahvamajanduseks, samuti mäe-, terase-, raua- ja energetikatõõstuse üleminekut rahva valdusse. Rahvale lähevad ka sõjaroimarite ja aktüvsete natsionaal-sotsialistide ettevõtted ning sõjaettevõtted. Monopolid kulatakse. Suurmaaomand üle 100 ha konfiskeeritakse ja jagatakse talupoegadele.

Konstitutsioon kinnitab sõna-, koosolekute-, streikide- jt. õigused. Samuti õigust tööle, puhkusele jne. Konstitutsioon kuulutab välja mehe ja naise täieliku võrdõiguse.

Kõikidel kodanikel on konstitutsiooni järgi võrdne õigus haridusele, mis on kohustuslik 18. eluaastani. Kõikidele kodanikele antakse võimalus kõrgematesse õppeasutistesse astumiseks.

Konstitutsioon kuulutas välja täieliku usu ja südametunnistuse vabaduse. Rüklikku religiooni ei ole. Kirikule garanteeritakse õigus koolireumes õpetada usuteadust.

Seega konstitutsioon fikseeris peamisell juba toimunud demokraatlikke muudatusi Saksamaal.

Konstitutsiooni 1. paragrahvis on fikseeritud saksa rügi ühtsuse põhimõte. „Saksamaa on jagamatu demokraatlik vabarük, mis koosneb saksa osarühidest. Kõik tähtsamad saksa rahva olukorda ja arengut puudutavad küsimused lahendatakse tervikuna Vabarügi poolt, kõiki teisi küsimusi aga otsustavad iseseisvalt osarügid"[135]).

2. paragrahvis märgitakse, et Saksa De-

---

133) „Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики". Москва, 1953. стр. 27.

134) Samas, ch. 29.

135) Samas, ch. 28.

mokraatliku Vabarügi pealinnaks on Berlün.

Konstitutsiooni kohaselt on rügivõimu organite struktuur alljärgnev. Vabarügi kõrgemaks seadusandlikuks organiks on Rahvakoda. Rahvakoja saadikud valitakse üldise, võrdse ja salajase hääletuse teel. Õigus valimistest osa võtta on kõigil 18-aastaseks saanud kodanikel, väljaarvatud isikutel, keda on seaduslikul teel karistatud valimisõiguse kaotamisega. Rahvakoja kompetentsi kuuluvad järgmised küsimused: valitsuse poliitika printsüpide ja nende täitmise kindlaksmääramine; valitsuse koosseisu kinnitamine ja kontroll terna üle; valitsemise printsüpide kinnitamine ja kontroll rüklike organite üle; seaduste andmise õigus; rügi eelarve, rahvamajanduse plaanide, laenude ja rüklike kredütide ning samuti välisrühidega kokkulepete kinnitamine; amnesteerimise õigus; ühes Osarühide kojaga presidenti valimine; vabarügi Ülemkohtu lükmete ja ülemprokuröri valimine. Kõikidele Rahvakoja saadikuile garanteeritakse (nende) puutumatus.

Rahvakoja kõrval näeb konstitutsioon ette Osarühide kope valimist landtagide poolt arvestusega 1 saadik 500.000 elaniku kohta. Osarükide Koda esindab osarükide huvisid ja omab ühtlasi seaduste andmise ning protesti tõstmise õiguse esimese koja poolt vastuvõetud seaduste vastu. Osarühide Koja poolt protestitud seadused astuvad jõusse, kui Rahvakoda need kinnitab teisel lugemisel. Osarühide Koda võtab koos Rahvakojaga osa presidendi valimistest.

Rahvast esindab: vabarügis – parlament, osarügis-landtag, rajoonis – kreistag, linnas-linna saadikute kogud ja kogukondades – kogukondlikud esindused. Kohalikud omavalitsuse organid moodustatakse demokraatlikul alusel valimiste kaudu.

Vabarügi president valitakse neljaks aastaks. Erilistel juhtudel võib kodade otsusega presidenti ennetähtaegselt ära kutsuda. Presidendi jaoks ei ole ette nähtud erakorralisi volitusi.

Vabarügi valitsus koosneb peaministrist pa ministritest.

Konstitutsiooni jõustumise seaduse järel võttis Ajutine Rahvakoda oma esimesel istungjärgul 7. oktoobri õhtul vastu seaduse Saksa Demokraatliku Vabarügi Ajutise Valitsuse moodustamise kohta. Oma kõnes samal istungjärgul

rõhutas Wilhelm Pieck, et on vaja minna kaugemale Saksa Rahvusrinde poolt teostatud jõudude mobiliseerimise ja selgitustöö suurest ülesandest. On vaja Ida-Saksamaal „... luua organ, kus saksa rahva nimel peab teostama demokraatlikud ülesanded, majandust nii ümberkujundama, et ta oleks võimeline garanteerima rahva elu ja kõigepealt koolitsema selle eest, et sakslane nimetus, mis on häbistatud hitlerliku valitsuse poolt kõpe poolt, võidaks uuesti heiste rahvaste loetluse. See peab toimuma Rahvarõuhugu poolt valitsuse moodustamise teel, kus on võimeline esindama saksa rahva tõeliselt rahvuslikke, majanduslikke, poliitilisi ja kultuurialaseid huvisid"[136].

Ajutine Valitsus valiti järgmises koosseisus: peaminister, 3 peaministri asetäitjat ja 14 ministrit. Ajutine Rahvakoda andis nõusoleku SSÜP fraktsiooni ettepanekuil usaldada Otto Grotewohlile Saksa Demokraatliku Valitsuse moodustamist.

Otto Grotewohl sündis 11. märtsil 1894. a. Braunschweigis. Saksa kõõlisliikumisest võtnis ta osa juba alates 16. eluaastast, alguses sotsialistlikus kõõlisnoorsoo ühingus, hiljem sotsiaaldemokraatlikus parteis[137]. Fašismi võimuletsemise ajal tegutses Grotewohl põranda all. Grotewohl kuulus algusest peale sotsiaal-demokraatia vasema tiiva juurde. Ta unus põhjalikult teaduslikku kommunismi klassikuid, astus välja oportunismi vastu sotsiaal-demokraatlikus parteis. Otto Grotewohl pooldas kommunistide ja sotsiaal-demokraatide ühist tegevust ja muutus nende ühinemise üheks initsiaatoriks. Pärast parteide ühinemist sai Grotewohl Wilhelm Pieckii kõrval SSÜP esimeheks.

Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsusse astusid Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei poolt kolm esindajat, kolm - Kristlik-Demokraatlikust Liidust, kaks — Kodanlik-Demokraatlikust Liidust, üks — Talupoegade Demokraatlikust Partiist ja üks parteitu.

Peaministri asetäitjateks määrati kolme suurema partei (SSÜP, KDL ja LDP) esindajad. See näitab, et SDO valitsus oli laialdane demokraatia koalitsiooni valitsuseks.

---

136) Otkrytoje. TDP, cmp. 29.

137) Merbu. Propode ... 229, 230

8. oktoobril Ajutise Rahvakoja president Johannes Dieckmann (liberaal-Demokraatlik Partei) saatis kirja Nõukogude sõjalise administratsiooni Ülemjuhatajale V.Y.Tšuikov'ile[138]. Selles kirjas teatati Saksa Rahvanõukogu ümberkujundamisest Ajutiseks Rahvakojaks, SDV konstitutsiooni väljakuulutamisest jm. Ajutise Rahvakoja istungil vastuvõetud seadustest.

10. oktoobril 1949.a. Nõukogude sõjalise administratsiooni Ülemjuhataja V.Y.Tšuikov võttis vastu Ajutise Rahvakoja presiidiumi ja Otto Grotewohli. Nõukogude valitsuse ülesandel teatas neile Tšuikov, et Nõukogude valitsus tunnistab Bonni marionetlikku „valitsuse" moodustamise tingimusis täiesti seaduslikuks Saksa demokraatlike ringkondade püüet võtta enda käsi Saksamaa ühtsuse taastamist ja tema taasühendi demokraatlikel ja rahuarmastavail alustel[139]. Nõukogude valitsus otsustas üle anda SDV valitsusele juhtimise funktsioonid, mis seni kuulusid Nõukogude sõjalisele administratsioonile ja luua sõjalise administratsiooni asemel Saksamaal Nõukogude Kontrollkomisjon. Nõukogude kontrollkomisjoni ülesandeks on saada kontrollida Potsdami jt. neljavõimu kokkulepete täitmist Saksa valitsuse poolt, kusjuures viimane võib vabalt arendada oma tegevust vastavalt SDV konstitutsioonile.

Nõukogude valitsuse tegevus leidis Saksa rahva poolt suurt vastuvõttu. Ajalehe „Neues Deutschland" märkis, et Nõukogude valitsuse poolt funktsioonide üleandmine Otto Grotewohlile on Nõukogude Liidu pärastsõjaaegse järjekindla poliitika jätkuks Saksamaa suhtes[140].

11. oktoobril mõlemate kodade ühisel istungil Otto Nuschke (KDL) ettepanekul valiti ühehäälselt vabariigi presidendiks Wilhelm Pieck[141].

Wilhelm Pieck sündis 3. jaanuaril 1876 Guben? Hubeni linnas, töölisperekonnas. Revolutsioonilist tegevust alustas ta juba 1895. aastal, mil astus sotsiaal-demokraatlikusse parteisse. 1904.a. Pieck valiti Bremeni puidutöötajate ame-

---

138) „Образование Германской Демократической Республики", стр. 58.

139) Samas, lk. 62 jj-d.

140) „Neues Deutschland" 13. nov. 1949. Цит. Материалы. Борьба за единую ... järgi, lk. 238

141) „Образование Германской Демократической Республики", стр. 60,61.

tiühingu esimeheks, 1906.a. Bremeni sotsiaal-demokraatliku organisatsiooni sekretäriks. Sotsiaal-demokraatliku partei ridades astus Wilhelm Pieck alati aktüvselt välja saksa sotsiaal-demokraatia parempoolsete juhtide oportunismi vastu. Esimese maailmasõja ajal, kui SSDP oma parempoolse juhtkonnaga eesotsas toetas imperialistlikku kodanlust, astus Wilhelm Pieck Karl Liebknechti leeri, kus võitles parempoolse juhtkonna ja imperialistliku kodanluse toetamise vastu. 1915.a. Wilhelm Pieck vangistati keiserliku Saksamaa võimude poolt. Wilhelm Pieck oli üheks Saksamaa kommunistliku Partei loojaks, kommunistliku partei keskkomitee lüge, kus ta tõotas koos Ernst Thälmanniga. 1933.a., pärast hitlerlaste võimuletulekut emigreerus Wilhelm Pieck kommunistliku partei keskkomitee otsusel Saksamaalt. Kuid kui 1935. aastal Thälman arreteeriti, valis Saksamaa Kommunistliku Partei Brüsseli konverents Piecki partei esimeheks. Pärast teist maailmasõda astus Wilhelm Pieck võitluse ekteotse tõõlisklassi ühtsuse eest ja oli SSÜP üheks loojaks. Koos Otto Grotewohliga valiti Pieck SSÜP esimeheks aprillis 1946.

Wilhelm Piechil on saksa rahva seas suur autoritet ja populaarsus. Otto Nuschke iseloomustas teda kodade ühisel istungil 11. oktoobril kui tõõliste ja partei tulist juhti. „Vümase nelja aasta jooksul", ütles ta, „õppisime me teda vul lähemalt tundma. Pieck on saksa rahva truu poeg. Ta, nagu ei keegi teine, on võimeline aru saama oma rahva vajadustest ja muredest"[142]. Samal istungil märkis Johannes Dickmann, et Wilhelm Pieck on väsimatu Rahvusrinde võitleja Saksamaa ühtsuse eest. Ta nimetas Piecki paendumatuks antifasistiks, rahuüritusе tõeliseks pooldajaks, Nõukogude Liidu süraks sõbraks.

Pärast valimisi Wilhelm Pieck andis vande: „Ma vannun, et pühendan kogu oma jõu saksa rahva heaks, et kaitsen konstitutsiooni ja vabarügi seadusi, täidan oma ülesandeid täie kohusetruudusega ja suhtun õiglaselt igaühesse"[143]. Seejärel pöördus Wilhelm Pieck kõnega saksa rahva poole. Märkides ära Saksamaa lähimate ülesannetena <u>võitlust majan-</u>

---

142) „Образование Германской Демократической Республики", стр. 60.

143) Samas, ch. 61.

duse taastamise ja Śaksamaa ühendamise eest, kutsus Wilhelm Pieck Lääne-Śaksamaa valitsust üles osutama vastupanu lääne imperialistide okupatsioonivõimude kõigile üritusile ja Lääne-Śaksamaa elanikkonda ühinema Ida-Śaksamaa elanikkonnaga võitluseks Saksamaa ühtsuse ja rahu eest. „Ühtsuses ja rahus", ütles ta, „peitub meie rahva elu ja tulevik"[144].

12. oktoobril 1949 Ajutise Rahvakoja kolmas istung kinnitas Otto Grotewohli poolt moodustatud valitsuse[145]. Seejärele istung kinnitas ka Otto Grotewohli poolt esitatud valitsuse programmi.

Otto Grotewohl rõhutas, et SDV ja ta Aputine Valitsus moodustati vajadusest luua kindel juhtimine võitluseks Śaksamaa ühendamise, demokraatliku rekonstruktsiooni ja rahu eest[146]. Valitsus hakkab täitma tema ette asetatud ülesandeid täies kooskõlas Potsdami konverentsi ja liitlaste teiste ühiste deklaratsioonidega. Oma tegevuses valitsus juhindub ainuüksi SDV konstitutsioonist. Otto Grotewohl rõhutas, et valitsuse puudeks on ühendada Śaksamaa kõik terved polütilised jõud rahvusliku ühtsuse ja rahulepingu sõlmimise peamistes küsimustes. Valitsus võtab ette kõik, mis võib teenida Saksamaa ühtsust ja rahu ja tahistab kõike, mis ähvardab seda eesmärki. Rahutee, mida mööda otsustas minna SDV valitsus, nägi ette ka võitlust fašismi ja militarismi vastu ning rahulike ja sõbralike suhete maksmapanemist maailma kõigi rahvastega. Need printsübid olid kõigi ülesannete aluseks, mida seadis endale valitsus.

Śellega oli süs loodud ka SDV valitsus, mis oli „...esimeseks sõltumatuks saksa valitsuseks"[147]. Śaksa Demokraatliku Vabarügi moodustamisega oli esmakordselt Śaksamaa ajaloos loodud rük, mis pole enam militaristide, junkrute ja kapitalistlike monopolide rügiks. SDV väljakuulutamine tähistab saksa rahva võitluse tugevnemist maa demokratiseerimise ja ühtsuse eest ning kogu Śaksamaa ümberkujundamise

---

144) „Обрazobanne Tepuaucuoi Demokpajuecuoi Pecuydnuu", cmp. 72.

145) Samas, ch. 72.

146) Samas, ch. 81 jj-d.

147)

eest rahvarmastavaks nägiks. Saksa Demokraatliku Vabariigi väljakuulutamisega oli loodud tugev alus kogu saksa rahva võitlusele – Saksa Demokraatlik Vabariik muutus rahvusliku vabastusliikumise baasiks.

SDV moodustamine omas ka suurt rahvusvahelist tähtsust. See tähendas lõplst löögi sõjaõhutajate kuritegelikule tegevusele, kes tahavad taaselustada saksa agressiooni kolle. SDV moodustamine tugevdas rahu ja demokraatia leeri.

J.V. Stalin oma ajaloolises tervituses president Wilhelm Piecklle ja Otto Grotewohlile 13. oktoobril 1949 iseloomustas Saksa Demokraatliku Vabariigi moodustamist kui pöördepunkti Euroopa ajaloos [148]). J.V. Stalin rõhutas SDV moodustamise tähtsust just rahu- ja sõjahüsimuste lahendamisel. „Ei saa olla kahtlust, et rahvarmastava demokraatliku Saksamaa ehsistemine kõrvuti rahvarmastava Nõukogude Liiduga teeb võimalikuks uute sõdade puhkemist Euroopas, lõpetab revanšlamised Euroopas ja teeb võimalikuks Euroopa maade orjastamist maailma imperialistide poolt" [149]).

Oma ajaloolises tervituses kriipsutas J.V. Stalin ülekasi alla Nõukogude ja saksa rahva koostöö suurt tähtsust. Need kaks rahvast omavad suurimat potentsiaali Euroopas ülemaailmse tähtsusega aktsioonide korraldamiseks. Seetõttu „kui need kaks rahvast osutavad otsustavust võidelda rahu eest samasuguse jõupingutusega, nagu nad sõdisid, siis võib rahu Euroopas luugeda kindlustatuks" [150]). SDV moodustamine andis tugeva hoobi imperialistlikule sõjaõhutajatele, kes tahavad saksa rahvast uuesti ässitada Nõukogude Liidu kallale. „Seega", märgib J.V. Stalin, „pannes aluse ühtse, demokraatliku ja rahuarmastavale Saksamaale, ke koos sellega osutate suure teene kogu Euroopale, kindlustades talle kindla rahu" [151]).

Kogu Saksamaa rahvamassid võtsid SDV moodustamist vastu sügavaima rahuloluga, kuna see vastas nii ida- kui ka lääneltsoonide laialdaste rahvahulkade nõudmis-

---

148) „Обращение Телеграмма Президенту Республики Пеку", стр. 7.

149) Samas.

150) Samas, lk. 8.

151) Samas.

tele, millega nad esinesid vümasel ajal.

Śaksa Demokraatlik Vabarüh oma tegevuse algusest peale asus täitma Rahvusrinde programmi, mis nägi ette, et Ida-Śaksamaa arendaks veel enam oma rahumajandust, laiendaks rahva õigusi, tõstaks põllumajanduse produktüvsust, laiendaks laiatarbekaupade tootmist ja tõstaks elanikkonna elutaset. Śee oli vajalik Śaksa Demokraatliku Vabarügi kui vabastuslükumise baasi tugevdamiseks. Śee oli vajalik tee näitamiseks kogu saksa rahvale vabale, rahulikule ja õnnelikule elule.

Saksa Demokraatliku Vabarügi saavutused.

Saksa Demokraatlik Vabarük jätkas süvendatul kujul sama põhijoont, mida teostas Saksamaa Nõukogude okupatsioonitsoon. Demokraatlikud muudatused Ida-Saksamaa elanikkonna kõigil elualadel, mis vüdi läbi pärast Saksamaa kapituleerumist said selleks aluseks, millele tuginedes Saksa Demokraatlik Vabarük asus üles ehitama oma tõeliselt rahuarmastavat ja demokraatlikku kodumaad.

Saksa Demokraatliku Vabarügi majanduspolütika on suunatud rahvamajanduse taastamisele ja arendamisele, tõõtajate materiaalse ja kultuurse taseme tõstmisele, rahvamajanduse positsioonide igakülgsele kindlustamisele ja tugevdamisele, põllumajanduse, kaubanduse ja transpordi finantside ja kredüdi arendamisele, demokraatliku korra tugevdamisele kogu saksa rahva huvides. See majanduspolütika leidis kajastust Saksa Demokraatliku Vabarügi rahumajanduse taastamise ja arendamise kahe aasta plaanis (1949-1950).

Kahe aasta plaan tõõtati välja idatsoonide demokraatlike organite poolt juba 1948. aastal ja võeti vastu Rahvakopa poolt 20. jaanuaril 1950. a.

Kahe aasta plaan nägi kõigepealt ette tõõstuse ja põllumajanduse produktsiooni tõstmist. Tõõstustoodang pidi tõusma 81 protsendile võrreldes sõjaeelse 1936. aastaga [152]),

---

152) Харахашьян, Т. Аграрные преобразования в Германской Демократической Республике. Москва, 1951. стр. 40.

kusjuures erilist tähelepanu pöörati juhtivate hariude – mäetööstuse, metallurgia, masinaehituse, keemia-, ehitusmaterjalide tööstuse arendamisele [153]). Põllumajanduses tuli lõpetada põllumajanduskultuuride saagikikkust ja karjloomade arvu. Kapitalimahukus tööstuses ja põllumajanduses pidi võrreldes 3,75 miljardi rublega. Viie aasta plaan seadis ülesandeks tõsta töö tootlikkust 30% võrreldes 1947. aastaga ja pani erilist rõhku saavutatud edusammude najal elamiskonna elutaseme tõstmisele, nähes ette töötajate töötasu kasvu 15% võrra.

Kodanlikud „eksperdid" ja ka mõnedki Saksa Demokraatliku Vabariigi skeptikud kimitasid, et sellise plaani täitmiseks kulub 10 ja isegi enam aastat [154]). Kuid töölised, talupojad ja vahvale andunud spetsialistid uskusid oma valitsust. Viie aasta plaan toetus töölisklassi loovale ja poliitilisele initsiatiivile, tööliste, talunoegade, intelligentsi, teenistujate ja käsitööliste liidule ja tihedale koostööle.

1949. a. plaan ületati 4% võrra. Suurt tähtsust plaani täitmisel omas tööstuse aktiivsuste laekamata kasv, töö organisatsiooni parandamine, tükitöö taseme laialdane tarvitusselevõtt, mille tulemusena kasvas töö tootlikkus, elanes produktsiooni omakind ja tõusis vahvaeltevõtete tulukus. Eraldi sellt suurt tähtsust omas 19. aprillil 1950. a. avaldatud „Seadus tööst, tööjõu sooelustamise ja kaitse abinõudest ning tööliste ja teenistujate materiaalse ja kultuurse olukorra edaspidisest parandamisest" [155]). See seadus, nähes ette abinõud töö tootlikkuse tõstmiseks (töö parem organiseerimine, aktiivsuste lükumine, tõovõistluse ja ratsionaliseerimislükumise arendamine, tootmistehnika parandamine jmt.), rõhutas Saksa Demokraatliku Vabariigi kodanike õigust tööle ja garanteeris seda konkreetsete abinõudega (tööjõu planeerimine, seadused töölepingu tühistamise kohta). Seadus määras kindlaks tööpäeva pikkuse (täiskasvanuile 8 tundi, alaealistele 16–18. a. – 7,5 tundi, alaealistele 14–16. a. – 7 tundi), kindlustas töötajatele igaaastase palgaga puhkuse (12 päeva, rasketel töödel töötajail

---

153) Банцырев, Н.; Тальухин, В. Хозяйственное строительство Германской Демократической Республики. Внешняя торговля, 1950 № 5 стр. 11.

154) Эрлих, Н. На восточном Германии. Москва, 1952. стр. 72.

155) „Хозяйственный..." стр. 281 и сл.

18-24 päeva, alaealistel 18-21 päeva) ja määras kindlaks erilised soodustused töö suhtes alaealistele, rasedatele ja toitjatele emadele. Tööliste seisukorra parandamiseks oli ette nähtud sööklate varustamise parandamine, elamute intensüvsem ehitamine jmt. Seega see seadus konkretiseeris konstitutsioonis ettenähtud seisukohti. Töölisklassi seisukorra kindlustamine ja materiaalse olukorra parandamine aitas omakorda tõsta töö produktüvsust.

Oluline oli ka asjaolu, et 1949. aastal hakati Saksa Demokraatlikus Vabarügis esmakordselt pärast sõda tootma traktoreid[156]. See võimaldas masinalaenutuspunktide arvu laiendamist ja nende baasi kindlustamist. 1950. aasta lõpuks oli Saksa Demokraatlikus Vabarügis 513 masinalaenutuspunkti 11.668 traktoriga[157]. Põllumajandus sai 1949. aastal tunduvalt enam kunstväetist, mis aitas tõsta põllumajanduskultuuride saagirikkust ja ühtlasi suurendada kariloomade arvu, ületades 1949. aastaks ettenähtud plaani.

1949. a. majanduse saavutused võimaldasid suurendada 1950. aasta plaani[158]. Nü nähti ette tõsta tööstustoodangut võrreldes 1936. aastaga milte enam 81%, vaid 103% võrra. Plaanis pöörati nüüd tähelepanu ka toodangu kvalitudi tõstmisele, materjali kokkuhoiule, sisemiste resursside ärakasutamisele jmt. Jättes pearõhk rasketööstusele, planeeriti ühtlasi esimesejärgu tarbekaupade tootmise tõstmist võrreldes 1949. aastaga: kangaid 41%, trikotaaži 30%, jalanõusid 33% võrra.

Suurendatud plaani täitmiseks põllumajanduses moodustati 1950. a. algul „Saksa talupoegade pank", mis pidi talupoegadele andma lühi- ja pikaajalisi kredüte[159] ning reguleeriti ja ühtlustati rahakäivet[160].

Tarvitusele võetud akinõud võimaldasid kahe aasta plaani täitmist 1. augustiks 1950 – pooleteise aasta jook-

---

156) Григорьев, Т. Социально-экономические преобразования и подъём мирной экономики в Германской Демократической Республике. „Вопросы строительства единого демократического миролюбивого германского государства". Москва, 1951. стр. 91.

157) Зиман, Л. Экономический подъём Германской Демократической Республики. „Новое время", 1951 № 40 стр. 8.

158) Батурин, Н; Пашухин, В. Хозяйственные успехи Германской Демократической Республики. „Внешняя торговля", 1950 № 5 стр. 12

159) „Конституция...", стр. 241

160) Samas, ch. 244.

sul. Tööstustoodang moodustas 106,8% võrreldes 1936. aastaga ja ületas peaaegu kahekordselt 1946. aasta taset[161]. Kahe aasta plaani eduka täitmise tulemusena tugevnes veelgi enamrahvamajanduse kui Saksa Demokraatliku Vabarügi majanduse juhtiv ja peamine jõud. 1948. aastal moodustas rahvamajanduse toodang 60%, 1950. aastal aga 70%.[162] 1949. a. oli rahvaettevõtete kasum 566 milj., 1950. a. 1,3 mill. marka.

Põllumajanduses moodustas ülesküntud pindala 1950. aastal 98,4% ennessõjaaegsest, kuid saagirikkus saavutas sõjaeelse taseme. Kariloomade arvu poolest ületati 1948. a. tase 24,3% – 38,2%. Moodustati 524 uut masinalaenutuspunkti, mida varustati traktoritega Nõukogude Lüdust ja oma tööstusest.

Kahe aasta jooksul tegi väga suuri edusamme ka Saksa Demokraatliku Vabarügi väliskaubandus. Walter Ulbricht oma aruandes SSÜP III kongressil märkis, et väliskaubanduse käive moodustas 1947. a. suhtes 1948. aastal 314%, 1949. a. – 647%, 1950. a. aga tõusel 1.360%-le[163]. Seejuures erakordselt suurt abi noore vabarügi majandusele tähendas kaubavahetus Nõukogude Lüduga, kes varustas Saksa Demokraatliku Vabarüki defitsiitsete tooraineteje, peamiselt just metalliga, aga samuti toiduainete ja masinatega. SDV valitsus pööras suurt tähelepanu kaubanduse arendamisele ning võttis tarvitusele abinõusid kaubanduse desorganiseerimise katsete vastu, kontrollides kaubalühlust eriti Ida- ja Lääne-Saksamaa vahel[164].

Wilhelm Pieck andis kahe aasta plaanile kõrge hinnangu, märkides, et „kahe aasta plaan näitas saksa rahvale väljapääsu majanduslikust laostumisest ja pärastsõjaaegsetest vajadustest. Ta oli sõltumatu, kriisideta ja tõopuuduseta rahvamajanduse ülesehituse konkreetseks programmiks, Kahe aasta plaan näitas tud puuduste ületamiseks omal jõul, mis garanteeris rahvale tema majanduse iseseisvust"[165].

---

161) „Планирование народного хозяйства Германской Демократической Республики". Москва, 1952. стр. 250.

162) Кирсанов. Борьба за единую..., стр. 61.

163) „Внешняя торговля", 1950 № 10 стр. 8.

164) „Консолидация ...", стр. 253.

165) Пик, В. Отчётный доклад на Третьем партийном съезде о работе Центрального Правления СЕПГ. „Большевик", 1950 № 14 стр. 68.

SSÜP püstitas loosungi: „Rohkem toota, et paremini elada"[166]. Kahe aasta plaani eduka täitmine võimaldas asuda vabariigi laiade masside olukorra edasisele parandamisele.

3. novembril 1949. a. reaalis valitsus sisse mitmesuguste erinevate kaartide asemel ratsionaalsema ühtse kaardisüsteemi ja mõningaid lisahüvitisi intelligentsile, maaalust tööd tegevatele töölistele, raudtee personaalile, rasedatele naistele, toitjatele emadele, tuberkuloosi-haigetele ja doonoritele. See võimaldas tunduvalt parandada elanikkonna varustamist.

Saksa majanduslikus ajakirja „Die Wirtschaft" andmetel sai Saksa Demokraatlikus Vabariigis elanikkond 1950. aastal võrreldes 1947. aastaga 7,5 korda enam tehnilisi hõõrdumisseadmeid, trikootooteid - 10, sukki ja sokke - 8, nahkjalatseid 8,5 korda[167].

Valitsus reaalis oma eesmärgiks järk-järgulist hinnaalandust rüklikus kommertskaubanduses ja teatud hinnakõrgendust ratsioneeritud kaubanduses, et ühtlustada hindu ja kaotada kaardid kõikidele toidumainele ja hõõrdumistoodetele. Nii alandati kommertshindu 1949. aastal 3 korda, 1950. aastal 4 korda. Selle tagajärjel hinnad alanesid keskmiselt 82,5% võrra.

Kahe aasta plaani eduka täitmise tulemusena likvideeriti Saksa Demokraatlikus Vabariigis 1949.–1950. aastaks jookul täielikult tõõpunduse[168]. 1. septembril 1950 tõsteti rahvamajanduse tööliste tõõpalka 10% võrra, sealjuures majanduselt enim tähtsates tõõstusharudes veelgi enam. Nii näiteks mäe- ja kivisõe tõõstuses 30% metallurgia tõõstuses 25% jne. Pärast seda enatõõstuse tõõliste ja teenistujate nõudmisel olid ettevõtjad sunnitud ka neil palka tõstma 8% võrra.

Samal ajal saame Saksamaa tõõstustoodangu moodustas 1949. aastal 89% sõjaeelsest 1936. aastast. Sünjuures ka sellist tõrgust omandas tõõstus vaid sõjatõõstuse arendamise arvel, üldiselt mõneaastases hoiudes isegi sõjaeelse taseme. Samal ajal oli tarbeesemete tootmine äärmise languse tasemel (näiteks suhkru ja pesupulbri tootmine saavutas vaid 42% sõjaeelsest, jalanõude tootmine 69% ja 1950. aastal 60%,

---

166). Хрусталь. Германия за единую ... , стр. 63.

167) Бонкобенин, А. Успехи Германской Демократической Республики в борьбе за единую, демократическую, миролюбивую Германию. Москва, 1951. стр. 9.

168) Экуал, Н.; Трипорет, Т. Экономическое положение и уровень обеспечения рабочего класса Западной Германии. Москва, 1952. стр. 84.

tehnikabaasist 82% *) [169]. Põllumajanduses alanes külvipind 1949. aastal 27.000 ha võrra võrreldes 1948. aastaga. Tundwalt vähenes karjloomade arv.

Ülem-Franki kõrgkooli- ja kaubanduskoja president Pöhner märkis, et Põhja-Baieri kerihaarium muutus faktiliselt surnud tsooniks, kus pole võimaluri kaubanduse ja käsitöö normaalseks eksisteerimiseks, kus kõrgkooliHewõlked on sunnitud üle võtma oma kõrgkooli teistesse kohtadesse ja kus kõrgkooli muutus lahendamatuks ülesandeks [170]. 1949. aasta lõpuks oli kolmes laänetsoonis vähendatud ametlike andmete järgi 1.558.469 töölist [171]. 1950. aasta lõpuks kasvas kõikide arv veel 374.000 inimese võrra [172]. Laäne-Saksamaa elanikkonna olukord halvenes järjest. 1950. aastal tõusid järjekindlalt leiva, rasvainete ja suhkru hinnad [173]. 1950. a. suvega vähenes toidumaineke kulgimünk 10% võrra võrreldes 1949. a. suvega.

Kahe aasta plaani ennetähtaegne täitmine ja kõrgkoolisõdaangu sõjaeelse taseme saavutamine lõid Saksa Demokraatlikus Vabariigis eeldusi üleminekuks pikaajalisele planeerimisele. SSÜP Poliitbüroo otsusega 14. veebruaril 1950 moodustati komisjon viie aasta plaani projekti väljatöötamiseks [174]. SSÜP III kongress** kinnitas plaani ja valitsus võttis selle vastu 1. novembril 1951. a.

Viie aasta plaan on SSÜP III kongressi manifesti formuleeringu järgi uueks epohhiks Saksamaa ajaloos. Wilhelm Pieck märkis oma kõnes 15. novembril 1950, et „see oli kõne peamiselt sellest, et kahe aasta plaani ahtil luua tugev alus tõeliselle taastamishegawusele, esimesele sammule viie aasta plaanile. Need alused on olemas. Nüüd on kõne sellest, et viie

---

*) Ka tehnikabaasist kasutatakse peamiselt rõpatarbeteks, eriti rõpevõie ringhaminiks.

169) Ткм, В. Оживление деловой на Тюрингии наряднная через определение Центрального Треста СЕПТ „Тюрингия", 1950 № 14 стр. 51.

170) „Внешняя торговля", 1950 №10 стр. 8.

171) „За прочный мир, за народную демократию", 1950 №5 (65)

172) „За прочный мир, за народную демократию", 1951 №2 (114)

173) „Внешняя торговля", 1950 №10 стр. 8.

174) Шульц, Трансформ. Экономика... , стр. 85

** 20. - 24. juuli 1950. a.

aasta plaani täitmisega seoselt näidata kogu Saksa rahvale meie maa Ida- ja Lääne-, Põhja- ja Lõuna-, et Saksa rahvas, vabastatuna imperialistide hullusäärgist, omale ammendamatuid allikaid ja on võimeline neid mobiliseerima omaenda hüvanguks, omaenda rikkuse mitmekordistamiseks"[175]. Otto Grotewohl rõhutas omalorda, et viie aasta plaan ei ole suugeoi millegi ainult Saksa Demokraatliku Vabariigi asi. „Sellesse plaani on aseatud kogu meie rahva ja kogu Saksamaa tulevikku elulised perspektiivid. Viie aasta plaani täitmine seemal lõõme rajooniide saatusi meie rahvuslikus poliitikas õigesuses ja aitab seega eemaldada sügavat kuristikku majanduslikes, kultuurilistes ja poliitilistes suhetes, mida lõid kunstlikult lääne okupatsioonivõimud"[176]. Seega viie aasta plaani suurim tähtsus seisnebki selles, et ta näitab kõikidele sakslastele ainuvõimalikku väljapääsu lääne-Saksamaal tekkinud olukorrast, näitab teed Saksamaa ühtsuse küsimuse lahendamisele.

Viie aasta plaani järgi pidi tööstustoodang moodustama 192,3% võrreldes 1950. a. tasemega, ületades seega 1936. a. taset enam kui 2 korda[177]. Kapitalimahukes tööstuses ja põllumajanduses pidi moodustama 27. mill.* marka[178]. See oli võimalik vaid eeskätt asjaoluga, et Nõukogude valitsuse otsusega 1950. aasta maiis alandada 50% võrra Saksa Demokraatliku Vabariigi reparatsioonide summat, mida ta pidi tasuma pärast 1. jaanuari 1951[179]. Selle ajani pidi Saksamaa tasuda olevast summast (10 mill. doll.) tasuma 3.656 milj., ülejäänud osast aga kuni seda tasuda vaid pool, s.t. 3.171 milj. dollarit 15. aasta jooksul. Olulise tähtsusega oli ka 23 ettevõtte tagasi andmine Saksa rahvale, mis varem oli Potsdami otsuse alusel läinud reparatsioonide arvel Nõukogude Liidule[180].

---

175) Гротеволь. Речь тов. ТДР..., стр. 10.

176) Гротеволь, О. Борьба немецкого народа за мир и за единую Германию. „Коммунист" 1951, № 9 стр. 53.

177) „Правда" ..., стр. 73.

* Viie aasta plaani järgi 3,75 mill. marka.

178) Гротеволь. Речь тов. ТДР ..., стр. 11, 12.

179) Коваленко, Б.; Гнедой, В. Репарации и перевооружение Западной Германии. „Внешняя торговля", 1950 № 7 стр. 11.

180) Мельников, Д. Вопрос о границе на Одере-Нейсе. „Коммунист", 1950 № 10 стр. 21.

Malmi tootmine pidi 1955. aastal moodustama 2 milj. tonni, terase tootmine 3,1 milj. tonni [181]). Tööstus pidi viisaastaku lõpuks andma 3,5 korda rohkem metallilõikemasinaid ja 10 korda rohkem automaatseid kui 1950. aastal. Tuli luua oma okeanilaevastik. Tundmatt suurendada laiatarbekaupade tootmist.

Erilist rõhku pandi majanduse raskeltöösektori arendamisele. 1950. aastal elektrienergia-, metallurgia- ja mäetööstus olid praegu täiesti raskuse käes, kuid neisse tööstusharudesse pidi asi nüüd (energiatööstuses 38%, metsatööstuses 35%, koidumaterjali tööstuses 44%) [182]). Suurõhk oli selle nähtud, et raskustööstus suurendaks oma produktsiooni viisaastaku jooksul 2,5 korda, ema- ja kooperatiivettevõtted aga ainult 1,6 korda.

Töö tootlikkust tuli tõsta 60%, produktsiooni omahinda raskuselevõtetes alandada 23% võrra.

Põllumajanduses oli selle nähtud külvipindala, viljasaagi ja loomakasvatuse produktsiooni tõstmist. Tuli tõsta põllumajanduslike kultuuride koguhulka - tera- ja kaunviljа 11%, suhkrupeedi 25,7%, kartulite 25,4% võrreldes eelnevaga. Loomakasvatuse produktsiooni tuli tõsta 60,5%. Masinalaenutuspunkte suurendada 750-ni, traktoreid anda 37.500-ni.

Suurt tähtsust omas samuti ettenähtud majanduslike suhete süvendamine Nõukoguga. Tuua raskusvabariigi ja Euroopa rahvademokraatia maadega. Väliskaubanduse pidi viisaastaku jooksul suurendama oma mahtu 90% võrra [183]). Sejuures olid selle nähtud tundmatud muudatused väliskaubanduse struktuuris. Peamiselt eksportalaks pidid muutuma masinaehitustööstuse tooted, eriti metallitöötlemise masinad, sepatöö tarbvara ja samuti metallurgia-, keemia- ja söetööstuse tarbvara.

Viie aasta plaan nägi selle ka rahvamajanduse tööliste, teenistujate, ühiseseliste ja kutsemiste töötpalga tõstmist 16,5% võrra, tööstuses aga 20% võrreldes 1950.

---

181) „Trampolaane ...", cit. op. 80.

182) Kuperman. Promyšl. za ..., cit. op. 70.

183) „Trampolaane ...", cit. op. 106.

aastaga[184]). Samaaegselt nägi plaan ette toiduainete ja tööstuskaupade hindade alandamist 28% võrra ning samuti töötajate maksude tunduvat vähendamist, mis samuti tõstaks reaalset töötasu[185]).

Viie aasta plaani täitmisele aitamisel osutati suurt tähelepanu rahvamajanduse töö parandamisele. Selleks tugevdati sidet rahvaelluvõtete ja riiklike valitsemisorganite vahel ning loodi rahvatööshuvalluvõtteid ka rajoonides, tõstes ühtlasi nende tulukust. Põllumajanduses loodi üüs rahvamajandite ühendust, mis pidid aitama tõsta põllumajandust kõrgemale tasemele ning eriti võtma asetama just kõrgkvaliteetse seemnete toomisele ning esmaklassilise tõu- ning tööloomade aretamisele[186]). Masinalaenutuspunktide töö parandamiseks moodustati masinalaenutuspunktide ühenduri[187]).

Avaldas võib, et ka käsitööliste kooperatiivsed organisatsioonid annavad oma panuse viie aasta plaani edukale täitmisele võrdki ette nende ahinõusid käsitööliste kooperatiivsete organisatsioonide edendamiseks[188]).

Saksa Demokraatliku Vabariigi majanduse edukamaks arendamiseks loodi Saksa emissiooni-pank, mille ülesandeks oli saksa marga abil kontrollida tootmise käibeplaanide täitmist majanduse rahva- ja kooperatiivsektorites ning kaasa aidata isemajandamise printsiibi tugevdamisele[189]).

1951. aastal osutati eriti tähelepanu raskemasinaehituse 24 ettevõtte rekonstrueerimisele ja laiendamisele[190]). Ühtlasi ehitati uusi tehaseid. Nii näiteks Sauerkammeris (Saksi-Anhalt) algas suure koksivabriku ehitamine, laiti käima Fürstenbergis Oderil ehitatava suure metallurgia kombinaadi „Ost" esimene kõrgahi[191]).

---

184) Ulbricht, Grundfragen ... , cit. p. 86.

185) „Trampolaine ..." , cit. p. 108.

186) Ulbricht, Grundfragen ... cit. p. 200

187) Samas, lk. 206.

188) Samas, lk. 258.

189) Samas, lk. 235.

190) Grotewohl, T. Ettekanne meie Vabariigi Demokraatliku Rahvamajanduse Perspektiivplaani 1951. aastaks. „Neues Leben" 1952 № 29 cit. p. 5.

191) „Neues Leben", 1951 № 39 cit. p. 31.

Kõigi nende eesmärkide tulemusena 1951.a. plaan milke ainult täideti edukalt, vaid ka ületati.

Tööstus ületas 1951.a. plaani produktsiooni üldhulga poolest 5,2%., ületades 1950.a. taset 21,9% ja 1936.a. taset 36% võrra [192]. Edukalt täideti plaan ka põllumajanduses. Tunduvalt kõrgemat viljasaagi ühikust. Külvipind kasvas 157.000 ha võrra võrreldes 1949.aastaga. Loomade arv kasvas võrreldes 1936.aastaga 12%., võrreldes 1946.aastaga 35% [193].

Väliskaubanduse käive kasvas juba sel esimesel viisaastaku aastal 60% võrra, kusjuures Nõukogude Liidu, Hiina rahvavabariigi ja Euroopa rahvademokraatia maadega moodustas 79%.

Tööstuse, põllumajanduse ja kaubanduse lahkamaks kasv võimaldas Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsusel astuda elanikkonna elutingimuste edasisele parandamisele. 1951.a. jooksul sai elanikkond võrreldes 1950.aastaga enam liha ja lihatooteid 28,5%., rasvaineid - 43,4%, muna 41,6% jne. [194]. 1951.aastal kasvas tööliste tõopalk 16-20%. 30. juulil alandati hindu toidukaupadele (keskmiselt 20%-50%) ja tööstuskaupadele (keskmiselt 18%.-25%.) [195]. Oktoobris toimus uus hindade alandamine. Ühtlasi likvideeriti kaardisüsteem nii toidukaupadele kui kaubanduskaupadele [196]. Palga tõstmine ning hindade alandamine tõstis tunduvalt töötajate ostuvõimet.

Samal ajal laiendati Saksamaal jätkuvalt tööstuse arendamist, mis toetus sõjatarbeid. Sõjatööstusse mahutati suuri kapitale. Nii näiteks teatas ADN.i agentuur, et 6.549.500 marka, mis olid eraldatud elamute ehitamiseks, anti Berliini laadusekohtute poolt vanglate laiendamiseks ja Lääne Berliini politseiülesuste edasiseks militariseerimiseks [197]. Tarbekaupade toodang jäi edasi väga madalale ta-

---

192) „Neues Leben", 1952 № 9 lk. 32.

193) Гроттеволь, Т. Планомерная работа в деревне. „Neues Leben" 1952 № 29 стр. 5.

194) Бюллетень, А. Мощный стимул хозяйственных перспективных Государственных Решений. „Neues Leben", 1952 № 38 стр. 10.

195) „Neues Leben", 1951 № 31, стр. 32.

196) „Neues Leben", 1951 № 38. стр 31.

197) „Neues Leben" 1951 № 38 стр. 31.

semele. Ametliku andmeke järgi moodustas 1951.a. aprillis Lääne-Saksamaal naha tootmine vaid 71,6%. 1936.a. tasemest ja-latsile – 89,9%., õlu 81,5% jne [198].

Lääne-Saksamaa elanikkonna olukord raskenes veelgi enam. 1950. aastal oli Lääne-Saksamaal 48 liikimake. Maksude näol koguti 15,5 mill. marka. 1951.a. kevadel teatas Bonni finantsministeerium uute maksuliikide sissenõudmisest ja endiste tõstmisest [199]. Maksude summa kasvas 1951. aasta jooksul 5,25 mill. marga võrra, s.t. 30%. Maksud langesid raske koormana töötajate õlgadele, enim kuna ka toiduainete hinnad ainult 1951.a. jooksul kasvasid keskmiselt 20%, kõpalk aga jäi endiseks [200].

Baieri politseijuhatuse ametliku teadaande järgi 1951.a. jooksul kõpuhas enesetapmise tõttu elu 1.574 inimest [201]. Teadaandes öeldakse avameelselt, et enamik juhtumeid oli põhjustatud talumatust materiaalsest olukorrast. 1951.a. jooksul pankrotteerunuid Lääne-Saksamaal 5000 inimest (ametliku andmeke järgi) [202]. Väiksed ettevõtted hukkusid kõrgete toorainete ja kredüidiprotsentide ning suurte monopolide konkurentsi tõttu. Reuteri agentuuri korrespondent teatas Bonnist: „Vastavalt Bonni finantsministeeriumi ülevaatele, on Lääne-Saksamaa elukare kõige madalam pärast II Maailmasõja lõppu Euroopas" [203].

1952.a. veebruaris võttis Saksa Demokraatliku Vabariigi Rahvakoda vastu maaduse rahvamajanduse plaani 1952. aasta kohta. 1951.a. plaani edukas täitmine ja ületamine võimaldas tõsta 1952.a. plaani võrreldes varem ettenähtuga. Plaani järgi pidi tööstusprodukteioon kasvama 13,7% võrreldes eelneva aastaga [204]. Seadjumus asetseb eelist rõhku jällerasketööstusele.

Nõud, suhtudes nägava poolehoiuga Saksa De-

---

198) Зимин, А. Экономическое положение Германской Демократической Республики. „Новое время", 1951 № 40, стр. 6.

199) „Новое время", 1951 № 22 стр. 16.

200) Трунова, Т. Рабочий класс Германской Демократической Республики в цифрах. „Новое время" 1952 № 29 стр. 5,6.

201) „За кулисами американской политики", 1952 № 9 (173).

202) „Новое время", 1953 № 13 стр.

203) Зимин, А. Экономическое положение Германской Демократической Республики. „Новое время", 1951 № 40 стр. 9.

204) „Планирование ...", стр. 215.

mokraatliku Vabarügi tugevdamisse ja rahumajanduse arendamisse, aitas järjekordselt Śaksa Demokraatlikku Vabarüki ka praktiliselt, andes talle üle 66 Nõukogude aktsionäär-ühingut[205]. Nõukogude Lüt osutas Śaksa Demokraatlikule Vabarügile ka muud majanduslikku abi vüsaastaku edukaks täitmiseks. ŚŚÜP II konverentsil (9.-12. juuli 1952) rõhutas Otto Grotewohl, et see majanduslik abi võimaldas Śaksa Demokraatlikul Vabarügil asuda sotsialistliku majanduse ülesehitamisele[206]. SSÜP keskkomitee peasekretar Walter Ulbricht märkis oma ettekandes, et „majanduse demokraatlik areng, aga samuti töölisklassi ja tõõrahva enamuse teadvus saavutasid sellist taset, et sotsialismi ülesehitamine muutus peamiseks ülesandeks"[207].

Śaksa Demokraatliku Vabarügi tõõrahvas teavitas soojalt SSÜP II konverentsi otsust sotsialismi aluste ülesehitamise kohta Śaksa Demokraatlikus Vabarügis[208]. Śolidaarsuse märgina paljude ettevõtete tõõlised ja teenistujad võtsid endale kümneid tuhandeid tootmiskohustusi. Leipzigi 200.000 tõõtejat kogunesid mütingule, et demonstreerida oma kindlat tahet võlta osa sotsialismi aluste ülesehitamisest.

Esimesed konkreetsed abinõud sotsialismi aluste ülesehitamise teel olid põllumajandusalased. SDV Ministrite Nõukogu võltis juulis 1952 vastu põllumajanduskooperatüvide toetamiseks ja kindlustamiseks, samuti talupoegade ergutamiseks otsuse rea soodustuste andmise kohta põllumajanduslikele tootmiskooperatüvidele[209]. Näkti ette, et kooperatüve teenendatakse masinalaenutuspunktide poolt esmajärjekorras; tasu masinalaenutuspunktide tõõ eest võetakse kõige madalama tarüfi järgi. Kooperatüvidele antakse maksuta agro- ja zootehniline abi; nad varustatakse täielikult kunstliku väetisega. Kooperatüve varustatakse kõrgekvaliteetsete seemnetega. Neid vabastatakse kaheks aastaks maksude maksmisest. Vilja, kartulite ja õlikultuuride kohustuslikke norme vä-

---

205) „Новое время", 1952 № 19, стр. 32.

206) „За прочный мир, за народную демократию", 1952 № 29 (193)

207) Григорьев, Т. Пятилетний план Германской Демократической Республики в действии. „Новое время", 1952 № 29, стр. 3.

208) „За прочный мир, за народную демократию", 1952 № 30 (194)

209) „Конституция ...", стр. 221 и след.

rendatakse 1952. aastal 10% võrra. Põllumajanduse kootmishoonerahuvide kühmelet alandatakse makse 25%, vanustatakse kunstväetiste, põllumajanduslikue inventari, küttematerjali, lõuloomade ja söödaga.

Otsus põllumajanduse kootmishoonerahuvide alustamise kohta kutsus põllumajandustöölisi ja töötavat talupoegkonna seas esile elavat vastukaja. 1952. a. lõpuks oli juba 1.335 kootmishoonerahuvi, mis ühendasid 13.744 majapidet. Kühmete arv oli neis kooperatiivides 22.174, haritava pindala 113.749 ha [210]. Kooperatiividesse oli kollektiivne peamiselt maa kaasatud [211]. Neis säilitati eramaad maale, põllumajanduslikele kootmisrüstadele ja karilloomadele. Aiad, niidud, karjamaad ja metsaalad kasutati talupoegade poolt edasi individuaalselt. Karilloomad, inventar ja põllumajanduslikud masinad kasutati samuti individuaalselt, ainult selle vahega, et neid võis vastava tasu eest ära kasutada töötav kooperatiivis.

Põllumajanduslike kootmishoonerahuvidesse puutuvaid küsimusi arutati põhjalikult ja ülevabariigiliselt läbi kooperatiivide esimeeste I konverentsil (5.–6. dets. 1952) [212]. Konverentsi otsuste alusel võttis Saksa Demokraatliku Vabariigi Ministrite Nõukogu 29. detsembril 1952. a. vastu otsuse põllumajanduse tehnilise rekonstrueerimise kohta kõikide töömahukate täieliku mehhaniseerimise mõttes ning otsuse nõukogude läkedama seostamise kohta põllumajanduse kootmishoonerahuvidega, et oleks võimalik viimaseile osutada suuremat abi [213].

Tööstuse arendamisele omas pöörast SÜP II kongressi suunt lähtuvat töövõistluse ennenolematu laia, mis põhines arusaamisel, et sotsialismi ülesehitamine nõuab kogu töölisklassilt uut suurenenud pingutust.

1952. aasta töö tulemused olid väga head. Plaan täideti 103% [214]. Tööstus ületas 1951. a. taset produktsiooni üld-

---

210) Ulbricht, W. Sozialistische Umgestaltung der Landwirtschaft und Festigung der Arbeiter-Bauern-Macht. Referat auf der 15. Tagung des Zentralkomitees der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands. „Zu einigen Fragen der weiteren Entwicklung der Landwirtschaft", 1953 № 4 (220).

211) Timm, B. Zu Fragen der Entwicklung der landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften. „Zu einigen Fragen der weiteren Entwicklung der landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften", 1953 № 4 (220).

212) Ulbricht, W. Sozialistische Umgestaltung der Landwirtschaft und Festigung der Arbeiter-Bauern-Macht. Referat auf der 15. Tagung des Zentralkomitees der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands. „Zu einigen Fragen der weiteren Entwicklung der landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften", 1953 № 4 (220)

213) „Konferenz ...", 1952 № 44 (204)

214) „Neues Leben", 1953 № 8 lk. 32.

hulga poolest 16%, rahvamajanduse sektorite arvu poolest 18%. Põllumajanduse saavutused olid samuti silmapaistvad. Tundevalt oli paranenud küla tehniline varustamine — loodi 45 uut masinalaenutuspunkti[215]. Traktoripark oli tõusnud 2795 masinale, vihusidumismasinate arv suurenes 1000 võrra.

Paralleelselt sellega kasvas Śaksa Demokraatliku Vabariigi elanikkonna materiaalne heaolu. 1952. a. I poolaasta jooksul võrreldes eelneva aasta sama perioodiga tõusis tundevalt toiduainete tarbimine. Lisaks pööras valitsus suurt tähelepanu ka töötajate töötingimuste parandamisele ja kindlustamisele. Nii avaldati 20. mail 1952. a. määruse tööliskonna õiguse kaitse ning tööliste ja teenistujate palga reguleerimise kohta[216]. Selle seadusega reguleeriti palga tähtaegu, määrati kindlaks lisapalk ületunnitöö eest (25% lisa), töö eest pühadel (100% lisa) ja pühapäevadel, öötundide eest (10% - 50%); raske, hädaohtliku või tervisele kahjuliku töö puhul

Śumal ajal Lääne-Śaksamaal jätkus ka kasv, kuid milte tööstuse, põllumajanduse ja elanikkonna heaolu, nagu Śaksa Demokraatlikus Vabariigis, vaid maksude ja hindade. Makse koguti 1951. aastal 26,4 mill. marka[217]. Põllumajandusmaks ja mitmesugused korjandused kasvasid 81%. Kasvavad maksud takistasid talupoegadel põllumajandusmasinate ja väetise muretsemist, tegi nende majandeid milletasuvaiks. Śaagirikkus alanes. 1952. aastal kogus Lääne-Śaksamaa põllundus 15% võrra väiksema saagi kui 1951. a.[218]. Talupoegkonna võlgnevus kasvas 1948. aastast 1952. aastani peaaegu kahekordselt.

Ka 1952. a. pankroteerusid Lääne-Śaksamaal 5000 ettevõlted[219]. Töötute arv tõusis. Tõusid hinnad kivisöele, gaasile, rongi- ja trammisõidule (näit. Münchenis 50%), elektrile (Rheinland-Pfaltz'is 80% - 90%)[220]. Äärmiselt kõrgele tõusid toiduainete hinnad. Ajalehtt „New York World Telegram and Sun" avaldas teadaande Münchenist, milles märgitakse, et Lääne-Śaksamaa 48 miljonilisest elanikkonnast nälgib ligi 9 miljonit[221].

---

215) Быховский, А. Подъём сельского хозяйства Германской Демократической Республики. „Новое время" 1952 № 38 стр. 10.
216) „Конституция ..." , стр. 300 и след.
217) „За прочный мир, за народную демократию", 28. авг. 1953 № 35 (251)
218) Романцов, И. О некоторых последствиях боннского и парижского договоров. „Новое время" 1953, № 25 стр. 9.
219) „Новое время", 1953 № 13 стр. 23.
220) „За прочный мир, за народную демократию", 20. февр. 1953 № 8 (224)
221) „Новое время", 1952 № 35 стр. 32

Saksa Demokraatliku Vabariigi 1953.a. plaanis toimusid olulised muudatused, vastavalt SSÜP Reskhomitee plenaaristungi resolutsioonile <u>nuest kursist</u> [222]. Üleminek uuele kursile ei tähendanud, et vana kurss oli vale. Resolutsioonis rõhutatakse, et parteil peajoon, mis määras oma ülesandeks sotsialismi ülesehitamist Saksamaal oli ja jääb õigeks. Vigu tehti vaid selle peajoone <u>täitmisel</u>. Partei lüalt hüvustas oma ülesannete täitmisel, arvestamata reaalseid sisemisi ja väliseid asjaolusi. See viis liiga kõrgete tempodeni majanduse, eriti rasketööstuse arendamisel, ebaõigete katseteni välja suruda ja likvideerida linna kesk- ja väikeettevõtluse ning samuti suuntalunilla maal. See oli muidugi õige, et partei organisatsioonid toetasid töölajaste talupoegade initsiatiivil tehtavaid liikumisi põllumajanduslike kooperatiivide moodustamise eest. Kuid ükskõik nõrgade parteiorganisatsioonid ei võidelnud rangelma vabatahtlikkuse printsiibi rikkumise vastu, püüdsid forsseerida põllumajanduslike kooperatiivide arvu, pöörasvata vajalikku tähelepanu juba olemasolevate kooperatiivide organisatsioonilis-majanduslikule kindlustamisele, mis on aga partei peamiseks ülesandeks partei töös kooperatiivide alal.

Uue kursi olemus seisneb selles, et lähima aja jooksul saavutada SDV majanduslike ja poliitiliste tingimuste kõrgust parandamist ja sel alusel tunduvalt tõsta töölisklassi ja kõigi töötajate elutaset. See on uue kursi peamiseks ülesandeks, mille täitmine kindlustab rahuarmastavat rahvusvahelist rahvuslaagrit, demokraatiat ja sotsialismi ning on suureks panuseks võitluses Saksamaa taasühendamise eest.

Elanikkonna materiaalse heaolu tõstmiseks nähti uues kursis ette suurendada toidumainete- ja kergetööstuse produktsiooni raskeltööstuse arvel, arendada rahvamajanduse ja -tööstuse initsiatiivi ning ergutada talumajapidamisi; poliitiline kord kindlustamiseks veel enam demokratiseerida ühiskondlik elu ja samal ajal kergendada ühendust Lääne- ja Ida-Saksamaa elanikkonna vahel.

Vastavalt meile kuulsile olid 1953.a. plaanis läbi viidud järgmised muudatused. Raskeltööstuse koodangut kuni lõpuni 1953.aastal 5,5% - 5,6% varem ettenähtud 13% asemel [223]. Kergetööst

---

222) „Za upornuju rabotu, za nepreklonnuju uverennost'", 7.okt. 1953 № 32 (248)
223) „Za upornuju rabotu, za nepreklonnuju uverennost'", 7.okt. 1953 № 32 (248)

ture toodangut tuli 1953. aastal 10% vähem ettenähtust 7,1% aarest. Hulgimüügi käivet tuli tunduvalt tõsta võrreldes endise plaaniga, samuti eraka-bandust. Tunduvalt tuli laiendada elamute ehitust, kõrba saagi-riiklust, karilaomade arvu. Põllumajanduses oli ülesandeks igati soodustada ja koetada individuaalsete talumajapidamiste, seejuu-res ennajärjekorras väike- ja keskmajandeid, kuid ka suurtalunikke, kes samuti võivad saada kredüüti jm. riiklikku abi oma maja-pidamiste arendamiseks.

Ühe kuni ellusõmiseks võeti tarvitusele rida abinõusid. 11. juuni 1953. a. seaduse alusel kergendas valitsus era-tööstuse kredüüdi saamist [224]). Eraettevõtjaid hakati paremini va-rustama raua, metsamaterjali, kütte, maaharimise, tehnikaga, naha, abimaterjalide ja tooraine-ga. Sõnutati nende kogunõue püramiist. 11. juuni valitsuse otsusega alandati tööliste ja teenistujaile, kes saavad kuus kuni 500 marka sõidupiletihi hinnad (75%) [225]). Ran-kade ja invaliidide pensionid suurendati 65 margalt kuus 75-le. Ühendati kehtetuks seadus, mille järgi puhkus kevise paranda-miseks pandi ägaaastasse puhkuse arvele. Vahendid korteriti ehi-tamiseks ja ümberehitamiseks tõsteti 600 milj. margalt võrra; hügieenilise ja sanitaarse seadeldise paranda-miseks raha-aastaeelarvesse 300 milj. margalt võrra.

Elanikkonna paremaks varustamiseks eraldati riiklikust fondist müügi jaoks rikkalikult toidumaiseid ja tööstus-kaupu [226]). Enam kui 20 liiki ehitusmaterjale hakati müüma vabalt. Suurendati laiatarbekaupade importi. 7. juulil võeti tarvitusele abi-nõusid elanikkonna paremaks varustamiseks kaupade ja hala-ga. Hinnad mitmele kaubagrupile alandati.

23. juulil võttis Saksa Demokraatliku Vabariigi Ministrite Nõukogu vastu otsuse rahvaseltsi ettevõtete 1-4 grupi tööliste ning riiklike ja kooperatiivkaubanduse süsteemi müüjate töö-palga tõstmise ning maksude muutmise ja sissetulekumaksu maksu-tariifi alandamise kohta [227]). Samuti alandati hindu ning toidu- ja tööstustoodetele. 24. oktoobril toimus uus hinnaalandus [228]).

---

224) „Konsumgyns...", lmp 269, 270.

225) „Za upomnění ump. za naprogyso gumanpajmo", 26. mons 1953 № 26 (242)

226) Kononük, A. Znonomuecnaa nonumna upabumenscmba Tepmanckoü Demonpamuuecnoü Pecnyönuku. „Hobas Epema", 1953 № 29 gp. 9.

227) „Hobas Epema", 1953 № 31 cmp. 32

228) „Hobas Epema", 1953 № 44 cmp. 32

Seoses kõigi nende abinõudega suurenes elanikkonna ostuvõime. Nü näiteks 1953. a. juulis ja augustis võrreldes samu aaste II kvartaliga suurenes või müük 14,7%, suhkru - 25,8%, margariini - 52,4%.[229]

Nagu nägime, oli 1953. aastal alustatud uue kursi edukas täitmine. Millised olid süs eeldused, mis tagasid uue kursi edukat täitmist? Wilhelm Pieck nimetab esimese eeldusena seda suurt ülesehitustöod, mis teostus Saksa Demokraatlikus Vabarügis pärast hitlerliku režümi purustamist[230].

Teise eeldusena nimetab Wilhelm Pieck SDV Rühliku Delegatsiooni ja Nõukogude Liidu valitsuse vahel toimunud Moskva läbiräägimiste (20.-22. aug. 1953) tulemusi. Nõukogude Liit loobus nimelt kohustuslike normide sissenõudmisest umbes 10 mill. marga ulatuses[231]. Nõukogude Liit andis Saksa Demokraatlikule Vabarügile üle 33 Saksamaal asuvat nõukogude ettevõtet, mis omal ajal olid antud reparatsioonide arvel Nõukogude Liidu käsutusse. Nende seas nü suured ettevõtted, nagu Leip'i keemiakombinaat Merseburgi lähedal, lämmastiku kombinaat Pisteritzis, Thälmani nimeline (endine Krupp-Gruzon) masinaehitustehas Magdeburgis jt. Nende 33 ettevõtte üldväärtus on 2,7 mill. marka. Moskva läbiräägimiste tulemusena vabastati Saksa Demokraatlik Vabarük võlgade maksmisest, mis tekkisid seoses 66 ettevõtte üleandmisega vabarügi valitsusele 1952. aastal (430 milj. dollari ulatuses) ja välisokupatsiooni väljaminekutega, mis tekkisid pärast 1945. aastat. See kokkulepe oli Saksamaale väga suure tähtsusega, aitas tal küresti tõsta oma majandust ja edukamalt võidelda Saksamaa ühtsuse eest.

Kolmanda eeldusena märgib Wilhelm Pieck Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade otsest abi. Nimelt otsustas Nõukogude Liit anda Saksa Demokraatlikule Vabarügile lisaks puba kehtivale kaubanduslikule kokkuleppele 2.150.000 tonni kivisütt, 236.000 tonni valtsmetalli, 14.000 tonni värvilisi metalle, üle 30.000 tonni kontsentreeritud ja superfosfaatseid apatüte, 10.000 tonni puuvillast kedrust ja lina ning rohkesti nahka ja villa. Rahaliselt vastas see

---

229) „За прочный мир, за народную демократию", 16. окт. 1953 № 42 (258)

230) Пик, В. В борьбе за национальное единство, свободу и благосостояние немецкого народа. „За прочный мир, за народную демократию", 2. октября 1953 № 40 (256).

231) Кононлёв, А. О значении экономической части советско-германского соглашения. „Новое время", 1953 № 36.

kaup 590 milj. rublale. Sel abil võimaldas hüüsti suurendada laiatarbekaupade tööstuse produktsiooni.

Kõigi ettevõtete ühinõude tulemusena täideti 1953. aasta uut plaani 102% ulatuses[232]. Rahvatööstus täitis plaani 103% ulatuses ja suurendas produktsiooni mahtu võrreldes 1952. aastaga 15%.

1953. a. 2. poolel suurenes tähelepanuväärivalt laiatarbekaupade toodang. Kergetööstuse toodang kasvas 1953. aastal võrreldes 1952. aastaga 11%, kusjuures toidukaupade tööstuse toodang 9,2%.

Tundvaid edusamme tegi põllumajandus.

Teoliste ja teenistujate töötasu tõusis keskmiselt 9%.

Lääne-Saksamaa elanikkonna raske seisukord süvenes 1953. aastal veelgi enam. 15. veebruaril tõusis nn odava leiva hind 17 pfennigi võrra kilolt, Lääne-Berliinis 25 pfennigi võrra 3-naelaselt pätsilt[233]. Piima hind tõusis 10 pfennigi liitrilt, kivisüsi 5 marka tonnilt. 1953. a. algul oli Lääne-Saksamaal ametlikel andmeil 2.160.995 töötut. Septembris Berliinis toimunud töötute konverentsil töötute komitee esimees Walter Billing juhtis oma ettekandes töötute talumatult raskest seisukorrast Lääne-Saksamaal[234].

Samal ajal läksid tohutud summad Lääne-Saksamaa militariseerimisele. 1953/54 aasta eelarvest pidi 40% minema „sotsiaalsete vajaduste rahuldamiseks"[235]. Sotsiaalsete vajaduste all mõisteti: 624 milj. marka Lääne-Saksamaa tööstuste toetamiseks; 522 milj. marka ennemiku palgasõdurite ja Ida-Saksamaalt Lääne-Saksamaale üle läinud isikute toetamiseks; 826 milj. marka pensionide maksmiseks hitlerliku armee kindralitele ja ohvitseridele; 3.342 milj. marka abi andmiseks sõja ajal kannatada saanud sakslastele ja ohvitseridele. Sel moodustas 5 mill. e. 29% eelarvest, nii et sotsiaalsete vajaduste jäi vaid 11%. Ülejäänud summad läksid sõjalise sakslaste formeerimisele, sõjaliste ettevõtete ehitamisele ja okupatsioonivägede ülalpidamisele (10 mill. marka, mis koos eelpool mainitud 5. milliardiga moodus-

---

232) „За прочный мир, за народную демократию", 19. oktjabr. 1954 № 8 (276)

233) „Helme Lreme", 1953 № 6 lk. 32.

234) „Helme Lreme", 1953 № 10 lk. 32.

235) „Helme Lreme", 1953 № 8 lk. 21.

tas enam kui 60% eelarvest).

Saksa Demokraatliku Vabariigi majandus sammub kindlat tõusuteed. 1954. aasta jooksul suurendatakse kogu tööstustoodangut (7%) ja eriti laiatarbekaupade (10%)ning põllumajanduse produktide toodangut, mis toob enesega kaasa Saksa Demokraatliku Vabariigi elanikkonna elutingimuste edasist parandamist. Seevastu Lääne-Saksamaa majanduse ja elanikkonna seisukorra halvenemine jätkub.

* * *

Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsus pööras suurt tähelepanu ka progressiivse saksa kultuuri ja teaduse säilitamisele, kindlustamisele ja arendamisele. Teadus ja kultuur omas väga suurt tähtsust Saksa Demokraatliku Vabariigi majanduslike küsimuste edukal lahendamisel, oli aga tähtis samuti saksa rahva kasvatamisel demokraatlikus vaimus. Eriti suurt tähelepanu pöörati ideoloogilis-kasvatuslikule tööle noorsoo seas, et ta omandaks vajalikke polütiliri teadmiri, teaduslikku maailmavaadet ja suudaks suga edukalt võidelda rahu ja demokraatia eest.

Rahvamajanduse plaanid nägid ette elanikkonna heaolu süstemaatilire tõstmire kõrval tõsta ka töötajaskonne kultuuritaset. Nähti ette suure töö teostamist linnade ja külade heakorra tõstmisel, uute elamute, koolide, ülikoolide, haiglate, teatrite, kultuuripaleede ja muuseumite ehitamist, sanatooriumite ja puhkekodude võrgu laiendamist [236]).

Üks tähtsamaid küsimusi oli haridusalane. Koolireform avas tööliste ja talupoegade lastele laiad võimalused kõrgema hariduse saamiseks. 1949. a. oktoobris avati vajalike tingimuste loomiseks töötajate lastele hariduse saamiseks 9 kaheaastast töölis-talupoegade fakulteeti, kuhu võeti vastu ligi 5000 inimest, keda varustati rükliku ehk ametiühingulire stipendiumiga [237]). Rea kõrgemate koolide (kõrgem tehniline kool Dresdenis, Mäeakadeemia Freibergis, Saksa Akadeemia Forst Zinne's) juurde

---

236) „Новое время", 1953 № 37 стр. 32.

237) Тюхавский, Успехи ТДР ..., стр. 11.

moodustati kaugõppe osakonnad, et lõõkajatel võimaldada kõrgema haridusse saamist ka kõõ kõrval õppides [238]). Vabariigi kõrgemate õppe- ja teaduslike uurimisasutuste võrgu laiendamiseks moodustati 1949.–1952. aastatel Teaduste Akadeemia, Põllumajandusakadeemia, Arhitektuuri Akadeemia, mitu transpordi instituuti, Orgaanilise keemia instituut, Planeerimajanduslik instituut, Tselluloosi instituut jt. Seotakti „Raiva ja kaduste kirjastus". Organiseeriti õppus kvalifitseerituid kõõstuskaõõlistele, mahukes õppijaile kõõlistega võrdset palka [239]). Plaaniala täitmisel omas see abinõu silmapaistvat tähtsust, sest rahvamajanduse kiire arendamine nõudis suurt arvu kvalifitseerituid kõõlisi ja tehnikume.

Saksa Demokraatlikus Vabariigis seati riigi kohustuslik haridus (a) 8 klassi algkool + b) professionaal-haridustlik kool või keskkool) [240]). Õpilaste arv kõõsis pidevalt. Professionaal-tehnilistes koolides kasvas õpilaste arv 1950. aastal võrreldes 1948. aastaga 518.000-lt 786.000-le, kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste arv 21.000-lt 27.700-le [241]). Ainult 1953. a. poolsul kasvas koolide vanemate klasside õpilaste arv 9.628 inimese võrra, kõrgemate koolide üliõpilaste arv 9.104 inimese võrra [242]).

Jaõamatult kasvavaid kultuurialaseid assigneeringuid. Nii assigneeriti kultuuri tarvetõks 1950. a. 1,3 mill. marka, kuna 1946. a. ainult 488 milj. ja 1948. a. 859 milj. marka. 16. märtsi 1950. a. määrusega kultuuri arendamise kohta olid ette nähtud nii suuremad summad muude koolide ehitamiseks, üliõoolide jt. kõrgemate õppeasutuste saadmestamiseks. Ühtlasi olid ette nähtud muud abinõud kultuuri-, teaduse ja kunstihõõlaste materiaalse olukorra ja kõõtingimuste parandamiseks [243]). Märkimisväärseid summasid assigneeris valitsus kultuurimajade, raamatukogude jne. ehitamiseks.

Märgatavalt paranes raamatute, brošüüride, ajakirjade ja ajalehtede väljaandmine. 1949. a. lõpuks oli vabariigis 159 kirjastust [244]). Vabariigis antakse välja 205 perioodilist aja-

---

238) „Konstitutsioon ...", cit. p. 371.
239) Samas, lk. 369 jj.
240) Samas, lk. 390 jj.
241) Riigiaasta, Riigieelarve ja seaduse ..., cit. p. 62.
242) „Ja uuenduse uus, ja nõukogude suurepärane", 19. oktoober 1954 № 8 (276.
243) „Konstitutsioon ...", cit. p. 362 u. järg.
244) Riigiaasta, Riigieelarve ja seaduse ..., cit. p. 256, 257.

kirja ja ajalehte.

Vastavalt 22. märtsi 1950. a. seadusele antakse kolhoosidele tähtsate tehniliste leiutiste, teaduslike tööde, uute töömeetodite juurutamise, ilukirjanduslike, muusikaalaste ja kino saavutuste eest, mis aitavad kaasa Saksa rahva demokraatlikule arengule [245].

Iga aasta suurendatakse assigneeringuid tervishoiule. 1947. aastal oli 680 tehase polikliinikut ja meditsiinipunkti, 1950. a. juba 2730 [246]. Meditsiiniline abi on Saksa Demokraatlikus Vabariigis tasuta. Viimaste aastate jooksul laieneb puhkekodude ja sanatooriumide võrk, kus töötajad võivad soodustatud tingimustel veeta oma puhkust ja end ravida.

Suurt tähelepanu pööratakse valitsuse poolt lastele. Nii oli Saksa Demokraatlikus Vabariigis 1950. aastal juba 4028 lasteaeda, s.t. üle 2000 enam kui 1946. aastal. 1950. aastal moodustati Berliinis, Dresdenis, Halles, Potsdamis, Erfurdis ja Schwerinis lastekodud [247]. Saalburgis (Thüringen) moodustati 2.500-kohaline kesklaager pioneeridele ja õpilastele. Berliinis moodustati koolne lastekeraken. Moodustati iseseisvad laste kirjastused.

Samal ajal, kui Saksa Demokraatlikus Vabariigis saavutati märkimisväärseid edusamme kultuurielus, sattus Lääne-Saksamaa kultuur täielikku langusseisukorda.

Lääne-Saksamaale oli iseloomulik kunstiteoste sõltuvus monopolidest, kunstiloomingu piiramine, kultuuri kohandamine sõjaõhutajate vajadustele, progressiivsete tegelaste jälitamine. Massiide teadvuse mürgitamiseks ujutati Lääne-Saksamaa üle reaktsioonilise „kirjandusega" (pornograafilised ajakirjad, kriminaalromaanid jms).

Lääne-Saksamaa kodanlik ajakiri „Münchener illustrierte" avaldas 14. oktoobril artikli „Kas lasrub veel õppida?" [248]. Sellest tunnistatakse, et enam kui pool Lääne-Saksamaa õpilasi ei oma elamis- ja õppetöö eest tasumise vahendeid. Nad on sunnitud

---

245) „Конституция ...", cит. 406 и след.

246) Мунов, Трипольев. Демократизация ... , cит. 85.

247) „Конституция ...", cит. 371, 572

248) „Новое время" 1953, № 50, cит. 21.

õppetöö hõnad hõõkama, kusjuures hõõdki pole kerge leida. Seetõttu üliõpilased organiseerivad „teenendamise bürooside". Need bürood suunavad üliõpilasi hõige raskemale ja halvasihitsetavatele hõõdele. Õppevahenditega üliõpilastel ei ole, neist pust sel ajal praegu nad raha koguma õppemaksu tasumiseks. Artiklis märgitakse, et iga aasta on sajad üliõpilased sunnitud loobuma õppimisest.

* * *

Saksa Demokraatliku Vabariigi demokraatlik ja majanduslik areng nõuab riigiorganite ja elanikkonna võimalikult lihedat lähenemist ja lõõtsutajate võimalikult laialdast kaasa hõmbamist riigi valitsemisse.

Endine Saksamaa rõik ei juhendanud majandust, kuna vabrikud, tehased, kaevandused ja pangad kuulusid suurkapitalistidele. Saksa Demokraatlik Vabariik juhatab rahva ülesandel ise majandust, mis läks üle rahva kätte ja teenib rahva huve.

Endine saksa suurkapitalistide ja mõisnike rõik eraldus teadlikult hõõtsutajaskonnast, puutudes kõigis rahvast poliitikast ja rõiklikust asjadest eemal. Vastupidi sellele püüab SDV võimalikult täielikumalt kaasa hõmmata rahvamassse rõõstmaatilisele, aktiivsele ja otsustavale osavõtule riigi juhatamisest.

Saksa Demokraatliku Vabariigi kohalik rõiklik võim erineb põhjalikult endisest kodanlikust võimust just selle poolest, et ta tehastab rahva kogu võimutäidust, s.t. omab nii seadusandlikke kui ka täidesaatvaid õigusi[249]. Kohalikud rõiklikud võimuorganid valivad alatisi komisjone eriülesannete lahendamiseks. Nende komisjonide ülesandeks on ande juhatusi kohalikele kogudele (Bezirkstagile ja Kreistagile) ning neid abistada töös. Nende komisjonide tähtsaim ülesanne seisneb selles, et tööliste, hoolmisesrindlaste, novaatorite, leidurite, inseneride, tehnikute, Rahvusliku Preemia laureaatide, hõrgete viljasaakide meistrite, hõõkangelaste jt. ahiga panna rahvamassside initsiatiivi, andekust ja oskust riigi, sotsialismi üleseehitustöö teenistusse, veel rohkem hoolt kanda riigiorganite ja hõõtsutajaskonna koostöö eest.

---

[249] Рау, Э. Сапоминаемостью и управление государственными органами занимается Государственный Секретариат. „За прогрессивную демократическую республику", 24. окт. 1952 № 43 (207).

Bezirkstagi ja kreistagi otsused on kohustuslikud kõigile neile alluvaile organeile ja neid võib tühistada või ajutiselt seisma panna ainult kõrgemalasuva asutise poolt. Tänu sellele süsteemile on Saksa Demokraatliku Vabarügi territooriumil saavutatud võimalikult lai demokraatia, kuna kõik seadusandlikud organid alluvad kohaliku rahvavalitsuse valitavatele organitele.

Bezirkstagid ja kreistagid valivad oma lükmete seast, s.t. rahvasaadikute seast oma täidesaatva ja administratüvse organina kreisi ja bezirki nõukogud. Nõukogud on kohustatud aru andma bezirkstagi ja kreistagi ees.

Rahvasaadikud selgitavad töötajaskonnale kõrgemate rügiorganite seadusi ja määrusi ning mobiliseerivad rahvast nende täitmisele. Nad võtavad vastu kirjalikke ja suulisi krütilisi märkusi ja ettepanekuid ning kasutavad neid rükliku aparaadi töö parandamiseks.

Seega on Saksa Demokraatlikus Vabarügis kehtestatud enamuse demokraatia selle sõna kõige laiemas mõttes.

SDV rükliku võimu ülesanneteks on:

1) kukutatud ja ekspropriceritud suurkapitalistide ja mõisnike vastupanu mahasurumine;

2) sotsialismi ülesehituse organiseerimine kõikide töötajate koondamise teel töölisklassi ümber;

3) SDV relvastatud põndude organiseerimine kodumaa kaitsmiseks välisvaenlaste eest ja võitluseks imperialismi vastu [250].

Võitlus imperialismi vastu ongi üheks tähtsamaks koostisosaks võitluses kogu Saksamaa demokratiseerimise pa ühtsuse eest, mille ettetoa astus Ida-Saksamaa puka kohe pärast sõpa lõppu ning mida veel palju pingelisemalt ja otsustavamalt on asunud juhtima Saksa Demokraatliku Vabarügi valitsus, tema rahvas pa parteid.

---

250) Ульбрихт, В. Современное положение и новые задачи СЕПГ. „За прочный мир, за народную демократию", 18. июня 1952 № 29 (193).

Saksa Demokraatlik Vabarük

võitluse eesotsas ühtse Saksamaa eest

rahu ja demokraatia alusel.

Oma esimeses välispolütilises avalduses 24. oktoobril 1949. a. rõhutas Saksa Demokraatliku Vabarügi valitsus, et „juhendavaks aluseks kõikidele küsimustele, mida seab enda ette Saksa Demokraatliku Vabarügi Ajutine valitsus, on takistada saksa imperialismi taassündi tema püüdega vallutustele ja sisse seada saksa rahva rahulikud, sõbralikud suhted kõikide teiste rahvastega..."[251]. SDV Ajutine Rahvakoda teatas oma istungil 22. veebruaril 1950. a., et saksa rahvas nõuab kategooriliselt Potsdami otsuste, mis garanteerivad Saksamaale rahulepingu sõlmimist, täitmist[252].

Nüüsüs seadis Saksa Demokraatlik Vabarük oma olemesolu algusest peale eesmärgiks võidelda sõja ja sõjaõhutajate vastu, Saksamaa muutmise eest rahuarmastavaks demokraatlikuks rügiks. Kuid Saksamaal tegelesid sõja ettevalmistamisega just lääne imperialistid koos nende sakslastest käsilastega — samad elemendid, kes olid Saksamaad lõhestanud ja muutnud ta lääneosad oma kolooniaks. Seega tähendas võitlus rahu eest ühtlasi võitlust Saksamaa ühtsuse eest ning samuti vastupidi.

SSÜP III kongressil konkretiseeris Wilhelm Pieck Saksa Demokraatliku Vabarügi välispolütilisi ülesandeid:

1. Võitlus rahu, aatomirelva keelamise ja selle valitsuse, kes esimesena võtab tarvitusele aatomirelva, sõjaroimariks kuulutamise eest. Leppimatu ja aktüvne võitlus sõjaõhutajate vastu Saksamaal.

251) „Правда", 25. октября 1949

252) Мельников, Борьба за единую..., стр. 269.

Kõiki kohustusi ja kokkuleppeid, mis on suunatud Śaksamaa uude sõlte ja agressiivsetesse sõjablokkidesse tõmbamisele kuulutatakse kuritegudeks kogu saksa rahva vastu. Kogu maailma demokraatlike jõuduele, kes võitlevad rahu, võrdõiguse ja rahvastevahelise sõpruse eest, täielik ja püramatu toetamine.

2. Võitlus õiglase rahulepingu sõlmimise eest Śaksamaaga ja okupatsioonivägede väljavümise eest.

3. Śaksamaa polütilise ja majanduslike ühtsuse taastamine rahu ja demokraatia alusel.

4. Tihe ja vankumatu sõprus Nõukogude Lüdukogu maailma rahu ja demokraatia kantsiga.

5. Śõprus kõikide rahuarmastavate rahvastega, eriti rahvademokraatia maadega, Hüna rahvavabarügiga, Vietnamigejt.

6. Potsdami olsuste täielik tunnustamine.

7. Rahvusvaheliste kohustuste ausameelne täitmine.

8. Śaksamaa vaba ja takistamatu juurdepääs maailmatuiule.

9. Śaksa Demokraatliku Vabarügi kui Śaksamaa rahu ja demokraatia kantsi igakülgne kindlustamine[253].

Nende ülesannete täitmisel omas suurt tähtsust Rahvusrinde tegevus. Nüüd aga asus Rahvusrinne jälle uude võitlusfaasi. „Kui see oli alguses lihtsa rahvusliku protesti periood, siis teises faasis muutus ta rahvuslikuks omaaliks, et praegu, võitluse kolmandal faasil, tõusta ameerika-inglise imperialistide ja nende saksa käsilaste lõhustamis-, kolonisseerimis- ja sõjapolütika rahvusliku vastupanu faasile"[4]. Rahvuslik vastupanuükumine oli suunatud okupatsiooni- ja Ruhri statuutide vastu. Rahvusrinde pooldajad võitlesid rahulepingu sõlmimise ja okupatsioonivägede väljavümise eest, Lääne-Śaksamaa militariseerimise vastu.

Rahvuslik vastupanu avaldus mitmesugustes vormides. Ta väljendus kuldumises maha laadida ameerika relvastust, streigilükumise kasvus Lääne-Śaksamaa ettevõtetes, Lääne-Śaksamaa noorsoo võitluses sõjaväe teenistusse astumise vastu jne. jne. Rahvusrinde ülesandeks oli selgitada kogu saksa rahvale, et Śaksamaa ühtsust saab saavutada ainult demokraatlikul alusel.

Śaksa Demokraatlik Vabarük muutus demokraat-

---

253) Пик, В. Отчётный доклад на Третьем партийном съезде о работе Центрального Правления СЕПГ. „Большевик", 1950 № 14 стр. 48, 49.

liku Śaksamaa Rahvusrinde kindlaks toeks. SDO innustas masse võitluses Śaksamaa ühtsuse eest ja toetas selle võitluse osavõtjaid. Ta kutsus üles Lääne-Śaksamaa tõõlisi ja talupoegi sidet pidama Ida-Śaksamaa tõõliste ja talupoegadega ning otsustavalt ignoreerima reaktsioonilise juhtkonna ja nende organisatsioonide juhendeid. Ta kutsus üles Lääne-Śaksamaa laupmehi pidama Ida-Śaksamaaga kaubavahetust hoolimata okupatsioonivõimude keelule; intelligentsi näitama, et ta ei luba lõhestada Śaksamaa ühtset kultuuri. Śaksa Demokraatlik Vabarük kutsus kogu Lääne-Śaksamaa elanikkonde üles võitlusse, et ta materiaalne baas ei toodaks ohvriks ameerika-inglise monopolistlikule kapitelile.

Võitluse tõhustamiseks demokraatliku Śaksamaa ühtsuse eest moodustati 3. veebruaril 1950. a. Rahvusrinde keskjuhatus – Rahvusnõukogu[254]. Rahvusnõukogu koosseisu valiti 65 esindajat Śaksamaa antifašistlikest parteidest ja demokraatlikest organisatsioonidest, nende seas SDO peaminister Otto Grotewohl ja peaministri asetäitja Walter Ulbricht. Oma istungil 15. veebr. 1950. a. võttis Rahvusnõukogu üksmeelselt vastu demokraatliku Śaksamaa Rahvusrinde programmi.

Rahvusrinde lükumine haaras miljoneid saksa kodanikke, kõiki rahvakihte. Murdes kõiki tõkkeid levis Rahvusrinde lükumine üha enam ka Lääne-Śaksamaal. Juba 1949. a. detsembris moodustati Rahu eest võitlejate Śaksa komitee, mis avaldas üleskutsele kogu Śaksamaa elanikkonnale[255]. Komitee kutsus võitlema Lääne-Śaksamaa sõjalise ellevalmistuse, Lääne-Śaksamaa noorsoo „kahurilihaks" ja Bonni „rügi" uue sõpa areeniks muutmise vastu. Kõikides Lääne-Śaksamaa suuremates linnades moodustati komitee ja ringid võitluseks Śaksamaa ühtsuse, rahulepingu sõlmimise ja okupatsioonivägede väljavümise eest. Nü moodustati Heidelbergis 1949. a. lõpul komitee võitluseks Śaksamaa ühtsuse eest, Dortmundis „Dortmundi ring võitluses ühtse, sõltumatu Śaksamaa eest"[256]. 17. detsembril toimus Śaksa Rahvusrinde esimene koosolek Münchenis[257]. Baieri kõigi ühtsuspooldajate nimel nõudis Rahvusrinne tihedat koostõõd Śaksa Demokraatliku Vabarügiga ja astus otsustavalt välja Lääne-Śaksamaa remilitarisee-

---

254) Собинов, М. Борьба немецкого народа за мир и демократическое единство Германии. „Вопросы строительства единого демократического миролюбивого германского государства". Москва, 1951. стр. 319.
255) Мельников. Борьба за единую..., стр. 272.
256) Собинов, М. Борьба немецкого народа..., стр. 322, 323.
257) Мельников. Борьба за единую..., стр. 271.

nimise vastu. 1950.a. algul toimus Frankfurdis-Maini-äärses Lääne-Saksamaa rahvaülemnist ettevalmistavas komitee istung, mis võttis vastu otsuse luua efektiivne organisatsioon võitluseks rahu eest läänetsoonides. Ning 1950.a. alguses moodustatigi Lääne-Saksamaal Rahukaitse komitee. Komitee esimeheks valiti saksa progressiivne kirjanik Hatzfeldt. Lääne-Saksamaa kõikides osades moodustati kohalikud rahupooldajate komiteed.

Kõige silmapaistvam oli Ruhri mäetööliste võitlus. 1950. a algul Ruhri ala linnades (Düsseldorf, Hessen, Dortmund) toimusid mitmetuhandelised protestimitingud Ruhri shahtide ja Lääne-Saksamaa militariseerimise vastu, Saksamaa rahu ja ühtsuse kaitseks. Mühlheimi linna „Ajutine maakomitee võitluseks ühtse, võltsmaksi Saksamaa eest moodustati ümber „Põhja-Reini ja Ruhri Rahuseinde komiteeks". Ta moodustatigi juhtiv keskus Reini-Ruhri alade rahuvastaste ühendatele, mis kuulutasid end sõjavastaseks Rahuseinde programmiga.

Aktiivselt hülitusid võitlusse Lääne-Saksamaa noorsugu ja naised. Hessen-Nassaus noorsugu võttis vastu resolutsiooni: „Meie, noormehed ja neiud, katoliku ja evangeeli noorsoo esindajad ... oleme igasuguste Saksamaa militariseerimise katsete ja saksa noorsoo sõjavõeluseinistusse kutsumise vastu"[258]. Waistetkluti „Fitzlar" protestimis otsustavalt oma resolutsioonis Bonni riigiaparaadi valitsusele Lääne-Saksamaa militariseerimise vastu. Hamburgi naiste komitee saatis Adenauerile avaldusi, milles nõudis loobumist Lääne-Saksamaa militariseerimisest.

Töölised võtsid tarvitusele praktilisi akitsioonisid Saksamaa militariseerimise takistamiseks. Hamburgi sadamatöölised teatasid: „Meie ei hakka Lääne-Saksamaa sadamates välja laadima ameerika abi kui sõjamaterjale"[259]. Bremeni laadijad teatasid veda otsust ja kuulutasid välja laadimast sinna saabunud ameerika tanke. Lääne-Saksamaa raudteelaste konverentsil Hüvelsbergis võeti vastu otsus milla veeda sõjamaterjale saksa raudteedel. Lääne-Saksamaa jõehansporditöölised, kes kogunesid Bremenisse mitingule rahu kaitseks, hoiatasid veda otsust. Hamburgi sadamatöölised ametiühingu komitee pöördus kirjaga Stralsundi (SDV) sadamatöölised ametiühingu komitee poo-

---

258) „Za wojnu nie, za narodowy zjednoczenie" 3. oktbr. 1950.r. W 5 (65)

259) „Za wojnu nie, za narodowy zjednoczenie" 31. marca 1950 W 13(73)

le ettepanekuga saata Stralsundi delegatsioon kontakti saavutamiseks võitluses rahu eest ja tutvumiseks SDV rahulikus ülesehitustöös.

Saksa Demokraatlikus Vabariigis võitlevad rahu eest kõik demokraatlikud organisatsioonid. Suur tõsi selles võitluses langi Saksa Vabade Ametiühingute Koondis, Saksamaa Demokraatlik Naiste Liit, Saksa-Nõukogude Sõpruskiring, Kultuurbund jt. ühiskondlikud organisatsioonid.

Need organisatsioonid võtsid aktiivselt osa rahu ja Saksamaa ühtsuse eest võitlemise suurüritustest. Nii näiteks kui 1950. a. 9. aprillil algas allkirjade kogumine üleskutsele aatomirelva keelamise kohta, avaldas Saksa Vabade Ametiühingute Koondise juhatus otsuse aktiivselt osa võtta sellest kampaaniast[260]. Lühikese aja jooksul (mai keskpaigaks) oli Saksa Demokraatlikus Vabariigis kogutud üle 15 milj. allkirja. Hoolimata jälitusest kulges allkirjade kogumine edukalt ka Lääne-Saksamaal. Stokholmi üleskutsele andsid oma allkirjad 16.546.726 milj. Saksa Demokraatliku Vabariigi kodanikku[261]. Lääne-Saksamaal ünnestus koguda aasta lõpuni 2 milj. allkirja.

Saksa Vaba Noorsoo liit viis Berliinis 1950. a. mais läbi üldsaksa noorsoo kokkutuleku, mis oli võimsaks demonstratsiooniks rahu ja ühtsuse eest[262]. Saksamaa pealinna saabus üle 550.000 noormeest ja neiut, nende seas 25.000 Lääne-Saksamaalt. Kongress võttis vastu manifesti: „Me tahame kindlat rahu! Me tahame, et saksa noormehed ei annaks oma noored elud ameti, rahvale võõraste inimeste eest, kes on sõjast rikastunud... Me tahame oma kodumaa ühtsust. Me tahame ühtset ja õitsvat, tugevat, rahuarmastavat ja demokraatlikku Saksamaad!" Walter Ulbricht, esinedes kokkutulekul kõnega, märkis ära eeda suurt osa, mida etendab saksa noorsugu võitluses rahu ja Saksamaa ühendamise eest[263].

Eriti jõulises muudus ameerika imperialistide saatusliku suunatud lükumine pärast kolme suurriigi (USA, Inglismaa, Prantsusmaa) nõupidamist New-Yorgis septembris 1950. aastal, kus „Sak-

---

260) „За крепкий мир, за народную демократию", 21. апрель 1950, № 16 (176)

261) Мельников, Борьба за единую..., стр. 276.

262) „За крепкий мир, за народную демократию", 2. июнь 1950, № 22 (82)

263) Samas.

samaaga sõjadukorra lõpetamise" fraasi all otsustati Lääne-Saksamaal tähtajatult säilitada okupatsioonistatuuti, suurendada okupatsioonivägesid, võtta kuld sõjatööstuselt, forsseerida Lääne-Saksamaa sõja-tööstusliku potentsiaali taastamist, luua saksa regulaararmee, militariseerida Lääne-Saksamaad ja nõnda tema osavõttu Põhja-Atlandi Lüdu „ühinenud relvastatud jõududest"[264].

Seoses nende otsustega kutsus Saksa Demokraatliku Vabarügi valitsus saksa rahvast üles tugevdama vastupanulükumist. Ministrite Nõukogu otsuses (21. sept. 1950) öeldakse: „Saksa Demokraatliku Vabarügi valitsus kutsub üles saksa rahvast ja eriti Lääne-Saksamaa elanikkonda tugevdama rahvuslikku vastupanu remilitariseerimisele ja agressioonile ..., et kindlustada saksa rahvale rahu ja ühtsust. Sõda tähendaks meie rahvale hävitust. Kuid meie tahame elada ja ehitada parema tuleviku nimel rahus pa sõpruses kõikide rahvastega"[265]. Ettevõtetes võtsid töölised pa teenistujad vastu resolutsioone, mis mõistsid hukka Lääne-Saksamaal läbivüdavad sõjalised ettevalmistused[266]. Remilitariseerimise vastu protestisid ühiskondlikud organisatsioonid, ameti ühingute kohalikud komiteed, rohkearvuliste mütingute ja demonstratsioonide osavõtjad, asulate elanikkonna koosolekud. 1. oktoobril vüdi Lääne-Saksamaal läbi noorte rahu eest võitlejate päev[267]. Kõikides linnades toimusid rahu ja ühtse demokraatliku Saksamaa eest võitluse loosungite all noorsoo võimsad demonstratsioonid. Mitmel pool tekkisid tõsised kokkupõrked demonstrantide ja politsei vahel. Frankfurdis-Maini-ääres teatasid mütingul esinejad üksmeelselt, et politsei terror mille ainult ei murra noorsoo tahet võidelda rahu eest, vaid vastupidi, tugevdab seda. Lääne-Saksamaa töötajad nõudsid remilitariseerimise kohta rahvahüsitluse läbivümist[268]. Töölised organiseerisid referendume Lääne-Saksamaa suurimates tehastes ja vabrikutes, asulates ja linnade kvartaalides. Ning igal pool astus elanikkonna enamus välja militariseerimise vastu (näiteks firma Bosch tehase töölistest ja teenistujatest 94,3%, tehases „Zeuss Ikon" Stuttgardis 80%, enamus töölisi Hamburgi laevaehitus

---

264) „Новое время", 1950 № 43(285), стр. 3.

265) „Белая книга о возрождении германского империализма," стр. 255

266) Собинов, Борьба немецкого народа ..., стр. 325.

267) „За прочный мир, за народную демократию", 6. окт. 1950 № 40(100)

268) Собинов, Борьба немецкого народа ..., стр. 325.

tehases, Hannoveri tehases, Ruhri kaevandustes jne).

Saksa rahva ning üldise rahu huvides astus välja ka Nõukogude Lüt. Nimelt Nõukogude Lüdu initsiatüvil kutsuti Prahas kokku kaheksa rügi (NSVL, Albaania, Bulgaaria, Tšehhoslovakkia, Poola, Rumeenia, Ungari ja Saksa Demokraatlik Vabarük) välisministrite nõupidamine 20.-21. okt. 1950.a. Praha välisministrite nõupidamine kuulutas separaatse New-Yorgi nõupidamise otsused seadusetuiks, kuna USA, Prantsusmaa ja Inglismaa loobusid lõplikult nelja rügi otsustest, milles väljendusid saksa imperialismi hävitamise ja Saksamaa kui demokraatliku ja rahuarmastava rügi taastamise eesmärgid. Vastupidi sellele püüavad need rügid kasutada Lääne-Saksamaad, ta inim- ja materiaalseid resursse oma imperialistlikes huvides, mille taga peitub USA valitsevate ringkondade püüe maailmavalitsemisele. Saksamaaga sõja lõpetamise ettekäändel püüavad nad Lääne-Saksamaad lõplikult muuta oma agressüvsete plaanide relvaks Euroopas. Praha nõupidamisel võeti vastu demokraatlik programm Saksamaa küsimuse lahendamiseks[269].

Esiteks. Avaldada USA, Suur-Britannia, Prantsusmaa ja Nõukogude Lüdu teadaanne selle kohta, et nad ei luba Saksamaa remilitariseerimist, tema tõukamist mingisugustesse agressüvsetesse plaanidesse ja vüvad kõrvalekalduma-tult ellu Potsdami otsuseid tingimuste loomisest ühtse, rahuarmastava, demokraatliku saksa rügi loomiseks.

Teiseks. Kõrvaldada kõik takistused saksa rahumajanduse arengust ja mitte lubada saksa sõjalise potentsiaali taastamist.

Kolmandaks. Sõlmida Saksamaaga vüvitamatult rahuleping vastavalt Potsdami kokkuleppega.

Neljandaks. Moodustada Ida- ja Lääne-Saksamaa esindajatest paritetsetel alustel Üldsaksa Asutav Nõukogu, mis peab elle valmistama Ajutise Valitsuse loomist.

Saksa Demokraatlik Vabarük ühines täiel määral nende ettepanekutega, teatades, et „kõik rahuarmastavad jõud peavad ühendama oma jõupingutused selleks, et täide vüa Praha välisministrite nõupidamise rahuüritust teenivaid ettepane-

---

269) „Новое время", 1950 № 43 (285), стр. 3.

kuid..."[270]. Walter Ulbricht, esinedes 26.-27. oktoobril Berliinis toimunud SSÜP keskkomitee kolmandal plenumil rõhutas, et Praha konverentsi otsuseid näitavad kogu saksa rahvale kui saksamaa lõhestatuse likvideerimiseks ja rahu kindlustamiseks Euroopas[271]. Praha konverentsi otsuseid arutati läbi ja kiideti heaks Lääne-Saksamaa rahu eest võitlejate komitee ning samuti Lääne-Saksamaa rahupooldajate naiste konverentsi ning paljude noorsoo organisatsioonide poolt[272].

Võunagude Liit ei jäänud Praha ettepanekute juurde paatuma, vaid tegi kõik, et neid ettepanekuid ka ellu viidaks. Sel eesmärgil saatis Võunagude Liidu valitsus 3. novembril 1950 Prantsusmaa, USA ja Suur-Britannia valitsustele nootid ettepanekuga kokku kutsuda Välisministrite Võunagu Potsdami otsuste ja Saksamaa demilitariseerimise täitmise läbivaatamiseks[273]. Detsembri noodis korratas Võunagude Liit oma ettepanekut. Kuigi lääne imperialistid rahvamassidele ja rahu eest võitlejate võimsal survel olid sunnitud nõustuma välisministrite asetäitjate esialgse kokkutulekuga Välisministrite Võunagu päevakorra väljatöötamiseks, ajasid nad sellegi nurja.

Kuid saksa rahvas ei kaotanud usku oma õiglase ürituse lähiviidavusse. SDÜ territoriumil toimunud nõupidamisel, kus SSÜP esimehed Wilhelm Pieck ja Otto Grotewohl kohtusid läänetsoonide tööliste esindajatega rõhutas Wilhelm Piect, et „võib milke ainult „midagi" ehk võtta sõja vastu — võib teda kindlasti ära hoida"[274]. Selleks on vaja tugevust ühtsust, rahupooldajate aktiivsust võitluses sõjaõhutajate vastu. Sama mõtet kandis ka Teine Ülemaailma Rahupooldajate kongressi (nov. 1950 Varssavis) loosung: „Rahu ei oodata — rahu võidetakse kätte"[275]. Ning ka Varssavi rahupooldajate kongress kutsus üles tugevdama võitlust rahu eest.

Vastusena toimusid Saksa Demokraatlikus Vabariigis massilised mütingud ja koosolekud, millel esinesid Varssavist tagasi saabunud delegaadid[276]. Massilisel koosolekul Ber-

---

270) Бютельсхейм, Усилим ТОР ..., стр. 5.
271) „За прочный мир, за народную демократию", 3. nov. 1950 № 44(104)
272) „За прочный мир, за народную демократию", 27. окт. 1950 № 43(103)
273) „Правда", 5. nov. 1950 № 309(11781)
274) „За прочный мир, за народную демократию", 17. nov. 1950 № 46(106)
275) Хиршфельд, Борьба за единую ..., стр. 102.
276) „За прочный мир, за народную демократию", 1. дек. 1950 № 48(108)

lünis võeti vastu resolutsioon, mis kutsus üles kõigi sektorite berlünlasi aktüvselt välja astuma Saksamaa remilitariseerimise vastu.

Väljendades saksa rahva tahet võttis SDU Rahvahoda vastu seaduse rahukaitse kohta [277]). Seadus nägi ette vanglakaristust agressiivse sõpa propaganda ning aatomirelva, mürkainete jmt. kasutamise eest. Samuti karmi karistust neile, kes jälitavad või laimavad rahupoddajaid. Erakordrehel juhtudel nägi seadus ette surmanuhtlust isikuile, kes tegutsevad agressiivset polütikat ajavate ja sõda ettevalmistavate välisrühide ülesandel.

1. detsembril 1950. a. pöördus Saksa Demokraatliku Vabarügi peaminister Otto Grotewohl kantsler Adenaueri poole ettepanekuga kokku kutsuda Üldsaksa asutav Nõukogu Üldsaksa Ajutise Valitsuse moodustamiseks [278]). Otto Grotewohli ettepanek andis uue tõuke võitlusele rahu, Saksamaa ühtsuse eest ning Lääne-Saksamaa remilitariseerimise vastu. Juba samal päeval, kui ettepanek muutus üldsusele teatavaks, tekkisid Ruhri kaevandustes stühilised mütingud. Kaevurid väljendasid täielikku solidaarsust SDU elanikkonna rahutaotlustega. Kaevanduste tootmisnõukogud saatsid Adenauerile kirja, milles nad nõudsid läbiräähimiste alustamist Otto Grotewohliga. Peaaegu kõikides Lääne-Saksamaa linnades ja ettevõtetes toimunud suurtel koosolekutel toetas tõõtajaskond Otto Grotewohli ettepanekut. Adenaueri nimele saabusid ametiühingute koosolekute, mitmesuguste ühiskondlike organisatsioonide resolutsioone nõudmisega alustada läbiräähimisi.

Adenauer viivitas, et võita aega. 1950. a. detsembris toimus Brüsselis Põhja-Atlandi agressiivse bloki konverents, mis tõõtas välja praktilised abinõud Lääne-Saksamaa militariseerimiseks ja kinnitas kindral Eisenhoweri nn. Põhja-Atlandi relvastatatud jõudude ülemjuhatajaks [279]). Pärast seda saabus Eisenhower Lääne-Saksamaale, ning Adenauer, selle asemel, et vastata Otto Grotewohli ettepanekule, asus koos hitlerlike kindralite Speideli ja Heusingeriga Eisenhoweriga läbi-

---

277) „Конституция ...", стр. 77.

278) Собинов, Борьба немецкого народа, стр. 326.

279) Тесналов, Г. Борьба немецкого народа против реминирарцации Западной Германии. „Ответы на вопросы". Архангельск, 1952 стр. 37.

rääkimisi pidama. Nad tõõtasid välja kontreetse programmi Lääne-Saksamaa relvastatud jõudude suurendamiseks ja määrasid kindlaks Lääne-Saksamaa sõja-tööstuslike potentsiaali tõstmise tempod. 9. jaanuaril 1951. a. algasid Petersburgis läbirääkimised lääne rükide ekspertide ja Bonni valitsuse vahel Lääne-Saksamaa armee loomise küsimuses[280].

Ning 15. jaanuaril 1951. a. lükkas Adenauer Otto Grotewohli ettepaneku tagasi[281]. See kutsus esile pahameeletormi Saksamaa kõigis demokraatlikes ringkondades. SDV Rahvakoja erakorralisel istungil (30. jaan.) paljastas Otto Grotewohl Adenauerit kui Saksamaa ühtsuse vaenlast, kui saksa militaristlike ja imperialistlike jõudude esindajat, kes aselab ameerika imperialistide huve kõrgemale saksa rahva huvidest[282]. Grotewohl märkis saksa rahva meelekindlust jätkata võitlust rahu, Saksamaa ühtsuse ja Üldsaksa Asutava Nõukogu loomise eest. Seetõttu võttis Rahvakoda samal päeval vastu lähituse Bonni parlamendile ettepanekuga kokku kutsuda Üldsaksa Asutav Nõukogu, et saavutada kokkulepet kõikides küsimustes, mis nõudsid lahendamist rahu kindlustamise ning Saksamaa taasühendamise eesmärgil. Ühtlasi märgiti lähituses, et Rahvakoda on valmis ausa vastastikuse mõistmise vaimus pidama läbirääkimisi kõikide küsimuste kohta, mis on seotud Üldsaksa Asutava Nõukogu moodustamise, vabade, üldiste ja võrdsete valimiste, politei arvu vähendamise, sisemaalise kaubavahetusega jne.

Kuid ka seekord ei võtnud Bonni valitsus ettepanekud vastu, vaid pidas läbirääkimisi Ameerika Ühendrükidega[283]. Bonni delegatsioon kinnitas USA senati kinnisel istungil, et Lääne-Saksamaa toetab lääni ja võitleb ka tulevikus tema kaitseks. Esinedes 1951. a. märtsis bundestagis laimava, revanšistliku hõnega, nõudis Adenauer SDV Rahvakoja ettepanekute tagasi lükkamist. Schumacher omakorda teatas bundestagis, et pidada läbirääkimisi Saksamaa ühtsuse kohta on „täiesti ebahuvitav ja ülearune" ja nõudis Ida-Saksamaa vastuvaidlematut allumist Lääne-Saksamaale. Mõlemad, nii Adenauer

---

280) „Новое время", 1951 № 3 стр. 32.

281) „Новое время", 1951 № 4 стр. 31.

282) „За прочный мир, за народную демократию", 9. февр. 1951 № 6 (118)

283) „Новое время", 1951 № 10 стр. 21, 22.

kui ka Schumacher tegid bundestagile ettepaneku pöörduda lääne suurrühide poole noodiga, mis tegelikult nõuaks Saksa Demokraatliku Vabarüg: ja Poola territooriumi annekteerimist ameerika imperialistide poolt.

Saksa Demokraatliku Vabarüg: Rahvakoda arutas 14. märtsil 1951. a. läbi selle Bonni bundestagi otsuse pa pöördus Lääne-Saksamaa elanikkonna poole ettepanekuga alustada ühist tegevust Saksa Demokraatliku Vabarügiga imperialistide kuritegelike plaanide vastu.

Võitlus remilitariseerimise vastu Saksamaal süvenes eeesti. Tõuke sellele andis juba 28. jaanuaril Hessenis (Ruhr) toimunud esimene Lääne-Saksamaa kongress remilitariseerimise vastu, mida kutsusid kokku Lääne-Saksamaa rahu eest võitlejad[284]. Kongress saatis Bonni valitsusele manifesti, milles nõuti referendumi läbivümist küsimuses: „Kas te astrite välja Lääne-Saksamaa remilitariseerimise vastu ja Lääne-Saksamaaga rahulepingu sõlmimise eest 1951. aastal?" Max Reiman, esinedes 9. veebruaril kommunistliku partei keskjukatuse 18. pleenumil rõhutas, et Saksamaa kommunistlik Partei toetab kõigi jõududega Hessenis toimunud esimese remilitariseerimise vastu suunatud kongressi otsuseid ja ta nõudmist läbi viia rahvaküsitlus[285]. Max Reiman kutsus üles veel enam aktiviseerima võitlust remilitariseerimise vastu, kuna remilitariseerimine, teenides sõpa ettevalmistamise eesmärke on hukatuslik kogu saksa rahvale.

Hesseni kongressi ja SKP üleskutsed leidsid Saksamaal elavat vastukaja. Nõukogude-Saksa sõprusühingu presiidiumi istung Düsseldorfis pöördus ka Lääne-Saksamaa elanikkonna poole üleskutsega avaldada protesti remilitariseerimise vastu[286]. Nürnbergis toimus 12. veebruaril töötajate remilitariseerimise vastu suunatud konverents. Berlünis toimunud saksa ja prantsuse naiste ühine nõupidamine pöördus üleskutsega Prantsusmaa ja Saksamaa naiste poole, milles öeldakse: „Saksa armee moodustamine on juba alanud. Kolm korda 75 aasta jooksul meie mehed ja pojad tapsid üksteist. Saksamaa remilitariseerimine tähendab uut sõda. Kuid meie, naised, ei taha enam sõda... Meie, saksa naised, teeme kõik, et suudida Adenauerit läbi viima plebistsiiti remilitariseerimise vastu.

---

284) „Новое время", 1951 № 5 стр. 32.

285) „За прочный мир, за народную демократию", 16. февр. 1951 № 7 (119)

286) „Новое время", 1951 № 8 стр. 32.

Meie ühendame oma jõupingutused võitluses rahulepingu allakirjutamise eest 1951. aastal ühtse, demokraatliku ja demilitariseeritud Saksamaaga"[287]). Saksa ja prantsuse naised pöördusid ühtlasi Põhja-Atlandi paktist osavõtvate rühide naiste ja emade poole üleskutsega nõuda oma valitsuselt Teise Ülemaailmse Rahupooldajate kongressi otsuste, mis olid suunatud Lääne-Saksamaa remilitariseerimise takistamisele, elluvümist.

Saksa rahva võitlust innustas eriti Ülemaailmse Rahunõukogu esimene istungjärk Berlünis (21.-26. veebr. 1951), mis võltis vastu spetsiaalse resolutsiooni saksa küsimuse rahulikuks lahendamiseks[288]). Resolutsioon, milles märgiti rahuarmastavate jõudude kasvu Saksamaal, kutsus üles „ühinema võimsas protestis, et miljonid mehed ja naised sunniksid oma valitsusi käesoleval aastal sõlmima rahulepingut rahuarmastava ja ühtse Saksamaaga, mille demilitariseerimine moodustab Euroopa rahu parima tagatise". See resolutsioon näitas, et sakslaste võitlust toetab kogu võimas rahupooldajate leer.

1951. a. veebruaris Hagen': (Lääne-Saksamaa) linna metallurgiatehase „Haspe" töölised pöördusid Euroopa töötajaskonna poole üleskutsega kokku kutsuda Euroopa konverents Saksamaa remilitariseerimise vastu[289]). Konverentsi kokkukutsumiseks moodustati initsiatüvkomitee. Initsiatüv-komitee kutsus 26. veebruaril 1951. a. Euroopa kõiki töölisi üles aktüvselt välja astuma Saksamaa remilitariseerimise vastu ja läki vüma selles küsimuses Euroopa konverents[290]). 23.-25. märtsil 1951 toimuski konverents Berlünis. Konverentsist võtsid osa Prantsusmaa, Lääne-Saksamaa, Saksa Demokraatliku Vabarügi, Lääne- ja Ida-Berlüni, Triesti, Hispaania, Taani, Soome, Hollandi, Austria, Itaalia, Inglismaa, Belgia, Tšehkoslovakkia, Poola, Ungari, Rumeenia, Bulgaaria ja Nõukogude Lüdu töölised. Konverentsi delegaadid avaldasid kindlat toetust Ülemaailmse Rahunõukogu esimese istungjärgu üleskutsele sõlmida Rahu Pakt vüe suurrügi vahel, võltis vastu resolutsiooni Saksamaa remilitariseerimise vastu ja üleskutse Euroopa töö-

---

287) „За прочный мир, за народную демократию", 23. февр. 1951 № 8 (120)
288) Мельников, Борьба за единую..., стр. 279
289) Samas, lk. 280
290) „Новое время", 1951 № 10 стр. 32.

tajaskonnale[291]. Ühtlasi valiti Saksamaa remilitariseerimise vastu suunatud tööliste Euroopa komitee, kuhu astusid kõikide Euroopa maade esindajad.

Märtsi lõpul toimus Nürnbergis suurim remilitariseerimise vastu suunatud demonstratsioon - demonstrantide arv ületas 80.000[292]. Suured demonstratsioonid ja mütingud korraldati samuti Münchenis, Bremenis jt. Lääne-Saksamaa linnades.

Hoogu lükumisele andis eriti märtsi algul toimunud SKP kongress, mis võttis vastu selge tegevusprogrammi võitluses ühtse, sõltumatu, demokraatliku ja rahuarmastava Saksamaa eest[293]. SSÜP ja SKP seavad oma ülesandeks ühendada Saksamaa kogu töölisklassi jõud, tõsta laiad rahvamassid võitlusele rahu ja Saksamaa ühtsuse eest, uue sõja ettevalmistamise vastu. Suur arv Lääne-Saksamaa sotsiaal-demokraate oma parempoolsest juhtkonnast hoolimata võitlevad aktüvselt remilitariseerimise vastu ja Lääne-Saksamaa elanikkonna olukorra parandamise eest. Hamburgis, Münchenis, Dortmundis, Hannoveris, Hessenist jt. linnades toimusid kommunistide ja sotsiaal-demokraatide ühised konverentsid, kus võeti vastu otsuseid koos võidelda remilitariseerimise vastu[294]. Nürnbergis kümned kohalikud sotsiaal-demokraatia tegelased kirjutasid koos kommunistidega alla deklaratsioonile Adenaueri sõjapolütika vastu, Saksamaa ühtsuse eest. Paljudes ettevõtetes loodi ühised tegevuskomiteed remilitariseerimise vastu.

Lääne-Saksamaa elanikkonna kõikide kihtide esindajad moodustasid 14. aprillil 1951 Hessenis Peakomitee remilitariseerimise vastu suunatud rahvaküsitluse läbiviimiseks[295]. Komitee pöördus kõikide sakslaste poole üleskutsega, milles paljastatakse Bonni valitsuse rahvavastast polütikat, mis vüb läbi ameeriklaste käsul Lääne-Saksamaa relvastamist ning milles kutsutakse üles kõiki sakslasi, kellele kodumaa on kallis, vastama jaatavalt rahvaküsitluse küsimustele. Komitee pöördus Adenaueri valitsuse poole ettepa-

---

291) „За прочный мир, за народную демократию", 30. марта 1951 № 13 (125)

292) Кабин, И. Борьба немецкого народа против реминирующих Западной Германии. „Большевик", 1951 № 15 стр. 44.

293) Кирсанов, Борьба за единую ..., стр. 114, 115.

294) Кабин, И. Борьба немецкого народа против реминирующих Западной Германии. „Большевик", 1951 № 15 стр. 45.

295) „За прочный мир, за народную демократию", 20. апр. 1951 № 16 (128)

nekuga Lääne-Saksamaa rahvaküsitlus läbi viia ametlikult, et võimaldada elanikkonnal väljendada oma arvamust sõja ettevalmistamise kohta.

Komitee üleskutse leidis Saksamaa demokraatlikes ringkondades täieliku poolehoiu. Tehkisid kohalikud komiteed rahvaküsitluse läbivümiseks. Frankfurdis-Maini-äärs 24. apillil toimunud sotsiaal-demokraatide konverents, kuhu saabus üle tuhande sotsiaal-demokraadi Lääne-Saksamaa kõigist osadest, kutsus üles sotsiaal-demokraate kõigi jõududega toetama rahvaküsitlust remilitariseerimise vastu ja rahulepingu sõlmimise eest Saksamaaga 1951. aastal[296]. Konverents rõhutas, et ta astub otsustavalt välja Schumacheri vastu, kuna Schumacher toetab reaktsiooni ja välisimperialiste.

Hoolimata oma rahva taktest Bonni valitsus mille ainult lükkas tagasi ettepaneku rahvaküsitluse ametliku läbivümise kohta, vaid otsesett keelas selle läbivümist. Seega Adenauer rikkus konstitutsiooni, kuna Bonni konstitutsiooni § 20 punkt „a" lubas kodanike seas plebistsüdi läbivümist[297].

Vastupidi sellele Saksa Demokraatliku Vabariigi Rahvakoda nõustus 9. mail 1951. a. oma valitsuse ettepanekuga läbi viia referendum 3.-5. juunil 1952. a.[298]. President Wilhelm Pieck pöördus 15. mail raadio teel Saksamaa kogu elanikkonna poole kõnega, milles ta kutsus üles osa võtma üldrahvalikust referendumist[299]. Sellega tõestas SDV valitsus, et ta on ainus Saksamaa valitsus, kes väljendab saksa rahva tõelisi huvisid, kes tõepoolest soovib rahu ja Saksamaa demokraatlikku ühtsust.

SDV elanikkond võttis entusiasmiga vastu otsuse läbi viia referendum 3.-5. juunil[300]. Eelseisva referendumi auks paljude ettevõtete töötajad võtsid vastu otsuse 3. juunil asuda rahu auvalvele. Tootmiseerindlased võtsid endale kohustusi tootmisülesannete ületamise kohta. Kogu vabariigis toimusid mütingud ja koosolekud, kus töötajad pidulikult lubasid 3. juunil astuda välja remilitariseerimise vastu.

---

296) „За прочный мир і за народную демократию", 4. мая 1951 № 18 (130)
297) „Белая книга о милитаристском „общем договоре". Москва, 1953 стр. 28
298) „Новое время", 1951 № 20 стр. 32.
299) „Новое время", 1951 № 21 стр. 32.
300) „За прочный мир, за народную демократию", 1951 № 27 стр. 31, 32.

Juba referendumi esimesel päeval hääletas SDU Mecklenburgi, Brandenburgi jt. osarühide mitmes tuhandes kogukonnas 100% elanikkonnast [301]. Üldse võttis Saksa Demokraatlikus Vabarügis hääletamisest osa 13.618.724 inimest. Nendest 13.034.477 vastas jaatavalt küsimusele „kas Te astute välja remilitariseerimise vastu ja Saksamaaga rahulepingu sõlmimise eest 1951. aastal?"

Wilhelm Pieck rõhutas, et see tõeliselt demokraatlik hääletamine moodustab pöördepunkti saksa rahva võitluses rahu ja oma rahvusliku ühtsuse eest [302]. Esimest korda Saksamaa ajaloos sai rahvas tänu üldrahvalikule referendumite õiguse avaldada oma arvamust sõja ja rahu kohta. Saksa rahva võitlus remilitariseerimise vastu, rahu, ühtse ja demokraatliku Saksamaa eest tõusis uuele, kõrgemale astmele. Saavutatud tulemused näitasid, et võitlusse astuvad saksa rahva üha uued kihid, hoolimata oma polütilistest ja usulistest vaadetest. Tulemused näitasid, et üha laiemad saksa rahva massid hakkavad mõistma vajadust võlta rahuüritus oma kälte.

Walter Ulbricht, esinedes SSÜP Kk VI pleenumil (13.-15. juuni 1951) andis kõrge hinnangu SDU ja Berlüni demokraatliku sektori rahvaküsitluse tulemustele ja rõhutas, et nüüd on ülesandeks mitmekordistada pingutusi rahvaküsitluse edukaks läbivümiseks Lääne-Saksamaal ja Lääne-Berlünis [303].

Politseilistest jälikustest, arreteerimistest ja tõõlt vallandamistest hoolimata kulges ka Lääne-Saksamaal referendumi läbivümine edukalt. Juuni keskpaigaks 50 liuna elanikkonna küsitletutest 98,9% astus välja remilitariseerimise vastu [304]. Aktüvselt võttis referendumist osa ka talupoeghond, kes protesteeris maade äravõtmise vastu sõjaobjektide alla. Kuid Lääne-Saksamaal jätkus võitlus referendumi läbivümise eest. 17. juunil toimus Petersbergis (Bonni ligidal) Lääne-Saksamaa noorsookohtumine. Süa saabus mitu tuhat Saksa Vaba Noorsoolüde lüget Hamburgist, Lübeckist, Bremenist, Baierist jt. Lääne-Saksamaa linnadest ja osarühidest. Noorsugu nõudis rahulepingu sõlmimist 1951. aastal ühtse, demokraatliku Saksamaaga ja okupatsioo-

---

301) „За прочный мир, за народную демократию", 8. июня 1951 № 23 (135)
302) „За прочный мир, за народную демократию", 15. июня 1951 № 24 (136)
303) „За прочный мир, за народную демократию", 22. июня 1951 № 25 (137)
304) Samas.

nivägede väljavümist. 60.000-de Stuttgardi töölise nimel tehti ettepanek Essenis 22. juunil alanud Lääne-Saksamaa Ametiühingute koondise erakorralisele kongressile võidelda tööliste olukorra halvendamise ja Lääne-Saksamaa remilitariseerimise vastu, mida aga kongressi schumacherlik enamus tagasi lükkas[305].

Bonni valitsus astus välja depressioonidega referendumi eest võitlejate vastu. Bonni parlament võttis vastu nn. „erakorralise seaduse rügireetmise vastu", mis oli suunatud kõikide demokraatlike parteide ja organisatsioonide vastu[306]. Keelati peaaegu kõik kommunistliku partei ajalehed, arreteeriti rahvaküsitluse läbivümise komitud[307]. 26. juunil kulas Bonni valitsus Saksa Vaba Noorsoolüdu tegevust[308]. See seaduse vastane otsus kutsus kogu Saksamaa demokraatlikes ringkondades esile pahameeletormi. Protestimärgiks heiskas Hamburgi noorsugu Barmbeki rajooni ühele vabrikukorstnale Saksa Vaba Noorsoolüdu sinise lipu[309]. Samal ajal tugevdas Lääne-Saksamaa noorsugu võitlust referendumi läbivümise eest. Protestiresolutsiooni Saksa Vaba Noorsoolüdu kulamise kohta võttis vastu ka metallistide ja kaevurite konverents, mis toimus 3.–5. juulil 1951. a. Halles[310]. Metallistide ja kaevurite konverents, millest võttis osa üle 500 delegaadi Saksamaa kõigist osadest nõudis vastuvõetud programmis võitluse tugevdamist rahu eest ja remilitariseerimise vastu, referendumi läbivümise eest Lääne-Saksamaal ja Lääne-Berlüünis.

Lõpptulemuslikult võttis Lääne-Saksamaal hääletamisest osa 6.267.302 inimest, kelle seast 5.917.683, s.t. 94,47. andsid referendumi küsimusele jaatava vastuse[311].

See fakt, et 19 milj. sakslast läänes ja idas astusid välja remilitariseerimise vastu, oli veenvaks tõenduseks, et saksa rahva enamus soovib rahvuslikku ühtsust ja rahu ning astub ühtse rindena välja Bonni valitsuse sõjaliste eltevalmistuste vastu.

Kuid need sõjalised eltevalmistused jätkusid.

---

305) „Новое время", 1951 № 27 стр. 31.

306) „Новое время", 1951 № 29 стр. 32.

307) Кабин, И. Борьба немецкого народа против ремилитаризации Западной Германии. „Большевик", 1951 № 15 стр. 46.

308) „Новое время", 1951 № 27 стр. 31

309) „За прочный мир, за народную демократию", 6. июля 1951 № 27 (139)

310) „За прочный мир, за народную демократию", 13. июля 1951 № 28 (140)

311) „Белая книга о милитаристском „общем договоре", стр. 30.

Samal ajal, kui Bonni valitsus, nihutades kontsentratsiooni püüdis jutma teenri ja daane-Saksamaa lõigi demokraatliku jõudude jälitamisega maha suruda kasvavad rahvalükumist, kirjutas Adenauer Pariisis alla nn. Schumani plaanile Euroopa kivisõe ja terase ülikaitselli kohta, mis, tähendades saksa kivisõe- ja terasetööstuse väljamüüki, oli tulus USA monopolistidele. Schumani plaan tähendas Potsdami kokkuleppe jämedat rikkumist. Schumani plaan oli suunatud rahu vastu. Ta kinnitas daane-Saksamaa majanduse sõjaväeõpetale ülevõimist ja laiaulatuslikkaupade tootmise koondamist. daane-Saksamaa töölistele, talupoegadele ja teenistujatele tähendas see veel uusi viletsusi ja kannatusi.

Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsus avaldas teravat protesti Schumani plaani vastu. Valitsus leidis, et Adenauer ja ta valitsus rikkusid alahoidt saksa rahvuse elulisi huvisid ja vastutavad selle eest täieliku määral [313]). Valitsus kutsus üles kõiki rahuarmastavaid sakslasi ühinema rahvuslikuks vastupanuks saksa ja välismaiste imperialistide kõgvurele, võitlema nagu otsustavusega demokraatliku rahulepingu sõlmimise eest Saksamaaga uue 1951. aastal.

daane-Saksamaa töötsuse ühe rohkemaks hanuseks astusid töölised võitlusse süvenenva remilitariseerimisega esile kutsutud materiaalse olukorra halvenemisega. Bochumis toimus loosungi all „Saksa teras peab teenima rahuüritusest!" kaevandus- ja metallurgia ettevõtete töölise konverents [314]). Konverentsi programm kutsus töölisi üles otsustavalt võitlema metallistide nõudmise eest tõsta tööpalka ja anda lisatasu eriti raskuseega; „Schumani plaani", sõjaproduktsiooni laiendamise ja mitmesuguste sõjamaterjalide sisseveo vastu; avaldada vastupanu töölise vallandamisele, kuna ettevõtjad võitluskomiteesid. Töölised nõudsid Saksa Ameerikaga kooskõlastatult võlla vastu otsus streikide väljakuulutamise kohta, kui ettevõtjad ei rahuldaks nende nõudmisi tööpalga tõstmise küsimuses. Mitmel pool töölised alustasidki streiki.

Võitluse edasipidise arengu käigus omas tähtsat osa III Ülemaailmne Noorsoo festival, mis toimus Berliinis

---

313) „Neues Leben", 1951 № 15 lk. 32.

314) „За прочный мир за народную демократию", 17. aug. 1951 № 33 (145)

1951. a. augustis. Rahu vaenlased tegid kõik, et takistada festivali kokkutulekut. Paar päeva enne festivali avamist SDU julgeoleku organid avastasid Berlünis spioonilis-diversioonilise organisatsiooni, mille keskus asus Berlüni ameerika sektoris[315]). Teda juhatasid ja finantseerisid ameerika imperialistid pa Lääne-Saksamaa tööstured. Organisatsiooni eesmärgiks oli segada noorsoo ja üliõpilaste ülemaailmse festivali läbiviimist, luua Saksa Demokraatlikus Vabarügis terroristlikke bandesid, levitada provokatsioonilisi ja laimavaid lendlehti. Organisatsioon kavatses festivali ajal Berlüni demokraatlikus sektoris teostada korratusi, desorganiseerida lüklust, rahva sekka visata ampulle sültevedelikuga. Lääne-Saksamaal vüdi võitluskorda püriaärseid politsei ja pürikaitse üksuri[316]). Berlünist tagasitulijaid otsekohe arreteeriti. Kõikidest takistustest hoolimata vüdi festival edukalt läbi. Noorsugu nõudis Rahupakti ja ühtse Saksamaaga rahulepingu sõlmimist, protestis Bonni sõjaõhutajate vastu, kes müüvad kodumaad ameerika imperialistidele. Oma loosungitega „Meie ei luba müüa Saksamaad Wallstreetile, maha Adenauer ja Schumacher!", „Meie, sakslased, ühinemme ja ei hakka üksteist tapma!", „Ameeriklased, kasige koju!" – väljendasid nad kogu Saksamaa noorsoo tahet.

SSÜP Keskkomitee kutsus üles ajalehes „Neues Deutschland" 1. septembril 1951. a. avaldatud kirjas ühtsele tegevusele võitluses militariseerimise vastu, rahu, sotriaalsete õiguste ja demokraatlike vabaduste eest. Sellel üleskutsel oli erakordselt suur tähtsus, eriti kuna võitlus teravnes seoses Washingtoni nõupidamisega, kus Ameerika Ühendrühide, Inglismaa ja Prantsusmaa valitsused leppisid kokku Lääne-Saksamaa remilitariseerimise täpsete tingimuste, tema Põhja-Atlandi militaristlikusse lütu lülitamise, kürendatud ja avaliku saksa divüside kui agressüvse „Euroopa armee" osa loomise kohta[317]). 15. septembril Berlünis toimunud SDU Rahvakoja erakorraline istung rõhutas, et Washingtoni nõupidamise otsused tõukavad Saksamaad rahvusliku katastroofi tuule. Need otsused tähende-

---

315) „За прочный мир, за народную демократию", 10. авг. 1952 № 32 (144)

316) „Новое время", 1951 № 35 стр. 14.

317) „Новое время", 1951 № 38 стр. 16.

vad maa lõhestatuse kinnitamist, ameerika-inglise sõjalise okupatsiooni säilitamist Lääne-Saksamaal, tema elanikkonna rüsumist kolossaalsete okupatsiooni maksudega, Lääne-Saksamaa muutmist Eisenhoweri agressiivse armee platsdarmiks, uue sõja baasiks Euroopas.

Rahvakoda, märkinud ära saksa rahva tahet rahule, tema õigust küreimale rahulepingu sõlmimisele, pöördus Lääne-Saksamaa bundestagi poole ettepanekuga kokku kutsuda Berlünis ühine üldsaksa nõupidamine, mis võtaks vastu otsuseid kahes küsimuses:

1. Üldsaksa vabade valimiste läbiviimisest eesmärgiga luua ühtne, demokraatlik ja rahuarmastav Saksamaa ja

2. Saksamaaga rahulepingu sõlmimise kürustamisest.

Samal ajal pöördus Rahvakoda üleskutsega kõikide sakslaste, kõikide saksa parteide ja organisatsioonide poole üleskutsega toetada ettepanekut üldsaksa nõupidamise kokkukutsumise kohta.

Saksa Demokraatlikus Vabariigis kutsus Rahvakoja lähikus esile laialdast vastukaja. SDV elanikkond avaldas rohkearvulistel mütingutel, sadades kirjades ja resolutsioonides oma kindlat puudu ellu viia Rahvakoja ettepanekuid. Lääne-Saksamaa elanikkonna enamus, nende seas ka kodanlikud ringkonnad, astus samuti välja ettepanekute vastuvõtmise poolt. Nü näiteks üks väljapaistev kodanlik tegelane Martin Wimmeler, Hesseni osariigi evangeelse kiriku pea märkis ajakirjanduse intervjuus, et ta on täiesti nõus Rahvakoja ettepanekutega [318]). Paljud Adenaueri Kristlik-Demokraatliku Lüdu liktlükmed, aga samuti mõned juhtivad tegelased astusid välja ettepanekute poolt. Nü Baieri kohtuminister Joseph Müller Kristlik-Sotsiaalse Lüdu lükmete koosolekul astus välja selle poolt, et ettepanekud uuritaks üksikasjaliselt ja tähelepanelikult. Endine saksa armee kindral Döring teatas Nürnbergis, et ähvardava hädaohu ees tervitab iga aus sakslane kogu südamest Rahvakoja rahuarmastavaid ettepanekuid. Ettepanekute poolt astus välja ka rida Lääne-Saksamaa ajalehti. Nü näiteks

---

318) Meldunkel, D. Europa ja eguncplo Teperamm. „Hoboe Epems", 1951 № 41 стр. 13,14.

tunnistas ajaleht „Frankfurter neue Presse", et Saksamaa kogu elanikkond nõuab seda ühtsust. Ajaleht „Offenbachpost" kirjutas, et ettepanekuid tuleb põhjalikult läbi kaaluda, sest see on võib-olla sümane võimalus tegutseda kogu Saksamaa huvides. Ajaleht avaldas lootust, et valitsus kasutab ära seda võimalust.

Nagu Austria ajaleht „Der Abend" rõhutas oma teadaandes Bonnist, suhtuti ka valitsuse koalitsiooni poolt umbusklikult Adenaueri kurssi [319]). Paljud polütikategelased ja parlamendi saadikud suhtusid pooldavalt üldsaksa valimistesse ja katsetesse saavutada kokkuleppet Saksa Demokraatliku Vabarügiga. Inglise ajalehe „Dayli Telegraph and Morning Post" Bonni korrespondent oli sunnitud tunnistama, et „saksa ühiskondliku arvamuse tormine ärkamine Adenaueri polütika suhtes võib vüa krüsini Bonni protektoraadi sisepolütilires elus". Ettepanekute mõju oli tõepoolest äärmiselt suur. Inglise ajaleht „Manchester Guardian" kirjutas, et raskusi, mis tekivad seoses nende ettepanekutega on võimatu loetella. Praegured plaanid Lääne-Saksamaa remilitariseerimise kohta, Pehveni plaan ja Schumani plaan oleksid ettepanekute vastuvõtmise korral kaheldamatult visatud parda taha.

Bonni revanšistide seas kutsusid ettepanekud ja nende mõju esile nõutust ja segadust. Nad ei leidnud ühtegi argumenti, mida oleks võinud läkitusele vastu seada. Lääne-Saksamaa reaktsioonilire propaganda organid said käsu Rahvakoja ettepanekud kas surnuks vaikida või neid moonutada [320]). Adenauer ise esines 18. septembril 1951 raadios kõnega, milles ta tungis kallale Saksa Demokraatliku'e Vabarügile ja kütis ameerika lõhestamis- ja militariseerimispolütikat Saksamaal.

Nõukogude Lüt seisis ka selles küsimuses kindlalt Saksa Demokraatliku Vabarügi kõrval. Nõukogude kontrollkomisjoni esimees kindral V. I. Tšuikov, vastates 20. septembril SDV telegraafi agentuuri (ADN) korrespondendile teatas, et ta vaatleb Rahvakoja ettepanekut kui saksa rahva sea-

---

319) Мельников, Д. Гроньба за единство Германии. „Новое время", 1951 № 41 стр. 13, 14.

320) „Новое время", 1951 № 39 стр. 22.

dusliku pūude väljendust luua ühtne, demokraatlik, rahuarmastav Saksamaa ning kindlustada rahu ja Saksamaa sõltumatust[321]. V. I. Tšuikov rõhutas, et Nõukogude valitsus seisis ja seisab Saksamaa ühtsuse taastamise eest demokraatlikel dustel, samuti Saksamaaga rahulepingu sõlmimise kürendamise ja okupatsioonivägede Saksamaalt väljavümise eest.

Innustatuna kogu maailma demokraatlike jõudude poolehoiust, avaldas Otto Grotewohl 21. septembril pressikonverentsil Berlünis veendumust, et saksa rahvas osutab meelekindlust üldsaksa nõupidamise kokkutulekn saavutamisel[322]. Suur-Berlüni magistraat asuski aktüvsele tegevusele ettepanekute läbivümiseks, tehes Laane-Berlüni saadikute linnakogule ettepaneku teostada mõlemate Berlüni organite ühine nõupidamine Berlüni esindajate valimiseks üldsaksa nõupidamisele. Kuid Laane-Berlüni saadikute linnakogu lükkas ettepaneku tagasi. Aktüvsele tegevusele asus ka Laane-Saksamaa elanikkond. Nü näiteks Dortmundis toimus 25. septembril massiline müting rahu ja Saksamaa ühtsuse kaitseks, millest võttis osa 40.000 inimest[323]. Mütingust osavõtjad pöördusid Bonni parlamendi kõikide saadikute poole üleskutsega otsekohe vastu võtta Saksa Demokraatliku Vabarügi Rahvakoja ettepanekud üldsaksa valimiste läbivümise kohta.

Kuid Adenaueril õnnestus ka seekord läbi vüa talle meelepärast polütikat. Bonni bundestag Adenaueri ettepanekul lükkas 27. septembril tagasi Rahvakoja ettepanekud üldsaksa nõupidamise kokkukutsumise ning üldsaksa valimiste kohta, esitades kurikuulsad 14 tingimust, millede olemus seisnes selles, et asendada vabad demokraatlikud valimised valimiste komöödiaga ameerika-inglise ÜRO bloki kontrolli all. Need Adenaueri-Schumacheri nõudmised olid otseselt dikteritud laane suurrühide poolt.

Saksa Demokraatliku Vabarügi Rahvusrinde Rahvusnõukogu teatas 7. oktoobril, et Bonni lõhestajate aitavast positsioonist koolimata kõik saksa patsioodid jätkavad

---

321) „Правда", 21. сент. 1951 № 264 (12101)
322) „Новое время", 1951 № 38 стр. 32.
323) „Новое время", 1951 № 40 стр. 31

veel suurema energiaga võitlust üldsaksa nõupidamise kokkukutsumise eest[324]. See saksa rahva võitlus ühtsuse, sõltumatuse, rahu ja demokraatia eest võidab lõppude lõpuks kõik barjäärid ja, vaatamata imperialistide lõhestavale ja sõjapolütikale, vüb ühtse, demokraatliku ja rahuarmastava Saksamaa loomiseni. Otto Grotewohl märkis oma kõnes 7. oktoobril, et rahuleping on Saksamaale just see, mida tahab rahvas, mis on hädavajalik Saksamaale ja mis toob kasu kogu maailmale. Seetõttu jäid SDU taotlused endisteks. SDU Rahvakoda pöördus 10. oktoobril 1951. a. Bonni föderaalse parlamendi poole üleskutsega anda selge vastus 15. septembri ettepanekutele ning avaldas ühtlasi protesti Adenaueri läbiräägimiste vastu laäne suurrühide ülemkomissaridega Läane-Saksamaa Atlandi pakti lülitamise kohta[325].

Ka seekord kutsus SDU Rahvakoja tegevusvüs esile sügava poolehoiu kogu Saksamaal. Nü toimus 14. oktoobril 1951. a. Felbertis (Ruhri ala) Läane-Saksamaa naiste esimene kongress rahu kaitseks[326]. Kongressist võttis osa 816 delegaati, nende seas 32 Saksa Kristlik-Demokraatliku Liidu, 46 Sotsiaal-Demokraatliku Partei, 47 Kommunistliku Partei lüget ja samuti rohkearvuliste usuliste ühenduste esindajad. Kongress võttis ühehäälselt vastu manifesti kõikidele sakslastele, föderaalse valitsuse ministritele ja föderaalsele parlamendile. Manifestis öeldi muu seas: „Me kutsume üles oma rahvast, me kutsume üles oma saadikuid: mitte ühtegi sammu mööda teed, mis on suunatud rahu vastu. Mitte ühtegi sammu mööda meie rahvast tõhestavat teed, mitte ühtegi sammu mööda remilitariseerimise teed"[327].

Kuid Adenauer, esinedes 16. oktoobril 1951 bundestagi istungil, moonutas täielikult Saksa Demokraatliku Vabarügi ettepanekute mõtet[328]. Adenaueri valitsus koostas seaduseprojekti valimiste läbiviimise printsüpide kohta, mis tegelikult ei olnud saksa, vaid läane imperialistide sea-

---

324) „За прочный мир, за народную демократию", 12. окт. 1951 № 41 (153)
325) „Новое время", 1951 № 42 стр. 32
326) „За прочный мир, за народную демократию", 19. окт. 1951 № 42 (154)
327) Samas
328) „Новое время 1951 № 46 стр. 16.

duelles. Ning 17. oktoobril Bonni parlament kinnitas uuesti oma kaldumist vastu võtta SDV Rahvakoja ettepanekut üldsalsa nõupidamise läbiviimise kohta[329]. Parlament lükkas samuti tagasi Rahvakoja ettepaneku nõuda läbirääkimisi kathestamist lääne suurriikide ülemkomissaride ja Bonni valitsuse vahel Lääne-Saksamaa agressiivsesse Põhja-Atlandi paktil: lülitamise kohta.

SSÜP Keskkomitee VII pleenum (18.-20. okt. 1951) möönis oma resolutsioonis kuidas Lääne-Saksamaa föderaalse parlamendi positsiooni Rahvakoja ettepanekute suhtes[330]. Pleenum kohustas valitsusse kuuluvaid SSÜP liikmeid jätkama jõupingutusi Saksamaa ühtsuse saavutamise eesmärgil.

SDV Rahvakoja erakorralisel istungil 12. novembril 1951 Otto Grotewohl, paljastades Adenaueri katset end reeta nõõra selja taha küsis-täie täpsusega, kas sün on juht lüüasse või saksa valimistest[331]. Rahvakoda kinnitas uuesti oma ettepanekut üldsalsa nõupidamise kokkukutsumise kohta ja volitas valitsust koma komisjoni seaduseprojektide väljatöötamiseks[332] vabade valimiste läbiviimiseks Saksa Rahvuskogusse. See projekt pidi olema aluseks valimisseaduse väljatöötamisele üldsalsa nõupidamisel.

2. novembril SDV presidendi Wilhelm Pieck pöördus Bonni presidendi Heiss'i poole kirjaga, milles ta tegi ettepaneku kokkuda üldsalsa nõupidamise küsimuse läbiarutamiseks[333]. Wilhelm Pieck teatas, et SDV valitsus nõustub vabade valimiste eelduste kontrolliga Saksamaa kõigis osades, kusjuures sellist kontrolli teostavad kõige paremini saksalased ise—Lääne- ja Ida-Saksamaa esindajate komisjon nelja suurriigi (Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja Prantsusmaa) esindajate kontrolli all.

4. novembril lükkas Heiss Wilhelm Pieck'i ettepaneku tagasi.

Visitluses rahu, ühtse demokraatliku Saksa

---

329) „Neues Leben", 1951 № 43 lk. 31, 32.
330) „Za mirnuju ruk, za nacionalnuju gosudarstvennuju" 20. okt. 1951 № 43 (155)
331) „Neues Leben", 1951 № 46 lk. 15
332) Samas, lk. 32.
333) Samas, lk. 16.

maa eest lõusid Lääne-Saksamaa üha laiemad kihid. Põhjuseks oli asjaolu, et Saksamaa ühinemine Põhja-Atlandi paktiga Saksamaa lõhestatuse süvenemist, selle pikkajalist säilitamist ja ärahoidmist USA poolt vallutuslikel eesmärkidel[334]). Ühinemisel näägi, et olemuselt remilitariseerimise majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed, hüüski kasvavad väljaminekud laseksid raske koormana töötajate õlgadele. Üheks olulisemaks põhjuseks rahu eest võitluse tugevnemiseks Lääne-Saksamaal oli see, et Lääne-Saksamaa kommunistlik partei ja laiad progressiivsed jõud loosisid järjekindlat rahuvõitluse huvide kaitsmise poolitikat, võideldes samaaegselt natsionalismi ja šovinismi vastu. Kõrgeimat mõju aga avaldas rahvamassidele SDV Rahvakoja läkitus Bonni föderaalsele parlamendile.

Nii näiteks toimus 1951. a. detsembri algul Oberhausenis naiste kokkutulek rahu kaitseks, millest võtsid osa 600 delegaadi Põhja-Rein-Vestfaali kõikidest osadest[335]). Nad teatasid, et ei saa talitada, et Põhja-Rein-Vestfaali, mis on oma maapõuevarade kõttu Saksamaa südameks, muudetakse uuesti relvade tepikojaks. Üle 400 delegaadi Lääne-Saksamaa kõikidest osariikidest võtkis osa Wõuhuguste-Saksa Sõprusühingu II kongressist[336]). Üha saagedamini Lääne-Saksamaa kõlinad - kommunistid ja sotsiaal-demokraadid astusid üksteelt välja Adenaueri sõjapoolitikaja Schumacheri kahekeelsuse vastu, Saksamaa ühtsuse ja kõikide materiaalse olukorra parandamise eest[337]). See ühine võitlus ongi suur tähtsusest.

SSÜP Ülemkomitee, märkides ära oma uusaasta läkituses konkreetsed ülesanded võitluses rahu ja ühtsuse eest rõhutas, et rahu võib säilitada ja üldsakse valimisi võib läbi viia siis, kui õnnestub saavutada kõikide tegevusühtsus, kui Lääne-Saksamaa ametiühingute liikmed - mitmesuguste poolitiliste vaadetega inimesed — saavutavad selle, et nende ametiühingu organisatsioonid

---

334) Черчер, Л. Разширяване блокът на мир в Западна Германия. "За прочен мир, за народната демокрация", 28. декабря 1951 № 52(164)

335) „За прочен мир, за народната демокрация", 14. дек. 1951 № 50(162)

336) „ За прочен мир, за народната демокрация", 21. дек. 1951 № 51 (163)

337) „ За прочен мир, за народната демокрация", 11. янв. 1952 № 2 (164)

suunavad kogu oma jõu rahu kaitseks, masside koormamise vastu väljaminekutega relvastumise tarbeks; kui Lääne-Saksamaa kõik demokraatlikud jõud lühuvad ühte ja võitlevad otsustavalt sakslaste rahva elulise huvide eest; kui kõik rahupooldajad astuvad välja õigeususe nõukogude vastase ja sõjapropaganda vastu[338].

SKP Keskjuhatus avaldas omakorda 5. jaanuaril 1952 avaliku kirja Saksa Sotsiaal-Demokraatliku Parlei kõikidele lihtsatele ja aktivistidele üleskutsega ühtsuse kaitsta rahva demokraatlikke õigusi ja vabadusi ning välja astuda sõja ettevalmistamise vastu.

SDU valitsus möönis häsi, et saksa rahvas võib saavutada vastastikust mõistmist ja oma jõududega lähi viia üldsaksa valimisi Rahvuskogusse. Selle eesmärgi lähivõimaliseks SDU valitsus oligi moodustanud 3. novembril 1951.a. komisjoni seaduseprojekti väljatöötamiseks üldsaksa valimiste jaoks. Projekt valmis 1952.a. alguseks. Komisjon võtis oma projekti aluseks Weimari vabariigi valimisseaduse 6. märtsist 1924, kuna selle seaduse järgi viidi Saksamaal korduvalt valimisi läbi ja ka on kullaw enamus sakslastele[339]. Projekt nägi ette valimisõiguse alates 18. eluaastast, alates 21. – olla valitud. Ta garanteeris sõna- ja valimiseelset agitatsioonivabadust. Kedagi ei tohi arreteerida või jälitada poliitiliste vaadete väljendamise eest, kõikidele kandidaatidele kõikidest Saksamaa osadest kindlustatakse täielik poliitiline ja liikumisvabadus. Projekt nägi ette Saksamaa liikumisvabaduse piiramise tühistamist vähemalt kolmkuud enne valimisi ja samuti valijate koosolekute lubamist.

3. jaanuaril see projekt arutati läbi SDU Ministrite Nõukogu poolt ja anti edasi Rahvakojale[340]. 9. jaanuaril Rahvakoda kiitis projekti heaks ning otsustas projekti anda arutlusele Bonni Bundestagile ja kogu saksa rahvale. Ühtlasi määrati kindlaks 5 esindajat üldsaksa komisjoni ühtse valimisseaduse läbiarutamiseks, kuhu pidi kuuluma ka 5 Lääne-Saksamaa esindajat. Seejuures rõhutas Otto Grotewohl, et SDU valitsusel pole midagi Ida- ja Lääne-Saksamaa esindajaist komisjoni moodus-

---

338) „За прочный мир, за народную демократию", Н. янв. 1952 № 1 (165)

339) Тронзеккер, О. Основы немецкой государственности и единство Германии, за объединение Германии. „За прочный мир, за народную демократию", 29. февр. 1952 № 9 (173)

340) „Нойес Дойчланд", 1952 № 2 стр. 32

tamise vastu üldsaksa valimiste tingimuste kontrollimiseks ja et SDU esindajad on valmis läbi arutama ka 14 punkti, mida omal ajal esitas Adenauer üldsaksa valimiste tingimustena[341]).

Just nagu vastusena nendele rahuarmastavatele ettepanekutele võttis Bonni valitsus 11. jaanuaril 1952 kolmandal lugemisel vastu Schumani plaani[342]). Ka seekord oli valitsuse koalitsioonis märgata suuri kõikumisi – poolt hääletas 232 deputaati, vastu 143. Lisaks teatas Theodor Blank, Laäne-Saksamaa m. julgeoleku küsimuste valitsuskonna juhataja, et lähemal ajal seatakse sisse sõjaväekohustus[343]).

Bonni bundestagi tegevus kutsus esile saksa rahva uue pahameele puhangu. Hessenis toimus 13. jaanuaril 1952 üldsaksa kaevurite konverents, millest võttis osa üle tuhande saadiku ja külalise Saksamaa mõlematest osadest ja samuti prantsuse kaevurite esindajad[344]). Konverents valis saksa kaevurite keskkomitee võitluseks rahu ja ühtsuse eest. Hamburgi sadamatöölised keeldusid laskemoona väljalaadimast. 20. jaanuaril Duisburgis toimunud Laäne-Saksamaa metallistide konverents võttis vastu resolutsiooni, milles rõhutati vajadust mobiliseerida töötajaid ja kõiki ametiühingu organisatsioone võitlusse Adenaueri valitsuse kõrvaldamise eest. Protestimiitingud toimusid Nürnbergis, Stuttgartis, Münchenis jt. linnades[345]). Mitmete ettevõtete töölised kuulutasid välja protestistreike. Sellised streigid toimusid kontsern Siemensk-Halske ja Bunhartz': kompanii tehastes. 30. jaanuaril kuulutasid protestistreigi üldise sõjakohustuse vastu Laäne-Saksamaa suurima laevatehase „Deutsche Werft" töölised. Stuttgardis protestisid 300 ettevõtte töölised 375-st. Protestiresolutsiooni remilitariseerimise vastu võtsid vastu 110 Nürnbergi ametiühingut. Kolmesaja Mannheimi metallisti nimel võtsid metallistide ametiühingu konverentsi delegaadid vastu otsuse: debattide eel bundestagis sõjakohustuse risseseadmise kohta kuulutada välja üldine protestistreik.

---

341) „Новое время", 1952 №3 стр. 20

342) Samas, lk. 32.

343) „Новое время", 1952 №6 стр. 20

344) „Новое время", 1952 №4 стр. 32

345) „Новое время", 1952 №6 стр. 20.

Tähelepanu hõivale juhtimiseks ja saksa patsifistide petmiseks esitas Adenauer veebruari algul Bonni parlamendile nn. „sõjalise abinõude dekaltidele" eelnevat päevat seadusprojekti „üldsaksa valimistest"[346]. Selle seadusprojekti sissejuhatavas osas öeldakse, et seda projekti esitatakse okupatsioonivõimudele ja ÜRO komisjonile. Tõelisuult oli see vaid manöövver. Selle seadusega lükati tegelikult tagasi Nõukogude Saksamaa ettepanekud. Bonni föderaalse parlamendi president doktor Ehlers kinnitas seda sammu, teeseldes, et ta võib suunpäraselt endale ette kujutada, kuidas sakslased tapavad sakslasi; „seadus sõjavägekohustusest" ja üldine kohtulepe viivad ellu isegi kui Saksamaa ühendamine lükatakse seetõttu edasi määramatuks ajaks. Ning 8. veebruaril Bonni parlament 204 häälega 156 vastu võttis vastu resolutsiooni, mis hüüdis hoiatas Lääne-Saksamaa osavõtu Euroopa „kaitsest", s.t. ameerika imperialistide agressiivsetest plaanidest[347].

Kogu Saksamaal algas pahameele torm Bonni valitsuse hälvitamise poliitika vastu. 10. veebruaril 1952. a. toimunud Baieri ametiühingute erakorraline konverents protesteeris Lääne-Saksamaa osavõtu Lääne „kaitsest" ja üldise sõjavägekohustuse seaduse vastu[348]. Baieri ametiühingute hinnangul „ei" saa tõsiselt rääkida enne laialdase koalitsiooni osalemist. Augsburgi ettevõtete koosolek nõudis otsustavaid abinõusid saksa panuse vastu „kaitsesse" ja ettevalmistusel olevat sõjavägekohustuse seaduse vastu. Düsseldorfis toimusid massilised protestidemonstratsioonid remilitariseerimise vastu, mis nõudsid Adenaueri valitsuse ese minemist[349].

SDO tööstajaskond toetas usinalikult Lääne-Saksamaa patsifistide võitlust. Karl Marxi nimelises linnas Kawanduses (Zwickau) töölised ja tehnilised vastasid valitsuse ähvardustele Lääne-Saksamaal linnas toodangu tõstmisega 14% võrra[350]. 200.000 Leipzigi elanikku protestis fašistliku provokatsioonide vastu. Nad nõudsid otsustavat võitlust Adenaueri valitsuse vastu.

---

346) Тронтельнов, О. Германия империалистов на распутье за единство Германии, за объединение Германии мирным путем. „За прочный мир, за народную демократию", 29. детбр. 1952 № 9 (173)

347) „Новое время", 1952 № 7 стр. 32.

348) Кадыш, И. Возрождение германского милитаризма — угроза миру. „Коммунист", 1952 № 8 стр. 46

349) „Новое время", 1952 № 8 стр. 32.

350) „За прочный мир, за народную демократию", 15. детбр. 1952 № 7 (171)

Selleks, et luua ühtne, sõltumatu, demokraatlik ja rahuarmastav riik, et võimaldada saksa rügi rahulikku arengut, mis vastaks saksa rahva rahvuslikele huvidele ja kindlustaks rahu Euroopas, et kõrvaldada saksa militarismi taastamise ja uue agressiooni võimalust, et anda saksa rahvale võimalust täielikult ande oma jõud rahulikule ülesehitustööle, et luua normaalsed suhted Saksamaa ja teiste riikide vahel oli vaja sõlmida Saksamaaga rahuleping. Lähtudes nendest asjaoludest Saksa Demokraatlik Vabariik oma lähiteuses Nõukogude Liidu, USA, Inglismaa ja Prantsusmaa valitsuste poole 13. jaanuaril 1952 palus kiiremas korras sõlmida Saksamaaga rahuleping. Ühtlasi pöördus SDV valitsus Bonni parlamendi poole ettepanekuga koalada oma initsiatiivi.

Nõukogude Liidu valitsus märkis 20. veebruaril 1952.a. oma vastuses lähitusele, et ta peab rahulepingu edasilükkamatut sõlmimist vastavalt Potsdami otsustele ja Saksamaa osavõtul häälevajaliku ning lub omalt poolt kõike vajalikku, et kiirendada rahulepingu sõlmimist ja saksa rügi ühtsuse taastamist [351].

Lääne riigid aga ei vastanud SDV lähitusele. Nad võtsid 20.–25. veebruaril osa Põhja-Atlandi bloki nõukogu istungjärgust Lissabonis [352]. Ning nõukogu kinnitas „Euroopa armee" loomise projekti ja sanktsioneeris sel viisil ametlikult wehrmachti taastamist.

Bonni valitsus keeldus samuti vastamast läkituses esitatud ettepanekutele [353]. 22. veebruaril esitas Bonni valitsus avaldusse SDV ettepanekute kohta, teatades, et „rahuleping, mis garanteeriks Saksamaa ühtsust, vabadust, sõltumatust ja häälevõimust, oli ja jääb Bonni valitsuse eesmärgiks" [354]. Samal ajal aga teatas Bonni valitsus, „umustades" SDV esimesi ettepanekuid, et Saksamaad tuleb enne ühendada, kui võib rääkida rahulepingust. Otto Grotewohl, paljastades Bonni valitsuse eitusdistust, et SDV asetas küsimuse rahulepingust üldsaksa valimiste vältimiseks, märkis, et SDV esitas oma ettepanekud saksa valimisseaduse

---

351) „Правда", 21. февр. 1952 № 54 (12254)
352) „Новое время" 1952 № 10 стр. 32
353) Самойлов, Н. Несостоятельность попыток возрождения германской армии в Европе. „Новое время" 1952 № 11 стр. 23, 24.
354) „Конференция ...", стр. 105.

ühise väljakäötamise kohta just sellels, et Lääne valitsus, kes võiks pidada lähinaäbrimiri ja rahulepingule alla kirjutada. Mis puudub Bonni valitsuse rahulepingu taotluses, süs selle kohta annab selget ülevaadet Bonni valitsuse esindaja Halsteini teadaanne 27. veebruarist, et „üldise kohtuleppe", kuue sõa lisakohtulepete ja nn. „Euroopa kaitseühenduse" kohtulepete väljakäötamine on juba põhiliselt lõpule viidud ja et Bonni valitsus võtkis vastu otsuse neid kohtulepperid võimalikult kiiresti ratifitseerida [355]). Seejuures ei julgenud Bonni valitsus veel avaldada oma salaja väljakäötatud „üldist kohtulepet", mis ei tähenda muud, kui Saksamaa lõhestamise süvendamist ja okupatsioonireziimi fakhilist säilitamist, Saksamaa ära kasutamist oma sõja ettevalmistamiseks.

Berliini laäneesindajate saatid Bonni puudutavate kirja nõudega koosolek SDU ettepanekut rahulepingu viivitamatu sõlmimise kohta. Augsburgi noorsugu nõudis kollektiivses kirjas Bonni valitsuselt, et ta lõppeks isiklikke läbirääkimisi SDU esindajatega ja lõpetaks kõik repressioonid rahuarmastajate vastu. Darmstadtis toimunud Lääne-Saksamaa noorsoo kohtumised (2. märts) remilitariseerimise vastu kutsus Lääne-Saksamaa noorsugu üles otsustavalt võitlema Bonni valitsuse katsete vastu kehtestada seaduslik üldise sõjaväekohustuse kohta [356]). Ühtlasi nõudis kohtumised rahulepingu sõlmimist ja saatis protesttelegrammi Bonni valitsusele ja bundestagile. Rahulepingu sõlmimist ja üldsuse valimiste läbiviimist nõudis ka märtsi lõpul München-Gladbachis toimunud kongress, millest võtkis osa 1.138 delegaati Lääne-Saksamaa kõikidest kihtidest [357]). Kongress pööratus saksa rahva poole üleskutsega, mida ka saatis ka Bonni valitsusele ja bundestagile ning SDU valitsusele ja Rahvakojale. Ühtlasi algas Lääne-Saksamaal remilitariseerimise ja rahulepingu sõlmimise kohta rahvahüsitlus, mille käigus toimusid tuhanded koosolekud ja mükingud [358]). Vaatamata repressioonidele astus remilitariseerimise vastu ja Saksamaaga rahulepingu sõlmimise eest välja 9.119.667 Lääne-Saksamaa elanikku.

---

355) „Конференция...", näp. 108.

356) „Новое время", 1952 № 11, näp. 32.

357) Кадыш, Ч. Возрождение германского милитаризма - угроза миру. „Большевик", 1952 № 8 näp. 47.

358) „За прочный мир, за народную демократию", 28. марта 1952 № 13 (177)

Nõukogude Lüdu valitsus toetas saksa rahva võitlust. 10. märtsil 1952 pöördus Nõukogude valitsus USA, Suur-Britannia ja Prantsusmaa valitsuste poole ettepanekuga edasilükkamatult läbi arutada küsimus rahulepingu kohta Saksamaaga, et lähemal ajal elte valmistada kooskõlastatud projekt ja esitada seda läbivaatusele vastavale rahvusvahelisele konverentsile kõikide huvialuste rühide osavõtul [359]. Rahulepingu projekti ettevalmistamise kergendamiseks esitas Nõukogude valitsus laane suurrühidele Saksamaaga rahulepingu aluste projekti, väljendades samal ajal valmidust läbi vaadata ka teisi ettepanekuid selles küsimuses. Rahuleping pidi tuginema järgmistel põhimõtetel:

Osavõtjad: Suur-Britannia, Nõukogude Lüt, USA, Prantsusmaa, Poola, Tšehhoslovakkia, Belgia, Holland jt. rügid, kes võtsid osa oma jõududega sõjast Saksamaa vastu.

Polütilised seisukohad. 1. Saksamaa taastatakse ühtse rügina. 2. Kõik okupatsiooniväed viiakse Saksamaalt välja hiljemalt aasta jooksul pärast rahulepingu sõlmimist. Samaaegselt likvideeritakse ka Saksamaa territooriumil asuvad sõjabaasid. 3. Saksa rahvale kindlustatakse demokraatlikud õigused. 4. Saksamaal kindlustatakse demokraatlike parteide ja organisatsioonide vaba tegevus. 5. Demokraatiale ja rahule vaenulikke organisatsioone keelatakse. 6. Kõikidele endistele saksa armee teenistujaile antakse teiste kodanikega võrdsed õigused. 7. Saksamaa kohustub mille astuma mingisugustesse koalitsioonidesse või sõjalütudesse, mis on suunatud mõne rügi vastu, kes võltis osa sõjast Saksamaa vastu.

Territoorium. Saksamaa territoorium määratakse kindlaks Potsdami konverentsi otsuste järgi.

Majanduslikud seisukohad. Saksamaa rahumajanduse ja kaubanduse arengule ei tehta mingeid takistusi.

Sõjalised seisukohad. 1. Saksamaale antakse õigus omada relvastatud jõude, mis on vajalikud maa kaitseks. 2. Saksamaale lubatakse sõjamaterjalide ja -tehnika tootmist, mille kvantiteet ja tüükid ei tohi ületada tema sõjaliste jõudude vajadusi.

Saksamaa ja ÜRO. Rügid, kes sõlmivad Saksamaa-

---

359) „Правда", 11. марта 1952 № 71 (12273)

ga rahulepingu, toetavad Saksamaa lähikust tema vastuvõtmise kohta ÜRO-sse.

Saksamaa elanikkonna mass kutsus Võukogude Liidu rahulepingu alusele projekti esile kõige elavamat vastukaja ja laialdast toetust. SDO Rahvakoja kõik fraktsioonid saatsid 14. märtsil ühise tänutelegrammi Võukogude Liidu Ministrite Võukogu esimehele J.V. Stalinile [360]. Wilhelm Pieck kutsus oma kirjas J.M. Švernikule, et „Võukogude valitsuse poolt ettepandud Rahulepingu alused garanteerivad Saksamaale lõhestatuse ületamist, rahvusliku sõltumatuse taastamist, sõjaväelisest vabadust ning poliitilist ja majanduslikku võrdõigust välissuhetes, aga samuti demokraatliku saksa riigi püüdu kaitsel ja suveräänitet" [361]. Rahvakoda võtkis vastu lähikutse Bonni Bundestagile ühiskutsega toetada neid ettepanekuid.

Lääne-Saksamaa linnades ja tööstuskeskustes, eriti Ruhri oblastis, Duisburgis, Hamburgis, Düsseldorfis, Essenis, Bochumis, Münchenis, Nürnbergis jt. kiskusid toimusid massilised demonstratsioonid ja koosolekud Võukogude ettepanekute toetamiseks [362]. Düsseldorfis asus remilitariseerimise vastu suunatud rahvakütsitluse keskkomitee kütkis kuiseli 110.000 tööstatööliste nimel heaks Rahulepingu alusele projekti.

Toetus, mida osutasid Võukogude Liidu ettepanekutele Lääne- ja Ida-Saksamaa elanikkonna kõige laiemad kihid, ning samuti kogu maailma demokraatliku ringkondade poolelaev suhtumine takistasid lääne viike ettepanekuid lihtsalt tagasi lükkamast. Oma vastuses 25. märtsil esitasid nad viele vastuväiteid Võukogude projekti üksikute punktide kohta, mille tõttu Võukogude Liidu ja läänevõimude valitsused pidid selles küsimuses veel kordusalt nõuke vahetama [363].

Avalsse võttes olukorra lõsiolust saatis SSÜP Keskkomitee aprilli algul SSDP Keskjuhatusele kirja ettepanekuga ühiselt välja astuda saksa militarismi taaselustamise vastu, rahulepingu ja üldsaksa valimiste läbiviimise eest [364].

---

360) „Hakas Õpetus", 1952 № 12 lüp. 32.
361) „Hakas Õpetus", 1952 № 20 lüp. 2
362) „Hakas Õpetus", 1952 № 14 lüp. 15
363) „Hakas Õpetus", 1952 № 16 lüp. 16
364) „Za upročenie mira, za narodnuju demokratiju" 11. aprel 1952 № 15 (179)

17. aprillil 1952 võttis SDV Ministrite Nõukogu istungvastu avalduse, milles SDV valitsus samuti kutsus saksa patrioote üles ühinema võitluseks rahvuse päästmiseks ja uue elu eest rahu, vabaduse ja heaolu tingimustes[365]. 4. mail Kölnis toimunud SKP Keskjuhatuse pleenumil esines ettekandega Max Reiman, kes rõhutas, et seoses Adenaueri kavatsusega alla kirjutada militaristlik „üldine kokkulepe" Saksamaal tekkinud ähvardavat seisukorda võib kõrvaldada vaid kõikide saksa rahva rahuarmastavate, patriootlike jõudude ühtse tegevuse teel[366].

Nende üleskutsete tulemus andis end kohe tunda. Pärast SSÜP Keskkomitee kirja avaldamist toimus Osnabrücks sotsiaal-demokraatide, ameliühingute lükmete ja parteitute konverents, kus avaldati soovi tegutseda ühiselt[367]. 5. aprillil arutas Max Reiman SD sotsiaal-demokraatliku partei, noorsooühingu „Yahikull" ja Saksa Jabade Ameliühingute Koondise aktivistide ja lihtlükmetega läki ühist tegevust puudutavad küsimused. Bremeni sadama dokitööliste poolt loodud ühise tegevuse komitee kutsus linna kõiki dokitöölisi üles saavutama töötajate tegevusühtsust, et ühise võitlusega takistada sõjamaterjalide laadimist ja mahalaadimist. Sazegi (Hamburgi ligidal) sotsiaal-demokraatliku partei ja kommunistliku partei kohalikud organisatsioonid otsustasid töötada koos ja luua ühiste huvide kaitseks ühise tegevuse komitee. Bonnis toimus 4. mail võimas 60-tuhandeline ümberasujate protestidemonstratsioon Adenaueri sõjakursi ja eriti just „üldise kokkuleppe" vastu[368]. Hamburgis toimus „üldise kokkuleppe vastu massiline protestimüting. 36 Hamburgi tuntud ühiskonnategelast pöördus linna elanike poole üleskutsega, milles öeldakse: „Üldine kokkulepe – see on sõjapakt, ja meie peame igal tingimusel takistama tema allakirjutamist". „Üldise kokkuleppe" vastu ja rahulepingu poolt astus välja ka Esseni noorsugu, kes kogunes võimsale mitmetuhandelisele demonstratsioonile[369]. Politsei avas demonstrantidele tule, tappes ühe noormehe (Philippe Müller) ja haavates paljusid.

---

365) „Новое время", 1952 № 17 стр. 32
366) „За прочный мир, за народную демократию", 9. мая 1952 № 19 (183)
367) „За прочный мир, за народную демократию", 11. апр. 1952 № 15 (179)
368) „Новое время", 1952 № 20 стр. 32.
369) „Новое время", 1952 № 21 стр. 32.

Esseni sündmused kutsusid esile protestikõikumise kogu Saksamaal. 15. mail võttis Lääne-Saksamaal protestiheitkidest ja -demonstratsioonidest osa 180.000 töötajat, 16. mail - üle 250.000 [370]). Hamburgis võttis demonstratsioonidest osa 170.000 töölist ja teenistujat. Massilisi streigid ja demonstratsioonid toimusid samuti Düsseldorfis, Mannheimis, Kölnis ja paljudes teistes linnades. Berliini 500-tuhandeline müting nimetas Esseni tulistamist militaristliku „üldise kokkuleppe" esimeseks tulistamiseks ja kutsus üles võitlema selle lepingu ja Bonni valitsuse kahele vastu kehtestada sõjaline diktatuur. Philippe Müllerit matustele Münchenis saatus 5000 inimest Saksamaa kõigist osadest.

Rahvusvahelise Rahvusnõukogu istung andis 21. mail läbi Saksamaal koos Bonni valitsuse kavatsusega alla kirjutada „üldisele lepingule" tehtivad poliitilist olukorda ja võttis vastu võitluse laiendamiseks suunatud resolutsioone [371]).

Nõukogude valitsus oma noodis läänevõimudele 24. mail 1952 pööras samuti olulist tähelepanu läänevõimude läbirääkimistele Bonni valitsusega nn. „üldise" lepingu sõlmimise kohta [372]). Sealjuures rõhutati: noodis, et see pole kellelgi mingi „üldine" leping, vaid eraldiseisvate lepingute, mida valelikult on nimetatud „üldiseks" rahva petmiseks.

26. mail 1952 Bonni valitsus kirjutaski alla sellele eraldiseisvate lepingute. Lepingu eesmärgiks oli alla suruda Saksa patriootide võitlus, muuta Saksa imperialistide läänevõimude imperialistide kuulekateks partneriteks ja sundida Saksamaa läänepoolseid raskeid osa võtma nende poolt planeeritud sõjast [373]). Sellest lähtuvalt nimetatakse „üldist lepingut" läänevõimude „erilisi õigusi". Nende järgi oli läänevõimudel õigus paigutada Saksamaale relvastatud jõude oluliste kaitseks [374]). Sõjapõõ aeg ja paigutuse üle otsustavad läänevõimud ise. Ühtsete vastuolude tõttu ei allu Saksa kohtuorganeile „ühishoidliku julgeoleku ja kõva kõrise riikluumise" eelkäändel (millele võis pidada ka kõrgemalseisvate kõrgendamise eest väljakuulu-

---

370) „За прочный мир, за народную демократию", 23. mai 1952 № 21 (185)
371) „Новое время" 1952 № 22 стр. 32.
372) „Правда", 25. mai 1952 № 146 (12.348)
373) Тернышевский, Р. Империалистическая реакция и немецкий народ. „Новое время", 1952 № 24 стр. 7, 8.
374) Более подробно о империалистическом „общем договоре", стр. 85, 86.

tahud streike jmt.) võisid intervendid igal ajal välja kuulutada „erakorralise seisukorra" ja kehtestada püramaku diktatuuri. „Julgeoleku nõukogu" puhul võis iga komandör tavaliselt selva ka ilma „erakorralise seisukorra" väljakuulutamiseta. Seejuures kohustus Föderaalne Vabariik täieli määral ekvipeerima selvastehud jõude, et kergendada nende ees seisvaid ülesandeid. Lepinguga moodustati saadikute nõukogu, kellele läksid endise laäneriikide ülemkomissjoni kõik funktsioonid [375]). Bonni valitsus kohustus oma põhiseadust kooskõlastama Euroopa nõukogu statuudis märgitud eesmärkidega. Bonni valitsus ei tohtinud Bonni lepingule ega kirjutatavad riikidega (USA, Inglismaa, Prantsusmaa) nõusolekuta sõlmida ühtegi lepingut teiste riikidega.

„Üldise lepinguga" kohustus Bonni valitsus astuma Euroopa kaitseühendusse [376]). „Üldise lepingu" allakirjutamisele järgneval päeval (27. mai 1952) Adenauer kirjutaski Pariisis alla „Euroopa kaitseühenduse kohtuleppele. Lääne-Saksamaa „sõjaminister" Theodor Blank selgitas, et esialgu saadetakse „Euroopa armeesse" 500-520 tuhat meest sakslast, lähema 10 aasta jooksul aga moodustatakse 60 diviisi. Ka saksa armee pidi alluma ameerika imperialistidele.

Bonni ja Pariisi lepingud kinnitasid Saksamaa lõhestatust. Ameerika valitsusringkondade ajalehl „New York Times" tunnistas lepingu allakirjutamise eel avameelselt, et sakslastele on tehtud näilik ettepanek valida oma kodumaa ühtsuse ja üha Saksamaa osa lääneega ühtsuse vahel [377]). Üümane tähendab Saksamaa lõhestamist määramatuks ajaks.

Kohe pärast „üldise lepingu" allakirjutamist teatas kogu saksa rahvas võimsate demonstratsioonide ja massiliste streikidega, et ta ei nõustu kunagi selle agressiivse hälivõtte kokkuleppega. Paar tundi pärast Bonni lepingu vormistamist üle 2000 Berliini elektrotehe delegaadi kogunes tehases „Berliner Glühlampenwerk", et läki arutada lähemaid ülesandeid võitluses ühtse, demokraatliku Saksamaa eest [378]). De-

---

375) „Бегег кинна о инициативе „общем договоре", стр. 87, 88.
376) Samas, lk. 89, 90.
377) Samas, lk. 87, 88
378) „За мирный мир, за народную демократию", 30. мая 1952 № 22 (186)

legaadid võtsid tormilise aplausiga vastu SDU informatsiooni-ametkonna professor Eisleri sõnu: „Saksa rahva ei luba, et teda tallatakse porri, ta saavutab rahulepingu". Hemnitzis võttis protesti-mütingust osa 60.000 elanikku, Halles - ligi 60.000 jne. Lääne-Saksamaal, Münchenis, võttis demonstratsioonist osa 150.000 inimest, Nürnbergis - 80.000, Helsenkirchenis - 40.000. Lühiajalised protestistreigid toimusid Mannheimis, Heilbronnis jt. linnades. Hamburgis, Darmstadtis jm. heisati protestimärgina separaatse lepingu vastu mustad lipud.

31. mail kutsus SKP Keskjuhatus kõiki partei lükmeid üles kõigi jõududega toetama rahva lükumist rahulepingu eest ja Bonnis sõlmitud separaatse sõjalepingu vastu[379]. Demonstratsioonid ja streigid jätkusid[380]. Essenis võttis demonstratsioonidest osa 50.000, Mindenis 35.000 inimest jne. Braunschweigis loodi rühma sotsiaal-demokraatide initsiatiivil ühise tegevuse komiter võitluseks Adenaueri sõjapakti vastu. Kõik Ülem-Baieri kaevurid ühinesid massilise protestilükumisega.

Masside survel teravnesid ka Lääne-Saksamaa valitsevate ringkondade vastuolud Bonni valitsusega. Hesseni jt. osarühide valitsused kuldusid toetamast Adenaueri poolt ettevalmistatavat seadust üldise sõjakohustuse sissevümise kohta. Solingeni munitsipalitet avaldas teravat protesti „üldise lepingu" allakirjutamise kohta ja kutsus saadikuid üles kaaletama selle ratifitseerimise vastu. 23. juunil kutsus Rahvusrinde Rahvusnõukogu kõiki sakslasi ühinema demokraatliku Saksamaa lipu all, veel julgemalt arendama rahvuslikku vastupanu militaristliku üldise lepingu ja reeturliku Bonni valitsuse vastu[381].

29. juunil 1952. a. Dortmundis toimunud patriootlike ühenduste kongressist võttis töölisklassi esindajate kõrval osa ka sadu kodanluse, intelligentsi, käsitööliste jt. ühiskonnakihtide esindajat[382]. Linnades ja külades tekkisid initsiatiivkomitud, kuhu kuulusid kõik rahvakihid, ka kodanlus ja intelligents. Need komitud vüsid läbi referendumi rahulepingu eest,

---

379) „Новое время", 1952 № 23, стр. 32.

380) „За прочный мир, за народную демократию", 6. июня 1952 № 23 (187)

381) „За прочный мир, за народную демократию", 27. июня 1952 № 26 (190)

382) Рейман, М. Борьба народных масс Западной Германии против боннского сепаратного договора. „За прочный мир, за народную демократию. 8. авг. 1952 № 32 (196).

militaristliku „üldise kokkuleppe" vastu. Selle referendumi käigus 8.234.031 Laane-Saksamaa ja Saari elanikku astusid välja laane rühide ja Adenaueri sõjalise lepingu vastu[383]).

Ajaloolist etappi saksa rahva võitluses märgitses Ülemaailmse Rahunõukogu erakorraline istungjärk Berlünis (1.-6. juuli 1952), mis pööras erilist tähelepanu Saksamaa küsimusele ning määras kindlaks selle tõeliselt demokraatliku lahendamise programmi: vüvitamatu nelja rügi konverentsi kokkukutsumine, mille eesmärgiks on vastu võlta kõik otsused saksa probleemi rahulikuks reguleerimiseks[384]). Seejuures nägi Ülemaailmne Rahunõukogu elte, et saksa rahvas vüb Saksamaa ühendamist läbi iseseisvalt, vabade valimiste teel ja loob valitsuse, mis sõlmib rahulepingu kõikide rühidega, kelle vastu Saksamaa sõdis.

Juuli ja augusti pooksul vüdi Saksa Demokraatlikus Vabarügis läbi 5000 miitingut, koosolekku ja vestlust, kus esinesid rahupooldajate lükemire esindajad[385]). Laane-Saksamaal ja Laane-Berlünis kulasid valitsusvõimud kõik avalikud koosolekud, mida kutsusid kokku rahu eest võitlejad. Vaatameta sellele said Ülemaailmse Rahunõukogu otsused ka sün laialdaselt teatavaks. Laane-Saksamaa rahu eest võitlejate komitee vüs peagi pärast Berlüni istungjärku läbi oma istungjärgu ja pöördus kogu saksa rahva poole üleskutsega tugevdada vastupanu Adenaueri valitsusele, võidelda Saksamaa ühtsuse taastamise eest, rahulepingu sõlmimise eest.

Töölised astusid Bonni valitsuse polütika vastu välja kõige otsustavamalt. Seetõttu Adenauer ja ta schumacherlastest abilised suunasid peamised jõupingutused töölistükumise mahasurumiseks. Laane-Saksamaa ametiühingute reaktsioonilise lüdri Felte ja Adenaueri salajasel nõupidamisel otsustati lõplikult peatada tööliste väljaastumisi militaristliku „üldise lepingu" ja fašistliku seaduseprojekti „Tööliste seisukorrast ettevõtetes" vastu[386]). See kokkulepe tähendas, et schumacherlased hakkavad toetama iga arveteõiendamist töölistega. 19. juulil võttis

---

383) „Новое время", 1952 № 35, стр. 6.
384) „Новое время", 1952 № 28 стр. 1, 2.
385) „За прочный мир, за народную демократию", 19. сент. 1952 № 38 (202)
386) „За прочный мир, за народную демократию", 20. июня 1952 № 25 (189)

Bonni Bundestag vastu seaduse „Töölise duhonnast ettevõtjale"[387]. Selle seaduse mõte seisnes selles, et võtta töölistelt ja nende poolt valitud esindajailt õigused end segada ettevõtte asjadesse; allutada töölisi ettevõtjate omavolile; võtta töölistelt võimalus vastu panna sõjatoodangu arendamisele. Bonni uus seadus kehtestas ettevõtjale ettevõtjate otsest diktatuuri. Töölised said hüüdnimeks seaduse olemusest ja nimetasid seda „kohaldatuseks ettevõtjale Bonni sõjalise lepingu täidetõmise kohta". Töölised vastasid seadusele ennenähtult massilise streigiga ja demonstratsioonidega. Paljudel juhtudel need demonstratsioonid ja mütingud muutusid poliitilisteks manifestatsioonideks rahulepingu võlmimise eest, Pariisi kohtumisepre vastu[388]. Ainult 6H linnas ja lähtsas kõnstkeskuses võtis mütingutest osa üle 2 milj. töölaja. Nende väljaastumistega kaasnes enamikuil juhtumeil töö katkestamine 2-3 tunniks. Paljudes linnades katkes sel ajal kohalik liiklus.

See liikumine oli võimeldes aasta algusega laialdasem ja sõjakam. Energilisemalt astus välja ka noorsugu. 12 mitmesuguse noorsooorganisatsiooni esindajaed võtsid 27. juulil 1952 Hamburgis toimunud konverentsil üksmeelselt vastu võitlusprogrammi Lääne-Saksamaa noorsoo mobiliseerimise ühe vastu agressiivsesse „Euroopa armeesse"[389]. Programmis nähti ette selgitustkampaania lähivõimalist Hamburgi noorsoo suurmassilise protesti organiseerimiseks eeparaadte Bonni lepingu vastu. 3. augustil toimus Berliini linglise sektoris Lääne-Berliini noorsoo mitmetuhandeline mütting rahu kaitseks ja Saksamaa ühtsuse eest, rahulepingu kiireima sõlmimise eest[390]. 14.-16. augustil Halles toimunud Saksa Vaba Noorsoolüdu Keskkõukogu istungjärk võttis vastu resolutsiooni, milles võimaldi vajadust tugevdada noorsoo võitlust rahu, Saksamaa ühtsuse ja sotsialismi eest[391].

Nõukogude liit oma uues noodis 23. augustil 1952 Ameerika Ühendriikidele, Suur-Britanniale ja Prantsusmaale püüdis selgitke ettepanekutega järjekordselt regulee-

---

387) Разъяснение к Акту о правах и обязанностях Германии. „Новое время", 1952 № 34 стр. 10.

388) Хрущев, Т. Шуманер, Аденауэр и К° — ноутные прислужники поджигателей новой войны. „За прочный мир, за народную демократию", 11. июня 1952 № 28 (192)

389) „За прочный мир, за народную демократию", 1. авг. 1952 № 31 (195)

390) „Новое время", 1952 № 33 стр. 32

391) „Новое время", 1952 № 34 стр. 32

rida Saksamaa probleemi[392]. Nõukogude noodid näsid ette hiljemalt 1952. a. oktoobris nelja suurriigi esindajate nõupidamise kokkutulekut. See nõupidamine pidi esmajärjekorras läbi arutama sellised tähtsad küsimused nagu Saksamaaga rahulepingu ettevalmistamine ja üldsaksa valitsuse moodustamine, vabade üldsaksa valimiste läbiviimine ja komisjoni loomine valimistingimuste kontrollimiseks. Nootides rõhutati, et pole õige moodustada rahvusvahelist komisjoni, kuna see oleks Saksa rahvuse, kes üle saja aasta parlamentlikku režiimi, solvamine. Komisjon tuleks moodustada nelja suurriigi nõusolekul sakslaste endi poolt saksiastest. Wing see komisjon peab esmajärjekorras kontrollima Potsdami otsuste täitmist.

Ilmus Saksamaal algas Nõukogude Liidu ettepanekute elav arutelu[393]. Erinevate elukutsete ja maailmavaadetega inimesed avaldasid toetust Nõukogude Liidu ettepanekutele. Ajaleht „Neues Deutschland" märkis, et Nõukogude valitsus oma selge ja printsipiaalse hüsimuse asetusega andis Saksa rahva patriootlikele jõududele võimaluse alustada laialdast maletungi Saksamaa rahuliku taastamise vaenlaste vastu.

SKP Keskjuhatus rõhutas oma 26. augusti avalduses, et iga sakslane, kellele on kallis ka kodumaa, tervitab kogu südamest Nõukogude Liidu ettepanekuid, kuna need väljendavad tema salajasi soove[394]. SKP märkis ära kaks tähtsat ülesannet võitluses rahulepingu eest. „Esimene ülesanne seisneb nüüd selles, et igapoolsetel tingimustel takistada „üldise lepingu ratifitseerimist. „Üldise" lepingu jõustumine tähendaks Saksa Föderaalses parlamendis ei tohi toimuda! Vastupidi, Föderaalse parlamendi delegaatidel ülesanne seisneb selles, et otsekohe hakatata initsiatiivi ... ja jõuda kokkuleppele SDV Rahukojaga üldsaksa valimiste tingimuste kooskõlastamiseks". SKP kutsus üles kogusüüktruusele võitluses rahulepingu eest.

SSÜP Keskkomitee pöördumine kõlas omakorda, et „saksa rahvas ... on täielikult nõus Nõukogude valitsuse avaldusega Bonni kokkuleppe saksavastase iseloomu suhtes"[395].

---

392) „Правда", 24. okt. 1952 № 237 (12439)
393) „За прочный мир, за народную демократию", 29. okt. 1952 № 35 (193)
394) „За прочный мир, за народную демократию", 5. nov. 1952 № 36 (200)
395) „Neues Leben", 1952 № 36 стр. 32.

SSÜP Keskkomitee poliitbüroo kutsus üles kõiki saksa patrioote ühinema ja välja astuma üldsaksa koalitsiooni eest, et kiiremini sõlmitaks rahuleping ja taastatakse Saksamaa ühtsus. SSÜP Keskkomitee poliitbüroo kutsus üles võitlema Bonni sõjapakti vastu, nõja nõgi nõuvitamatute läbirääkimiste eest.

SDV Ministrite Nõukogu kewitas 28. augustil Nõukogude valitsuse ettepanekuid. Samal päeval pöördus Wilhelm Pieck raadio teel saksa rahva poole. Ta kutsus Saksamaa rahvast üles milke lubamia Bonni sõjalepingu ratifitseerimist, küsimas koras saavutama läbirääkimisi rahulepingu kohta Saksamaaga. 5. septembril 1952 Berliinis toimunud SDV Rahvakoja plenaaristung kõhis samuki heaks Nõukogude Liidu rahuesmärke taotlevat initsiatiivi ja võtis kavoitusele praktilise sammu saksa probleemi lahendamiseks[336]. Nimelt valis Rahvakoda delegatsiooni, kellele tehti ülesandeks üle anda Bonni bundestaagi presidiumile kirja, mis sisaldas konkreetseid ettepanekuid Saksa- ja Yda-Saksamaa saadikute vahel vastastikuse mõistmise tehtestamiseks ja ühise võitluse arendamiseks rahulepingu eest.

See Rahvakoja otsus kutsus Bonni valitsevates ringkondades esile suurt rahulust. Adenaueri klikk tegi kõik, et takistada SDV Rahvakoja esindajate Bonni saabumist. Yhtid ühiskondliku avamuse survel pidi Bonni bundestaag nõustuma SDV Rahvakoja esindajate vastuvõtuga.

19. septembril saatsid Rahvakoja delegatsioon Bonni ja andis üle bundestaagi kõigile saadikutele adresseeritud kirja, milles rõhutati, et saksa rahvas on õigus rahulepingu küsimusele sõlmimisele ja ta peab saama võimalust väljendada oma tahet[337]. SDV Rahvakoda tegi ettepaneku bundestaagile ettepanekuga astuda koos välja nõudmisega nelja suurriigi konverentsi kokkukutsumise kohta Saksa- ja Yda-Saksamaa esindajate osavõtul ja teostada läbirääkimisi sel eesmärgil, et saavutada kokkulepet saksa huviide ühise kaitse suhtes. SDV Rahvakoda tegi bundestaagile ettepaneku moodustada Saksa- ja Yda-Saksamaa esindajatest komisjon tingimuste uurimiseks vabaks valimiseks läbiviimiseks kogu Saksamaal, süvitamatult alustada läbirääkimisi selle

---

336) „Konstitutsiya...", cüp. 113 u. edq.
337) Samas, lk. 117 u. edq.

komisjoni loomise vüsist ja määrata kindlaks tema tegevure algure täktpäeva.

Rahvakoja delegatsiooni vastuvõtmire ümber bundestagi esimehe Elersi poolt puhkes polütiline võitlus [398]. Bonni reaktsionäärid Adenaueri ja tema selja taga seisva ameerika komissari juhtimisel tegid kõik, et takistada vastuvõttu. Kuid see ebaõnnestus. 11. septembril oli Elers sunnitud teatama SDU Rahvakoja esimehele Dickmannile, et ta võtab delegatsiooni vastu 22. septembril [399]. Reaktsionäärid ei saanud samuti Lääne-Saksamaa elanikkonda takistada oma sümpaatiat väljendamast Rahvakoja delegatsioonile. Nü näitek väljendas bundestagi saadik Baieri parteist Etzel lootust, et lähemas tulevikus võtavad Lääne- ja Ida-Saksamaa esindajate kontaktist osa parlamendi lükmete laiemad ringkonnad [400]. Ta rõhutas, et ükski võim maailmas ei suuda pikemat aega segada mõlema poole sakslasi tõsiste ja vastutusrikaste läbiräägimiste alustamist.

Wilhelm Piech iseloomustas Rahvakoja delegatsiooni Bonnis-käiku kui märkimisväärset sammu Saksamaa ühtsuse taastamise teel, märkides, et „üldine mulje on see, et Rahvakoja sõit oli suureks edusammuks. Tänu Rahvakoja delegatsiooni sõidule Lääne-Saksamaa ühtsus- ja rahupooldajate lükumine tugevnes tunduvalt. Nüüd seisneb ülesanne selles, et see algus, see esimene samm üldsaksa läbiräägimiste läbivümisels muutus kogu saksa rahva asjaks' [401].

Lükumine läbiräägimiste jätkamise eest Saksamaa mõlemate osade vahel ja Bonni separaatsete kokkulepete ratifitseerimise vastu omandaski üldrahvalikku iseloomu. Hannoveris, Bremenis, Nürnbergis, Mannheimis ja teistes linnades toimusid nende ettepanekute kaitseks massilised mütingud [402]. Pidevalt kirjutati bundestagi telegramme, kirju ja resolutsioone tuhandete allkirjadega. Berlüni töötajate müting võttis vastu resolutsiooni, mis kutsus üles Lääne-Saksamaa Ametiühingute Koondise kongressi delegaate ning samuti Lääne-Saksamaa

---

398) „Новое время", 1952 № 40 стр. 20, 21.
399) „Новое время", 1952 № 38 стр. 32.
400) „Новое время", 1952 № 40 стр. 20, 21
401) Samas.
402) „Новое время, 1952 № 42 стр. 20.

ja Lääne-Berliini ameeriklaste lähemaid tegevusühtsust võitluses rahulepingu ja ühtse, demokraatliku, rahumeelse Saksamaa eest [403]).

Rida ühiskondlikke organisatsioone ja parteisid võtsid vastu üleskutseid saksa rahvale, resolutsioone ja konkreetseid võitlusprogramme. Nii kristlik-demokraatlik liidu VI kongress (16.–17. okt.) võttis vastu resolutsiooni, milles kristlikud demokraadid kohustusid andma kõik jõu võitluses rahu, Saksamaa ühtsuse ja sotsialismi eest [404]). Keskkomitee remilitariseerimise vastu, rahulepingu sõlmimise eest Saksamaaga põhjendas Lääne-Saksamaa elanikkonna poole üleskutsega saavutada kokkulepet Lääne-Saksamaa bundestagi ja Rahvakoja vahel rahva ühtsuse ja rahulepingu sõlmimise eesmärgil [405]). Antifašistlike vastupanuliikumise võitlejate konverents Weimaris kutsus üles oma manifestis parlamente ja rahvaid tagasi lükkama Bonni ja Pariisi lepinguid. SKP Keskkomitee kutsus üles kõiki demokraatlikult meelestatud sakslasi ühinema kommunistidega ühiseks tegevuseks kõikide Lääne-Saksamaa fašistlike ja militaristlike organisatsioonide vastu.

8.–10. novembril 1952 Berliinis toimunud Rahvusvaheline konverents Saksamaa probleemi rahumeelseks lahendamiseks võttis vastu resolutsiooni üleskutsega lahendada saksa probleemi rahumeelsel teel, kuna see on Saksamaa ainus tee [406]).

Lähtudes sellest vajadusest – ühendada Saksamaa rahumeelsel teel – avaldas Saksamaa Kommunistlik Partei Saksamaa Rahvuseliku Taasühendamise Programmi [407]). „Saksa rahva liigul on peamisteks saksa rahva praegusteks nõueteks: ühtsus, rahu ja sõltumatus", öeldakse Programmis. „Peamiseks takistuseks on Ühtse lepingu ja Pariisi sõjaline kokkulepe, mis seavad saksa rahvale tee mitte nõuete täitmiseks ja lühiajaliseks lõhestatuse ja sõja teele. Seepärast on lähimateks eesmärkideks, mille täitmisele saksa rahvas peab koondentreerima oma energiat, rahulepingu sõlmimine, Üldsaksa

---

403) „Новое время", 1952 № 43 стр. 32.
404) Samas, lk. 20.
405) „Новое время", 1952 № 44 стр. 32.
406) „За мирный мир, за народную дипломатию", 14 ноября 1952 № 46 (20).
407) „Новое время", 1952 № 47 стр. 32.

valimiste läbiviimine rasmängiga ühendada Saksamaad ja välja viia okupatsioonivägesid. Ainult õiglane rahuleping ja okupatsioonivägede väljaviimine kindlustavad rahuarmastava, demokraatliku Saksamaa kindlat ühtsust ja sõltumatust"[408]). Saksamaa Rahvusliku Taasühendamise Programm nõudis üldsaksa Rahvuskogu kokkukutsumist, mis määraks kindlaks Saksamaa demokraatliku ja sõltumatu kohalolust ja ka naaberriikide suhtele, rahule ja rõpmusele kuuluvad välispoliitikad. Programm nõudis saksa rahva demokraatliku vabaduste kindlustamist, saksa rahumajanduse vaba arengut, kõikjale maksivat sõbralikku läbikäimist, nende osavõttu ettevõtete juhtimisest, suurmaaomanike maa õiglast jaotamist väikese maaga talupoegade vahel, kaduste ja kultuuri arendamist.

Programm leidis saksa rahva seas elavat vastukaja. Mitmesuguste poliitiliste veendumustega sakslased teadsid, et kiidavad heaks ja toetavad programmi. Hamburgi madrus Günter Mellow märkis, et „programm näitab kõikidele sakslastele kord, mida meeste nii tuleb minna, et vältida vennatapmissõda"[409]). Saksamaa Rahvusliku Taasühendamise Programm mängis suurt osa Lääne-Saksamaa elanikkonna mobiliseerimisel võitluse sõjalepingute vastu. SSÜP Ülemkomitee, kiites alla selle ajaloolise programmi tähtsust sakslaste võitluses rahu, ühe kodumaa ühendamise, orjastavate sõjalepingute vastu, kinnitas oma avalduses: Lääne-Saksamaa patriootidel võivad olla kindlad, et nad oma õiglases võitluses saavad kindlat toetust Saksa Demokraatliku Vabariigi elanikkonna, Nõukogude Liidu rahvaste ja kogu rahuarmastava inimkonna poolt[410]).

Saksa kongress vastastikuse mõistmise kehtestamiseks kutsus 29. novembril 1952 kõiki ausaid sakslasi üles takistama Bonni valitsuse sõjalepingute ratifitseerimist, saavutama rahvusliku ühtsuse ja saksa rahva sõltumatuse taastamist ning Saksamaaga rahulepingu sõlmimist[411]). Kongress kutsus ühtlasi üles Lääne-Saksamaa kunstiseltsi saadikuid kää-

---

[408]) „За прочный мир, за народную демократию", 21. ноября 1952 № 47 (211)
[409]) „За прочный мир, за народную демократию", 21. ноября 1952 № 47 (211)
[410]) „За прочный мир, за народную демократию", 12. декабря 1952 № 50 (214)
[411]) „Новое время", 1952 № 49 стр. 31.

letama Bonni ja Pariisi lepinguile vastu.

Kuid eriti oluline on ära märkida SKP Keskkomitee, Prantsuse Kommunistliku Partei Keskkomitee ja SSÜP Keskkomitee üleskutset 24. jaanuaril 1952. a. Bonni ja Pariisi lepingute ratifitseerimise vastu, kuna see märgatavalt ühiskonnakorra süvenemist ja avaldas Saksamaa elanikkonnale märkimisväärset mõju [412]). Üleskutses märgitakse mõlemale maade loojatajale võitluse eesmärkidena rahulepingut Saksamaaga; Saksamaa ühendamist rahulikul, demokraatlikul alusel militarismi ja natsismita; selle garanteerimist, et Saksamaa ei võta osa mingisugusest liidu maa vastu suunatud sõjalistest. Üleskutses rõhutatakse, et saksa probleemi rahulikuks lahendamiseks nõuavad mõlemad valvad nelja suurriigi nõupidamise kokkutulekut.

Üleskutse leidis Saksamaa loojatajate poolt kindlat toetust. Mannheimi kaevurid, tervitades kolme suure loolispartei üleskutset nõudis oma resolutsioonis Bonni parlamendilt ja Prantsusmaa Rahvuskogult loobumist separaatsetest sõpalepingutest [413]). Tuhandeid Nürnbergi loolised-metallistlid märkisid oma kirjas prantsuse loolistele, et nende parimaks ülesandeks on luua ühtne, demokraatlik Saksamaa, kuna sellega garanteeritakse, et saksa loolised ei lõsta kunagi enam relva prantsuse loolistele vastu, et Lääne loolised ei loo kunagi enam sotsialistlikele rahvustele häirituspõja kolletusi. Tööliste metallistlide komitee Reinickendorfi's (Lääne-Berlüün) tervitas oma resolutsioonis kolme partei ühist üleskutset ja soovitas laiendada seda võitlusnõuet, ühendades temaga mõlemale maadele ameerikalinguid. Rendsburgi 300 elanikku võtsid vastu pidulikus lubaduse hoolata kogu jõuga kolme partei üleskutet.

Saksamaal saagemeid väljaarutumised Dallesi Adenaueri ja nende sotsiaal-demokraatidest abilistele agressiivsete plaanide vastu. SDV allwõtteks ja asutatakse mõdi rohkearvulisi lähi nn. „rahu foorumeid" – vastluri elanikkonnaga, kus selgitatakse rahu eest võitluse küsimusi. Lääne-Berlüüni rahu eest võitlejate komitee otsustas end muuta 600-liikmeliseks Rahu Nõukoguks. Paljudes Lääne-Saksamaa linnades ja külades tekki-

412) „За мирный мир, за народную демократию", 30. nuhtpr 1953 № 5(221)
413) „За мирный мир, за народную демократию", 6. aprill. 1953 № 6(222)

sid „võitluskomitee võrkamise vastu". Paljude linnade avatud delegatsioonid nõudsid Bonni parlamendilt separaatse rahulepingule tagasilükkamist ja väljaastumist kõikide sellele vastastikuse mõistmise eest. Münchenis toimunud 10.000-liine mitmesuguste rahvahulkade esindajate müting kutsus ülesmeelselt, et ta kahkab veel energilisemalt võitlema Saksamaa Rahvusliku Taasühendamise Programmi eest.

Saksa rahva aktiivsemad võitlus oli tõepoolest edukas. Bonni bundestag lükkas kordsvalt tagasi separaatse lepingute ratifitseerimist. Selle põhjuseks oli, et paljud valitsevate parteide deputaadid kartsid välja astuda rahvamassside vastu[414]. Mitmed deputaadid avaldasid avalikult kahtlust ja soovitasid mitte kinnitada Bonni ja Pariisi lepinguid. Mõned püüdsid võita aega, julgemata endale võtta vastutust nii ebapopulaarse aktsiooni teostamisel.

Pärast lepingute ratifitseerimise tagasilükkamist kolmandal lugemisel algas Bonni valitsuse kriis[415]. Adenauer võttis kasutusele riigipöörde fašistlikke meetodeid. Rahvajõu abil kuulutas ta kehtetuks mitmed Bonni konstitutsiooni tähtsad punktid. Ratifitseerimise läbiviimine esimese hoja poolt õnnestus alles 19. märtsil 1953. a.[416]. Sel päeval olid kõik Bonni võivad kad politsei poolt ehitatud. Bundestagi hoone oli politsei poolt ümber piratud ja isegi katusel asus hulgu politsei valve. Politsei peletis kaastamatult kõiki, kes sel päeval läks bundestagi hoone poole, et avaldada protesti Adenaueri kapitulatsiooni vastu. Kuid koolimata politsei terroris tuhandad Lääne-Saksamaa elanikud läksid tänavale, et väljendada oma otsust kindlameelselt võidelda rahu ja oma kodumaa ühtsuse eest.

21. märtsil 1953 toimus Berliinis SED Rahvakoja ja Osariikide koja ühine istung, kus esinesid ka Lääne-Saksamaa silmapaistvad kapitalid, kes 15.000.000* Lääne-Saksamaa elaniku nimel kutsusid, et Lääne-Saksamaa patrioodlikud jõud võitlevad ka tulevikus väsimatult rahu, ühtsuse ja rahvusliku

---

414) „Новое время", 1952 № 46 стр. 32

415) „За прочный мир, за народную демократию", 12. дек. 1952 №50 (219)

416) „За прочный мир, за народную демократию", 27. марта 1953 №13 (229)

* 12. jaanuariks oli Lääne-Saksamaal 15.002.178 inimest avaldanud oma hääle separaatse Bonni lepingu vastu ja rahulepingu eest ühtse Saksamaaga.

sõltumatuse eest. Oma lähiteates saksa rahvale SDV Rahvakoda ja Osariikide koda hälimärgistasid Adenaueri liikki.

Süsli poolud Adenauer lepingute ratifitseerimisega bundestagi poolt vaid kõik võitmud. Bonni parlamendi kaine koda - bundesrat otsustas 24. aprillil käältenamusega edasi lükata lepingute ratifitseerimist nii kauaks, kui Karlsruhe föderaalne konstitutsioonikohus ei kinnitanud, et need lepingud vastavad Bonni konstitutsiooni nõuetele [417]). Süs saavutas Adenauer kulisside taga suure kaudu bundesrati esimehe Meieri väljaastumist teadaandiga, et lepingute põhimised tekstid pole kinnitamist ning seetõttu pole bundesrat kompetentne neid ratifitseerima. Bundesrat tunnistashi end „mittekompetentsena" ratifitseerima nii „kõrge poliitika" dokumente ja ratifitseeris vaid mõned lisalepingud.

Oluliseks oli muutunud nüüdne hõisiseks, et oli vaja kasitusele võtta uusi aktiivseid võitlus intensiivsemaks muutmiseks. Nii „Saksa ühendamist lähtuvas ühtsuse, rahu ja vabaduse eest" initsiatiivil moodustati Düsseldorfi rahvarahvaliseel konverentsil 11. mail 1953 uus poliitiline partei „Ühtsuse, rahu ja vabaduse eest võitlevate sakslaste liit", mille eesmärgiks oli luua rahulikul teel ühtne, sõltumatu ja demokraatlik Saksamaa [418]). Oma tegevust aktiviseerisid ka SDV rahumõtlejad. Nii viidi üksnes Leipzigi oblastis kolme kuu jooksul läbi 3.346 koosolekut, millest võtis osa 400.000 inimest [419]). SDV rahumõtlejad osutasid suurt abi Lääne-Saksamaa elanikkonna võitlusele Bonni ja Pariisi rahulepingute vastu. Paljud rahumõtlejad saatsid Lääne-Saksamaale kulgalisell kirju ja trükised maksejale. Seati sisse vahetu kontakt Lääne-Saksamaa tuhandete elanikega. Resolutsioonide aktiviseerimise võitlust rahu ja Saksamaa ühendamise eest esines ka SDV üldsaksa juristide-demokraatide koondis, mille saadikud (4000 inimest) kogunesid 3. juunil konverentsile Berliini [420]).

Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsuse tunduvad muudatused oma poliitikas, mis olid suunatud elanikkonna elutingi-

---

417) „За прочный мир, за народную дипломатию", 22. mai 1953 № 21 (235)

418) „Neues Leben", 1953 № 21, lk. 32.

419) Burmeister, T. Антивоенное движение народа в Западной Германии за мир. „За прочный мир, за народную дипломатию", 5. июня 1953 № 23 (239)

420) „Neues Leben", 1953 № 24 lk. 32.

musta kinnitale parandamisele ja võitluse tugevdamisele kodumaa ühendamise eest ning rahulepingu sõlmimise eest kuhtus esile vastukõlaga Bonni valitsusringkondade poolt. Nimelt kasutades lükkamise alal lähivõidud kergendusi tungisid 17. juunil ennast mõnd fašiste-huligaane Ida-Berliini ja kohaldasid seal provokatsioone[421]. Nad süütasid ida kaupluse, kistusid maha punaseid lippe. Provokaatorite õnnestus mõneks ajaks segamini panna töö nagu ellevõtteks.

See provokatsioon oli juba ammu ette valmistatud Lääne-Saksamaa revanšistide ja nende ameeriklastest sõprade poolt[422]. Nimelt oli ellevalmistusel nn. „ihu-päev" – Saksa Demokraatliku Vabariigile kallaletungimise tähtpäev. Lääne-Berliini ajaleht „Der Tag" avaldas 25. märtsil 1952 üleskutse: „Ühe päeva eest!" Ajaleht „Telegraph" selgitas, et kõne on nõukogude okupatsioonitsooni terroorirünnu tagasivõitmise päevast. 1952. a. sügisel teatas Bonni riigisekretär, et nõukogude tsooni vabastamine on föderaalse vabariigi kõrgeimaks ja tähtsaimaks ülesandeks. Seaduses määrisid ajalehed, et seda hüüdnimest ei saa lahendada lihtsate ahistamistega, kuid nii ei tähenda, et peab päama passiivsele pealtvaatajaks.

Vastavalt nendele üleskutsetele algas ka „ihu-päeva" ohune ellevalmistamine. Nii moodustati 1952. a. märtsis spetsiaalne „uurimisnõukogu", mis pidi välja töötama programmi poliitiliseks aluseks muutmiseks Ida-Saksamaal põhjus kaaslastest. Provokatsioonide vahetuks juhtimiseks moodustati ministeeriumi filiaal, mida nimetati „ihu-osakonnaks". „Saksa Noorsoolüdu" fašistid võtsid samuti ellevalmistushõõdust aktiivselt osa. Seadusega lääne okupatsioonivõimude esindajad organisatsioonilisi ja finantsnõusid bandiitide. Ameerika luurekid viskasid Berliini kohal alla leidlehti, ameerika sõdurid võtsid ise provokatsioonidest osa.

Ühtid provokatsioon ebaõnnestus. Saksa rahvas avaldas oma täit poolehoidu Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsusele. Miljonituhandeline Berliini noorsoo mõtting demonstreeris oma austust ja usaldust SSÜP ja SDV valitsuse vastu[423].

---

421) „За мирный мир, за народную демократию", 19. märts 1953 № 25 (211)

422) Трегубенко, А. Ихтаг и как готовили в Германии „день икс". „Новое время", 1953 № 27 стр. 11, 12.

423) „Новое время", 1953 № 25 стр. 32.

SDU ettevõtete, teadlaste, kunsti- ja kultuuritegelaste esindajad kogunesid istungile, mis kutsus üles nurja ajama rahu vaenlaste mahhinatsioone, vastuolusid aga lahendama rahulikul teel [424].

Valitsusele saadeti rohkearvuliselt kirju, avaldusi ja resolutsioone, milledes elanikkond avaldas toetust SSÜP ja valitsuse poliitilisele kursile ning kohustus rahendama kogu oma jõud selle ellu rahendamisek [425]. Śaksamaa Liberaal-Demokraatliku Partei Keskjuhatus mõistis oma resolutsioonis (5. juuli) hukka 17. juuni provokatsiooni, avaldas usaldust SDU valitsusele ja kutsus üles liberaal-demokraatliku partei lükmeid kogu jõnga võitlema ühtse, sõltumatu, demokraatliku ja Rahuarmastava Saksamaa ning õiglase rahulepingu sõlmimise eest.

Ka Laane-Śaksamaa elanikkond mõistis teravalt hukka Adenaueri provokatsiooni. Nü 5. juulil 1953. a. Kölnis toimunud Laane-Śaksamaa talupoegade kongress mõistis hukka Adenaueri talupoegadele vaenulikku poliitikat ja kutsus üles selle valitsuse kukutamisele rahu, ühtsuse ja rahva headu valitsuse moodustamise eesmärgil [426]. SKP Keskjuhatuse pleenum Düsseldorfis (9. juuli) nõudis kõikide Adenaueri valitsuse vastu väljaastuvate demokraatlike parteide, rühmiterte, organisatsioonide ja ühiskonnategelaste tegevuse ühendamist [427]. Hamburgi kõikide parteide ja massiorganisatsioonide koosolek 15. juulil astus välja otsustava võitluse eest militaristliku „üldise lepingu" vastu, nelja rügi konverentsi vüvitamatu kokkukutsumise eest Śaksamaa ühendamise ja rahulepingu küsimuses.

Śaksa rahva väljaastumised näitasid kujukalt, kes tõeliselt kaitses nende huve, tegutses vastavalt nende teadule. SDU taotlused olid õiglased ja Bonni revanšistide provokatsioonid ei suutnud kõigutada SDU kindlat tahet jätkata võitlust nende taotluste elluvümiseks.

SDU Ministrite Nõukogu erakonaline istung 15. juulil 1953 võltis üksmeelselt vastu avalduse, milles märgitakse, et kui Adenauer ja tema klikk ka edaspidi jätkavad

---

424) „За прочный мир, за народную демократию", 3. июля 1953 № 27 (243)

425) „За прочный мир, за народную демократию", 10. июля 1953 № 28 (244)

426) „Новое время", 1953 № 29 стр. 32.

427) „За прочный мир, за народную демократию", 17. июля 1953 № 29 (245)

Saksamaa lõhestamise polütikat, süs saksa rahvas leiab heed oma kodumaa ühendamiseks Adenauerite ja Adenaueri vastu [428]. Avalduses rõhutati, et SDV valitsus rakendab kogu oma jõu Saksamaa ühtsuse küreks taastamiseks ja õiglase rahulepingu sõlmimiseks. SDV uus polütiline kurss ongi sellele suunatud, et luua Saksa Demokraatlikus Vabarügis materiaalse ja kultuurse elu sellised tingimused, mis vastavad ka Lääne-Saksamaa elanikkonna enamuse soovidele ja mis võetakse heakskiiduga vastu Lääne-Saksamaa elanikkonna poolt Saksamaa ühendamisel. SDV valitsus oli valmis Adenaueri provokatsioonilisest tegevusest hoolimata läkiräähimisi pidama Lääne-Saksamaa esindajatega rahulepingu ja Saksamaa taasühendamise küsimuses vabade üldsaksa valimiste teel. SDV valitsus tegi ettepaneku lühima aja jooksul kokku kutsuda Ida- ja Lääne-Saksamaa esindajate üldsaksa nõupidamine mainikud küsimuste läkiarutamiseks.

Wilhelm Piech, tervitades 21. juulil 1953 SDV Ministrite Nõukogu avaldust rõhutas, et ühtse, demokraatliku ja rahuarmastava saksa rügi loomine ja reaktsiooni jõudude, fašismi ja agressiooni ohjeldamist võib saavutada ainult Ida- ja Lääne-Saksamaa sakslaste ühise tegevuse teel. KDL Keskjukatus tervitas 26. juulil oma otsuses samuti SDV valitsuse poolt vastu võetud polütilist kurssi ja mõistis otsustavalt hukka fašistliku provokatsiooni [429].

Tõhusat aki osutas Saksa Demokraatlikule Vabarügile kui saksa rahva demokraatlike jõudude võitlure toele Nõukogude Lüt, kes juba 29. mail 1953 oli likvideerinud Nõukogude Kontrollkomisjoni Saksamaal, vabastanud Nõukogude vägede ülemjukatajat Saksa Demokraatliku Vabarügi kontrolli funktsioonidest ja määranud Nõukogude Lüdu ülemkomissariks Saksamaal saadiku Semjonovi [430]. Semjonov pööras 15. juulil lääneriikide ülemkomissaride tähelepanu sellele, et senini pole veel ikka likvideeritud Lääne-Berlünis asuvad ja SDV vastu tegutsevad kuritegelikud organisatsioonid [431]. Semjonov nõudis effektüv-

---

428) „За прочный мир, за народную демократию", 24. июля 1953 № 30 (246)
429) „Новое время", 1953 № 25 стр. 32.
430) „Новое время", 1953 № 23 стр. 32.
431) „Новое время", 1953 № 30 стр. 32.

ute akinõude tarvituselevõltu kuritegelike organisatsioonide likvideerimiseks ja Ida-Berlüni provokaatorite ja fašistlike agentide saatmise likvideerimiseks.

Saanud 15. juulil 1953 Ameerika Ühendrühide, Suur-Britannia ja Prantsusmaa noodid ettepanekuga kokku kutsuda nelja suurrügi Välisministrite Nõupidamine, tegi Nõukogude valitsus oma noodis 4. augustist neile ettepaneku 1) läki vaadata nõupidamisel akinõud rahvusvaheliste suhete pingelisuse vähendamiseks ja 2) läki arutada nõupidamisel Saksamaa küsimus, eriti just Saksamaa ühtsuse ja rahulepingu sõlmimise probleem [432]. 15. augustil läkitas Nõukogude valitsus uue noodi kolme rügi valitsustele konkretsete ettepanekutega Saksamaa küsimuse lahendamise suhtes. Selles noodis Nõukogude valitsus ettepanekute kõrval kokku kutsuda rahukonverents Saksamaaga rahulepingu läkivaatamiseks, moodustada üldsakra Ajutine Valitsus ja läki viia vabad üldsakra valimised tegi ettepaneku kergendada Saksamaa finantsmajanduslikke kohustusi, mis olid seotud sõja tagajärgedega [433]. Nimelt pani Nõukogude valitsus elta Saksamaad täielikult vabastada reparatsioonide maksmisest alates 1. jaanuarist 1954, samuti sõjajärgrete rügivõlgade maksmisest, väljaarvatud võlad kaubalepingute alusel. Edasi pani Nõukogude valitsus elte, et väljaminekud nelja suurrügi Saksamaa territooriumil asuvatele vägedele ei ületaks 5% Ida- ja Lääne-Saksamaa sissetulekutest.

Nõukogude Lüt omaltpoolt asus otsekohe nende ettepanekute teostamisele. Nimelt esitas 15. augustil NSVL välisminister V.M. Molotov SDV diplomaatilise missiooni juhile avalduse, milles teatati Nõukogude valitsuse otsusest kutsuda 20. augustil Nõukogude Lütu SDV valitsuse delegatsiooni Saksamaa probleemi puudutavate küsimuste läkiarutamiseks [434].

Saksa rahvas võttis Nõukogude valitsuse noodi vastu suure rõõmu ja sügava tänutundega. 17. augustil ja järgnevatel päevadel Berlüni demokraatliku sektori ettevõtetes toimusid töötajate kollektiivide Nõukogude valitsuse noodi arutamisele pühendatud koosolekud [435]. Need koosolekud muutusid tänudemonstrat

---

432) „Правда", 5. abr. 1953 № 217 (12785)

433) Коноплёв, А. „О значении экономической части советско-германского соглашения. „Новое время", 1953 № 36 стр. 11, 12.

434) „Новое время". 1953 № 34, стр. 32

435) „За прочный мир, за народную демократию", 21. abr. 1953 № 34 (250)

sioonideks Nõukogude valitsusele aki eest saksa rahvale tema rahvuslikus võitluses ühtse, sõltumatu, demokraatliku ja rahuarmastava Saksamaa loomise eest. Ühel sellisel koosolekul esines kõnega Walter Ulbricht, kes märkis, et Nõukogude valitsuse uus nood avab tee Saksamaa küsimuse rahulikuks lahendamiseks. Pöördudes 17. augustil saksa rahva poole raadio teel kõnega, rõhutas Wilhelm Pieck, et „... pole hüllaldane kogu südamest tervitada seda nooti. Me peame ise võtma tarvitusele kõik sammud selleks, et kaasa aidata rahukonverentsi kokkukutsumisele, rahulepingu sõlmimisele ja Saksamaa demokraatliku ühtsuse teostamisele. Kokkulepe saksaste vahel – see on praegu tähtsaim rahvuslik nõue. Las Saksamaa mõlemate osade parlamendid täidavad nüüd oma rahvuslikku kohust, las nad allutavad kõik lahkhelid arvamustes ja erinevused maailmavaadetes saksa rahva ühistele huvidele. Sellist kõrget rahvuslikku teadvust ootab meie rahvas kõikidelt meestelt ja naistelt, kes võtavad osa ühiskondlikust elust meie isamaa mõlemates osades" 436).

Kuid Bonni revanšistid suhtusid Nõukogude Liidu initsiatiivi äärmiselt vaenulikult. Adenauer isegi väitis, et Nõukogude ettepanekute vastuvõtmine tähendab Saksamaale enesetapmist, kuna see viivat Saksamaa isolatsioonile ja ei anna ohutuse garantiid 437). Bonni reaktsionäärid püüdsid aspa kujutada nii, nagu võrduks nõukogude ettepanek katsele rikkuda tulevase üldsaksa valitsuse suveränituti. Tõeliselt oli see propaganda tingikud vaid ühest püüdest: takistada rahulepingu sõlmimist ja Saksamaa ühtsuse taastamist, igal tingimusel säilitada Saksamaad agressiivse Atlandi bloki tugipunktina ja sõjaplatsdarmina Euroopas.

Nõukogude Liidu valitsuse ettepanekute kohaselt toimusid läbirääkimised SDV valitsuse delegatsiooniga Moskvas 20.–22. augustil. Sõbralikus õhkkonnas arutati läbi Nõukogude Liidu ja SDV suhteid ning kogu Saksamaad puudutavaid küsimusi. Läbirääkimiste tulemusena võeti vastu Saksamaa seisukohalt väga tähtsad otsused. Mõlemad pooled nõustusid üksmeelselt, et peab likvideerima see ebanormaalne olukord, mil Sal-

---

436) Пик, В. Путь к мирному решению германской проблемы. „За прочный мир, за народную демократию", 21. авг. 1953 № 34 (250)

437) Грусалимский, А. Судьба Германии и мир в Европе. „Новое время", 1953 № 38 стр. 8.

samaa 8 aastat pärast sõja lõppu Euroopas ei oma rahulepingut ja on lõhestatud kahte ossa. Selle olukorra likvideerimiseks tuleb lähemal ajal kokku kutsuda rahukonverents, kusjuures tuleb kindlustada Saksamaa esindajate osavõtt rahulepingu ettevalmistamise kõikidest astmetest ning samuti rahukonverentsist. Saksamaa rahvusliku ühtsuse taastamiseks rahulikel ja demokraatlikel alustel tuleb luua Lääne- ja Ida-Saksamaa vahendite kokkuleppe teel Ajutine Valitsus, milla peamiseks ülesandeks oleks üldsaksa vabade valimiste ettevalmistamine ja läbiviimine.

Väga suure tähtsusega on samuti Moskva läbirääkimiste otsused, mis puudutavad Saksamaa majanduselu*.

Nõukogude Liit osutas Saksa Demokraatlikule Vabariigile reale igakülgset toetust ja abi, nagu rõhutas Nõukogude Liidu Ministrite Nõukogu esimees G.M. Malenkov lõunal 9. septembril, just nelipäraast, et SDV on kogu Saksamaa rahvuslikult jõudnud kaugele[438]). Samal lõunal märkis Otto Grotewohl, et Nõukogude valitsuse poolt ette nähtud abinõu tähendab Saksa Demokraatlikule Vabariigile suurt abi, kuid SDV elanikonnale olulist kergendust ja aitab tõenda kaasmaalasi Lääne-Saksamaal, et Nõukogude valitsus on kogu saksa rahva parimaks ja usaldusmaks sõbraks. See kaebus mõjustab saksa rahvast tugevdama võitlust oma rahvusliku õiguste eest Nõukogude Liidu ja teiste suure rahuhuvi maadega, et aidata kaasa rahu säilitamisele Euroopas ja kogu maailmas.

Kõik saksa patriootid, kõik ausad sakslased kütsid tuliselt kaasa Moskva läbirääkimiste tulemusi. Linnade tänavatel ja külades toimusid elevilisid spontaanseid mitinguid, kus töötajad väljendasid oma tänulikkust Nõukogude Liidule, oma otsustavust võidelda ühtse, rahuarmastava, demokraatliku Saksamaa eest. Berliinis toimunud mitingust (26. august) võttis osa 150.000 inimest. Ajalehtede redaktsioonidesse saabusid pidevalt töötajate telegramme.

Ühisettevõtted Nõukogude Liidu ettepanekul SDV Ratsahoja valitsusel istungil, rõhutas Otto Grotewohl, et SDV-kogu Saksamaa rahuarmastava jõudude huvi pärast ja edaspidi ühtse, rahuarmastava, demokraatliku Saksamaa moodustamise poole.

---

* Vt. lk. 82

438) „За мирное мир, за нормальную жизнь", 28. авг. 1953 № 35 (251)

Ning Saksa Demokraatlik Vabarük jätkas oma võitlust.

5. detsembril 1953 saatis Rahvakoja presüdium Prantsusmaa Rahvuskogule kirja, milles ta kutsus üles tagasi lükkama kokkulepet nn. Euroopa armee kohta ja ühendama prantsuse rahva pingutusi Saksamaa rahuarmastavate jõududega, et ära hoida Lääne-Saksamaa remilitariseerimise hädaohtu [439]. 14. detsembril 1953 tegi SDV valitsus ettepaneku neljale suurrügile, et SDV ja Lääne-Saksamaa esindajad võtaksid osa Saksamaa küsimuse lahendamisest nelja välisministri nõupidamisel [440].

Nõukogude valitsus oma noodis 26. detsembrist 1953 tegi kolmele suurrügile ettepaneku kokku kutsuda Välisministrite Nõupidamine 25. jaanuaril 1954 [441]. Prantsusmaa, Inglismaa ja USA valitsused nõustusid sellega juba elte kavatsedes läbiräähimised nurja ajada. Nü kirjutas 2. jaanuaril Londoni „Times": „Pole alust oodata tagajärjekaid läbiräähimisi" [442]. „Washington vaatleb endiselt pessimistlikult šanssidele mingisuguse kokkuleppe saavutamiseks Ida ja Lääne vahel Välisministrite Nõupidamisel Berlünis" - kaitas „Washington Post". „New York Herald Tribune" märkis avameelselt, et rüktiku departamenti esindajad kavatsevad kasutada nõupidamisel sellist taktikat, mis viiks nurjumisele Berlünis, kuid nü, et seda nurjumist võiks lükata Nõukogude Liidu süüks. Sel juhul, märgib ajaleht, võiks seda otsustavalt ära kasutada neutraalsete jõudude mõjustamiseks, kes muutuvad üha võimsamateks ja mõjukamateks ning pareevad vastu Lääne-Saksamaa militariseerimisele.

Samal ajal tegi SDV kõik, et nõupidamine annaks süski tulemusi. Nü võltis Ministrite Nõukogu 7. jaanuaril 1954 vastu otsuse luua „Komitee Saksamaa ühtsuse küsimuses", mis tegeleks rahulepingu ettevalmistamise ja Saksamaa ühtsuse taastamisega seotud olevate probleemidega [443]. Selle komitee 13. jaanuaril toimunud istungil võeti vastu resolutsioon, et kuna saksa küsimuse rahulik lahendamine on rahvusvahelise pinge alandamise tähtsamaks eelduseks, on hädavajalik Ida- ja Lääne-Saksamaa

---

439) „Новое время", 1953 № 50 стр. 32.
440) „Новое время", 1953 № 51 стр. 32.
441) „Правда" 27. дек. 1953 № 361 (12929)
442) „Новое время", 1954 № 2 стр. 32
443) „Новое время", 1954 № 3 стр. 32

esindajate osavõtt Berlüni nõupidamisest [444]).

Nelja suurrügi Välisministrite Nõupidamine algas 25. jaanuaril 1954. a. Berlünis.

Samal päeval toimus Berlünis demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde Berlüni komitee poolt kokkukutsutud suure müting, mis võttis vastu tervitusresolutsiooni Välisministrite Nõupidamisele ja avaldas lootust, et see nõupidamine on panuseks rahvusvahelise pinge lõdvendamiseks ja rahu kindlustamiseks kogu maailmas [445]).

Kuid saksa rahva lootused ei täitunud. Berlüni nõupidamine (25. jaan. – 18. veebr. 1954) ei lahendanud Saksamaa küsimust. See oli kolme läänerügi välisministrite positsiooni tagajärg, kes ei soovinud otsida ja leida mõlemalt poolt vastuvõetavaid otsuseid. Nad ei esitanud Berlüni nõupidamisel mingisuguseid positüvseid ettepanekuid. Neil oli vaid üks püüe – „... puhastada tee „Euroopa armee" loomiseks vastavalt Pariisi kokkuleppele..." [446]). Nõukogude delegatsioon tegi omalt poolt kõik kokkuleppe saavutamiseks. Ta esitas konkreetse tegevusprogrammi, mis oleks võinud viia rahvusvahelise pinevuse nõrgendamise, saksa küsimuse küre lahendamise ja Euroopa julgeoleku kindlustamiseni.

Nõukogude valitsus pani nimelt ette kürendade Saksamaaga rahulepingu ettevalmistamist ja sõlmimist. Nõukogude valitsus pani ette enne rahulepingu sõlmimist viia Saksamaalt välja okupatsiooniväed, välja arvatud piiratud kontingendid, mis on vajalikud nelja suurrügi kontrollülesannete täitmiseks. Vägede väljavümine oleks normaliseerinud olukorda Saksamaal ja kaasa aidanud Saksamaa küsimuse rahulikule lahendamisele. Rahulepingu sõlmimine oleks avanud tee maa ühtsuse kürele taastamisele. Nõukogude valitsus esitas Berlüni nõupidamisele projekti üldeuroopa lepingu kollektiivsest julgeolekust. Selle projekti vastuvõtmine oleks võimaldanud lõpetada praegune hädaohtlik olukord, mil Euroopa on jaotatud vastuolulisteks rühmitusteks; see oleks loonud reaalse garantii saksa militarismi taassünni ja ta agressiooni taassünni vastu.

---

444) „Новое время", 1954 № 4 стр. 32.

445) „Новое время", 1954 № 5 стр. 32.

446) Morojok, B. M. Об итогах Берлинского совещания. „Новое время", 1954 № 10. Приложение.

Kuigi neli suurrüki ei jõudnud Berlüni kongressil kokkuleppele, omas kongress süski väga suurt täktsust. Kongress näitas konkreetselt, millistel positsioonidel rügid seisavad Saksamaa küsimuses. Berlüni kongressi kommüniker näitas, et on olemas reaalseid võimalusi rahvusvaheliste probleemide lahendamiseks. Neli suurrüki jõudsid teatud kokkuleppele akinõude tarvituselevõtu kohta demilitariseerimise küsimuse lahendamiseks. Kongressil esitatud Nõukogude delegatsiooni ettepanekud moodustasid nüsuguse programmi, mille iregi järk-järguline täitmine vüks Euroope julgeoleku kindlustamisele, Saksamaa küsimuse lahendamisele rahu huvides. See programm muutus kõikide maade rahupooldajate võitlusprogrammiks.

Saksa rahvas toetas täid määral Nõukogude delegatsiooni ettepanekuid. Nü näiteks I Üldberlüni konverentsil 6. veebruaril, millest võttis osa 800 Läänе- ja Ida-Berlüni delegaati, võttis vastu üleskutse Berlüni töölistele otsustavalt välja astuda Bonni ja Parüri sõjalepingute vastu, rahulepingu ja militaristlike organisatsioonide keelamise eest[447]. 18. veebruaril Berlünis toimunud müting ja demonstratsioon, millest võttis osa üle 200.000 inimese, nõudis rahulepingu allakirjutamist, Saksamaa kui rahuarmastava demokraatliku rügi ühendamist ja okupatsioonivägede väljavümist[448]. 20. veebruaril kirjutas 11.736.896 sakslast alla nõudmise Saksamaa demokraatliku taasühendamise, rahulepingu sõlmimise, ajutise üldsaksa valitsuse moodustamise ja vabade, demokraatlike valimiste läbivümise kohta[449]. Demokraatliku Saksamaa Rahvusrinde Rahvusnõukogu sai tuhandeid telegramme ettevõtete ja asutiste kollektüvidelt, elanikkonna rühmadelt ja üksikisikutelt nõudega lahendada saksa küsimus vastavalt Nõukogude delegatsiooni ettepanekutele. Saksa ja prantsuse naiste lüdud võtsid 8. märtsil vastu ühise avalduse, et nad annavad kogu jõu Bonni ja Parüri lepingute täidevümise takistamiseks[450]. 10. märtsil Berlünis toimunud töötajate müting võttis vastu resolutsiooni, milles krüpsutati alla, et NSVL välismi-

---

447) „Новое время", 1954 № 7 стр. 32

448) „Новое время", 1954 № 8 стр. 32.

449) „За прочный мир, за народную демократию", 26. февр. 1954 № 9 (277)

450) „За прочный мир, за народную демократию", 5. марта 1954 № 10 (278)

nistri Molotovi ettepanekud Berlüni nõupidamisel on hõikide üldsaksa kokkuleppe, „Euroopa kaitseühingu" ja saksa militarismi taassünni vastu võitlevate rahupooldajate programmiks [451]).

Otto Grotewohl märkis, et saksa töölisklass ja kogu saksa rahvas peab võitlema Nõukogude ettepanekute elluviimise eest [452]). Selle eesmärgi elluviimiseks on vaja saavutada sakslaste vastastikune mõistmine rahvusliku ühendamise faaside kohta: üldsaksa Ajutise Valitsuse moodustamine, valimisseaduse ettevalmistamine, tõeliselt vabade, demokraatlike valimiste läbiviimine, Rahvuskogu moodustamine. Saksa Demokraatlik Vabarük on valmis võitlema nende eesmärkide saavutamise eest. Ta on valmis ore võtma ka Euroopa kollektiivse julgeoleku süsteemist, eriti kuna sellise rahuteni loomine Euroopas oleks vünud ka Saksamaa küsimuse küremale reguleerimisele.

Pärast Berlüni kongressi algaski saksa rahva rahvuslikus võitluses uus etapp.

Loosungi all „sakslased ühe laua taha" jätkab Saksa Demokraatlik Vabarük kogu jõuga võitlust saksa rahvuse probleemi lahendamise, rahulepingu ning ühtse, demokraatliku ja rahuarmastava Saksamaa eest.

---

451) „Новое время", 1954 № 11 стр. 32.

452) „За прочный мир, за народную демократию", 19. марта 1954 № 12 (280)

Kokkuvõte.

Otsekohe pärast teise maailmasõja lõppu Inglise-Ameerika juhtivad ringkonnad asusid rikkuma Berlüni kongressi otsusi. Nende eesmärgiks oli Saksamaad ära kasutada kolooniana ja sõjaplatsdarmina. Seda eesmärki inglise-ameerika imperialistid poleks saanud läbi viia sõltumatul, demokraatlikul, rahuarmastaval Saksamaal. Seepärast kuldusid nad Saksamaad demokratiseerimast ja demilitariseerimast: Nad kiusasid taga demokraatlikke parteirid, organisatsioone ja ajakirjandust, kes võitlesid Saksamaa ühtsuse ja õiglase rahu eest. Nad taastasid saksa imperialismi alused. Välismaised monopolid muutsid Lääne-Saksamaa finants-, majandus- ja kaubanduselu endast sõltuvaks, haarasid Saksamaa tööstust enda kätte, takistasid saksa rahuaja majanduse arengut, ujutasid Saksamaad üle Ameerika Ühendrühide seismajaänud kaupadega, mida saksa rahvas ei vaja, takistasid Saksamaa kaubanduslikku suhteid teiste rühidega jne.

Lääne imperialistid viisid Saksamaal läbi järjekindlat lõhestamispolütikat. Juba 1946. a. detsembris kirjutati USA ja Inglismaa valitsuste poolt alla kokkulepe Bitroonia moodustamise kohta, mis oli esimeseks praktilireks sammuks Saksamaa lõhestamise teel. Kahe tsooni Majandusnõukogu näol loodi separaatne organ Saksamaa majanduse juhtimiseks. Vaatamata Nõukogude Liidu hoiatustele ja protestidele jätkasid nad Saksamaa lõhestamispolütikat. 1947. aastal viisid inglise-ameerika imperialistid lõpule Ruhri eraldamise Saksamaast ja asetasid ta USA ja Suur-Britannia kontrolli alla. 1948. a. lääne im-

perialistlikud rügid koos Beneluxi maadega tõõtasid välja nn. Londoni rekomendatsiooni. Lõhestamispolütika jätkus rahareformi läbivümisega ja USA otsusega Saksamaale peale sundida „okupatsioonistatuut". Lõppeks Bonni separaatse „valitsuse" loomisega viisid nad lõhestamispolütika lõpule.

Ynglise-ameerika imperialistide kogu polütike tulemuseks Saksamaal oli Laane-Saksamaa majandusliku olukorra äärmine halvenemine: massiline tööpuudus, mis haaras ligi 3 milj. inimest; massiline väike-kodanluse ja talupoegkonna laostumine; väike- ja keskmikeltevõtjate pankrotistumine; nälgiv töölishond ja intelligents; tohutu suur välisvõlg, mis ületas 5 milliardit dollarit.

Selline olukord koondas ka Laane-Saksamaa elanikkonda Rahvusrinde ümber, kes võitles ühtse, sõltumatu ja rahuarmastava Saksamaa eest. Laane imperialistlike suurrühide otsene keeldumine rahulepingu sõlmimisest Saksamaaga, marinetliku Bonni „valitsuse" loomine, reaktsioonilise, antidemokraatliku zežümi kehtestamine Laane-Saksamaal nõudis uusi vorme saksa rahva võitluses oma rahvusliku vabastamise eest.

Lähtudes nendest asjaoludest loodi 1949.a. oktoobris Saksa Demokraatlik Vabarük. Saksa Demokraatliku Vabariigi loomine sai võimalikuks tänu Nõukogude Liidu polütikale Saksamaa idatsoonis, mis vastas täielikult Berlüni konverentsi otsustele. Ida-Saksamaa demokratiseeriti, demilitariseeriti, tehti kõik tema rahuaja majanduse arendamiseks.

Saksa Demokraatliku Vabariigi väljakuulutamine tähistas saksa rahva võitluse tugevnemist maa demokratiseerimise ja ühtsuse eest. Saksa Demokraatliku Vabariigi väljakuulutamisega oli loodud tugev alus kogu saksa rahva võitlusele Saksa Demokraatlik Vabarük muutus rahvusliku vabastuslükumise baasiks.

Saksa Demokraatliku Vabariigi tähtsaimaks ülesandeks oli demokraatliku korra kindlustamine, rahumajanduse taastamine, elanikkonna materiaalse olukorra parandamine. Nende ülesannete täitmine toimus plaanipäraselt. Vüe aasta jooksul saavutas Saksa Demokraatlik Vabarük tänu oma valitsuse ja SSÜP õigele polütikale ning Nõukogude Liidu abile sil-

silmapaistvaid tulemusi. Majandusalased saavutused võimaldasid järk-järgult tõsta elanikkonna elutaset. Ühtlasi arendati saksa rahvuslikku kultuuri ja süvendati polütilise elu demokratismi. Seega kindlustus Saksa Demokraatlik Vabarük igakülgselt, mis tähendas saksa demokraatlike jõudude tugipunkti kindlustumist.

Oma olemasolu algusest peale seadis Saksa Demokraatlik Vabarük oma eesmärgiks võidelda sõja ja sõjaõhutajate vastu, mis oli lahutamatult seohud võitlusega Saksamaa ühtsuse eest. Saksa Demokraatliku Vabarügi moodustamise järel asus võitlus Saksamaa ühtsuse eest uude, rahvusliku vastupanu faasi. Igale uuele Bonni valitsuse ja lääne-imperialistide rahva-, demokraatia-, rahu- ja ühtsusvastasele väljaastumisele vastas Saksa Demokraatlik Vabarük ja tema partei üleskutsetega, lähitustega ja avaldustega, mis leidsid saksa rahva seas elavat vastukaja. Ning saksa rahvas vastas neile mitmesuguste võitlusvormidega: mütingute, demonstratsioonide, streikide, keeldumisega maha laadida relvi, üleskutsete ja resolutsioonidega. Võitlus muutus üha võimsamaks ja intensüvsemaks, temaga lütusid üha laiemad rahvastiku kihid. Lõhenemine tekkis isegi Bonni valitsuse koalitsioonis.

Kõige tõhusamat toetust selles võitluses osutas Saksa Demokraatlikule Vabarügile Nõukogude Liit, kes alati, igas küsimuses asus kindlalt Saksa Demokraatliku Vabarügi kõrvale ja püüdis omalt poolt leida võimalusi Saksamaa küsimuse lahendamiseks, esinedes vastavate ettepanekutega lääneriikide valitsuse ees.

Hoolimata kõikidest jõupingutustest kogu rahuleeri ja eriti saksa rahva poolt pole Saksamaa küsimuse lahendamine veel lõpule viidud. Kuid saksa rahvas ei kaota lootust. Saksa Demokraatlik Vabarük seisab kindlalt rahu, demokraatia ja sotsialismi laagris, ahistab otsustavalt kogu saksa rahva demokraatlikke jõude. Sel Saksamaale kõige hädaohtlikumal tunnil ühendab saksa rahvas oma jõud võitluses rahu ja Saksamaa ühtsuse eest. Ameerika imperialistide ja nende abiliste – Bonni agressüvsete revanšistide – vastu seisab nii võimas rahupooldajate leer, et imperialistid peavad lõppude lõpuks alistuma tema tahtele, kogu maailma rahvaste tahtele.

Kasutatud kirjandus.

I Marksismi-leninismi klassikud.

1. Ленин, В.И. Военная программа пролетарской революции. Соч. т. 23. Москва, 1949. = В.И. Ленин, Соч. т. 23.
2. Stalin, J. Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast. Tallinn, 1945 = Stalin, J. Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast.
3. Сталин, И. Ответы на вопросы, заданные московским корреспондентом „Сандей Таймс" г-ном Александром Верт в своей записке на имя т. Сталина от 17. сентября 1946. г. „Известия", 24. сентября 1946.

II Nõukogude Liidu ja Šaksa Demokraatliku Vabariigi juhtivate riigitegelaste teosed.

4. Гротеволь, О. Борьба немецких патриотов за единство Германии, за общегерманские выборы. „За прочный мир, за народную демократию", 29. февр. 1952 № 9 (173)
5. Гротеволь, О. Борьба немецкого народа за мир и за единство Германии. „Большевик", 1951 № 9 lk-d 49-57.
6. Гротеволь, О. О задачах Национального фронта демократической Германии. „За прочный мир, за народную демократию", 4. авг. 1950 № 31 (91)
7. Жданов. О международном положении. Москва, 1947.
8. Молотов, В.М. Об итогах Берлинского совещания. „Новое время" 1954, № 10. Приложение.
9. Молотов, В.М. Вопросы внешней политики. Москва, 1948.

* Kasutatud vene alfabet.

10. Молотов, В. М. Об итогах Лондонского совещания министров иностранных дел. „Новое время", 1948 № 2

11. Пик, В. В борьбе за мир, единство, демократию и социализм. „За прочный мир, за народную демократию", 1952 № 40 (204).

12. Пик, В. Отчётный доклад на третьем партийном съезде о работе Центрального Правления СЕПГ. „Большевик", 1950 № 14 lt. d 39-87.

13. Пик, В. Путь к мирному решению германской проблемы. „За прочный мир, за народную демократию", 21. авг. 1953 № 34 (250).

14. Рейман, М. Борьба народных масс Западной Германии против боннского сепаратного договора. „За прочный мир, за народную демократию", 8. авг. 1952 № 32 (196).

15. Ульбрихт, В. Современное положение и новые задачи СЕПГ. „За прочный мир, за народную демократию", 18. июня 1952 № 29 (193).

III Dokumentaalne materjal.

16. „Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны", т. III. Москва, 1947. = „Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны".

17. „Конституция и законодательные акты Германской Демократической Республики". Москва, 1953. = „Конституция..."

18. „Образование Германской Демократической Республики". Москва, 1950. = „Образование Германской Демократической Республики".

19. „Планирование народного хозяйства Германской Демократической Республики". Москва, 1952. = „Планирование..."

20. „Советский Союз и Берлинский вопрос". Москва, 1949. = Советский Союз и Берлинский вопрос.

21. „Советский Союз и вопрос о единстве Германии и мирном договоре с Германией". Москва, 1952. = „Советский Союз и вопрос о единстве Германии и мирном договоре с Германией".

IV Üldine kirjandus.

22. Батурин, Н; Пашухин, В. Хозяйственные успехи Германской Демократической Республики. „Внешняя торговля", 1950 № 5 lk-d 10-17.

23. Безыменский, Л. К вопросу о государственном единстве Германии. „Новое время", 1947 № 6. lk-d 3-7.

24. Безыменский, Л. Кто и как готовил в Германии „день икс". „Новое время", 1953 № 27 lk-d 11-15.

25. „Белая книга о возрождении германского империализма". Москва, 1952. = „Белая книга о возрождении германского империализма.

26. „Белая книга о милитаристском „общем договоре". Москва, 1953. = „Белая книга о милитаристском „общем договоре".

27. Беспалов, Г. М. Берлинский вопрос и германская проблема". Москва, 1949. = Беспалов, Берлинский вопрос и германская проблема.

28. Беспалов, Г. М. Борьба немецкого народа против ремилитаризации Западной Германии. „Ответы на вопросы", Архангельск, 1952 lk-d 35-54.

29. Беспалов, Г. Курт Шумахер на службе англо-американской реакции. „Большевик", 1947 № 21 lk-d 73-80.

30. Борисов, В. Положение в Западной Германии. „Новое время", 1945 № 3(13) lk-d. 21-25.

31. Быховский, Я. Подъем сельского хозяйства Германской Демократической Республики. „Новое время", 1952 № 38 lk-d 18-21.

32. Быховский, Я. Успехи Германской Демократической Республики в борьбе за единую, демократическую, миролюбивую Германию. Москва, 1951. = Успехи ГДР...

33. Вильман, Г. Активность немецкого народа в борьбе за мир. „За прочный мир, за народную демократию", 5. июня 1953 № 23(239).

34. Višnev, S. M. Šaksamaa küsimus ja võitlus kahe leeri vahel. Tallinn, 1951. = Višnev. Saksamaa küsimus...

35. Гершштадт, Р. Сепаратный договор и немецкий народ. „Новое время", 1952 № 24 lk-d. 7-11.

36. Головин, Т. О производительных силах и земельной реформе в Германии. „Новое время", 1947 №22 lk-d 9-12.

37. Григорян, В. Правые социалисты — предатели дела мира и безопасности народов. „Большевик", 1949 №21 lk-d. 45-60.

38. Григорьев, Т. Пятилетний план Германской Демократической Республики в действии. „Новое время", 1952 №29 lk-d. 3-7.

39. Григорьев, Т. Социально - экономическое преобразование и подъём мирной экономики в Германской Демократической Республике. „Вопросы строительства единого, демократического, миролюбивого германского государства". Москва, 1951. lk-d 61-114 = Григорьев. социально - экономические преобразования ...

40. Ерусалимский, Н. Судьба Германии и мир в Европе. „Новое время", 1953 №38 lk-d. 5-10.

41. Жуков, Н; Григорьев, Т. Милитаризация экономики и усиление обнищания рабочего класса Западной Германии. Москва, 1952. = Жуков, Григорьев. Милитаризация ...

42. Журавский, А. Рост демократических сил в Германии. „Новое время", 1947 №17 lk-d. 6-10.

43. Звездин, И. Гитлеровские союзы предпринимателей в Западной Германии. „Новое время", 1948 №14 (152) lk-d 7-10.

44. Зинин, Л. Экономический подъем Германской Демократической Республики. „Новое время", 1951 №40 lk-d. 5-10.

45. Кабин, Ч. Борьба немецкого народа против милитаризации Западной Германии. „Большевик", 1951 №15 lk-d 36-47.

46. Кабин, Ч. Возрождение германского милитаризма — угроза миру. „Большевик", 1952 №8 lk-d 37-48.

47. Кирсанов, А. Борьба за единую, независимую, демократическую, миролюбивую Германию. Москва, 1951. = Кирсанов, Борьба за единую ...

48. Колпаков, Б; Чистов, В. Репарации с Германии и неравномерные изъятия западных держав. „Внешняя торговля", 1950 №7 lk-d. 11-17.

49. Коноплёв, А. О значении экономической части советско-германского соглашения. „Новое время", 1953 №36 lk-d. 10-13.

50. Коноплёв, А. Экономическая политика правительства Германской Демократической Республики. „Новое время", 1953 №29 lk-d. 8-12.

51. Короткевич, Г; Полянов, П. Создание социалистической единой партии Германии. „Большевик", 1949 №13-14 lk-d 53-64.

52. Корсунский, А. Немецкие правые социал-демократы на службе у американо-английских поджигателей войны. Москва, 1952. = Корсунский. Немецкие правые социал-демократы...

53. Крылов, Б. Н. Агрессивная политика американского империализма в Германии после второй мировой войны. Москва, 1952. = Крылов. Агрессивная политика...

54. Кучинский, Ю. Западная Германия — колония США. Москва, 1950. = Кучинский. Западная Германия — колония США.

55. Лиф, Ш. Экономическое разоружение Германии. „Большевик", 1945 №16 lk-d. 74-85.

56. Мельников, Д. Борьба за единство Германии. „Новое время", 1951 №41 lk-d. 13-16.

57. Мельников, Д. Борьба за единую, независимую, демократическую, миролюбивую Германию. Москва, 1951. = Мельников, Борьба за единую...

58. Мельников, Д. Важный вклад в дело мира. „Большевик", 1950 №10. lk-d. 20-24.

59. Мельников, Д. За демократическую миролюбивую Германию. „Большевик", 1949 №20 lk-d. 91-96.

60. Мельников, Д. Западная Германия под гнётом американского империализма. „Вопросы строительства единого, демократического, миролюбивого Германского государства". Москва, 1951. lk-d 212-250.

61. Мельников, Д. Рурская проблема и политика держав. „Новое время", 1947 № 20 lk-d. 10-14.

62. Монин, Д. Аграрная реформа в Германии. „Новое время", 1946 № 6 lk-d 11-14.

63. Монин, Д. К положению в английской оккупационной зоне Германии. „Новое время", 1947 № 2 lk-d. 3-8.

64. Монин, Д. О борьбе двух направлений в международной политике. „Большевик", 1947 № 24 lk-d. 49-64.

65. Монин, Д. О германской проблеме. „Большевик", 1947 № 3 lk-d. 52-69.

66. Монин, Д. Федерация или единое германское государство. „Большевик", 1947 № 8, lk-d. 24-38.

67. Олещук, Ф. Силы демократии и прогресса в борьбе против фашизма и реакции. „Большевик", 1947 № 16 lk-d. 29-42.

68. Орлов, Д. К итогам денацификации в американской зоне оккупации Германии. „Новое время", 1947 № 3 lk-d. 13-16.

69. Орлов, Д. О денацификации Германии. „Новое время", 1946 № 7 lk-d. 10-14.

70. Орлов, Д. О противниках экономического разоружения Германии. „Новое время", 1946 № 4 lk-d. 13-18.

71. Поляков, Н. На востоке Германии. Москва, 1952.

72. Рау, Т. Строительство и укрепление государственного аппарата Германской Демократической Республики. „За прочный мир, за народную демократию", 24. окт. 1952 № 43(207).

73. Романцов, Н. Антирабочий закон в Западной Германии. „Новое время", 1952 № 34 lk-d. 10-13.

74. Романцов, Н. О некоторых последствиях боннского и парижского договоров. „Новое время", 1953 № 25 lk-d 8-11.

75. Самойлов. Немецкий народ хочет единства и мира. „Новое время", 1952 № 11 lk-d. 22-25.

76. Свиридов, Б. Демократизация Германии или смена вывесок. „Новое время", 1947 № 29(115) lk-d. 11-15.

77. Сесюли, Р. ИГ фарбениндустри. Москва, 1948. = Сесюли, ИГ фарбениндустри.

78. Собинов, М. Борьба немецкого народа за мир и демократическое единство Германии. „Вопросы строительства единого, демократического, миролюбивого Германского государства". Москва, 1951. 1k-d 315-341 = Собинов. Борьба немецкого народа...

79. Солюс, Г.П. Борьба демократических сил Германии за единство и демократизацию страны. Москва, 1948. = Солюс. Борьба демократических сил Германии...

80. Фернер, Г. Развёртывание борьбы за мир в Западной Германии. „За прочный мир, за народную демократию", 28. дек. 1951 № 52 (164).

81. Фернер, П. Шумахер, Фетти и К° — подлые предатели рабочего класса Западной Германии. „За прочный мир, за народную демократию", 11. июня 1952 № 28 (192).

82. Харахашьян, Г. Борьба демократических сил за аграрные преобразования в послевоенной Германии. „Вопросы строительства единого демократического миролюбивого германского государства". Москва, 1951. 1k-d. 162-212. = Харахашьян. Борьба демократических сил...

83. Шефер, Я. Сельско-хозяйственные кооператив в Германской Демократической Республике. „За прочный мир, за народную демократию", 1953 № 4 (220).

IV

84. „Внешняя торговля", 1950 № 10.

85. „За прочный мир, за народную демократию", 3. февр. 1950 № 5 (65)

86. „За прочный мир, за народную демократию", 31. марта 1950 № 13 (73)

87. „За прочный мир, за народную демократию", 21. апреля 1950 № 16 (76)

88. „За прочный мир, за народную демократию", 2. июня 1950 № 22 (82)

89. „За прочный мир, за народную демократию", 6. окт. 1950 № 40 (100)

90. „За прочный мир, за народную демократию", 27. окт. 1950 № 43 (103)

91. „За прочный мир, за народную демократию", 3. ноября 1950 № 44 (104)

92. „За прочный мир, за народную демократию", 17. ноября 1950 № 46 (106)

93. „За прочный мир, за народную демократию", 1. дек. 1950 №:48(108)
94. „За прочный мир, за народную демократию", 12. янв. 1951 №: 2(114)
95. „За прочный мир, за народную демократию", 9. февр. 1951 №:6(118)
96. „За прочный мир, за народную демократию", 16. февр. 1951 №:7(119)
97. „За прочный мир, за народную демократию", 23. февр. 1951 №:8(120)
98. „За прочный мир, за народную демократию", 30. марта 1951 №:13(125)
99. „За прочный мир, за народную демократию", 20. апр. 1951 №:16(128)
100. „За прочный мир, за народную демократию", 4. мая 1951 №:18(130)
101. „За прочный мир, за народную демократию", 8. июня 1951 №:23(135)
102. „За прочный мир, за народную демократию", 15. июня 1951 №:24(136)
103. „За прочный мир, за народную демократию", 22. июня 1951 №:25(137)
104. „За прочный мир, за народную демократию", 6. июля 1951 №:27(139)
105. „За прочный мир, за народную демократию", 13. июля 1951 №:28(140)
106. „За прочный мир, за народную демократию", 10. авг. 1951 №:32(144)
107. „За прочный мир, за народную демократию", 17. авг. 1951 №:33(145)
108. „За прочный мир, за народную демократию", 12. окт. 1951 №:41(153)
109. „За прочный мир, за народную демократию", 19. окт. 1951 №:42(154)
110. „За прочный мир, за народную демократию", 14. дек. 1951 №:50(162)
111. „За прочный мир, за народную демократию", 21. дек. 1951 №:51(163)
112. „За прочный мир, за народную демократию", 4. янв. 1952 №:1(165)
113. „За прочный мир, за народную демократию", 11. янв. 1952 №:2(166)
114. „За прочный мир, за народную демократию", 15. февр. 1952 №:7(171)
115. „За прочный мир за народную демократию", 28. марта 1952 №:13(177)
116. „За прочный мир, за народную демократию", 9. мая 1952 №:19(183)
117. „За прочный мир, за народную демократию", 23. мая 1952 №:21(185)
118. „За прочный мир, за народную демократию", 30. мая 1952 №:22(186)
119. „За прочный мир, за народную демократию", 6. июня 1952 №:23(187)
120. „За прочный мир, за народную демократию" 20. июня 1952 №:25(189)
121. „За прочный мир, за народную демократию", 27. июня 1952 №:26(190)
122. „За прочный мир, за народную демократию", 1. авг. 1952 №:31(195)
123. „За прочный мир, за народную демократию", 29. авг. 1952 №:35(199)
124. „За прочный мир, за народную демократию", 5. сент. 1952 №:36(200)
125. „За прочный мир, за народную демократию", 19. сент. 1952 №:38(202)
126. „За прочный мир, за народную демократию", 14. ноября 1952 №:46(210)
127. „За прочный мир, за народную демократию", 21. ноября 1952 №:47(211)
128. „За прочный мир, за народную демократию", 12. дек. 1952 №:50(214)
129. „За прочный мир, за народную демократию", 30. янв. 1953 №:5(221)
130. „За прочный мир, за народную демократию", 6. февр. 1953 №:6(222)

131. „За прочный мир, за народную демократию", 6. февр. 1953 № 6 (222)
132. „За прочный мир, за народную демократию", 20. февр. 1953 № 8 (224)
133. „За прочный мир, за народную демократию", 27. марта 1953 № 13 (229)
134. „За прочный мир, за народную демократию", 22. мая 1953 № 21 (255)
135. „За прочный мир, за народную демократию", 19. июня 1953 № 25 (241)
136. „За прочный мир, за народную демократию", 26. июня 1953 № 26 (242)
137. „За прочный мир, за народную демократию", 3. июля 1953 № 27 (243)
138. „За прочный мир, за народную демократию", 10. июля 1953 № 28 (244)
139. „За прочный мир, за народную демократию", 17. июля 1953 № 29 (245)
140. „За прочный мир, за народную демократию", 24. июля 1953 № 30 (246)
141. „За прочный мир, за народную демократию", 7. авг. 1953 № 32 (248)
142. „За прочный мир, за народную демократию", 21. авг. 1953 № 34 (250)
143. „За прочный мир, за народную демократию", 28. авг. 1953 № 35 (251)
144. „За прочный мир, за народную демократию", 16. окт. 1953 № 42 (258)
145. „За прочный мир, за народную демократию", 19. февр. 1954 № 8 (276)
146. „За прочный мир, за народную демократию", 26. февр. 1954 № 9 (277)
147. „За прочный мир, за народную демократию", 5. марта 1954 № 10 (278)
148. „За прочный мир, за народную демократию", 19. марта 1954 № 12 (280)
149. „Новое время", 1950 № 43 (285).
150. „Новое время", 1951 № 3.
151. „Новое время", 1951 № 4.
152. „Новое время", 1951 № 5.
153. „Новое время", 1951 № 8.
154. „Новое время", 1951 № 10.
155. „Новое время", 1951 № 15.
156. „Новое время", 1951 № 20.
157. „Новое время", 1951 № 21.
158. „Новое время", 1951 № 22.
159. „Новое время", 1951 № 24.
160. „Новое время", 1951 № 29.
161. „Новое время", 1951 № 31.
162. „Новое время", 1951 № 38.
163. „Новое время", 1951 № 39.
164. „Новое время", 1951 № 40.
165. „Новое время", 1951 № 42.
166. „Новое время", 1951 № 43.
167. „Новое время", 1951 № 46.
168. „Новое время", 1952 № 2

169. „Новое время", 1952 № 3.
170. „Новое время", 1952 № 4.
171. „Новое время", 1952 № 6.
172. „Новое время", 1952 № 7.
173. „Новое время", 1952 № 8.
174. „Новое время", 1952 № 9.
175. „Новое время", 1952 № 10.
176. „Новое время", 1952 № 11.
177. „Новое время", 1952 № 12.
178. „Новое время", 1952 № 13.
179. „Новое время", 1952 № 14.
180. „Новое время", 1952 № 16.
181. „Новое время", 1952 № 17.
182. „Новое время", 1952 № 19.
183. „Новое время", 1952 № 20.
184. „Новое время", 1952 № 21.
185. „Новое время", 1952 № 22.
186. „Новое время", 1952 № 23.
187. „Новое время", 1952 № 28.
188. „Новое время", 1952 № 33.
189. „Новое время", 1952 № 34.
190. „Новое время", 1952 № 35.
191. „Новое время", 1952 № 36.
192. „Новое время", 1952 № 38.
193. „Новое время", 1952 № 40.
194. „Новое время", 1952 № 42.
195. „Новое время", 1952 № 43.
196. „Новое время", 1952 № 44.
197. „Новое время", 1952 № 46.
198. „Новое время", 1952 № 47.
199. „Новое время", 1952 № 49.
200. „Новое время", 1953 № 6.
201. „Новое время", 1953 № 8.
202. „Новое время", 1953 № 10.
203. „Новое время", 1953 № 13.
204. „Новое время", 1953. № 21.
205. „Новое время", 1953 № 23.
206. „Новое время", 1953 № 24.

207. „Новое время", 1953 № 25.
208. „Новое время", 1953 № 29.
209. „Новое время", 1953 № 30.
210. „Новое время", 1953 № 31.
211. „Новое время", 1953 № 34.
212. „Новое время", 1953 № 37.
213. „Новое время", 1953 № 44.
214. „Новое время", 1953 № 50.
215. „Новое время", 1953 № 51.
216. „Новое время", 1954 № 2.
217. „Новое время", 1954 № 3.
218. „Новое время", 1954 № 4.
219. „Новое время", 1954 № 5.
220. „Новое время", 1954 № 7.
221. „Новое время", 1954 № 8.
222. „Новое время", 1954 № 11.
223. „Правда", 16. дек. 1947 № 335 (10726)
224. „Правда", 24. июня 1948 № 176 (10917)
225. „Правда", 30. июня 1949 № 181 (11288)
226. „Правда", 25. окт. 1949 № 298 (11405)
227. „Правда", 5. ноября 1950 № 309 (11781)
228. „Правда", 21. февр. 1952 № 54 (12254)
229. „Правда", 11. марја 1952 № 71 (12273)
230. „Правда", 24. авг. 1952 № 237 (12439)
231. „Правда", 5. авг. 1953 № 217 (12785)
232. „Правда", 27. дек. 1953 № 316 (12929)
233. „Rahva Hääl", 8. okt. 1949 № 238 (2048).

Sisukord.

Eessõna ..... lk. 3.

Saksamaa olukord pärast teist maailmasõda ..... 6.

Saksa Demokraatliku Vabariigi moodustamine ..... 36.

Saksa Demokraatliku Vabariigi saavutused ..... 67.

Saksa Demokraatlik Vabariik võitluses rahu
ühtse Saksamaa eest demokraatlikul alusel ..... 89.

Kokkuvõte ..... 143.

Kasutatud kirjandus ..... 146.